

**DENTAL KAYGININ İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİ RESİMLERİNE
ETKİSİ**

Selda Pehlivanlı Akgün

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK, 2017

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren bir (1) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Selda
Soyadı : Pehlivanlı Akgün
Bölümü : Resim - İş Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: : Dental Kaygının İlkokul 1. Sınıf Öğrenci Resimlerine Etkisi

İngilizce Adı: : The Effect Of Dental Anxiety On The First Grade Primary School Students' Pictures

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Selda PEHLIVANLI AKGÜN

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Selda Pehlivanlı Akgün tarafından hazırlanan “Dental Kaygının İlkokul 1. Sınıf Öğrenci Resimlerine Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Başkan:

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Tez Savunma Tarihi:/....../2017

Bu tezin Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

.....

TEŞEKKÜR

Araştırmanın planlanıp yürütülmesinde, değerli bilgisiyle yol gösteren, her zaman desteğiyle ve anlayışıyla yardımcı olan, Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Nuran Say'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimin aşamalarında yardımlarını esirgemeyen, Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dekan Yardımcısı Pedodonti Bölümü Öğretim Üyesi, Sayın Prof. Dr. Aylin Akbay Oba'ya, Kırıkkale Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Deniz Melanlıoğlu'na, Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Sevgi Yurt Öncel'e, Sayın Ebru Aytekin ve Sayın Banu Önder'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yorulduğumda verdiği moralle bana hep destek olan, Kırıkkale Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Okutmanı, çok değerli ablam Sayın Fatma Talia Yağız'a, kız kardeşim Sayın Şaheste Pehlivanlı'ya, kendileriyle geçirmem gereken zamanlardan fedakarlık gösteren çocuklarıma, eşime ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

DENTAL KAYGININ İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİ RESİMLERİNE ETKİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Selda Pehlivanlı Akgün

**GAZİÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Aralık 2017

ÖZ

Bu araştırmada okul çağındaki çocukların, dental kaygısına yönelik algılarında, çocuk resminin etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda "Dental Kaygı" olarak adlandırılan kaygı türünden hareketle öğrencilerin, kaygı düzeyi belirlenecektir. Araştırmada yukarıda değinilmiş olan, çocuk resminin önemi ve gerekliliği, bir kez daha vurgulanarak, Dental Kaygıya yönelik algılarının çözümlenmesinde, ne kadar önemli olduğu gösterilmeye çalışılacaktır. Kırıkkale Valiliği, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, Kişisel Bilgi Formu, Projektif Çizim testinden hareketle hazırlanan yönergeler için Araştırma İzni alınmıştır. Kişisel Bilgi formu, Projektif Çizim testinden hareketle hazırlanan yönergeler, Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu ve Dental Kaygı Yönergeleri Form Değerlendirme Formu, Renk Dağılımı Değerlendirme Formu, Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formları için; Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinden ve Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, Pedodonti Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinden alan uzman görüşleri alınmıştır. Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu ve Dental Kaygı Yönergeleri Form Değerlendirme Formu, Renk Dağılımı Değerlendirme Formu, Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu yardımıyla ulaşılan veriler; Öğrencilerin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri okul türü, İl merkezine bağlı Köy İlkokulları, Merkez İlkokulları değişkenlerinde, yüzde (%) ve frekans (f) dağılımları, karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Kişisel Bilgi Formu değerlendirilmesinde, İstatistik çözümlemede SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin resimlerini anlatmaları ile birlikte, onların imgesel hayal güçlerinde beliren, kaygı nedenleri de ortaya çıkarılacaktır. Kaygı nedenleri belirlenirse, öğrenciler İlkokulda daha başarılı olabilir. Bu açıdan araştırma, farklı bir bakış açısı sunmak istemektedir. Araştırmada doğal ortamda (sınıf) öğrencilere, doğrudan resim

yaptırma ve resim anlatımları sayesinde, onların kendi gözlerinden, farklı bir bakış açısı sunmuştur. Diş Hekimine giden, Diş Hekimine gitmeyen, İl merkezine bağlı Köy İlkokulları ve Merkez İlkokulları, cinsiyetler arasındaki farklılıklarda, karşılaştırmalı olarak ortaya konmuştur. Bu anlatımlar, Diş Hekimlerine çocuklarda kaygının azaltılması için neler yapılabilir konusunda yol göstermesinin yanı sıra, çocuk resminin öneminin gerekliliği de beraberinde vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Dental Kaygı, resim.
Sayfa Adedi : xxix + 235
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY

**THE EFFECT OF DENTAL ANXIETY ON THE FIRST GRADE
PRIMARY SCHOOL STUDENTS' PICTURES
(Master's Thesis)**

Selda Pehlivanlı Akgün

**GAZI UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES
December 2017**

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the effect of children's pictures on school age children's the perceptions of dental anxiety. In this context, the level of anxiety will be determined by the type of anxiety called "Dental Anxiety". The importance and necessity of the child picture, which has been mentioned above, will be emphasized once again to show how important it is in solving the perceptions of Dental Anxiety. Research Permission was obtained from Kırıkkale Governorship, Provincial Directorate of National Education for directives prepared based on the Projective Drawing Test and Personal Information Form. Expert opinions were taken from faculty, academic members of Gazi University, Faculty of Education ,Department of Fine Arts Education, Division of Art Education and from Kırıkkale University Faculty of Dentistry Division of Pedodontia for Personal Information Form, directives prepared based on the Projective Drawing Test, Follow-up Observation Form for Dental Anxiety, Evaluation Form for Dental Anxiety Forms, Dissemination Evaluation Form, and Left to Right Placement Evaluation Forms. Percentage (%) and frequency (f) distributions of the data obtained by means of Follow-up Observation Form for Dental Anxiety and Evaluation Form for Dental Anxiety Forms, Dissemination Evaluation Form and Left to Right Placement Evaluation Forms were analyzed comparatively in terms of gender, age and school type of the students with variables such as Village Primary Schools affiliated to province center and Central Primary Schools. SPSS 15.0 f package program was used for statistical analysis and for the evaluation of Personal Information Form. When students describe their pictures, the causes of anxiety that appear in their imaginative imaginations will be revealed. If anxiety causes are identified, students may be more successful at primary school. From this point of view, the research is intended to present a different point of view. The study intends to present a

different point of view through their own eyes, thanks to direct painting and paintings in a natural setting (class). The data about the students that go to the dentist and do not go to the dentist and about the Village Primary Schools affiliated to province center and Central Primary Schools were analyzed comparatively with gender differences. These narratives emphasize the necessity of the child-pictures as well as leading the way for what can be done to reduce anxiety among children at dentist.

KeyWords : Dental Anxiety, picture
PageNumber : xxix + 235
Supervisor : Asist. Prof. Dr. Nuran SAY

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Cümlesi	3
1.2. Alt Problemler	3
1.3. Sınırlılıklar.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı	4
1.5. Araştırmanın Önemi	4
1.6. Problem Durumu.....	5
1.6.1. Diş Hekimliği Fakültelerinin Tarihçesi ve Çocuk Pedodonti Bölümünün kurulması. Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinin ‘Toplum Ağız-Diş Sağlığı uygulamaları.....	6
1.6.2. Dental Anksiyete	7
1.6.3. DentalAnksiyete Etiyolojisi.....	8
1.6.4. Çocuğun Dental Tedaviye Karşı Davranış ve Reaksiyonları	8
1.6.5. Sanat Eğitiminin Tanımı.....	9
1.6.6. Sanat Eğitiminin Gerekliliği	9
1.6.7. Görsel Sanatlar Dersinin Tarihçesi.....	10
1.6.8. İlkokul Görsel Sanatlar Dersi I.Sınıflar Öğretim Programı Görsel Sanatlar Dersi Genel Amaçları.....	12

1.6.9. Çocuk ve Resim.....	12
BÖLÜM II.....	15
KURAMSAL ÇERÇEVE	15
2.1. Anksiyete ve Korku Kavramları.....	15
2.2. Dental Korku ve Kaygı	15
2.2.1. Bireysel (Kişiyi Özgü) Kaygı.....	15
2.2.2. Maternal kaygı.....	15
2.3. Çocuk Hastada Dental Korku ve Kaygının Etiyolojisi	16
2.3.1. Bireysel Faktörler	16
2.3.1.1. Çocuğun yaşı.....	16
2.3.1.2. Çocuğun cinsiyeti.....	16
2.3.1.3. İletişim becerileri.....	16
2.3.1.4. Yaralanma, iğne olma ve kan fobisi.....	17
2.3.1.5. Kişilik özellikleri.....	17
2.3.1.6. Nöropsikiyatrik sorunlar.....	17
2.3.2. Çevresel Faktörler	17
2.3.2.1. Aile.....	17
2.3.2.2. Düşük sosyoekonomik durum	17
2.3.2.3. Diş hekiminin tutumu	18
2.3.2.4. Annenin diş hekimine gitme sıklığı.....	18
2.3.3. Dişsel Faktörler	18
2.4. Kronolojik Yaş Dönemlerine Göre Çocuk Davranışları	18
2.5. Çocuğun Dental Tedaviye Karşı Davranış Ve Reaksiyonları	19
2.5.1. Uyumsuz Davranışlar Gösteren Çocuk	19
2.5.1.1. Duygusal Olarak Yetersiz Durumda Olan Çocuk	20
2.5.1.2. Utangaç, İçer Dönük Çocuk	20
2.5.1.3. Otoriteye Direnç Gösteren Çocuk.....	20
2.5.1.4. Korkmuş Çocuk.....	21
2.6. Çocuk Resmine İlişkin Kuramlar	21
2.6.1. Gelişimsel Yaklaşımlar.....	21
2.6.2. Projektif Yaklaşımlar	22
2.6.3. Sanatsal Artistik Yaklaşımlar	22
2.6.4. Sembolik Yaklaşımlar	22
2.6.5. Çocuk Resimlerinin İncelenmesinin Tarihçesi	22
2.6.6. Çocuk Resimlerinin Özellikleri	23

2.6.6.1. Düzleme Özelliği	24
2.6.6.2. Tamamlama Özelliği	24
2.6.6.3. Boy Hiyerarşisi Özelliği	24
2.6.6.4. Saydamlık Özelliği.....	25
2.7. Çocuğun Çizgisel Gelişimi	25
2.7.1.Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş).....	26
2.7.2. Şematik Devir (7-9 Yaş)	28
2.7.3. Gerçekçilik dönemi (9-12 Yaş)	28
2.7.4. Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş)	29
2.8. Çocuk Resminde Renk.....	29
2.9. Çocuk Resimlerinin Klinik Değerlendirmedeki Yeri	32
2.10. Çocuk Resminde Aile Olgusu ve Kişiler Arası İlişkiler	34
2.11. Çocukların Resimlerinde Yer Alan Figürler	36
2.12. Çizimlerde Detay Figürlerin Anlamı.....	38
BÖLÜM III	41
BÖLÜM IV	45
YÖNTEM.....	45
4.1. Araştırmanın Yöntemi.....	45
4.2. Araştırmanın Modeli.....	45
4.3. Araştırmanın Evreni.....	45
4.4. Örneklem(Çalışma Grubu)	45
4.5. Verilerin Toplanması	47
4.5.1. Projektif Çizim Testi: D 10	47
4.6. Verilerin Analizi	52
4.7. Geçerlilik-Güvenirlilik.....	52
BÖLÜM V	55
BULGULAR VE YORUMLAR.....	55
5.1. Mustafa Necati İlkokulu (Merkez)	55
5.2. Mehmet Üzerli İlkokulu (Merkez).....	61
5.3. Şehitler İlkokulu (Merkez)	68
5.4. Gürler İlkokulu (Merkez).....	74
5.5. Çullu İlkokulu (Köy).....	80
5.6. Aşağı Mahmutlar İlkokulu (Köy)	85
5.7. Hasandede İlkokulu (Köy)	93
5.8. Ahalı İlkokulu (Köy)	99

BÖLÜM VI	191
KARŞILAŞTIRMALAR	191
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	193
6.1. Sonuç	193
6.2. Öneriler	222
KAYNAKLAR.....	225
EKLER.....	231
Ek 1. İzin yazısı.....	232

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Kırıkkale İl Merkezinde Yer Alan Okullar</i>	46
Tablo 2. <i>Kişisel Bilgi Formu</i>	49
Tablo 3. <i>Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu</i>	50
Tablo 4. <i>Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirme Formu</i>	50
Tablo 5. <i>Renk Dağılımı Değerlendirme Formu</i>	51
Tablo 6. <i>Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	51
Tablo 7. <i>Mustafa Necati İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	55
Tablo 8. <i>Mehmet Üzerli İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	61
Tablo 9. <i>Şehitler İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	68
Tablo 10. <i>Gürler İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	74
Tablo 11. <i>Çullu İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	80
Tablo 12. <i>Aşağı Mahmutlar İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	85
Tablo 13. <i>Hasandede İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	93
Tablo 14. <i>Ahalı İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı</i>	99
Tablo 15. <i>Öğrencilerin, Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	107

Tablo 16.	<i>Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar</i>	107
Tablo 17.	<i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	108
Tablo 18.	<i>"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	108
Tablo 19.	<i>"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	108
Tablo 20.	<i>"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	109
Tablo 21.	<i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi</i>	109
Tablo 22.	<i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi</i>	110
Tablo 23.	<i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu</i>	111
Tablo 24.	<i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	113
Tablo 25.	<i>Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	114
Tablo 26.	<i>Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar</i>	114
Tablo 27.	<i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	115
Tablo 28.	<i>"Boş vaktinizde neler yaparsınız ? "sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar</i>	115
Tablo 29.	<i>"Süt Dişiniz Çıktı Mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	115
Tablo 30.	<i>"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	116
Tablo 31.	<i>Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi</i>	116

Tablo 32. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi	117
Tablo 33. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu.....	118
Tablo 34. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu	120
Tablo 35. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	121
Tablo 36. Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar	121
Tablo 37. "Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	122
Tablo 38. "Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	122
Tablo 39. "Süt Dişiniz Çıktı mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	122
Tablo 40. "Okulunuza Diş Doktorları Geldi mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	123
Tablo 41. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi	123
Tablo 42. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi	124
Tablo 43. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu.....	125
Tablo 44. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu	127
Tablo 45. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	128
Tablo 46. Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar	128
Tablo 47. "Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	129

Tablo 48. "Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	129
Tablo 49. "Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	129
Tablo 50. "Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	130
Tablo 51. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi	130
Tablo 52. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi	131
Tablo 53. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu.....	132
Tablo 54. Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu	134
Tablo 55. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	135
Tablo 56. Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar	135
Tablo 57. "Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	135
Tablo 58. "Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	136
Tablo 59. " Süt Dişiniz Çıktı Mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	136
Tablo 60. "Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	136
Tablo 61. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi.....	137
Tablo 62. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi.....	137

Tablo 63. <i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu</i>	139
Tablo 64. <i>Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	141
Tablo 65. <i>Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	142
Tablo 66. <i>Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar</i>	142
Tablo 67. <i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	142
Tablo 68. <i>"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	143
Tablo 69. <i>"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	143
Tablo 70. <i>"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	143
Tablo 71. <i>Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi</i>	144
Tablo 72. <i>Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi</i>	144
Tablo 73. <i>Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu</i>	146
Tablo 74. <i>Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	148
Tablo 75. <i>Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	149
Tablo 76. <i>Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar</i>	149
Tablo 77. <i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	150
Tablo 78. <i>"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	150

Tablo 79. "Süt Dişiniz Çıktı mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	150
Tablo 80. "Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar	151
Tablo 81. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi	151
Tablo 82. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi	152
Tablo 83. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu.....	153
Tablo 84. Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu	155
Tablo 85. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	156
Tablo 86. Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar	156
Tablo 87. "Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	156
Tablo 88. "Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	157
Tablo 89. "Süt Dişiniz Çıktı mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	157
Tablo 90. "Okulunuza Diş Doktorları Geldi mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar	157
Tablo 91. Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi.....	158
Tablo 92. Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden,11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi.....	158
Tablo 93. Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu.....	160

Tablo 94. Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu.....	162
Tablo 95. Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden Ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı.....	163
Tablo 96. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	163
Tablo 97. Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış, Öğrencilere İlişkin Dağılımlar.....	164
Tablo 98. Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	164
Tablo 99. Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	164
Tablo 100. Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	165
Tablo 101. "Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	165
Tablo 102. "Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi	165
Tablo 103. "Diş doktoruna gitmeyen, 28 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirme.....	166
Tablo 104. Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu	167
Tablo 105. Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu.....	169
Tablo 106. Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları	170
Tablo 107. Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar	170
Tablo 108. "Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	171
Tablo 109. "Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	171
Tablo 110. "Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	171

Tablo 111. <i>Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi</i>	172
Tablo 112. <i>Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi</i>	172
Tablo 113. <i>Diş Doktoruna Gitmeyen, 12 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu</i>	174
Tablo 114. <i>Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	176
Tablo 115. <i>Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	177
Tablo 116. <i>Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar</i>	177
Tablo 117. <i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	177
Tablo 118. <i>"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	178
Tablo 119. <i>"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	178
Tablo 120. <i>Diş Doktoruna Giden,16 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi</i>	179
Tablo 121. <i>Diş Doktoruna Giden, 16 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi</i>	179
Tablo 122. <i>Diş doktoruna giden,16 kız öğrencinin renk dağılım tablosu</i>	181
Tablo 123. <i>Diş Doktoruna Giden,16 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu</i>	183
Tablo 124. <i>Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları</i>	184
Tablo 125. <i>Yaşa göre, okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar:</i>	184
Tablo 126. <i>"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	184
Tablo 127. <i>"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar</i>	185

Tablo 128. "Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar.....	185
Tablo 129. Diş Doktoruna Giden 22 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi	186
Tablo 130. Diş Doktoruna Giden 22 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi	186
Tablo 131. Diş Doktoruna Giden, 22 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu	188
Tablo 132. Diş Doktoruna Giden, 22 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu.....	190

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.* Venham resim testi43
- Şekil 2.* Yüz görüntü ölçeği43
- Şekil 3.* Annemle birlikte, hastaneye gidiyoruz. Doktor, iğneyi veriyor. Diş doktoru bana, iğne yapıyor. Dişimi çekiyor. Dişimin arasına mendil gibi, bir şey koyuyor. Sonra annemle birlikte, evimize gidiyoruz.....56
- Şekil 4.* Birkaç kez, diş doktoruna annemle gittik. Hastanede, diş doktorları var. Hastane araçları var. Dişçi koltuğunda, oturuyorum. Televizyonda, çizgi film izliyorum. İğne vuran, doktorlar var56
- Şekil 5.* Burada annemle, diş doktoruna gidiyorum. Kapıdan geçiyoruz. Doktor yüzüne, maske takıyor. Benim korkum geçsin diye, çizgi film açmış57
- Şekil 6.* Ben diş doktoruna, bir kez gittim. İki dişim çürüdü. İkisine de, beyaz dolgu yaptılar. Burada, benim dişim çürüyor. Annemde beni, diş doktoruna götürüyor. Bende, çok korkuyorum. Annem bir şey olmaz , dişinin ağrısından kurtulursun diyor. Ondan sonra, hastanenin önünde, hiç acımadan dişimi çekiyorlar58
- Şekil 7.* Annemle, arabamızla hastaneye gittik. Hastane de ambulans var. Dişçi koltuğunda, akıllı durduğum için, halı sahaya gittik. Arkadaşlarımızla yüzmeye gittik59
- Şekil 8.* Annemle diş doktoruna gidiyoruz. Dişim çürüdüğü için, diş doktoru dişimi çekiyor59
- Şekil 9.* Annemle ben, diş doktoruna gidiyoruz. Dişimiz çürüdüğü için, diş doktoru dişimize iğne vurup , dişimizi çekiyor.....60
- Şekil 10.* Benim dişim ağrımış. Ambulansla, hastaneye gelmişim. Örümcek adam, ağımla attığım bir şey var. Örümcek adam duvarda asılı, benimle birlikte demir adamda, hastaneye gelmiş. Burada, koltuklar var. Burada, müşteriler

- gelir. Yürümek isteyenler için, yürüme yerleri var. Yürümek istemeyenler, asansörle çıkıyor .Burada doktor var. Demir adam var. Dinlenme odası var. Depo var. Acil bölümü var. İğneler var. Burada dişçi koltukları var. Ben varım, yatıyorum ama gözükmüyorum. Burada ayrıca çocuklar var60
- Şekil 11.* Bir gün arkadaşım, dişimin çürük olduğunu fark etti. Sonra annemle, diş doktoruna gittik. Diş doktoru, dolgu yapacak eşyasını eline aldı. Sonra dişime, dolgu yaptı. Dişim biraz sızladı. Sonra evimize döndük61
- Şekil 12.* Bir varmış bir yokmuş. Bir tane abla ve kardeş kartopu oynarken, bir anda rüzgar esip , mikroplar esip ağızlarına girmiş. Onların dişlerini, kemirmişler. Onlar, hastaneye gitmişler. Doktor, onlara ilaç ve fırça hediye etmiş. Onlarda, eve dönmüşler. Bir daha böyle, çok dışarıda durmayacaklarmış62
- Şekil 13.*"Dişim çürümüştü. Annemle birlikte, diş doktoruna gittik. Doktorlar bana iğne yapıp, dişimi çekiyorlar. Ağrım oldu. Sonra doktorlar bana , ilaç yazdı. Annemle birlikte, eve döndük.....62
- Şekil 14.* Kardeşimle birlikte, hastaneye gittik. Kardeşimin dişi çürüktü. Doktor amca, kardeşimin dişini muayene etti. Onun dişlerinin, mikroplarını aldı. Ondan sonra, ilaç yazdı. Eve gittik63
- Şekil 15.* Benim dişim ağrıyor. Diş doktoruna, gidiyorum. Ondan sonra doktor, dişime dolgu yapıyor. Sonra benim, bir saat yemek yemeyeceğimi ,söylüyor. Bir daha şeker, yemeyeceğimi söylüyor. Eve gidiyorum64
- Şekil 16.* Annemle kahvaltı yaparken, dişim sızlamıştı. Doktora gittik. İlaç yazdırdık. Sonrada eve geldik.....64
- Şekil 17.* Bir çocuk, varmış. Çocuğun dişi ağrımış. Diş doktoruna, babasıyla gitmiş. Sonra dişini, çekirtmeye gitti. Dişçi koltuğuna, oturdu. Dişçi geldi. Maskesini takıp, onun dişini çekti. Çocuk eve gitti. Evde çocuğun dişi acıdı, biraz ağrıdı65
- Şekil 18.* Babamla, ben gidiyoruz. Ben, hastaneye gidiyorum. Diş doktoruna ilk önce, babam sonra ben gidiyorum. Sonra doktor, bize ilaç yazıyor, eve gidiyoruz.....65
- Şekil 19.* Bu uçan bir hastane, güneş enerjisiyle çalışıyor .Işık paneli çizdim. Enerji ürettikten sonra, depoya dolduruyor. Enerjiyi tekrar çevirip, depoya

- doldurup, enerji veriyor gemiye. Uzaya inebiliyor. Hasta çocukları, toplayabiliyor. Uçan hastanede, iki doktor var. Birinci doktor, çocuğa iğne yapıyor. İkinci doktor, gemiyi kontrol ediyor. Uçan hastane, dünyayı geziyor. Uzay canavarı yaptım. Şakadan.....66
- Şekil 20.* Babamla birlikte, hastaneye gidiyoruz. Orada benim, dişime bakıyorlar. Sonra doktor bize, ilaç yazıyor ve gidiyoruz67
- Şekil 21.* Ben diş doktoruna, annemle gittim. Burada, bir hastane varmış. Doktorun ona yaptığı aletler, ses çıkartıyormuş. Bende ondan, çok korkmuştum. Annem kapının dışındaydı. Bu hastadan sonra, annem gelecekmiş68
- Şekil 22.* Ben çok şeker yemişim, sonra annem beni görmüş. Sonra diş doktoruna, abim, ben, babam, annemle birlikte gitmişiz. Diş doktoru dişimi çekmiş, iğne yapmış. Sonrada eve gitmişiz. Dişçi koltuğunda ,başka bir çocuk varmış. Onunda doktor ,dişini çekecekmiş69
- Şekil 23.* Dişim çürüdü. Babam, annem ve ben hastaneye gittik. Ben,dişçi koltuğuna yattım. Doktor, dişime baktı. Sonra bize, randevu verdi. Dişime dolgu, yaptı. İğne yaptı. Bana, balon verdi. Sonra, evimize gittik69
- Şekil 24.* Evde, öksürüyormuşum. Annem beni, hastaneye götürdü. Doktor, ağzıma baktı. Öksürüğüme baktı. Doktor, dişimin sallandığını söyledi. Eve gittik, dişim ağrıdı. Sonrada aşı olmuştum. Aşı olduktan sonra, dişimi çektiler. Doktor çekti. Sonra eve gittik. Annem dişime baktı, sallanıyor mu, sallanmıyor mu, dişim diye. Sonra, hastaneye gittik. Annem, babam ve ben dişçi koltuğunda, ben oturuyorum. İğne vuruyorlar. Dişimi çekiyorlar70
- Şekil 25.* Ben çok fazla, çikolata yemişim. Dişim çok ağrımış. Annem beni, hastaneye diş doktoruna götürmüş. Doktor, ağzıma iğne yaptı. Bana, dolgu yaptı. Sonra,annemle evimize gittik70
- Şekil 26.* Ben ,çok çikolata yemişim. Dişim çürüdü. Sonra, diş doktoruna gittik. Diş doktoru, dişimi çekti. Diş doktorunun yüzünde maskesi, elinde iğnesi vardı. Hastaneye babam, annem, kardeşim ve ben birlikte gittik71
- Şekil 27.* Bir sürü, şeker yemişim. Dişim ağrıyormuş. Anneme söylemişim. Babamla birlikte annem, ablam, kardeşim ve ben hastaneye gittik. Doktor dişçi koltuğunda, bana iğne yapıyor.....71

- Şekil 28.* Babamla biz, diş doktoruna gitmişiz. Doktor dişimi çekmiş, çürümüş sonra, iğne vurmuş. Orada bir, dişçi koltuğu varmış. Onun içinde, bir tane çocuk varmış. Çocuk, çok hareket etmiş. Diş doktoruna gitmiş. Doktor onu, muayene etmiş. Çocuk, çok hareket ettiği için, diş doktoru onun, dişini çekmiş72
- Şekil 29.* Dişim çürüdü. Annemle, hastaneye gittik. Diş doktoru ,muayene etmiş. Film çekmiş. İğne yapmış. Gün söylemiş .Sonra annem ve ben eve gittik72
- Şekil 30.* Ben her gün ,dişlerimi fırçalamıyormuşum. Bir sabah olmuş. Babam, ablam, kardeşim ve ben diş doktoruna gitmişiz. Diş doktoru bana, iğne vurmuş. Sonra eve gittik73
- Şekil 31.* Bayramda ben, çok şeker yemişim, sonra annem babam, bunu görmüş. Beni hastaneye, doktora götürmüşler. Doktor bana, iğne yağmış. Sonra evimize gittik73
- Şekil 32.* Ben, diş doktoruna gittim. Üç kez, gittim. Benim, dişim çıkıyordu. Benim dişimi aldılar. Baktılar, çürüğüm var mı diye. Sonra, süt dişlerim çıktı. Sonra tekrar, bir kontrole gittik. Çürüğüm, var mı diye. Dişlerim iyi mi ,diye baktırdık. Çürüğüm yokmuş, sonra çıkmış74
- Şekil 33.* Ben annem, babamla birlikte, hastaneye gidiyorum. Sırasını bekleyen çocuklar, koltukta oturuyorlar. Benim, dişim çürümüş. Diş doktoru beni, dişçi koltuğuna yatırıyor. Ağzında, maskesi var. Bana, iğne yapıyor. Canım acıyor75
- Şekil 34.* Ben annemle, hastaneye gittik. Diş doktorları, ağzıma baktı. İki kez, hastaneye gittim. İki kez de, dişimi çektiler. Hiçte acımadı75
- Şekil 35.* Babamla arabayı alıp, diş doktoruna gittik. Diş doktoru bize ,kapıyı açtı. Dişçi koltuğuna, oturdum. Dişlerime baktı, çürük var mı diye. Sonra, evimize gittik. Dersime çalıştım76
- Şekil 36.* Dişlerim çürümüş, hastaneye gitmişiz. Sonra diş hekimi, ağzıma baktı. Dişlerim çürümüş. Yanımda, annem vardı. Diş hekimi maskesini takıp, beni dişçi koltuğuna, oturturdu. Sonra, eldivenini taktı. Sonra bana dedi ki, dişlerin çürümüş, dedi. Bundan sonra, dişlerini fırçala, sağlıklı ol, dedi. Dişlerini, her gün fırçalamalısın dedi. Her yemekten sonra, dişlerini fırçala

- dedi. Abur cubur yediğinde, hemen fırçalamalısın dedi. Dediklerini yaptım. Kısa sürede tekrar, kontrole gittik. Dişlerim çok sağlıklıydı.....76
- Şekil 37.* Dişlerim çürümüş. Babam, annem ve ben hastaneye gitmişiz. Diş hekimi bana, dişlerin çürümüş dedi. Bana günde iki kez, dişlerini fırçalamalısın dedi. Doktor maskesini, eldivenlerini taktı. Beni kontrol etti. Doktor günde iki kez fırçalamazsan, dişlerin çürür dedi. Sonra babam ve annemle evimize gittik. Annem ve babamda, günde iki kere fırçalamalısın dedi77
- Şekil 38.* Annemle, diş doktoruna gittik. Doktor, dişlerimin çürüdüğünü söyledi. Dişlerimi, muayene etti. Dişlerimi her gün, yemekten sonra, iki defa fırçalamamı söyledi. Annemle, evimize gittik. Sonra günde iki defa, yemekten sonra dişlerimi fırçaladım77
- Şekil 39.* Diş hekimi, dişlerimize bakar, iğne yapar. Dişçi koltuğuna otururuz. Eldiven takarlar. Maske takarlar. Doktorlar şöyle der: "Dişlerini iyi fırçala.....78
- Şekil 40.* Annemle ben, hastaneye gittik. Hastanede, doktor var. Dişçi koltuğu, diş hekimi var. Diş hekiminin masası var. Diş hekiminin, aletleri var. Ben en çok, aletlerinden çok korkuyorum78
- Şekil 41.* Ben annemle birlikte, hastaneye gittik. Orada bana, numara verdiler. Diş doktoru bana, iğne vurdu79
- Şekil 42.* Annem, babam, abimle hastaneye gittik. Diş doktoru, dişime baktı. Dişimi çekti.....80
- Şekil 43.* Abimle ben, hastaneye gittik. Hastanede, ambulans var. Diş doktorunun ağzında maskesi var, ağzıma baktı. Bir tane abla, ışıkla ağzıma baktı. Çok ağrıdığında gel bana dedi, randevu verdi. Randevu yapmadık. Geçti dişim81
- Şekil 44.* Hastaneye annem ve babamla gittik. Dişimi çektiler. Dişim çürüdü, çektiler. Diş doktorunun elinde, eldiven vardı. Bana, iğne vurdu. Diş doktorlarının yüzünde, maske vardı81
- Şekil 45.* Ben bir, diş doktoruna gittim. Dişime sonra, iğne vurdular. Dişim kanadı. Sonrada, pamuk koydular. Dişimi çektiler. Dişimi peçeteye koyup, bana verdiler. Sonra, yastığıma koydular. Yastığımdan para çıktı. Dişi sakladım. Dişten, para çıktı.82

<i>Şekil 46.</i> Annem babam ve ben hastaneye gittik. Diş doktoru benim ,dişimi çekti. Hiçte acımadı. Diş doktoru bana, ödül verdi. Bana, balon verdi.....	82
<i>Şekil 47.</i> Annemle beraber, diş doktoruna gittik. Diş doktorunun elinde ,metal bir şey vardı. İğneden, çok korkarım.....	83
<i>Şekil 48.</i> Arabayla teyzemle birlikte, hastaneye gittik. Yanımda, teyzem vardı. İğne beni, korkutur. Odanın dışında, teyzem beni bekliyor.....	83
<i>Şekil 49.</i> Annemle birlikte, hastaneye gittik. Dişim çürüdü. Doktor bana ,iğne yapacak. İğneden korkarım.....	84
<i>Şekil 50.</i> Annemle ben, hastaneye gittik. Diş doktoru, ağzıma baktı. Hiç canım acımadı.....	85
<i>Şekil 51.</i> Annem, babam ve ben hastaneye gittik. Babam, dışarıda bekledi. Doktor, ağzıma baktı. Hiç canım acımadı.....	86
<i>Şekil 52.</i> Teyzem, halam, yengem, annem, babam ve ben hastaneye gittik. Dışarıda teyzem, halam, yengem bizi bekledi. Annem, babam ve ben, diş doktorunun yanındayız. Diş doktoru bana, iğne yaptı. Canım acıdı. Dişimi çekti.....	86
<i>Şekil 53.</i> Annem, babam, abim ve ben, hastaneye gittik. Doktor dişlerimi temizledi. Dişime iğne, yapmadılar. Sadece dişimi, temizledi. Sonrada su içip, lavaboya tükürttü.	87
<i>Şekil 54.</i> Annem, babam ve ben hastaneye gittik. Diş doktorunun elinde ,diş çeken iğne var. Dışarıda annem, babam ve sırasımı bekleyen, biri var.	88
<i>Şekil 55.</i> Annem var. Büyük ablam var, doktor var. Doktor kostümü var. Diş var. İğne var. Babam var. Ambulans var. Kardeşim var .Koltuk var. Küçük kardeşim var.....	89
<i>Şekil 56.</i> "Doktor elinde ,iğne tutuyor. Doktor, çocuğu muayene ediyor. Ben, iğneden korkuyorum. Ben, annem, babam, ablam var. Doktorun, koltuğu var. Doktor var. Bu, büyük diş benim. "	90
<i>Şekil 57.</i> Babam ve ben dışarıdayız. Ben, seksek oynuyorum. Ben ,hastaneye hiç gitmedim. Annem, hastaneye gitti. Doktor ,iğne vuruyor anneme. Yoldan, itfaiye geçiyor	90

<i>Şekil 58.</i> Babamla ben ,hastaneye gittik. Hastanede, hastane arabası var. İçinde yatan, hasta var. Ben, koltuğa oturdum. Yanımda, babam var. Doktor var	91
<i>Şekil 59.</i> Annem, babam ve ben varım. Hastanede ,doktor var. Çocuk yatıyor. Doktor, dişini çekiyor.	92
<i>Şekil 60.</i> Annem, teyzem ben diş doktoruna gittik. Doktorun, iğnesi vardı. Dişime, iğne vurdu. Canım acıdı.....	93
<i>Şekil 61.</i> Dişlerim çürüdü. Annemle, hastaneye gittik. Kız doktor bana, iğne yaptı. Kancasıyla, ağzıma baktı. Canım acımadı. Hastanenin yanında, gökkuşağı vardı.	94
<i>Şekil 62.</i> Doktora abim ve arkadaşım Emine ile gittik. Doktor, dişlerime film çekti. Dişime iğne yaptı.	94
<i>Şekil 63.</i> Ben, annem, babaannem, dedemle birlikte, hastaneye gittik. Doktor iğneyle, dişime dolgu yaptı. Canım acımadı.	95
<i>Şekil 64.</i> Dişimde, çürük olmuş. Arabayla, hastaneye gittik. Yanımda, annem vardı. Doktor, dişimi düzeltti. Canım acımadı.....	95
<i>Şekil 65.</i> Dişim çürüdü. Babamla, hastaneye giderim. Hastanede duvarda, oyuncaklar var. İlaçlar var. Doktorun, iğnesinden çok korkuyorum.....	96
<i>Şekil 66.</i> Ben en çok, annemle ve babamla giderim. Dişim çürüdü. Hastaneye gittik. Beni en çok, doktorun iğnesi ve maskesi korkutuyor.....	96
<i>Şekil 67.</i> Benim dişim çürüdü. Annem, ablam ve ben hastaneye gittik. Doktorun iğnesi, maskesi, ilacı var. Doktorun, iğnesinden korkuyorum.	97
<i>Şekil 68.</i> Doktora ,annemle giderim. Anneannem, amcam, teyzem, annem ve ben hastaneye gittik. Dişim çürüdü. Doktorun iğnesi, beni korkutur. Doktorun aletleri var.	97
<i>Şekil 69.</i> Bu benim, annem var. Teyzem ve çocuğu da var. Hastanede ,iki doktor var. Biri bana, bakıyor. Diğeri, çocuğa bakıyor. Doktorların elinde, iğne var.	98
<i>Şekil 70.</i> Ablam, yengem, teyzem, babam ve ben ambulansla, hastaneye gittik. Hastanede yatak ve iğne vardı. İğneden,çok korkuyorum.....	98
<i>Şekil 71.</i> Dişim çürüdü. Annemle birlikte, hastaneye gittik. Diş doktorunun, malzemeleri vardı. Doktor, bana iğne yaptı. Canım biraz acıdı.	99

- Şekil 72.* Dişim sallanıyordu. Dişimi, çektmek istedim. Annemle ben, akşam hastaneye gittik. Diş doktoru, ağzıma bakıyordu. Aletleri vardı. Dişimi çekti. Sonra eve döndük.....100
- Şekil 73.* Ben annemle birlikte, hastaneye gidiyorum. Diş doktoru beni, dişçi koltuğuna yatırıyor. Sonra iğne çıkartıyor. Bana, iğne yapıyor. Dişlerin yanında, şekerler yaptım. Çok şeker yediğim için, dişim çürüdü.....101
- Şekil 74.* Annemle birlikte, hastaneye gittik. Diş doktoru bana, iğne yaptı. Canım acıdı. Sağlam dişin yanında, fırça yaptım. Dişimi fırçalamadım. Dişim çürüdü.102
- Şekil 75.* Dişim çürümüştü. Annemle ben, hastaneye gideceğiz. Diş doktoru, hastanede bekliyor. Ağzında maskesi, elinde de iğnesi var.102
- Şekil 76.* Annemle ben, hastaneye gitmişiz. Diş doktoru ve hemşire ,dişçi koltuğunun yanında bekliyorlar. Ben iğneden, çok korkuyorum. Doktor ağzıma ışıkla bakınca, ağzım bazen acıyor.....103
- Şekil 77.* Annemle ben, hastaneye gitmişiz. Ben, dişçi koltuğunda oturuyorum. Diş doktorunun elinde, eldiveni var. Bana, iğne vuracak. Şeker yersek, çürük diş olur. Dişimizi fırçalarsak, temiz diş olur.....103
- Şekil 78.* Benim, dişim çürümüştü. Ben, annem hastaneye gitmişiz. Ben ve annem, dişçi koltuğunda oturuyoruz. Diş doktorunun elinde, iğne var104
- Şekil 79.* Annem ve ben, hastaneye gelmişim. Annem, telaşla bekliyormuş. Ama benim, bir bebeğim olmuş. Doktor bana, iğne vurmuş sonra ben, dişçi koltuğunda üst kattayım. Annem, çok endişelenmiş. Annem kapıyı açıp, içeri girmek istemiş, ama girememiş. Çünkü doktor, kapıyı kilitlemiş. Annem, içeri girememiş. Babaannem, en yukarıda olduğu için onu, en yukarı çizmek istedim.....105
- Şekil 80.* Dişim çürümüştü. Yağmur yağıyor. Annemle birlikte, hastaneye gidiyoruz. Annemin, şemsiyesi var.....106

BÖLÜM I

GİRİŞ

Kaygı (anksiyete) ve korku, organizma için tehlikeli sayılabilecek bir durum karşısında savunma mekanizmalarını harekete geçiren duygulardır. Korku, bilinen bir tehlikeye karşı gösterilen bir tepki iken, kaygı korkunun daha genel ve bilinmeyene karşı olan şeklidir. Kaygı, hekimliğin tüm dallarında olduğu gibi diş hekimliğinde ve özellikle de pedodontide gerek hastalar, gerekse hekim için önemli bir problemidir. Çocuğun daha önce görmediği dental aletler, uygulanan tedavi yöntemleri ve diş çekimleri, bunlarla ilgili ağrı ve acı duyma korkusu ile klinikteki yabancı personel, çocuğu duygusal olarak kötü yönde etkileyebilecek unsurlardır. Bunun yanında, çocukların küçük yaşta edinebilecekleri olumsuz deneyimler ve çevre ile etkileşimleri de kaygıyı artırıcı faktörler arasındadır. Kişinin dental kaygı durumunun erken belirlenmesi, iyileştirme esnasında hastalara karşı ele alış açısından oldukça mühimdir. Doktorun, tedavi öncesi hastasının kaygı seviyesinin bilinmesi, karşılaşılabileceği durumlara, hastanın kaygı düzeyini eksiltmeye yönelik tedbirler alabilmesini sağlamaktadır. Bu durum, özellikle çocuklarda büyük önem taşımaktadır. Çocuklardaki bu duygu ile başa çıkabilmek için, diş hekimi kaygının derecesi, etiyojisi ve çocuğun psikolojisi konusunda da bilgi sahibi olmalıdır. Dental kaygı ile ilgili yapılan çalışmalarda, etiyojinin multifaktoriyel olduğu ortaya konmuştur. Çocuk hastanın yaşı, cinsiyeti, ailenin eğitim durumu ve sosyoekonomik düzeyi dental kaygı üzerinde etkili faktörler arasındadır. Kaygı, subjektif olması ve her bireyde değişik derecelerde görülmesi sebebi ile ölçümü güç bir durumdur. Çocuklarda dental kaygının değerlendirilmesinde farklı skalalar ve testler kullanılmaktadır. Gözleme dayalı Frankl Davranış Skalası ve oturma biçimi (sitting pattern) testi, çocuğun davranışlarının değerlendirilmesinde yardımcı olmaktadır. Frankl Davranış Skalası, davranışların gözle değerlendirilerek skorlanması esasına dayanan davranışların puanlanması yöntemidir. Çocuğun davranışları, kesinlikle negatif, negatif, pozitif ve kesinlikle pozitif olmak üzere dört grupta incelenir. Oturma düzeni testinde, çocuğun tedavi sırasında ünite anne babasının kucağında ya da kendi kendine oturması kaydedilir. Bunun yanında çocuklarda sözel iletişimin yetersiz olması nedeniyle Venham Resim Testi (VRT) de sık kullanılmaktadır. VRT’de her kartta iki resim olmak üzere toplam sekiz kart bulunmaktadır. Çocuğun dental kaygı düzeyini değerlendirmek için yaygın olarak kullanılan bir diğer skala da Çocukta Korku Değerlendirme Skalası’dır (Children’s Fear Survey Schedule-Dental Subscale: CFSS-DS). Bu skala, enjeksiyon, birisine ağzını muayene ettirme ve ağzını açık tutma zorunluluğu gibi 15 adet soruya yanıt verme esasına dayalıdır. Bu skaladaki sorular, küçük yaş grubu çocukların kaygı düzeylerini tespit etmeye yönelik olarak ebeveynlere yöneltilmektedir. (Önçağ ve Coğulu, 2005, s. 46)

Çocuk resimlerine olan ilgi 1800’lü yılların sonu ile 1900’lü yılların başlarında zihinsel hastalarının resimlerine olan alakaların artması ve Freud ile Jung’ın çalışmalarının tanınması ile ortaya çıkmıştır. Çocuk resimleri üzerine ilk araştırmalar zihinsel kademelerinin yararlanması ile başladı. 1921’de İnsan resmi çizmeyi Burt, birkaç zihin testinden biri olarak yararlandı. 1926’da Goodenough, 1963’te Haris insan figürü resmetmekle yaşla ilgili kuralları gözden geçirdiler. (Malchiodi, 1998, s. 26).

“Çocuk resimlerinin hissi ve ruhsal yönlerine olan ilgi özellikle psikoloji, ruh bilimi ve resimle tedavi alanlarında giderek artış görülmektedir. “Sözlü ifadelerinin eksik kaldığı

durumlarda, çocukların kendilerini anlatabilecekleri durumlarda yardımcı olabileceği” niyetinden dolayı çoğu terapist resmin etkin iyileştirici teknik olduğunu kabul etmişlerdir” (Malchiodi, 1998, s. 26).

Bu nedenle sanatı çocuklar için bir değerlendirme yöntemi olarak kullanmanın faydalarından bazıları şunlardır: Sanat değerlendirmeleri çocukların fikirlerinin ve duygularının denetlenmesi tablosunu ortaya çıkarır. Henüz dil yetileri gelişmemiş olan ya da sezgi ve algılamalarını sözlü anlatımla istemeyen çocuklar için sözsüz bir değerlendirme yöntemi ve çocukların isteyerek katılmak isteyeceği korkutmayan bir ifade aracıdır. (White, Wallece ve Huffman, 2004, s. 210).

Resim bize, iç duygularına anlamada çocuklar hakkında, önemli bilgiler verir. Bu sebeble çocukların içlerinden gelerek yapmış olduğu resimler, iyi bir şekilde sentezlendiğinde, çocuğun gelişimiyle ilgili ayrıntılara ulaşabiliriz. Çocukların şahsiyet, şuur, insanlar arası ilişkiler, grup değerlendirmeleri ve tutumlarının belirlenmesinde kişisel raporlar, değerlendirmeler ve projektif yöntemden yararlanılabilir. (Yavuzer, 1992, s. 13).

Klinik değerlendirmede kullanılan resim testleri, resim yapmanın duyguları ifade etmede araç olduğu kabul gördüğü için, psikolojik testler içinde yer alır. Projektif teknikler olarak isimlendirilir. Bu testler projektif bir tekniğe dayanır. Projeksiyon dışavurum anlamına gelmektedir. “Bireyin davranışı, kişiliğinin yansımasıdır” varsayımına dayanır. Projektif testler kişinin karşılıklı bağların ifadesi olan duygularını, resimler veya simgelerle aktarmasını sağlar. Çocukların iç dünyalarının bir yansıması olarak kabul gören çizimler, onların kişilik ifadelerini, kişiler arası bağlarını, duygusal rahatsızlıklarını, kaygılarını, beklenti ve tasalarını ortaya koyarak, onları bu yönüyle anlamamızı olanak sağlar. (Altınköprü, 2003, s. 216-217; Bahçıvan Saydam, 2004, s. 111).

Altınköprü’ye (2003, s. 217) göre; “resmi test olarak kullanmak çocuk psişizmine inmenin en doğal ve uygun yoludur. Çocuk ilk resim eylemine karalama yaparak başlar. Yaptığı karalamalar giderek anlam kazanmaya başlar ve çocuğun iç dünyasının anlatım aracı olur. Bu nedenle çocuk psikopatolojisi resimden yararlanma yoluna gitmiştir”.

“Çocuğun yaptığı her resim, kendisi için değerli bir üründür. Kendisi tek başına, istediği gibi istediği renkleri kullanarak, istediği yönde çizimler yaparak, bazen düşünerek, bazen farkında olmadan, iç dünyasına ve bulunduğu çevreyi kendi gözüyle gördüklerini aktardığı bir oyun alanıdır. Kullandığı beyaz kağıt bir anlamda; çocuğun yaşamı, kağıda yapılanlar ise kendi yaşantılarıdır. Çocuğun çizdiği resim, onun duygu ve düşüncelerini sembolik olarak yansıtır. Resimdeki çizgilerin niteliği ve resmin içeriği; çocuğun kendisini, yakın çevresindeki insanları, onlarla ilişkilerini ve bunların tümüyle ilgili algılarını ortaya koyar. Anksiyete ve korku dış hekimliğinde, hastalar ve hekim için önemli bir problemdir. Özellikle çocuklarda dental anksiyete ve korku evrensel bir sorun olarak kabul edilmektedir. Çocuklukta bu korkuyu gidermek, ileriki yıllarda onların dış hekimine karşı tutumunu ve tedavilerini olumlu yönde etkileyecektir”. 1.sınıfa başlayan öğrencilerin okula yönelik kaygı durumlarının bilinmesi, onların akademik başarılarını etkileyen önemli bir değişkendir Bu yaş çocuğunun, gelişim döneminde olduğu ve vücutlarında birçok

değişikliğin gözlemlendiği dikkate alındığında, okul başarısı ile kaygının birlikte ele alındığı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Resim; “çocukların kendilerini en rahat ifade ettikleri, sözsüz bir iletişim dilidir”. İlkokul 1.sınıf öğrencileri için okul, anaokulu eğitimi aldıktan sonra kendilerini güvende hissettikleri en önemli yerdir. İlkokul 1.sınıf öğrencilerinin öz sağlıklarıyla ilgili, süt dişlerinin çıkmaya başlaması ve diş çürüklerinin meydana gelmesi gibi bir çok değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu değişikliklerin olması, onların okul başarılarını etkileyen, en önemli değişkenlerdendir. İlkokul 1.sınıf öğrencilerine, Projektif Çizim Testten yola çıkarak hazırlanan yönergelerle yaptıkları resimlerle, diş doktoruna giden ve gitmeyen kız ve erkek öğrenci resimleri, Kişisel Bilgi Formu, Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu ve Dental Kaygı Yönergelerinin Form Değerlendirme Formu, Renk Dağılımı Değerlendirme Formu, Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu ,İl Merkezine bağlı Köy ve Merkez İlkokulları cinsiyet farklılıkları da göz önünde bulundurularak karşılaştırılarak ortaya konacaktır. Öğrenciler, kendi resimlerini anlatımları sayesinde, onların dental kaygıyı oluşturan nedenler de ortaya konmaya çalışılacaktır.

1.1. Problem Cümlesi

Dental Kaygının İlkokul Öğrenci resimlerine etkisi nasıldır?

1.2. Alt Problemler

Dental Kaygı Yönerge takip formundaki hangi imgeleri seçmişler ve resimlerinde yansıtmışlardır? Öğrenci resimlerinde, kullandıkları imgeleri soldan sağa yerleştirme sırası nasıldır? Dental Kaygı Yönerge takip formundaki imgelerin, öğrenci resimlerindeki renk dağılımını nasıl etkilemiştir? Dental Kaygı, yönergedeki form karşılaştırılmasını nasıl etkilemiştir?

1.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Kırıkkale İli Merkez Okullar
- 1. Sınıf Öğrencileri

- Dental Kaygı Çizim
- 2016-2017 Eğitim Öğretim yılı ile sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Amacı

1.sınıfa başlayan öğrencilerin, okula yönelik kaygı durumlarının bilinmesi, onların akademik başarılarını etkileyen önemli bir değişkendir. Bu kaygının ortaya çıkması pek çok nedene bağlanabilir. Bunlardan biri de öğrencilerin, öz sağlığı ile ilgili olan kaygıdır. Bu yaş çocuğunun, gelişim döneminde olduğu ve vücutlarında birçok değişikliğin gözlemlendiği dikkate alındığında, okul başarısı ile kaygının birlikte ele alındığı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Bu araştırmada okul çağındaki çocukların, dental kaygısına yönelik algılarında, çocuk resminin etkisini, belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda ‘Dental Kaygı’ olarak adlandırılan kaygı türünden hareketle, öğrencilerin kaygı düzeyi belirlenecektir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır.

- 1.Dental Kaygı, Merkez İlkokul ve Merkeze bağlı Köy Okulu, öğrenci resimlerini nasıl etkilemiştir?
- 2.İlkokul öğrencilerinin, kaygıya yönelik algıladıkları imgeleri, resim kompozisyonunda renk ve biçim olarak yerleştirilmesini nasıl etkilemiştir?
- 4.İlkokul öğrencilerinin resimlerini yaptıktan sonra, resimlerinin hikayesini anlatmaları sayesinde, Dental Kaygıyı oluşturan etmenlerden hangilerini ortaya çıkarmıştır?
- 5.Diş doktoruna giden öğrencilerle, diş doktoruna gitmeyen öğrencilerin resimleri arasında, cinsiyetlere göre ne tür farklılıklar vardır?
6. Diş doktoruna giden öğrencilerle, diş doktoruna gitmeyen öğrencileri, kişisel bilgi form değerlendirmesinde, cinsiyetlere göre ne tür farklılıklar vardır?

1.5. Araştırmanın Önemi

“Sanat eğitimi, insanın genel eğitimi içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Sadece yetenekli kişiler için değil, herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına, yardımcı olacak şartları hazırlar ve bireyin kişilik

kazanmasını amaçlar. Sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde verilerek, öğrencinin yaratıcı düşünce güçlerini ortaya çıkaracak ve kendilerini özgürce ifade edebilecekleri biçimde verilmelidir”.

“Yapılan araştırmada ‘Bir İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Fiziksel Bakım Sorunlarının Belirlenmesi’ Çocuğun sağlıklı olması, okul başarısını etkileyen önemlifactördür. Bu nedenle, okulda görülen çeşitli sağlık sorunları, öğrenmeyi olumsuz yönde etkiler. Türkiye’de okul çağı çocuklarında yapılan taramalar sonucunda; en fazla karşılaşılan sorunların diş çürükleri, boğaz hastalıkları, parazitozlar, alerji ve deri hastalıkları, kulak hastalıkları ve görme bozukluğu olduğu belirtilmektedir” (Güler ve Kübilay,2004).

Günümüzde, Görsel Sanatlar (Resim) dersinin, özellikle ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki çocukların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin gelişimine katkısı kavranmış ve görsel sanatlar eğitiminin, her birey için, çok önemli olduğu kabul edilmiştir. Bu araştırmada, yukarıda değinilmiş olan, çocuk resminin önemi ve gerekliliği, bir kez daha vurgulanarak, Dental Kaygıya yönelik algılarının çözümlenmesinde, ne kadar önemli olduğunu gösterilmeye çalışılacaktır. Öğrenciler, kendi yapmış oldukları resimleri anlatmaları ile birlikte, onların imgesel hayal güçlerinde beliren, kaygı nedenleri de ortaya çıkarılacaktır. Kaygı nedenleri belirlenirse, öğrenciler ilkokulda daha başarılı olabilir. Bu açıdan araştırma, farklı bir bakış açısı, sunmak istemektedir.

1.6. Problem Durumu

- Diş Hekimliği Fakültelerinin Tarihçesi ve Çocuk Pedodonti Bölümünün kurulması. Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinin ‘Toplum Ağız-Diş Sağlığı’ uygulamaları nelerdir?
- Dental Anksiyete ve Dental Anksiyete Etiyolojisi nedir?
- Çocuğun Dental Tedaviye Karşı Davranış ve Reaksiyonları nelerdir?
- Görsel Sanatlar Dersinin Tanımı, gerekliliği ve tarihçesi, İlkokul Görsel Sanatlar Dersi 1. Sınıf Öğretim Programları
- Çocuk Resminin, genel özellikleri nelerdir?

1.6.1. Diş Hekimliği Fakültelerinin Tarihçesi ve Çocuk Pedodonti Bölümünün kurulması. Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinin ‘Toplum Ağız-Diş Sağlığı uygulamaları

Genç güzel ve bakımlı görünmek tüm insanların genel arzusudur. Bir insanda en fazla dikkat çeken bölge yüzdür. Yüz güzelliği ,tarih boyunca ön planda olmuştur. Çekici bir gülüş ve sağlıklı, muntazam beyaz dişler estetik açıdan çok önemlidir. Bu sebeple diş hekimleri, sağlıksız diş ve diş etlerinin tedavisiyle olduğu kadar dişlerin estetik görünümü ile ilgili uygulamalar da yapmaktadırlar. Bu durum, hastanın kendine güvenini artırıp, yaşam kalitesine olumlu katkılar sağlamaktadır.

“Diş hekimliğinin özgün bir meslek olarak yapılanması 18.yy.ikinci yarısından itibaren başlamış olmakla birlikte, 19. yılda diş hekimliği alanında önemli gelişmeler olmuş, tıptan ayrı bağımsız bir mesleğe dönüşmüş, diş hekimliğinde de uzmanlık alanları ortaya çıkmıştır” (Çöter, 2008, s. 72).

Türkiye’de ilk diş hekimliği okulu 1908’de kurulmuştur. 22 Kasım 1908’de kurulmuş olan “Darülfünun Osmanî Tıp Fakültesi Eczacı ve Dişçi ve Kabile (Ebe) ve Hastabakıcı Mektepleri” ülkemizde kurulmuş olan ilk diş hekimliği okuludur. 1933’te de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Diş Hekimliği Yüksek Okulu açılmıştır. Eğitim süresi 2 yıldan 4 yıla çıkarılmıştır.1948 yılında Diş Hekimliği Yüksek Okulu’nun, Diş Hekimliği Doktorası (Dr. Med. Dent.) diploması vermesi kararlaştırılmıştır.

“Diş Hastalıkları ve Tedavisi Kürsüsüne bağlı olarak 1949’da ‘Çocuk Dişleri Servisi’, 1956’da ise ‘Periodontoloji Servisi’ kurulmuştur.1953’de ‘Ortodonti’ ve ‘Mektep Çocukları Diş Hekimliği’ ihtisas dalı olarak kabul etmiştir”.

“11 Temmuz 1964’de Diş Hekimliği Yüksek Okulu, Tıp Fakültesinden ayrılarak “İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi’ne dönüştürülmüş eğitim süresi de 5 yıla çıkarılmıştır”.

“Ocak 1969’da alınan bir kararla, mesleki dersi kürsülerine ek olarak Temel Tıp Bilimleri Kürsüleri kurulmuştur. Günümüzde olan ana bilim dalları ise 6 Kasım 1981 tarih 1547 sayılı “Yüksek Öğretim Kanunu” ile belirlenmiştir”.

“Kırıkkale Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi 2002 yılında kurulmuş, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında eğitime başlamıştır. Fakültede ‘Koruyucu Diş Hekimliği’ esasına dayalı olarak sağlık hizmeti sunulmakta ve aynı temel ile eğitim-öğretim verilmektedir. İl

merkezinde ve diğer illerde Ana-çocuk Sağlığı Merkezleri'nde bebeklerin koruyucu vernik uygulamaları, ilköğretim düzeyinde ise flor jel uygulamaları sistemli bir şekilde devam etmektedir. Bu uygulamalar 'Toplum Ağız-Diş Sağlığı' dersi çatısı altında eğitim-öğretim müfredatında da 1.sınıftan 5. Sınıfa kadar teorik ve pratik olarak yer almaktadır”.

Fakültenin misyonu “Ülke ihtiyaçlarını, bilim ve teknolojiye yeni gelişmeleri dikkate alarak toplum ağız ve diş sağlığına yönelik etkin koruma ve tedavi yöntemleri geliştirerek toplum sağlığına yönelik ve temel tıp bilimleri alanlarında ihtiyaç duyulan araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katkıda bulunmak, AB standartlarında uluslararası düzeyde eğitim- öğretim ve araştırma faaliyetlerini yürütecek, nitelikli kendine güvenen lisans ve lisansüstü düzeyde hekimler yetiştirmek ve toplumu bilinçlendirmektir.”

1.6.2. Dental Anksiyete

Korku genel olarak bireyin korkutucu olay veya tehlike durumuna karşı hayatını korumak için verdiği tepki olarak tanımlanır. Diş hekimliğinde ise korku ile ilgili iki önemli terim dental korku ve dental anksiyetedir.

Amerikan Psikoloji Birliğinin tanımında diş hekimi korkusu “spesifik fobi grubunda ele alınmış ve belirgin bir nesneye veya öğrenilmiş bir duruma karşı gösterilen, kaçınma davranışı ile birlikte görülen, bireyin günlük yaşamını etkileyen bir durum olarak tanımlanmıştır”.

Dental anksiyete ise diş tedavisi nedeniyle gelişen korku ve endişe duygusudur. Dental korku gerçek, çabuk oluşan spesifik uyarılar (huzursuzluk) tarafından tetiklenirken, anksiyete herhangi bir tehlike (tehdit) olmadan, belirsiz ve ani oluşmayan bir durumdur. Ancak bireyin duygusal tepkileri her ikisinde de aynıdır.

Dental anksiyetenin yaygınlığı birçok anket ile araştırılmıştır. Dental ekipmanların, koruyucu tedavilerin gelişmiş olmasına rağmen dental korku ve dental anksiyete birçok hastada vardır ve diş hekimlerinin çözmesi gereken bir problemdir. Dental anksiyetenin tüm popülasyonda yaygınlığı %4 ile %23,4 oranları arasında tespit edilmiştir. Türk popülasyonunda ise %21.3 ile %23.5 oranları arasında olduğu tespit edilmiştir.

1.6.3. DentalAnksiyete Etiyolojisi

“Genel olarak anksiyetenin etiolojisinde rol oynayan faktörler, geçmişteki travmatik deneyimler (işlem sırasında oluşan ağrı, uzun süreli ve yorucu tedaviler), çevre (muayene odası, kullanılan aletlerin sesi ve görüntüsü, ortamın kokusu), düşük ağrı eşiği, hekimin hastaya yaklaşımı (hastanın ağız sağlığı ile ilgili eleştiri, duyarsızlık, tedaviyi açıklamada yetersizlik, eksik veya yanlış tedavi), hastanın hekime yaklaşımı (güvensizlik, hekimi yetersiz bulma), sosyal etkileşimler (ebeveyn, kardeş vdadaşların negatif etkisi, dramatize edilmiş çizgi filmler ve televizyon programları), kötü deneyimlerin ön plana çıkması” şeklinde sıralanabilir.

Günümüzde dental anksiyetenin büyümesinde konusunda varılan yargı, “çift ana bileşenli, çok etmenli bir yapıdır. Korkunun büyümesini dış etkenler (çevresel faktörler) ve kişinin iç dinamikleri (iç faktörler) biçimlendirir. Kötü tecrübeler ,dış faktörler ve etraftan haber almak, klasik şartlanma ve modelleme temel olarak alınanlarına göre, kaygının öğrenilmesini temsil eder. İç faktör ise kişinin korkusunu yapısal duyarlılığını (psikolojik bozukluklarını, başka korkuların durumunu, genel korku varlığını) açıklar”.

Anksiyetenin nedenlerini anlatan birçok literatür bulunmasına karşın dental anksiyeteye sebep olan üç karakteristik unsur belirlenmiştir. Birincisi değişiklik (yenilik)’tir. Yeni tecrübeler genellikle korkuya sebep olur. İnsanlar tanıdıkları (aşına oldukları) durumlarda rahat, yeni deneyimlerinde huzursuz hissederler. Dental anksiyetenin ikinci karakteristik unsuru belirsizliktir. Örneğin, küçük yaştaki bir çocuğun dental tedavide hissettiği bir belirsizliktir. Bu belirsizlik hastanın genel algılarının artmasında rol oynar. Üçüncü karakteristik unsur ise beklentidir. Dental tedavi ile ilgili aileden alınan bilgiler doğrultusunda hastanın anksiyetesini artırmaktadır (Yıldız,2014, s. 16).

1.6.4. Çocuğun Dental Tedaviye Karşı Davranış ve Reaksiyonları

Muayenehaneye getirilen çocuktaki ilk reaksiyonun hemen her zaman korku olduğunu söylemek yerindedir. Bu korku duygusu çok karışık bir mekanizma ile oluşur. Korku bazen belirli olmayan bir tehlike önünde gösterilen bir reaksiyon olduğu gibi, bazen duyulan ve geçirilen olaylara bağlı çok şiddetli bir kaygıya dayanabilir (Temel, 2014, s. 10).

Çeşitli araştırmalar sonucunda korku ve anksiyete durumlarında kişide görülen somatik belirtiler şöyle özetlenebilir:

- Nabızda kuvvetlenme ve artma, aritmi, ekstrasistol, kan damarlarında vazokonstriksiyon, sistolik kan basıncının yükselmesi
- Mide spazmları, ağrılar, kusma, diyare
- Böbreklerin çok çalışması sonucu tuvalet gereksinimi

- Solunum sisteminde tıkanma yada boğulma hissi, hiperventilasyon
- Pupillalarda büyüme
- Piloereksiyon (Tüylerin dikilmesi)
- Tükürük bezlerinin fonksiyonundaki azalmaya bağlı ağız kuruluğu
- Kan şekerinde yükselme
- Terleme
- Tremor (Ellerde titreme)
- Derinin elektriksel direncinde yükselme
- Periferik damarlardaki dilatasyona bağlı hiperemi
- Adrenal bezlerden epinefrin ve kortizol salgılanması

Korku, kızgınlık yada heyecan, aşırı derecede adrenal salgılanmasına yol açarlar. Adrenalinin kaslarda kasılma meydana getirmesi çocuklarda, onları bekleyen olaylara karşı bir hazırlık olarak yorumlanabilir. Kaçma ya da ‘diş hekimi-çocuk-anne’ arasında savaşa hazırlanmak üzere. Böylece heyecan ve korku, bazı çocuklara olağanüstü bir kuvvet verir ve istenmeyen bir durumu elimine etmek amacı ile organizmanın bütünü reaksiyon gösterir.

Korku, ağrıyı kuvvetlendirir oysa şaşkınlık ağrı duyusunu azaltır. Çoğu kez ağrı acı çekme korkusunun doğurduğu koşullu bir reflekse dayanmaktadır. Hastayı tedavinin gerçek ve doğal akışına inandırarak bunun tersi olan refleksi uyandırmak denir.

Çoğu kez ana baba, ‘hekim- hasta’ anlaşmasına yardımcı olmadığından, korkunun gerçek nedenini açığa çıkarmak uzun süreli ve bazen güç olabilir.

Ayrıca, diş sürmesi sırasında meydana gelen ağrı ve rahatsızlık duyusu da çocuğun kaygısını stimüle edecektir. Dişlere ait gizli komplekslerin ilk ortaya çıktığı dönem budur; artık anne ile değil diş hekimi ile kuracağı ilişki, çocuğun dikkatini, hekimin uğraştığı ağız boşluğunda toplar. Sonuç olarak, o ana kadar gizli olan kaygıları aktif duruma geçer (Temel, 2014, s. 10).

1.6.5. Sanat Eğitiminin Tanımı

20. yy’ın başından bu yana sanat eğitimi genel olarak, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini kapsayan, okul içinde ve okul dışındaki yaratıcı sanatsal faaliyetlerin tümünü tanımlamaktadır. Dar anlamında ise okullardaki yaratıcılık eğitimi ile ilgili sanatsal alanda verilen dersleri tanımlar. Her iki durumda da sanat eğitiminin kasıt, sanatçı yetiştirmek değil, sanatsal faaliyetlerle hem çocuk hem de yetişkinler için gerekli bir kişilik eğitimidir ve bu genel eğitimden bağımsız düşünülmemelidir (San, 1983, s.19).

Sanat eğitiminin amaçlarına baktığımızda “bireye kazandırılmak istenen özellikler için belirlenen ilkeler; yaratıcı, araştırmacı, sorgulayıcı, kendine güvene, analitik düşünme yetisi olan, sanatsal sorunlara çözüm bulabilen, sezgi sahibi, sağlıklı düşünme yeteneğine sahip ve kişilik gelişimi bakımından yeterli, yaratıcı, özgün, algı gücü kuvvetli, duyuşsal, bilişsel, algısal güçleri gelişmiş, yaratıcı edinimleri ile kendini ifade edebilecek teknik bilgilerle donatılmış, sorunlar karşısında çözüm yolları üretebilen, bir kimlik ve kişiliktir”.

1.6.6. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat eğitimi, bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini doğru olarak aktarabilmesi, bağımsız düşünebilmesi, kural ve kalıpların dışına çıkabilmesi, yetenek ve yaratıcılığın

estetik bir seviyeye ulaşabilmesi, eğlence ve heyecanın doğru biçimde yönlendirilebilmesi ve eğitim öğretim faaliyetleri açısından öğrencinin sosyalleşebilmesi amacıyla ilkokuldan itibaren sınıf seviyelerinde öğrencilere verilmeye çalışılmaktadır. Öğretim programlarının kazanımlar kısmında sanat eğitimiyle öğrencilerin sosyalleşmeleri ve kültürlerinin artırılmaları hedeflenmektedir.

Eğitimin en önemli amaçlarından birisi de çocuğun var olan yetilerini geliştirmek, içinde bulunduğu topluma uyması için, sosyal, üretken ve toplumla barışık bir birey olmasını sağlamak ve onu kültür yaratmak için yetiştirmektir. Kültür dil, bilim, teknik, sanat, ahlak, ekonomi, inanç gibi kavramları içine alan kuşaktan kuşağa aktarılan bir olgudur. Bu bakımdan eğitimin görevi yalnızca kültür değerlerini aktarmak değil, kültür değerlerine katkıda bulunan ve bu değerlerin devinimini gerçekleştirebilecek dinamikler yetiştirmektir (Ersoy, 1990).

Bireyin sanat eğitiminden geçmesinin önemi üzerine Kara Yağmurlar'ın şu tespiti son derece önemlidir: “Sanat eğitimi, bireyi hem modernleştirir hem de özgürleştirir. Sanat eğitimi bireye kendini ve dış dünyayı tanıma fırsatı veren ve bireyin yaratıcılığını geliştiren bir eğitim biçimidir. Sanat eğitiminin kişiyi yaratıcı faaliyetlere yöneltmesi, sosyalleştirmesi, ekonomisine katkı sağlaması, estetik beğeni kazandırması, mutlu etmesi, motivasyonunu yükseltmesi ve hobiler oluşturmaya bireyleri içinde bulundukları ruhsal çöküntüden kurtardığı gibi altyapısı hazırlanarak verilebilecek çeşitli sanat eğitimleri kişilerin diğer derslerindeki başarılarını da yükseltebilir” (Karayağmurlar, 1991, s. 368).

Okullarda öğrencilere sadece pozitif bilimlere veya sosyal bilimlere ait derslerin verilmesi yeterli değildir. Çünkü öğrencilerin enerjilerini atabilecekleri, sosyalleşebilecekleri sosyo-kültürel derslere de ihtiyaçları vardır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren bu tür sanat derslerini veya kültür derslerini sınıf öğretmenleri veya diğer branş öğretmenleri vermekteydi ancak son yıllarda bu derslere de alanında uzmanlaşmış öğretmenlerin girmesinin öğrencilere daha fazla yarar sağlayacağı anlaşılmıştır. Dolayısıyla “müfredat programlarında yer alan sanat derslerinin, matematik ve fen derslerine göre eksikliğine dikkat çekilmiş ve bu gerekçe ile görevlendirmek üzere 1000’e yakın sanat ve müzik öğretmeni işe alınmıştır” (Erbay, 2004, s. 41-46).

Sanat derslerinin genel eğitime katkısına gelince, bu derslerdeki çalışmalar, yaratıcılık alanında sınırsız imkânlar sunar. Sanat eğitimi öğrencinin hayal gücünü geliştirerek, hayata estetik bir perspektifle bakmasını ve sorunlara yaratıcı çözümler bulmasını sağlar. Kişi bu yolla yeni fikirler, yaratımlar ortaya atarak, kendi kapasitesini zorlayarak diğerlerinden farklı özellikleri ortaya koyar (Erbay, 1998, s. 64).

1.6.7. Görsel Sanatlar Dersinin Tarihçesi

Resim dersinin okullarda verilmesi ve resim öğretmeni yetiştirmenin cumhuriyet döneminde yoğunluk gösterdiğini, Atatürk'ün çağdaşlaşma yönündeki hızına paralel bir

biçimde gelişim gösterdiğini görürüz. Ancak 1938'lere gelindiğinde bu çabaların yavaşladığını eğitimde geleneksel bir disiplin anlayışı hakim olmaya başlar ve resim derslerinin sayısı azalır. Sosyal bilimlere ağırlık verilir. 1949'a kadar programda resim dersini sayısı değişmemiş, ayrıca Atölye ve İş Bilgisi gibi derslere de yer verilmiştir. Ancak sürenin ve öğretmenin azlığından dolayı bu alanda istenen başarı gösterilememiştir (Özsoy, 2003, s.73).

1957'de 976 sayılı bidiri dergisinde Liselerde resim dersi genişletilmiş, programa; süsleyici resimler, grafik çalışmaları, şema biçiminde olan resimlerde konulara eklenmiştir. 1974'te 9. Millî Eğitim Şûrası'nda ise orta öğretim kurumlarındaki sanat eğitiminin eğitsel kol etkinlikleriyle desteklenmesini ve resim dersinin liselerde seçmeli dersler arasına alındığı belirtilmiştir (Alakuş, 2004).

1990'lı yıllarda ilk ve orta dereceli okullarda programlar geliştirilmeye çalışılmış. Değişiklikler uygulamaya konulmuştur. MEB tarafından ilköğretim Resim- İş Dersi, Liseler ve Öğretmen Liseleri içinde görsel sanatlar programları hazırlanmıştır. Programda ilköğretim resim dersi 1. sınıftan 3. sınıfa kadar ders saati haftada 80 dakika, 4. sınıftan 8. sınıfa kadar ise haftada 40 dakika, Liselerde ise seçmeli olarak haftada 80 dakika olarak belirtilirken, Öğretmen Liselerinde ise üç yıl boyunca seçmeli olarak ve 240 dakika olarak belirlenmiştir (Özsoy, 2003, s.76).

2006 yılında İlköğretimde Resim- iş dersinin adı ve programı değişmiştir. İlköğretim Genel Müdürlüğünün 10.08.2006 tarih ve 17827 sayılı teklif yazısı üzerine Talim Terbiye Kurulunda görüşülen "İlköğretim Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Dersi Öğretim Programı'nın, 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı karar ile 2006-2007 Öğretim Yılından itibaren 1, 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan başlamak ve kademeli olarak uygulanmasına karar verilmiştir.

Sanat ve sanat eğitiminin gerekliliğine sürekli değinilmesine rağmen yine de insanlarımızın bu konuya yeterince duyarlı olmadıklarını ve kültürel faaliyetlerden bihaber olduklarını görmekteyiz. Bu duyarsızlığın eğitim kurumlarına da yansıdığı ve sanat eğitimi derslerinde bazı olumsuzlukların yaşandığı dönem yapılan bazı araştırmalarla ortaya konmuştur. Bu olumsuzluklar genel olarak Resim (Görsel Sanatlar) dersinde de sıkça yaşanmakta dolayısıyla ortaöğretimdeki öğrencilerin Resim dersine karşı tutumlarını da etkilemektedir.

Sanat eğitimi dersi adı altında okullarda verilen Resim- İş (Görsel Sanatlar) dersi ile ilgili olarak öğrenciler, veliler idareciler ve hatta öğretmenlerin bir kısmı bu dersin gereksiz ve önemsiz bir ders olduğu kanısındadır. Resim dersi genellikle zor derslerden sonra

öğrencinin stres attığı bir ders olarak algılanmaktadır. Bu da çoğunlukla resim dersinin işleyişini zorlaştırmakta ve öğretmenin yükünü ağırlaştırmaktadır.

Günümüzde sanat eğitiminde yaşanan bu sorunlara gerçek anlamda çözüm getirecek adımlar atılmamaktadır. Bu duruma Gökaydın (2002) şu sözlerle destek vermektedir: ‘Bugün, Türk toplumu için hala sanat eğitimi alanında, ortak bir hedefin, bilinçli olarak ele alındığı söylenemez. Bu beraberliği hiç değilse fikir düzeyinde sağlamamıza şiddetle ihtiyaç vardır’.

1.6.8. İlkokul Görsel Sanatlar Dersi 1.Sınıflar Öğretim Programı Görsel Sanatlar Dersi Genel Amaçları

“Öğretim Programı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Milli Eğitimin Temel ilkeleri esas alınarak hazırlanmıştır. Bireyin görsel sanatlar eğitimi alması onun sadece bir sanatçı veya çok üstün yeteneklere sahip olmasını gerektirmez. Görsel Sanatlar Eğitimi bireyin kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler, küresel anlamda ilişki içerisinde olduğumuz insanlar ve toplumsal açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için gereksinimdir. Program, ilkokul 1. Sınıftan ortaokul 8.sınıfa kadar bütünlük anlayışı içerisinde tasarlandığı için uygulamada buna dikkat edilmelidir”.

1.6.9. Çocuk ve Resim

Çocuk resimleri ile ilgili araştırmalar akıl hastalarının resimlerine artan ilgiyle ve Freud ve Jung’un çalışmalarının artan yünüyle ortaya çıkmıştır. Cooke 1885 yılında, sanatsal gelişimin evrelerini tanımlayan bir makale yazmıştır. Ricci 1887 yılında, İtalyan çocukların resimleri üzerine gözlemlerini yayınlamış ve ilk çocuk resimleri koleksiyonunu oluşturmuştur. Burt 1921 yılında, insan resmi çizmeyi birkaç zeka testinden biri olarak kullanmıştır. Goodenough 1926 yılında ve Haris 1963 yılında, insan figürü çizmede yaşla ilgili normları zeka yaşıyla ilişkilendirerek araştırmışlardır. Koppitz 1968 yılında, çocukların yaptıkları insan figürlerinin çocuğun ruhunu yansıttığını ileri sürmüştür (Malchiodi, 1998, s. 26).

Resim ve çocuk birbirini tamamlayan ve sürekli değişen dinamik olgulardır. Resim, iletişimin en etkili ve önemli yollarından biridir. Çocuğun kişisel ve sosyal ihtiyaçları bazı sanatsal sembolleri kavramalarıyla yakından ilgilidir. Çocuğun yaptığı çizim ve boyama işlemleri sonucunda oluşan lekeler, çizgi ve şekiller iletişimin belirtileridir (Artut, 2004, s. 24).

Literatürdeki bilgiler “bir sanat ürünü üretme sürecinin basit bilişsel ve motor- işlem faktörlerinden daha fazlasının gerektiği” görüşüne yer verir. “Duygusal ve iletişimsel bileşenler çizime dahil olur” görüşü profesyonel ortamlarda çizime başvurulmasına Temel teşkil eder. Çocukların çizimlerinden yola çıkarak kişiliklerine, çocuğun o anki ruh haline inilebileceği ve çizimi yapılan konuların çocuklar için çeşitli anlamlar ifade edebileceğini kanıtlamak amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır (Burkitt, Barret ve Davis, 2005).

Çocuklar kendi dünyalarını simgesel olarak keşfedebilmek için çizerler ve 3-4 yaşında çoğu çocuk gözlemlenebilir simgesel şekillerde gerçeklik hakkındaki fikirlerini sunmak için gereken becerilere hakim olur (Collado, 1999, s. 5). Belirli kas olgunluğuna erişen çocuğun yaptığı çizgi ve figür denemeleri, zeka ve kişilik faktörlerinin yanı sıra çevre ile olan etkileşim ve deneyimler bir çocuğun çizgisini başka bir çocuğun çizgisinden ayıran başlıca etmenlerdir (Yavuzer, 1993, s. 12).

“Bir çocuk tarafından çizilen bir taslak, çocuğun çevresini, tecrübelerini ve çocuk için önemli olan şeyleri ifade eder. Bilişsel teoriye göre, çocuklar bildikleri şeyleri çizerken dış dünya ve kendi dünyası ile iletişim kurabilirler ve bunlar çocuğun kişiliğini yansıtır” (Collado, 1999, s. 15).

Çocuklar kendilerini hoşnut etmek için insanlar, evler, ağaçlar, yeşillikler ve güneş çizer. Bu temalara tüm ülke ve kültürden olan çocukların çalışmalarında rastlanır. Bu aklın ve duyguların Temel evrenselliğini doğrular.

“Küçük çocuk gerçekliği görmezden gelebilir yada hayal gücüyle öznel bir dünyaya dönüştürebilir. Örneğin şehir içinde yaşayan çocukların gerçekte yaşadıkları evlerden çok taşra tipi evler çizdikleri görülmüştür. Ayrıca kendi evlerine sahip olmayan, geçici olduğunu umdukları barınaklarda yaşayan çocuklar arzu ettikleri evleri çizeceklerdir” (DiLeo, 1983, s. 40).

Sosyo-kültürel etkiler genelde çocukların resim yapmaya karşı tavır ve motivasyonlarını etkiler. Kültür de çocukların yaptığı resimlerin içeriğini etkileyebilir. Çocuk resimlerinin içerik ve stilini etkileyen bir başka unsurda çevredir. Çocuklar resmi, sadece içsel deneyimlerini ve algılamalarını tamamlamak için değil, dış dünya deneyimlerini ve algılamalarını kendileriyle, insanlar, çevre ve hatta toplumla olan ilişkilerini anlayıp onaylamalarına yardımcı olan iç dünyalarına bağlamak için de kullanırlar (Malchiodi, 2008, s. 51).

“Bir çocuk kendini ailesi, arkadaşları yada öğretmeni ile birlikte resmettiğinde, resim yoluyla onların kendisiyle olan ilişkisini, kendisinin de grupla ve başkalarıyla olan dinamik bağını yansıtmış olur” (Yavuzer, 1992, s. 16).

Psiko-pedagojik sürecin içinde resimsel anlatım, çocukları anlamaya yaramakla beraber, onun zihin, şahsiyet, yakın çevre özellikleri ile iç dünyasını bizlere, anlatım aracı olarak çok önemlidir. Resim aynı zamanda çocuğun yaşadığı ailesel sorunlar, duygu sorunları ve hissi problemleri belirlemede, psikolojide kullanılan projektif bir yöntemdir. (Serin, 2003, s. 17).

“Çocuklar çizmiş olduğu resimlerde, görülenlerden çok daha fazlaca anlatımlar gösterir. Fert’ i tetkik etme konusunda getirdiği kazanımların yanı sıra mevzu ve beti seçiminde rol oynayan kültürel ve toplumsal tayinleri kıymetlendirme olanağı sağlar. Aile çizimleri çocuklarda, onların mütalaa şekillerinin yanı sıra, yetişkinlerle olan problemlerinin inikas ve bu meselelerle ilgili ipuçları vermesinden dolayı ailelere, öğretmenlere ve bu mevzu ile ilgilenen birikişilere literatür olabileceği düşünülmektedir”.

“Sanat eğitimi insanın genel eğitimi içerisinde çok önemli bir yere sahiptir. Sadece yetenekli kişiler için değil herkes için gerekli bir kişilik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak şartları hazırlar ve bireyin kişilik kazanmasını amaçlar. Sanat eğitimi, eğitimin her kademesinde verilerek öğrencinin yaratıcı düşünce güçlerini ortaya çıkaracak ve kendilerini özgürce ifade edebilecekleri biçimde verilmelidir”.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Anksiyete ve Korku Kavramları

Anksiyete, bilinmeyen hatta hayal ürünü tehlikelere karşı gösterilen, gerçek tehlike ile orantılı olmayan aşırı bir tepki olarak tanımlanır. Kaynağını bilinçaltından alır.

Korku ise, bilinen bir tehlikeye karşı gösterilen reaksiyon olarak tanımlanır. Kaynağı, bilinçlidir. Korkuda kişi kendine korku veren şeylerden kaçma ve kurtulma yolları ararken, anksiyetede ise kaynağın nereden geldiği belli olmadığı için kişi karmaşık tepkiler verir. Ancak bireyin anksiyete halinde gösterdiği fizyolojik tepkilerin niteliği korkuya verilen tepkilerle benzerlik gösterir (Temel,2014,s.2).

2.2. Dental Korku ve Kaygı

Dental korku; dental işlemler sırasında ortaya çıkan bir takım korkutucu uyaranlara karşı meydana gelen normal bir emosyonel reaksiyondur.

Dental kaygı ise; diş tedavisi sırasında korkunç olaylar gerçekleşeceği konusunda duyulan endişe ve ayrıca kontrolün yitirilmesi hissi olarak tanımlanır (2). Diş hekimliği uygulamaları söz konusu olduğunda, çocuklarda gözlenebilen kaygı türleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Temel,2014,s.2).

2.2.1. Bireysel (Kişiyi Özgü) Kaygı

Bazı çocuklar doğası gereği diğerlerinden daha kaygılıdır bu durum 'Bireysel Kaygı' olarak tanımlanabilir. Kaygılı hastaların çoğu, başka alanlarda gösterdiği korkularını dental problemlerinde de yansıtır. Bu kişiyi özgü kaygının, daima sabit olduğu unutulmamalıdır. Bu hastalar, kliniğe ikinci gelişlerinde de ilk randevularındaki kadar endişeli olurlar (Temel,2014,s.2).

2.2.2. Maternal kaygı

Anneye bağlı olarak meydana gelen bir kaygıdır. Geçmişte çocukların diş muayenesine anneler tarafından götürülmesinin bir gelenek haline gelmesi, çocukların diş randevuları üzerinde maternal kaygının etkisinin, araştırma konusu olmasına yol açmıştır. Maternal kaygının, küçük çocukların diş hekimini ilk ziyaretleri sırasındaki davranışları üzerinde etkili olduğu gösterilmiştir. Tüm yaşlardaki çocuklar, maternal kaygıdan etkilense de yapılan araştırmalarda, bu durumun 4 yaşın altındaki çocuklarda daha belirgin olarak görüldüğü anlaşılmıştır (Temel, 2014, s. 3).

2.3. Çocuk Hastada Dental Korku ve Kaygının Etiyolojisi

Dental korku ve kaygı, çocuk popülasyonunda oldukça yaygındır. Diş tedavisinden kaçınma, diş sağlığı merkezlerine yeterli sıklıkta gidilmemesi ve ağrılı diş tedavileri nedeniyle oluşabilmektedir. Çocuklarda dental kaygı ya da davranış idaresi problemleri internal ya da eksternal kökenli pek çok faktör ile ilişkilidir. Eksternal kökenli dental kaygı; direkt ya da indirekt kötü dental tecrübeler nedeniyle ortaya çıkan bir tür fobidir. İnternal kökenli dental kaygı ise; bir kişilik özelliği ya da endojenöz (içsel) kaygı olarak tanımlanır ve direkt diş tedavilerinin etkisinden ziyade kişinin kendi psikolojisinden kaynaklanmaktadır. Çocuklarda dental kaygı ve davranış idaresi problemlerinin etiyolojik faktörleri; “bireysel faktörler, çevresel faktörler ve dişsel faktörler” şeklinde 3 ana bölümde incelenebilir (Temel, 2014, s. 3).

2.3.1. Bireysel Faktörler

2.3.1.1. Çocuğun yaşı

Dental kaygı ve davranış idaresi problemlerinin oluşumunda önemi açık olan bir faktör “çocuğun yaşı”dır. Her iki durum da küçük çocuklarda daha yaygındır. Çünkü psikolojik gelişimleri henüz diş tedavisine dayanabilecek yeterlilikte değildir. Tayvan’lı çocuklarda dental korkunun etiyolojik faktörlerinin araştırıldığı bir çalışmada, yüksek dental kaygı seviyeleri ve kooperatif olmayan davranışların 4 yaşından itibaren azalmaya başladığı görülmüştür (Temel, 2014, s. 3).

Bayrak vd., (2010) tarafından Türk çocuklarında yapılan bir çalışmada, 3-6 yaş grubu çocukların % 30’unun, 7-12 yaş grubu çocukların ise % 11’inin dental kaygılı oldukları belirlenmiştir.

2.3.1.2. Çocuğun cinsiyeti

“Dental kaygı oluşumunda etkili faktörlerden biri de çocuğun cinsiyetidir. On dört farklı popülasyonda yapılan araştırma sonuçlarının incelendiği bir derleme çalışmasında, 10 popülasyonda kızların erkeklere göre daha fazla dental kaygıya sahip olduğu, 2’sinde ise cinsiyete bağlı farklılık görülmediği ortaya çıkmıştır” (Temel, 2014, s. 3).

2.3.1.3. İletişim becerileri

“Bireysel etiyolojik faktörlerden bir diğeri de çocuklardaki eksik iletişim becerileridir. Kontrolünü kaybetme, ağrı duyusu ve yabancı insanlarla bir arada olmak, küçük çocuklarda korku reaksiyonlarının meydana gelmesinde önemlidir” (Temel, 2014, s. 4).

2.3.1.4. Yaralanma, iğne olma ve kan fobisi

“Yaralanma, iğne olma ve kan fobisi de sıklıkla diş tedavisini negatif etkilediği görülen özel bir kaygı etkenidir. Çocuklarda bu fobi ile dental kaygı ve diş tedavisi olmaktan kaçınma arasında pozitif bir ilişki olduğu gösterilmiştir” (Temel, 2014, s. 3).

2.3.1.5. Kişilik özellikleri

Ayrıca kişilik özellikleri de dental kaygı oluşumu ile ilişkilidir. Sinirlilik, negatif ruh hali ve diğer kaygılar, dental korkusu olan hastalarda daha yaygındır. İsveç’te yapılan bir olgu-kontrol çalışmasında, diş hekimi korkusundan sonra en önemli davranış idaresi problemi etkeninin “negatif kişilik modeline sahip olma” olduğu görülmüştür. Çocuğun mizacıyla ilgili bir diğer faktör de “utangaçlık”tır ve çocukların % 10’unda görülür. Utangaç bir çocuğun kendini rahat hissedebilmesi için daha çok zamana ihtiyacı vardır (Temel, 2014, s. 3).

2.3.1.6. Nöropsikiyatrik sorunlar

Son çalışmalar, dental anksiyete ve davranış idaresi problemlerinin, nöropsikiyatrik sorunları olan çocuklarda (dikkat eksikliği görülen hiperaktivite durumu, Otizm, Asperger sendromu, Tourette sendromu ve diğer psikolojik/mental engel durumları) daha sık görüldüğüne işaret etmektedir. Bu tarz nöropsikiyatrik bozuklukların, çocukların yaklaşık % 5’inde bulunduğu tahmin edilmektedir (Temel, 2014, s. 5).

2.3.2. Çevresel Faktörler

2.3.2.1. Aile

Aileye ait dental kaygının, çocukların klinik davranışlarını etkilediği oldukça iyi bilinmektedir .Berggren ve Meynert (1984) ve Moore’nin (1991) ebeveynleri odontofobik olan bireyleri inceledikleri çalışmalarında, ailenin negatif tutumunun çocukta odontofobi gelişmesinde en önemli etken olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu konudaki çalışmalar, dental korkunun emosyonel olarak ya da modellendirme ile aile üyeleri arasında yayılabildiğini ve dental korkunun temelinde genetik bileşenlerin birlikteliği olduğunu göstermektedir (Temel, 2014, s. 5).

2.3.2.2. Düşük sosyoekonomik durum

“Düşük sosyoekonomik durum da dental kaygı ve davranış idaresi problemlerine neden olmaktadır. Bu durum bazı ülkelerde çocukların diş tedavilerinin ücretsiz sağlanmasıyla aşılma çalışılmaktadır” (Temel, 2014, s. 5).

2.3.2.3. Diş hekiminin tutumu

Diş hekiminin tutumu da çocuğun dental tedavideki davranışını etkileyen önemli bir faktördür. İlk diş hekimi randevusu, çocuğun daha sonraki tedaviler için diş hekimi ve diş tedavileri hakkında nasıl bir tutum sergileyeceği konusunda önemli bir etkidir. Pozitif bir diş hekimi-hasta ilişkisi; hastanın memnuniyeti, uyumu ve diş sağlığı kliniklerine gitme alışkanlığını, ayrıca evde yapacağı koruyucu uygulamalar açısından motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Diş hekiminin bu konuda dikkatli olması, çocuğun dental davranış problemini negatif olaylar oluşmadan önce tahmin etmesi ve tanımlaması, ayrıca ilk randevu için etkili bir davranış idaresi stratejisi oluşturması gerekmektedir (Temel, 2014, s. 6).

2.3.2.4. Annenin diş hekimine gitme sıklığı

Brezilya’da, 2-5 yaş arası çocukların ve annelerinin değerlendirildiği bir anket çalışmasında, bu yaş grubundaki çocukların % 79,3’ünün hiç diş hekimine gitmedikleri ve annelerin % 60’ının da düzenli olarak ağız ve diş sağlığı muayenesi olmadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada çocukların diş hekimi randevusuna gitmelerinin annelerinin eğitim seviyesi ile ilişkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yine Brezilya’da yapılan bir başka araştırmada da, anneleri dental kaygıları nedeniyle düzenli olarak diş hekimine gitmeyen çocuklarda ağız sağlığına bağlı yaşam kalitesinin daha düşük seviyede olduğu saptanmıştır. Annelerin diş hekimine düzenli olarak gitmemelerinin nedenleri; düşük eğitim seviyesi, sosyoekonomik durum ve negatif diş tedavisi tecrübeleri olarak belirlenmiştir (Temel, 2014, s. 7).

2.3.3. Dişsel Faktörler

Dental kaygı ya da korkunun oluşmasında yaygın olarak bilinen, önemli faktörlerden biri “ağrılı diş tedavileri” dir. Çocukların çoğu, yıllardan beri restoratif tedavileri anestezi olmadan yaptırdıkları için, bu gibi ağrılı durumlar çocuklar için kaçınılmazdır. Buna karşın; tekrarlayan asemptomatik ziyaretler dental kaygıya dair profilaktik rol oynamakta ve koruyucu programlara katılan çocuklar daha düşük seviyede dental korku belirtisi göstermektedirler.

1999-2000 yılları arasında İtalya’da yapılan bir çalışmada, problemli bir ilk diş hekimi ziyareti geçirmenin, ailesel dental kaygıdan sonra, en sık görülen ikinci dental kaygı etkeni olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ayrıca, çok sayıda negatif diş tedavisi tecrübesi olan çocukların, diş hekimine gitmekten kaçındıkları ve ileride yalnızca diş ağrısı çektiklerinde diş hekimine gidebilecekleri belirtilmiştir.

Brezilya’da yapılan, 8-11 yaşları arasındaki çocukların incelendiği bir çalışmada, diş ağrısı olan ve olmayan çocukların dental kaygı seviyeleri karşılaştırılmış ve diş ağrısı olan çocukların oluşturduğu grupta dental kaygı seviyelerinin diğer gruptakilere oranla oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca ilk randevuda gözlenen kaygı derecelerinin, diş ağrısı bulunmayan çocuklarda, daha sonraki randevularda azaldığı, ancak diş ağrısı olanlarda ise yine yüksek seviyede devam ettiği gözlenmiştir (Temel, 2014, s. 8).

2.4. Kronolojik Yaş Dönemlerine Göre Çocuk Davranışları

Okul öncesi dönemi (2-4 yaş): Bu yaş grubundaki çocukları idare etmek ve anlaşılmak oldukça güçtür. Sınırlı iletişim becerileri vardır. Kendilerini sözlü olarak ifade edemedikleri için üzüntülerini ağlayarak gösterirler. Ailelerine son derece bağımlıdırlar. Konsantrasyon süreleri sınırlı olan bu yaş grubunda başarılı olmak için hekimler çabuk olmalı, seansları kısa tutmalı ve mutlaka ebeveynlerin yardımını almalıdırlar.

Ergenlik Öncesi Okul Dönemi (5-12 Yaş): Çocuklar okula başladıklarında ailelerinin desteğine daha az ihtiyaç duyarlar. 5 yaşından itibaren övülmeyi severler ve her şeyi iyi

yaptıklarını bilmek isterler. Basit kavramları anlayabilirler ancak onların dilinden konuşmak gereklidir. 7-11 yaşları arasında çocuklar hangi konuya dikkat edeceklerine ve hangisini önemsemeyeceklerine karar verebilirler, mantıklı düşünmeye başlarlar ve farklı bakış açılarını anlayabilirler (Temel, 2014, s. 8).

2.5. Çocuğun Dental Tedaviye Karşı Davranış Ve Reaksiyonları

Muayenehaneye getirilen çocuktaki ilk reaksiyonun hemen her zaman korku olduğunu söylemek yerindedir. Bu korku duygusu çok karışık bir mekanizma ile oluşur. Korku bazen belirli olmayan bir tehlike önünde gösterilen bir reaksiyon olduğu gibi, bazen duyulan ve geçirilen olaylara bağlı çok şiddetli bir kaygıya dayanabilir. Çeşitli araştırmalar sonucunda korku ve anksiyete durumlarında kişide görülen somatik belirtiler şöyle özetlenebilir:

- Nabızda kuvvetlenme ve artma, aritmi, ekstrasistol, kan damarlarında vazokonstriksiyon, sistolik kan basıncının yükselmesi

- Mide spazmları, ağrılar, kusma, diyare - Böbreklerin çok çalışması sonucu tuvalet gereksinimi - Solunum sisteminde tıkanma yada boğulma hissi, hiperventilasyon

- Pupillalarda büyüme
- Piloereksiyon (Tüylerin dikilmesi)
- Tükürük bezlerinin fonksiyonundaki azalmaya bağlı ağız kuruluğu
- Kan şekeri yükselme
- Terleme
- Tremor (Ellerde titreme)
- Derinin elektriksel direncinde yükselme
- Periferik damarlardaki dilatasyona bağlı hiperemi
- Adrenal bezlerden epinefrin ve kortizol salgılanması

Korku, kızgınlık yada heyecan, aşırı derecede adrenalin salgılanmasına yol açarlar. Adrenalinin kaslarda kasılma meydana getirmesi çocuklarda, onları bekleyen olaylara karşı bir hazırlık olarak yorumlanabilir. Kaçma ya da ‘diş hekimi-çocuk-anne’ arasında savaşa hazırlanmak üzere. Böylece heyecan ve korku, bazı çocuklara olağanüstü bir kuvvet verir ve istenmeyen bir durumu elimine etmek amacı ile organizmanın bütünü reaksiyon gösterir.

Korku, ağrıyı kuvvetlendirir oysa şaşkınlık ağrı duyusunu azaltır. Çoğu kez ağrı ‘acı çekme korkusu’ nun doğurduğu koşullu bir reflekse dayanmaktadır. Hastayı tedavinin gerçek ve doğal akışına inandırarak bunun tersi olan refleksi uyandırmak denir.

Çoğu kez ana baba, ‘hekim-hasta’ anlaşmasına yardımcı olmadığından, korkunun gerçek nedenini açığa çıkarmak uzun süreli ve bazen güç olabilir.

Ayrıca, diş sürmesi sırasında meydana gelen ağrı ve rahatsızlık duygusu da çocuğun kaygısını stimüle edecektir. Dişlere ait gizli komplekslerin ilk ortaya çıktığı dönem budur; artık anne ile değil diş hekimi ile kuracağı ilişki, çocuğun dikkatini, hekimin uğraştığı ağız boşluğunda toplar. Sonuç olarak, o ana kadar gizli olan kaygıları aktif duruma geçer (Temel, 2014, s. 11).

2.5.1. Uyumsuz Davranışlar Gösteren Çocuk

“Bu çocuklar diş hekimliği uygulamaları ile henüz başa çıkamayan veya daha önemlisi, uyaranları ve davranışsal istekleri karşılayamayan çocuklardır” (Temel, 2014, s. 11).

2.5.1.1. Duygusal Olarak Yetersiz Durumda Olan Çocuk

Duygusal olarak yetersiz çocuklar genellikle kötü dental hastalardır. En iyi düşünüşle neşesizdirler. Bu çocuklarda sık rastlanan bir problem de duygusal durumlarındaki sorunla ilgili onaylanmış bir teşhis konmamış olmasıdır. Aile, hatta entelektüel, iyi eğitilmiş aileler bile, bir şeylerin kötü gittiğinin farkında olmayabilir. Çünkü, çocuklarını büyütürken davranışlarına alışmışlardır, genellikle anormallikleri göz ardı ederler veya çocuklarının neden bu şekilde davrandığına dair çeşitli bahanelerle çıkarımlarda bulunurlar. Bu tutum aslında çok yanlıştır çünkü birçok davranışsal bozukluk teşhis edilebilir ve tedavi edilebilirdir ve vakaların çoğunda, sorun ne kadar erken teşhis edilirse tedavi o kadar hızlı ve etkili bir şekilde yapılır.

Duygusal rahatsızlıklar, parçalanmış aile yada diğer sorunlu aile durumlarını yaşayan çocuklarda da bir problemdir. Yoksul çocuklar muhtemelen daha imtiyazlı sınıflardakilere göre duygusal problemlerden daha fazla etkilenmektedirler. İhmal edilmiş ve suiistimal edilmiş çocuk grubu da yüksek oranda duygusal problemler ve uyumsuzluklar sergiler.

Diş hekiminden beklenen doğru davranış, çocuğun sağlığı hakkındaki şüphelerini velilerle paylaşmalarıdır. Eğer ihmal veya suiistimal şüphesi var ise, diş hekimi uygun otoritelere bu durumu bildirmekle kanuni olarak yükümlüdür (Temel, 2014, s. 12).

2.5.1.2. Utangaç, İçe Dönük Çocuk

Dental deneyim, diş hekimi ve çocuk hasta arasında karşılıklı ilişki ve iletişim kurmaya bağlı oldukça derin mücadele deneyimidir. Açık ki utangaç hasta bu iletişimi çok stresli bulacaktır. Bu stres çocuğu ağlama gibi tedaviden kaçınma davranışlarına yönlendirebilir. Genellikle ağlamalar dengeleyici iç çekme ve inlemelere dönüşür. Utangaç çocuk nadiren öfke nöbetleri gibi agresif kaçınma davranışları gösterir. Bu çocuklar tehdit edildiklerinde bloke olurlar ve titremeye başlarlar.

Bu çocuklarla yakınlık ve iletişim kurmak sabır ister fakat, bu mücadele ne kadar ürktücü görünürse görünsün, çeşitli yaklaşımlar örneğin, bu çocuklarla onların seviyesine inerek konuşulması, övgüler kullanılması, anlat- göster- uygula metodu güvenilir bir şekilde diş hekiminin bazen beklenenden de çabuk kabuğu kırmasını ve çocuğun kişiliğini ayağa kaldırarak bu çocukların açılmasını sağlayabilir. Açıldıklarında ise, genellikle harika hastalar olurlar (Temel, 2014, s. 13).

2.5.1.3. Otoriteye Direnç Gösteren Çocuk

Üstün olma hissinin diğer bireyleri idare etmekten geçebileceğini göz önüne alarak Dr. Alfred Adler ve onun öğrencisi Dr. Rudolph Dreikuss, çocuğun, diş hekimi gibi hayatta karşılaşabileceği otorite figürlerine karşı da uyarlayabileceği şekilde, ebeveynlere karşı bir davranış stili geliştirebileceği yönünde ebeveynleri uyarmaktadır. Bu yanlış yönlendirilmiş amaçlar ve ilgili çocuk için ifade ettikleri şöyledir:

- *Gereksiz İlgi*; “Üstünlük duygumun tatmin edilmesi için, yönlendirilmiş davranış yoluyla ebeveynimin ilgisini istediğim zaman üstüme çekerim.”

Davranışsal karakteristikler: Can sıkıcı, irkiltici, alaycı sataşıcı, karışıklık çıkarıcı, engelleyici

- *Güç için mücadele*; “Üstünlük duygumun tatmin edilmesi için, ilgi çekmek konusunda ebeveynimle güç mücadelesine girmeye hazırım.”

Davranışsal karakteristikler: Tartışır ve zıtlar, verilen bilgilerin aksini yapar, insanları kızdırır, kızgınlık nöbetleri geçirir.

- *Misilleme ve intikam*; “Üstünlük duygumun tatmin edilmesi için istediğimi, kısaca ilgiyi elde edemezsem ailemle bozuşacağım ve onları cezalandıracağım.”

- *Davranışsal karakteristikler*; Şiddetli kızgınlık gösterir, insanların canını yakan şeyler söyler, intikam arar, hesaplaşır.

- *Yetersizlik*; “Büyümek ve erişmek konusunda tamamen yetersizim ve kendim ailem veya bu dünya üzerindeki herhangi birisi için hiçbir şey yapmamayı planlıyorum.”

Davranışsal karakteristikler: Kolayca vazgeçer nadiren katılır. Yetersizmiş gibi davranır. Sadece ilgi isteyen bir çocuk için diş hekimliği birebir kişisel ilişki imkanı sağlayan güzel bir deneyim olabilir. Güç mücadelesine giren çocuk bir kabadayı havasındadır ve diş hekimi ile tartışmak ve diş hekiminin otoritesi le mücadele konusunda kısıtlama taşımaz. Misilleme ve intikam duygusu taşıyan çocuk gerçekten tehlikeli olabilir. Bu ısırabilen çocuk tipidir. Sıcak ve neşeli değildir ve muhtemelen övgülere cevap vermez. Kendisini yetersiz hisseden çocuk diş hekiminin iş birliği isteğine karşı çeşitli olumsuz davranışlar gösterir. Dental randevunun sorunlarının üstesinden gelmek bu çocuğun elinde değildir (Temel, 2014, s. 14).

2.5.1.4. Korkmuş Çocuk

Gerekli dental tedavi uygulaması çok uzun olmasa bile böyle bir çocuğun tedavisi, diş hekimi için özel bir problemdir, yoğun ve ideal olarak çok büyük bir iş birliği gerektirir.

Diş hekimliğine karşı duyulan korkunun sıklıkla rastlanan bazı nedenleri şunlardır:

- Çocuk, ebeveyni veya diş hekimi tarafından eğitilse bile kronolojik yaşı veya gelişim geriliği nedenleri ile, dental randevu hakkındaki korkularını engellemeye zihinsel olarak yeterli değildir.

- Hayatındaki diğer duygusal rahatsızlıklar nedeni ile korkulara gereğinden fazla tepki vermektedirler (Boşanma, sevdikleri ile ayrılık, çocuk suiistimali gibi).

- Arkadaşları, kardeşleri veya ebeveyni yüzünden bazı korkular edinmiş olabilir. Bu tür korkular ‘kazanılmış korkular’ dır.

- Çocuk başka bir diş hekiminin muayenehanesi veya hastanede daha önceden zor veya ağrılı bir deneyim yaşamıştır. Bunlar ‘öğrenilmiş korkular’ olarak adlandırılır.

- Çocuk duygusal olarak hastadır.

Eğer çocuk uyumlu davranışları olanaksız kılacak kadar diş hekimliğinden korkuyorsa ebeveyn, çocuğun kaygılarını arttırabilecek durumlardan kaçınmak için olabilecek her şeyi yapmalıdır. Bu, dental çalışmayı ertelemek, ilaçlar kullanmak hatta dental işlemleri genel anestezi altında yapmak anlamına gelebilir. Ne gerekirse, maliyetin uygun olup olmaması ve etkinlik kaybı düşünülmezsizin en uygun yaklaşımın gerçekleştirilmesi önemlidir (Temel, 2014, s. 16).

2.6. Çocuk Resmine İlişkin Kuramlar

2.6.1. Gelişimsel Yaklaşımlar

Çocuklar çizimi bir oyun türü olarak görürler. Yalnız olduklarında oyuncaklarına ve eşyalarına gösterdikleri ilgiyi çizimlere de yansıtırlar. Schiller (1875): “Oyunun fazla olan bedensel enerjinin dışa atılmasıdır” demiştir. Piaget ise; çizimi, sembolik oyun ve zihinsel imgelerle açıklamaktadır. Piaget: “Bu yüzdendir ki resimdeki her çizim zihinsel imgelerin ortaya çıkışı ve değerlendirilmesidir” der. Literatüre göre; Resim yapmanın saf bir oyun ve etkinlik olduğu ortaya çıkmıştır. Her resim bir deneyim, bu deneyimleri tekrar yaşayabilme ve bunlardan bir anlam çıkarmadır (Yavuzer, 2005, s.24)

2.6.2 Projektif Yaklaşımlar

Freud: “ Çocuğun resim çalışması bilinçaltında yatan istek ve korkulardan büyük ölçüde etkilenir. “ der. Bu arzuların anlatımı sembolik ve ya gizli olabilir. Sözlü ifade de direnç gösterebilir. Psikanalitik kuram resmin tehlikeli olabilecek ve bastırılmış olarak tanımlayabileceğimiz duyguların zararsızca dışarı dökülebileceği bir güvenlik supabı görevini yaptığı düşüncesindedir (Yavuzer, 2005, s. 26)

2.6.3. Sanatsal Artistik Yaklaşımlar

Kellog (1970) çocuğun resimden aldığı zevki motor ve görsel olarak ikiye ayırmıştır. 1.'si Motor zevk; çocuğun karalama yaparken aldığı zevk, 2.'si Görsel zevk; çizim ve ya karalamanın sonucunu incelerken aldığı zevktir. Kellog, çocuğun sanatsal gelişimini 3 temel dönem içinde incelemiştir: anlamsız, basit karalamalar dönemi, belirgin şekiller dönemi, anlamlı şekiller dönemidir (Yavuzer, 2005, s. 27)

2.6.4. Sembolik Yaklaşımlar

Resim en basit tanımıyla dış bir yüzey üzerindeki işaretler topluluğudur. Çocuk bazı çizimlerinde objenin kendisi değil, sembolik ve daha çok da o nesneyi tanımlandırır. Resim, nesnelerin simgelenmesinden çok başka düşüncelerin ve duyguların açıklanış şeklidir. Resim yalnızca yapısal tipi, karakteri değil geçmişteki ya da şimdiki yaşanmış öğeleri içeren tam bir kişiliğin yansımasıdır. Bir resmin analizi, mekanın kullanılış biçiminde çizilen her objede görünür. İçeriğinden başka bir anlam araştırmak, kişiliğin derinliklerini anlatan sembollerini ortaya çıkarmak demektir.

Çocuklar büyüdükçe resimleri daha ayrıntılı, orantılı ve gerçekçi olur. Her evrede çocukların yaptıkları resimlerini betimleyen bazı çarpıcı noktalar vardır. Bu çarpıcı noktalara göre bu dönemler ayrılmıştır (Yavuzer, 2005, s.30)

2.6.5. Çocuk Resimlerinin İncelenmesinin Tarihçesi

Çocukların özgür yaratma güçlerini, duygu, düşünce ve yeteneklerini birleştirerek çizdikleri şekiller; saf, temiz ve berrak renklerle ÇOCUK RESMİ çağımız sanatı için önemli bir olgudur. Çocuk sanatına olan ilgi 1885-1920 yılları arasında önem kazanmaya başlamıştır.

Bu dönemde birçok değişik ülkede –kendiliğinden çizilmiş olan- çocuk resimlerini biriktirme, onları betimleme ve sınıflandırma çabaları görülmüştür. Önceleri birçok araştırmacı tarafından çocuk resminin onun zihnindeki imajın kopyası olduğu görüşü savunuluyor, bu nedenle de çocuk resmi çocuğun duygu ve düşüncelerinin bir penceresi olarak kabul ediliyordu (Yavuzer, 2005, s. 22).

“Bu dönemde çok sayıda çocuk üzerine araştırılma yapılmış ve yeni görüşler ortaya konulmuştur. Bu görüşlerin başında gelişim aşamalarına göre çocuk resimlerinin sınıflandırılması gelir. Çocuk resimlerinin bu gelişim aşamalarını tanımlama konusunda

özellikle Kerschensteiner, Rouma ve Luquet'in önemli katkıları olmuştur" (Yavuzer, 2005, s.22).

Kerschensteiner (1905), Almanya'daki okullarda çocuk resimlerinin üzerinde yaptığı araştırmaların sonunda yaşları da göz önünde bulundurarak çizimleri 'şematik resim, görsel görünüşe göre çizilen resim ve üç boyutlu mekanı temsil eden resimler' olarak üç kategoriye ayırmıştır. Rouma (1913) ise incelemeleri sonucu insan figürünün resmedilmesiyle ilgili 10 farklı evre belirlemiştir (Yavuzer, 2005, s.22)

Luquet(1927), bu sınıflandırmaların en önemlilerini ortaya koymuş; sınıflandırmasını 5 gelişim evresinden oluşmuştur. Bu 5 evrenin önemi, kısmen birleştirici bir kuramı içermesinden, kısmen de Piaget'nin daha sonraki çalışmalarını etkilemesindendir. Luquet (1927), çocuk resminin bir iç zihinsel modele dayandığını var sayıyordu. Bununla birlikte gerek Luquet, gerekse daha sonra Piaget, çocuk resimlerinin esas itibariyle gerçekçilik niyetiyle çizdiği savını ileri sürdüler (Yavuzer, 2005, s.22). Uzmanlara göre resmi çizen çocuk, herhangi bir objenin tanınabilir ve gerçekçi bir temsilini oluşturmaya çalışıyordu. Luquet'in düzenlediği gelişim evreleri, hem düzenleme ve grafik becerilerdeki gelişme evrelerini hem de çocuğun gerçekçilikle ilgili niyetlerindeki gelişme evrelerini dikkate alıyordu.

Çocuk resmini araştırmalarına konu eden başka kişide V. Lowenfeld'dir (1939). Lowenfeld, kuramında bu doğal ve özgür büyümenin yanında çocuğun soru sorma yolu ile güdülenmesini de savunmuştur. Sanat yoluyla bireyin kendisini ifade etmesinin, sağlıklı bir duygusal gelişme açısından temel önemi olduğuna inanıyordu. 1940'tan sonra çocukların, resimlerine duygularını ve güdülerini yansıttıkları varsayımıyla yeni bir ilgi doğmaya başladı. 1950'lerde ise testlere olan ilginin artmasına paralel olarak çocuğun çiziminin onun zihinsel ve duygusal durumuyla ne ilişkili olduğu araştırılmaya başlandı (Arnheim, 1960). Çoğunlukla eğitimciler uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırmsama süreci ile gelişebileceğini savunuyorlardı. 1960'lı yıllara kadar ulaşan bu görüşlerin etkisi bugün de sürmektedir. Eisner (1972), resim eğitiminin bir bilişsel gelişim olduğunu savunuyordu (Yavuzer, 2005, s.22).

2.6.6. Çocuk Resimlerinin Özellikleri

Çocuk, okula gelmeden önce eline geçirdiği tebeşir, kalem, boya vb ile duvarları veya yerleri çizerek birtakım resimler yaparlar. Bu resimlerde ki başarıları o zamana kadar kazanmış

oldukları tasarımların doğruluğuna ve yeteneklerine bağlıdır. Bundan başka çocuğun resmi üzerine pek çok şeyde etki etmektedir. Çocuğun, çevresi bu konuda onun daha önce yapmış olduğu alıştırmalar, çocuğa özgü özellikler, çocukluk dönemi içinde kolay kolay değişmez (Artut, 2007, s.52).

2.6.6.1. Düzleme Özelliği

“2-12 yaş grubunun ilk evrelerinde çocuklar bilinçsiz olarak; ‘Resim yaptığım kağıt düzdür. Düz bir yüzeye herhangi bir nesnenin resmini ancak düz olarak yapabilirim’ diye düşünür”. En çok 5 ve 7 yaş grupları içinde görülen ve mekan kavramının temelini oluşturan bu özellikte çocuk, resmini yaptığı yüzeye uydurmaya çalışır. Burada nesnenin görüldüğü gibi değil, görülmesi gerektiği biçimde algılanıp, çizme çabası söz konusudur. Yani, düz bir yüzeyde resimlerde düz olarak yapılır mantığı içindedirler. Örneğin, bir arabanın dört tekerinin gösterilmesi, figürlerin sağa sola yatık olarak çizilmesi, bir masanın dört ayağının gösterilmesi gibi. Resimlerini genellikle ayakta, resmin etrafına dönerek ya da resmi kendi ekseni etrafında döndürerek çizerler (Artut, 2007, s.53).

2.6.6.2. Tamamlama Özelliği

Aynı yaş gurubu içinde çocuklar, doğaya dıştan değil, içten, merkezden bakar ve görmeye çalışırlar. Her olayı kendi iç görüşleri açısından değerlendirip yorumlama çabası gösterirler. Doğa hakkındaki resimlerini oluştururken gördüklerinden çok izlenimlerini, eşya ile ilgili bildiklerini anımsayarak resimlerine ilave ederler.

Aynı anlayıştaki çocuklar görmedikleri soyut şeylerin resimlerini de cesaretle yapıp zengin bir anlatım örneği verirler. Çocuğun mantık özellikleri, yaptığı resimlerde de görülür. Çocuk yaptığı resimlerde yalnız gördüğü kısımları değil, zihninde eksiklikleri tamamlayarak görmediği kısımları da gösterir. Yandan bir insan resmi yapsa iki gözü birden yapar. Ev resmi yaptığında, evin içindekileri olduğu gibi yapması, çocuğun tamamlama ve bir yönüyle de saydamlık özelliği ile de yakından ilgilidir (Artut, 2007, s.54).

Doğanın merkezden bakılıyormuş gibi gösterilmesidir. Bunun çocuğun ruhsal yaşamı ve dolayısıyla dünya görüşüyle büyük ilgisi vardır. Tamamlama isteği çocuğun yaratıcılığını beraberinde getirir. Bildiğini tamamlar. Şeffaf ev, profil yüz, gözler önden. Çocuk benmerkezci düşünür. Her şeyi kendine göre yorumlar. “Çocuk dünyaya dıştan değil merkezden bakar. Çocuğa göre bütün olaylar kendisi içindir” (Büyükişleyen, 1975, s.32).

2.6.6.3. Boy Hiyerarşisi Özelliği

Gerçekteki durum çocuğun kafasındaki duruma uymaz. Çocuğun yaptığı resimlerde önemli olan nesneler büyük, önemsiz olanlar da küçük gösterir. Bu çocuğun psikolojik durumunu ve iç dünyasını anlamak bakımından önemlidir. Bu özellikler 7-8 yaşına kadar geçerlidir. Hemen her çocukta görülür. Bunlar eğitim aracılığıyla düzeltilir. Çocukların ilk resimleri birer karalamadan ibarettir. Çevrenin çocuklar üzerindeki etkisi bu karalamalarda kendini gösterir, ellerine ne geçerse onunla bir şeyler çizmeye çalışırlar. Yapılan resimlerde (insan, kuş, ağaç vb.) kol ve bacaklar, kuyruk ve kanatlar, dal ve yapraklar, oranlar ve biçimler yerinde olmayabilir. Çok kez, kol ve bacaklar baştan çıkabilir. Gövde yoktur. Egzersizler çoğaldıkça, gözlemler kuvvetlendikçe çocuk resimleri daha iyi ve doğru ifade etmeye başlayacaktır. Çünkü

çocuk gördüğünü bildiği kadarı ile ifade eder. Zaman geçtikçe çocukların resimlerinde kendiliğinden gelişmeler başlar. Daha sonra uzak ve yakın eşyayı görünüşlerine göre ve üç boyutlu olarak ifade edebilirler. Perspektif, çocukların beşinci sınıfta bile güç eriştikleri bir gelişim basamağıdır (Artut, 2007, s.55).

Çocuk için önemli bireyler kendi dünyasının kahramanlarıdır. Bunlar büyük ve kompozisyonun en belli başlı dikkati çeken yerlerinde bulunurlar. Önemsiz bireyler küçük gösterilir. Bu özellik tüm çocuk resimlerinde çok belirgindir. Çocuğun psikolojik ve ruhsal tahlilleri bu çizimlere dayanarak açıklanır. Bu duruma minyatürlerde ve ilkel kavimlerin resimlerinde de rastlanır (Ayık, 1996, s.48).

Bu özellikler 7-8 yaşına kadar geçerlidir. Hemen her çocukta görülür. Bunlar eğitim aracılığıyla düzeltilir. Çocukların ilk resimleri birer karalamadan ibarettir. Çevrenin çocuklar üzerindeki etkisi bu karalamalarda kendini gösterir, ellerine ne geçerse onunla bir şeyler çizmeye çalışırlar. Yapılan resimlerde(insan, kuş, ağaç vb.) kol ve bacaklar, kuyruk ve kanatlar, dal ve yapraklar, oranlar ve biçimler yerinde olmayabilir. Çok kez, kol ve bacaklar baştan çıkabilir. Gövde yoktur. Egzersizler çoğaldıkça, gözlemler kuvvetlendikçe çocuk resimleri daha iyi ve doğru ifade etmeye başlayacaktır. Çünkü çocuk gördüğünü bildiği kadarı ile ifade eder. Zaman geçtikçe çocukların resimlerinde kendiliğinden gelişmeler başlar. Daha sonra uzak ve yakın eşyayı görünüşlerine göre ve üç boyutlu olarak ifade edebilirler. Perspektif, çocukların beşinci sınıfta bile güç eriştikleri bir gelişim basamağıdır (Artut, 2007, s.55).

Çocuk için önemli bireyler kendi dünyasının kahramanlarıdır. Bunlar büyük ve kompozisyonun en belli başlı dikkati çeken yerlerinde bulunurlar. Önemsiz bireyler küçük gösterilir. Bu özellik tüm çocuk resimlerinde çok belirgindir. Çocuğun psikolojik ve ruhsal tahlilleri bu çizimlere dayanarak açıklanır. Bu duruma minyatürlerde ve ilkel kavimlerin resimlerinde de rastlanır (Ayık, 1996, s.48).

2.6.6.4. Saydamlık Özelliği

Çocuk tüm konuyu gösterme endişesi içinde resimlerini bir şeffaflık içinde gösterir. Bir aile konusu verildiğinde çocuk, aileyi oda içinde gösterirken evin dışını da resimler. Çocuğun diğer özelliklerine gelince; çocuk için güç bir şey yoktur. Bu nedenle bazen resim sanatının en güç sorunlarını kolaylıkla çözer.

Çocuk aynı anda görülmesi mümkün olmayan çeşitli manzaraları betimlemek için ilginç bir yöntem kullanır. Bir objenin içinde veya arkasında bulunan ve görünmemesi gereken şeyleri sanki görüyormuş gibi çizer. Bir evi önden çizerken aynı zamanda içine insanları da oturtur. Böylece evi saydamlaştırır (Yavuzer,2005, s.46).

2.7. Çocuğun Çizgisel Gelişimi

Çocuğun bedeni ve zihni hareketlerine koşut olarak sanat çalışmalarında bir varyasyon oluşturur. İlk zamanlarda çocukların yapmış olduğu birden fazla çizimler giderek bir sanat aşamalarına dönüşür .Bu çizgisel gelişim evresi, ergenlik dönemine kadar devam eder. Çocuğun çizimlerdeki detay ölçüsünün yaşa ve kognitif ilerlemeye bağlı olarak arttığı bulunmuştur. 1990 yılında Brown ve 2001 yılında da yaptıkları taharrilerde; çocuklara bir insan resmi çizdirdiklerinde yaşça büyük olan çocuklar ve kızlar, daha fazla ayrıntı kullandıkları yaşça küçük olanlara erkeklere göre tespit edilmiştir. (Kındap, 2005, s. 28). Lowenfeld sanatsal ilerleme safhalarının birbiriyle aynı olması, bütün öğrencilerin “sanatsal kabiliyetin natürel olarak teşekkül” yönünde bir ilerleme göstereceklerini farz etmektedir. Bu istikamet çocuğun sanatsal ilerleme 5 evrede ele almıştır (Alakuş, 2004, s. 35).

- Karalama Evresi (2-4 Yaş):

Eğitim araştırmacılarının şahısların çocukların “karalama” olarak nitelendirdikleri bir sitille başlarlar. Bu dönem henüz gözlerin ve ellerin birbirine tam olarak ahenk sağlamadığı,

çizimlerin hususi bir objeye ya da düşünceye yönelmediği, çizimin çocuk tarafından adı konmadığı ve çizim konusunun öğretmenler ya da aileler tarafından tarif edilmediği bir devirdir. Bu devre adale koordinasyon evölüsyon ve çocukların el ve göz aktivite ahenkli hale çalıştığı bir zamandır (Collado, 1999, s. 5).

“Her çocuk etrafını değişik biçimde değerlendirir. Farklı kültür ve yetiştirme şartları, çevre şartları, bireysel ayrımlık çocuğun resimlerinde de başkalığa sebep olur. Ancak bu başkalık karalama evresinden sonra izlenir. Karalama evresinde çocuğun çizgisel hususiyetleri tüm dünyada benzeşim hususiyet anlatır” (Artut, 2004, s. 223).

Karalama dönemi 2-4 yaş arasını kapsar. Küçük adale ilerlemesine koşut olarak çocuk, çizimlerini denetleme altına almaya başlar. Kellogg 1969 yılındaki çalışmasında; 1,5-2 yaş arasındaki çocukların ilk başlarda yaptıkları manasız karalamaların daha sonra muntazam biçimler haline gelerek ve basamaklı bir şekilde ayrıt edilebilir biçimlere dönüşür, sonra da ilk sembol çizimlerin 3-4 yaşlarında çeşitli sofistike tarzlara dönüştüğünü ifade etmiştir. (Artut, 2004, s. 225).

“Hem Luquet hem de Piaget ilk dönem karalamalarını yalnızca oyun ve talim olarak görmüşlerdir” (Yavuzer, 1993, s. 32).

Çocuk tesadüfi olarak bulduğu kalemle ilk çizgiyi resmetmeyi başararak bu eylemi tam bir ustalığa dönüştürene kadar tekrarlar. Zamanla el adelesi gelişen çocuk dikey çizgilerden yatay çizgilere, sonra da eğri çizgilere geçer. Bu evrelerden sonra çocuk döndürme (rotation) hareketiyle müdevver, spiraller çizecektir. Çocuğun bu dönemde tamamen tesadüfi sonucu verdiği anlamla resim arasında hiçbir bağ yoktur. Bu nedenle Luquet bu evreye “rastlantısal gerçekçilik” adını vermiştir. Çocuk toplumsal çevrenin de etkisiyle her şeyin bir ismin olması gerektiğini anlamakla beraber henüz yaşlarda biçim-mana birliklerini başarabilecek vaziyetine gelmemiştir. (Samurçay, 2006, s. 26).

“Kellogg 1969 yılındaki çalışmasında; iki ile üç yaş arasındaki çocukların karalamalarını sentezleyerek 20 temel karalamaya ulaştı. Daha sonra Golomb 1981 ve 1990 yıllarında, Kellogg’un saptamalarını eğik ve çemberler ile paralel çizgiler olmak üzere ikiye indirmiştir” (Malchiodi, 2005, s. 111).

“Bu karalamalar ve gösterge ilerlemeye işaret eder. Çünkü çocuklar kağıt üzerindeki göstergelerle etraflarındaki dünyaya bağlanırlar. Bu yaşta çocuğun yaptığı resimler yetişkinler için bir mana ifade etmese de çocuk, resmi üstünde konuşabilir” (Malchiodi, 2005, s. 115).

2.7.1.Şema Öncesi Dönem (4-7 Yaş)

İşlem öncesi bu dönemin bir parçasıdır. Çocukta artık simgelik fikir, ilişkileri görme ve bölümlendirme, sayıları anlama yetisini yavaş yavaş artırmaktadır. Çocuk artık kendini etrafın bir parçası olarak sezmeye başlar. Etrafındaki obje ve insanlarla bağ kurmaya başlar. Lowenfeld’e göre bu dönemde çocuk resim yapma, tefekkür ve doğruluk arasındaki bağları, bulmaya başlar. (Malchiodi, 2005, s. 121-123).

Karalama dönemi dediğimiz 2-4 yaşlarında çocuğun yaptığı düz çizgiler şema öncesi dönemde değişmeye başlayarak insan figürüne dönüşür. Anlamlı çizgiler, oluşmaya başlar. Başta düz

çizgilerle insan kolu, bacağı, beden; çember çizgilerle kafa, surat yapan çocuk kendine göre bir insan şemasını oluşturmaya başlamaktadır. Bu yüzden bir gün çizerek yaptığı insan resmini, ertesi gün farklılıklarla çizmeye devam eder. (Kehnemuyi, 1977, s. 13).

İnsan figürü çizerken 5 yaşında çocuk kafa, baştan çıkan kollar ve bacaklar yaparken bazı uzuvları daha büyük çizebilir, parmaksız eller çizebilir. Altıncı yaşa ulaştıklarında hem kalem denetlemesi gelişir hem de figürlere boyun, parmaklar, kulaklar ve gözbebeği gibi detaylar eklenir. (Yavuzer, 1993, s. 42). Farklılaşan insan şeması hafif hafif durulur ve çocuk artık kendine has bir insan tipi oluşturma isteğine başlar.(Kehnemuyi, 1977, s. 14).

“6 yaşına gelen çocukların resimleri zamanla konulu olmaya başlar. İnsan figürü yapmayı,bu dönemde çok severler” (Yavuzer, 1993, s. 41-42).

“Kendilerinin ve ailelerinin resimlerini yaparak ortaya çıkarmak en hoşlandıkları konulardır” (Malchiodi, 2005, s.123).

“ Resmin türüne göre unsurlar ortaya çıkarılır. Sübjektif bir fikire sahip olan çocuğun resimlerinde hiçbir kısıtlama bulunmaz. Hisleriyle ve düşleriyle hareket ederler. İçlerinden geldiği gibi doğal bir şekilde resim yapar. Figürler bu nedenle şematik bir biçimdedir. Gerçeği vücut büyüklükleri gerçeği yansıtarak anlatmaz. Perspektife, resimlerde rastlanmaz” (Yavuzer, 1993, s. 41). ‘Sayfanın her yerine, nesnelerin büyüklük küçüklüklerine önem vermeden yerleştirebilirler” (Malchiodi, 2005, s. 123).

Sanatsal becerileri altıncı yaştan gelişmeye başlar. Bunun belirtisi şemaların gelişmesidir. Örneğin bir insan figüründe genelde çember kafa, şekilli saçlar, kolları ve bacakları çizer. Kahverengi gövdeli, yeşil yapraklı ağaçlar, kağıdın köşesine sarı bir güneş, aşırı çatılı bir ev çoğunda standarttır. Yer çizgisi resimlerde vardır. Bu çizgi ya kağıdın alt kısmına çizilir veya kağıdın alt kenarı yer çizgisi olarak kullanılır. Gök çizgisi resimlerde olabilir. Genellikle mavi bir şerit şeklinde boyarlar. Derinlik konsepti yoktur. Örneğin masa çizerken masanın kolay yandan görünüşünü çizerler. Arabanın 4 tekerleğini, sandalyenin 4 bacağına çizebilir (Malchiodi, 2005, s. 127-129).

Çocuk resimlerinde bu yaşta saydamlık özelliği görülür. Saydam resim de denir. Bu özelliğe 5-7 yaşları arasındaki çocukların çizimlerinde rastlanır. Bu özellikte çocuk, bir nesnenin içinde veya arkasında olan, bakıldığında görünemeyen eşyaları görüyormuş gibi çizer. Örneğin bir ev çizer, evin içinde insanları, nesneleri çizer. Yani evi röntgenleştirirler. (Yavuzer, 1993, s. 46).

“ Bir şeyin önemini vurgulamak istediğinde çocuklar boyutlarında değişiklik yapabilir. Örneğin kendini bir evden daha büyük çizebilir ya da dişlerini fırçalamayı anlatacaksa olduğundan daha büyük dişler yaparak konuyu anlatabilir. Konu ile ilgili önemsiz ayrıntıları atlayabilir” (Malchiodi, 2005, s. 130).

“Çocuğun sanatsal gelişimini inceleyen araştırmacılar bu dönemin çocukların “resimle anlatımlarının altın çağı”nı temsil ettiğini çocukların çok yaratıcı olduğunu ve bazı yönlerden modern ressamların resimlerini andırdığını tespit etmişlerdir” (Malchiodi, 2005, s. 130).

2.7.2. Şematik Devir (7-9 Yaş)

“Bu evreyi Luquet ‘görsel realite’ olarak tanımlar. İnsan ve etrafı hakkında çocuklar bir görüşe sahiptir. İnsan figürü seçimlerinde belirli biçimleri kullanmaya başlar. Gövdenin parçalarını kendi ilgisine dayanarak tasvir ederler” (Yavuzer, 1993, s. 57).

“Birçok alıştırmadan sonra çocuk artık kendine göre bir insan şeması oluşturmuştur. Bu nedenle bir sınıfta değişik insan resimleriyle karşılaşabiliriz. Bu devrede gövdenin çocuk için önemli olan parçaları abartılıdır. Değersiz olan parçalar ise hiç çizilmeyebilir. Figürlerinde cinsiyet farklılıkları görebiliriz” (Kırıçoğlu, 1998, s. 69).

M. V. Cox 1992 yılındaki çalışmasında; 5-6 yaş çocukları uzaklık bilgisini resme aktarmak için objenin boyutlarını dikkate alırken, 7-8 yaşına geldiklerinde sayfanın üst ve alt kısımlarını da kullanmaya başladığını öne sürmüştür. Ayrıca 7 yaşla birlikte çocuklar uzaktaki objeleri küçük, yakındakileri ise büyük çizebilmektedirler. Bununla beraber 1980 yılında Freeman; büyüklüğü göz önünde bulundurma 7 yaşında ortaya çıksa da realite çizimler çoğaltma yaşa bağlı olarak yavaş büyümesi öne sürmüştür (Kındap, 2005, s. 27).

Bu yaşlarda çocuğun resminde mekan ilişkilerinde belli bir düzen vardır. Çocuk kendini etrafın bir parçası olarak idrak etmeye başlar, bu da yer çizgisi olarak kendini gösterir. Genellikle kağıdın alt tarafında bir yer çizgisi bulunur ve figürler bu yer çizgisinin üzerlerine yerleştirilir. Ayrıca gök çizgisi de bulunur. Gökyüzü kağıdın üst tarafına çizilen yatay bir çizgidir. Yer çizgisi ile gök çizgisi arasında kalan kısım hava diye adlandırılır. 5000 tane çocuk resmi üzerine yapılan çalışmada 3 yaş çocuklardan %1’i yer çizgisi çizmiştir. 6 yaş çocuklarından ise yer çizgisi resimlerinde çizmeyenler sayısı daha fazladır. 8 yaşındaki çocuklarda ise %96’sı yer çizgisi çizmiştir (Yavuzer, 1993, s. 58).

Hava boşluğu bırakmadan gökyüzünü ufuk çizgisine kadar boyamaya başlama gelişimini göstermeleri çocukların çizimleri 8-10 yaşları arasında başlar.

1987 yılında Golomb, 3-14 yaşları arasındaki çocuklarla yaptığı bir araştırmada çocukların, çizilen nesnelerle bir kompozisyonu meydana getirme ve anlam bütünlüğü sağlamadaki gerekliliği 9 yaşında ulaştıkları ve bu yaştan sonra da çizimi düşüncede bir gelişme olmadığını göstermiştir.

1984 yılında Ives yaptığı bir araştırmada; duyguları ifade etmek için kullanılan stratejilerin yaşa bağlı olarak değiştiğini görmüştür. 5-7 yaş arasında hisleri somut bir biçimde ifade edilirken 9 yaşından itibaren çizimde soyut yansımaların sayısının artışı belirtilmiştir (Kındap, 2005, s. 31).

2.7.3. Gerçekçilik dönemi (9-12 Yaş)

Bu dönemde çocuk bedensel ve ruhsal gelişim açısından ciddi bir dönemdedir. Resme realite bir anlatımla yaklaşırlar. Figürlerde gövde kısımları arasında orantı vardır. Kız ve erkek çocukların resimlerinde farklılıklar görülmeye başlar. Kızlar daha çok bebek resmi, elbiseler çizirken erkekler ise araba, uçak, vb. resimler çizer (MEB, 2001, s. 21).

“Bu dönemde çocuğun yaptığı resimlerde yetişkinlere mahsus müşahedeye dayanan kritere rastlanır. Çocuk, yaptıklarını tabiat ile karşılaştırır, gördüğünü tıpkısı gibi yapmak ister. Yapamadığı durumlarda ümitsizliğe düşebilir” (MEB, 2002, s. 8).

2.7.4. Doğalcılık Dönemi (12-14 Yaş)

Bu evreye çoğu erişkin erişemez. Çünkü bir önceki evrede realiteyi olduğu gibi çizemediğini anlaması sayesinde cesareti kılan çocuk resim yapmaz. Ancak 13,14 yaşlarına geldiğinde resim yapmaya devam eden çocukların resimlerinde perspektifin bütün ve etkin bir rolde kullanıldığı gözlemlenir. Ayrıntılar resimde artar. Renk ve desene daha çok dikkate alınır. Soyut hayaller yaratmaya başlarlar (Malciodi, 2005, s. 140).

2.8. Çocuk Resminde Renk

“ Çocuk 4-5 yaşlarına geldiğinde üç ana rengi tanımaya başlar. Çocuk önceleri renk farkları yapmadan, renkleri mukayese yapmadan resimlerinde kullanır. 4-5 yaşından sonra hafif hafif renkleri kullanmaya başlar” (Yavuzer, 1993, s. 48).

“Çocuğun kullandığı renklerin, okulöncesi realite ile bir ilgisi yoktur” (Kehnemuyi, 1977, s. 15).

Çocuk hoşuna giden renkleri heyecan duyarak kullanır. Örneğin kırmızı bir güneş, mavi bir köpek, yeşil bir insan yapabilir. Çok sevdiği birinin resmini yapmak istediğinde çocuk, çok sevdiği bir rengi seçecektir. Çocukların için renkler ruhsal anlamlar taşırlar. Bu anlamlar çocuktan çocuğa farklılaşır. Bu nedenle kesin ifadeye ulaşmaya çalışmak, renklerin anlamlarını ortaya çıkarmaya çalışmak zordur.

Çocuk içinden gelen heyecanla rengi kullandığı için serbest bırakılmalıdır. Mavi bir köpek yaparken yanına gövdesi kahverengi, dalları yeşil boyanmış ağaçlar çizebilirler. Bu seçim bilinçli değildir. Bu örnekten de görüldüğü gibi resimlerinde hem süsleyici hem de realite renklendirme kullanırlar (Yavuzer, 1993, s. 51).

Kız çocukları renk seçimine erkek çocuklardan daha fazla değer vermektedir. Bazı çocuklar resimlerinde sarı, kırmızı, turuncu renkleri; bazıları mavi, yeşil gibi soğuk renkleri yeğlerler. Bilirkişiler sıcak renkleri seçen çocukların şevkatli, ahenkli, işbirlikçi; soğuk renkleri seçen çocukların iddiacı, geçimsiz ve ahenksiz davranışlar sergilediklerini belirtmektedirler. Sürekli soğuk renkleri seçen anaokulu çocukları hislerini baskılama ve saklama eğilimi göstermektedirler. Yapılan araştırmalara göre kırmızı rengi çok fazla kullanan çocukların agresif ve iddiacı davranışlar görülmektedir.

Doğal gelişim süreci içinde çocuğun renk seçiminin soğuk renklerden sıcak renklere doğru değişiklik görülür. Örneğin tuvalet eğitimi esnasında tahakküm gören çocukların resimlerinde kahverengi ve maviyi çok fazla kullandığı görülmüş, baskı ortadan kalktıktan sonra diğer renkleri kullanmaya başlamışlardır (Yavuzer, 1993, s. 52-53).

Resimlerinde çocukların kullandığı renk ile hissi tepkileri arasında bir bağlantı vardır. Burkitt, vd., (2003, s. 445-455) yılında yaptığı bir araştırmada çocuklar hoşna giden ve iyi figürlerde en çok yeğledikleri renkleri, kuşkulu, sıkıntılı figürlerde en az tercih ettikleri renkleri; tarafsız oldukları figürlerde ise orta değerdeki renkleri kullandıklarını, olumsuz, şüpheli karakterlerde en çok tercih edilen rengin ise siyah olduğunu belirtmiştir.

Çocukların resimlerinde kullandıkları renklerin onların fiziki özelliklerini de yansıtabilir. Perkins sağlıklı ve hasta çocuklarla yaptığı araştırmada kritik ölümcül hastalığı olan çocukların resimlerinde hastalıklarının farkında olduklarının belirtisi olarak çeşitli renk kullandıklarını tespit etmiştir. Rahatsız çocuklar tarafından en çok kullanılan renk siyahtır.

Kırmızı renk hem sıhhatli hem rahatsız çocuklar tarafından kullanılmış fakat rahatsız çocuklar daha fazla kullanmıştır ve çoğunlukla kanla bağlantılı olduğu tespit edilmiştir.

Bach'a göre çocukların resimlerinde kullandığı renklerin belli kavramları vardır ama kullanılan rengin yoğunluğu da önem teşkil eder. Yoğunluk rengin ışıldayan canlılığını ifade eder. Çocuk resimlerinde yeşil renk genel olarak büyüme ve gelişmeyi ifade etse de koyu yeşil mi açık yeşil mi olduğu da önemlidir. Yani her renk, çocuğun yaptığı resimlerde nasıl kullanıldığına bağlı olarak farklı manalara gelebilir. (Malchioldi, 2005, s. 259-262).

Siyah: Karamsarlık, matem, keder vb. (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s.142). Sessizliğin ve ölümün sembolüdür. Matem, korkunun rengidir. Ağırılık ve ciddiyet telkin eder (Yılmaz, 2010, s.34). Siyah sessizliğin rengidir. Geleceksiz, umutsuz bir durum yaratmaktadır. Hareketsiz ve en az titreşimlidir. Üzerine gelen herhangi bir rengi öne çıkarır. Gücü, hırsı ve tutkuyu temsil eder. Batı'da yası, matem anlatır, oysa Japonya'da siyah mutluluktur (Özbay'dan aktaran, Aşkaroğlu, 2006, s. 33).

Kırmızı; saldırganlık ve kızgınlık ifade edebilir. Ayrıca çocuğun resimlerinde etkili ve incitici hatlar görebilirsiniz. Kırmızı birçok anlama gelebilir: enerji, kin, bir sorun işareti, tehlike, fiziksel rahatsızlık, tutku, vb. Kırmızı renk önemli bir konunun, sorunun, duyguların ortaya çıkması ya da tehlikelerin sinyallerini ifade eder, şiddetli bir rahatsızlığı anlatabilir.

Pembe; Kırmızıdan daha az etkili bir ton olarak, geçmişte yaşanan bir problemin ya da hastalığın çözümünü çağrıştırabilir.

Turuncu: Endişeli bir durumu çağrıştırabilir. Özellikle yaşam ile ölüm arasındaki mücadeleyi, azalan enerjinin ya da tehdit edici durumlardan kurtulmanın bir göstergesi olabilir.

Sarı renk: Çocukların hemen hepsine yakını güneşi sarı renkle ifade ederler. Gerçekte güneş kırmızı bir ateş topudur. Ancak, daha önce ifade ettiğimiz gibi, çocuklar gerçeği değil hayalinde ve bilinçaltında olanı çizerler. Kolektif bilinçaltında güneş anneyi simgeler. Anne çocuğun güneşidir. Sarı renk parlaklığı, ışığı, sıcaklığı, enerjiyi ve kutsallığı simgelediği için izleyenlere olumlu hisler kazandırır. Ailesi tarafından sevilen ve değer verilen çocuklar sarı rengi tercih ederler. Sarı altın rengi olduğu için zenginliği çağrıştırır. Ayçiçeğinin rengi sarıdır, ama Anadolu'daki adı "günebakan" dır. Işık almak için yüzünü hep güneşe döndürdüğü için bu isim verilmiş olmalı. Sarı renk olgunluğu ve kanaatkârlığı da simgeler. Başta buğday olmak üzere hemen bütün tahıllar biçilecek olgunluğa ulaşınca sararmış olurlar. Uzakdoğu kültürlerinde, özellikle Budizm inancında, sarı renk maddeden el çekme, feragat, sadakat, iç huzuru ve bilgelik demektir (Furth, 2002, s. 98).

"Sarı limon rengi olduğu için ekşiliği de simgeler. İnsan hastalandığında benzi sarardığı için hastalığı, karamsarlığı da simgeleyebilir" (Çankırılı, 2011, s. 209).

"Çocuğun hala ailesine bağımlı olduğunu ifade eder. Çocuk fazla heyecanlıdır" (Furth, 2002, s. 98).

Malchiodi' ye göre sarı genelde ışık, enerji ve olumlu hislerle ilişkilendirilmektedir.

Mavi; havanın ve denizin rengidir. dinginliği ve ahenki ifade eder. Çocuğun kendine olan öz güvenini ifade eder. Mavi rengi kullanan bir çocuk duygularını daha iyi kontrol edebilir. Mavi yansız kişiliği de ifade eder. Onun için polis, koruma memurları, hastane hizmetlileri gibi meslek mensupları mavi iş kıyafeti giyerler. Politikada mavi tutuculuğu, önemli olmayı ve dikkatli tavır atmayı ifade eder. Çocuk resimlerinde mavi renk genellikle deniz, göl ve gök çizimlerinde kullanılır (Çankırılı, 2011, s. 209).

Ancak bu olumlu özelliklerine rağmen mavi; çok yoğun ve koyu tonlarda kullanıldığı zaman insanın ruhunu sıkı bir hal alabilir. Çok *açık mavi* ise künkü çağrıştırdığı için insanda ilgisizlik ve kimsesizlik duygusunu ortaya çıkarabilir. Hayata artı gözlerle bakmayan ve kötümser insanlarda mavi, itimsizlik duygusunu açığa çıkarabilir, aşırı hissi düşüncelere neden olabilir ve antipatik bir renk olduğu için kan hızını hafif tembelliğe neden olabilir. (Akalin ve Üstündağ, 2012, s.80).

Yeşil: İlbaharı simgeler. İlbaharda bahçeler, kırlar yeşerir, ağaçlar yaprağa durur, çiçek açar, meyve verir. Yeşil hayat demektir. Tazelik, gençlik, büyüme, gelişme, bereket ve sağlık demektir. Yeşil renk göze en rahat gelen renktir; yeşili izlemek insanı rahatlatır. Çoğu kültürlerde yeşil renk zenginliği, asaleti ve parayı simgeler. Yeşili bol kullanan çocuk kendisine güveni olan, uyumlu ve mutlu bir çocuktur. Yaşıtlarına göre daha olgundur (Çankırılı,2011, s. 208).

“Çocuk yaşıtlarına göre daha olgundur ve özgüveni vardır. Sağlıklı bir vücut, büyüme ya da yaşamın yeniliği gibi anlamları çağrıştırır” (Furth, 2002, s. 98).

“Bach’ın yaptığı araştırmalara göre koyu yeşil sağlık ve iyileşmenin bir göstergesi iken açık yeşil ise fiziksel zayıflığı ya da sağlığa kavuşulmuş olmanın bir göstergesidir” (Malchiodi, 1998, s. 262).

Mor: Kırmızı ve mavinin karışımı ile elde edilen bir renk olduğu için iki rengin de özellikleri olan sıcaklığı ve soğukluğu birlikte taşımaktadır. Tabiatı az bulunan bir renktir. Zenginliği, asaleti, lüks hayatı, zarafeti simgeler. Çocuğa kaldıramayacağı bir sorumluluk yüklendiğinde, kendisinden bekleneni karşılayamayacağı endişesine kapıldığında ve gözü korktuğunda bunu çizimlerinde mor renk kullanarak açığa vurabilir. Anne babanın desteğine ve güvenine ihtiyaç duyan çocuklar da çizimlerinde mor rengi kullanabilir (Çankırılı, 2011, s. 210).

Sıkıntı verici (ağır) bir sorumluluk, ya da birinin “elinin mahkum olduğu bir durum” anlamına gelebilir. Sahip olma ya da kontrol etme ihtiyacına, ya da başkalarının kontrolü ve desteğine duyulan ihtiyaca işaret edebilir. Çocuklar her renge aynı derecede ilgi duymazlar. 5-8 yaş çocukları arasında yapılan araştırmada çocukların en fazla kullandığı renkler erguvan rengi, kırmızı, sarı, mavidir. Siyah, beyaz, gri ve koyu kahverenginin itici bulunduğu belirlenmiştir (Furth, 2002, s. 98).

Kahverengi: Kırmızı, sarı ve mavinin karışımı ile elde edilen bir renktir. Bu itibarla yerine göre kırmızının kan ve ateşini, sarının ışığını ve ısını, mavinin uzaklığını ve serinliğini içinde barındıran bir renktir. Toprağın rengidir, toprak anayı ve bereketi temsil eder. Bir başka açıdan sonbaharı, hüznü, ayrılığı ve özlemi temsil eder. Çizimlerinde kahverengi kullanan çocukların korunmaya ihtiyaç duydukları, sevgi ve ilgi özlemi çektikleri söylenebilir. Tuvalet eğitimi direnç gösteren, bu sebeple anne ile çatışma yaşayan çocukların da çizimlerinde kahverengini kullandıkları bilinmektedir (Çankırılı, 2011, s. 212).

Resmin duyguları yansıtmada bir araç olduğu kabul edildiği için klinik değerlendirmede kullanılan resim testleri psikolojik testler içinde yer alır ve projektif teknikler olarak adlandırılır. Bu testler projektif bir yönteme dayanır. Projeksiyon dışavurum anlamına gelmektedir. “Bireyin davranışı, kişiliğinin yansımasıdır” varsayımına dayanır. Projektif testler kişinin karşılıklı ilişkilerinin yansıması olan duygularını, düşüncelerini, semboller veya resimler ile aktarmasını sağlar. Çocukların iç dünyalarının bir yansıması olarak kabul edilen çizimler, onların kişilik özelliklerini, kişiler arası ilişkilerini, duygusal problemlerini, kırgınlıklarını, korkularını, beklenti ve endişelerini ortaya çıkararak onları anlamamızı sağlar (Altınköprü, 2003, s. 216-217; Bahçıvan Saydam, 2004, s. 111).

Altınköprü’ye (2003, s. 217) göre; resmi test olarak kullanmak çocuk psişizmine inmenin en doğal ve uygun yoludur. Çocuk ilk resim eylemine karalama yaparak başlar. Yaptığı karalamalar giderek anlam kazanmaya başlar ve çocuğun iç dünyasının anlatım aracı olur. Bu nedenle çocuk psikopatolojisi resimden yararlanma yoluna gitmiştir.

Çizimin Sayfadaki Konumu; Dikey çizilen insan resimleri sayfanın sol tarafında yer alıyorsa regresif, bağımlı bir yapı söz konusudur ki bu daha çok annesine bağımlı çocuklarda görülür. Buck’a göre figürün sol tarafa yerleştirilmesi duygusal doyum arayan kimselerde görülmektedir. Machoover’a göre figürleri sol tarafa yerleştirmek ben- merkezci bir kişiliğin,

sayfanın sağ tarafına yerleştirmek çevre- merkezli bir kişiliğin göstergesidir (DiLeo, 1983, s. 14).

“Sayfanın sağına çizilenler bireyselleşme, gelecekle ilgili kendine hedef belirleme ile ilgilidir. Üste çizilen resimler gerçekleri değerlendirmede, iç görü eksikliği, olaylar karşısında yaşına uygun olmayan tepkileri vurgulamaktadır. Alta kaydırılmış çizimler ise yetersizlik, kendine güvensizlik, depresif özellikler ve içe dönüklük ile ilgilidir” (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 112).

Kağıdın Kullanımı; Figürlerin sayfaya yerleştirilmesiyle ilgili düşünce sayfanın üst kısmına yerleştirilen figürler optimizm ve sonsuzluğu öne sürerken, kenarlara ve sayfanın aşağısına çizilen küçük figürlerin boşluk, itimsiz ve bunalım dışı vurumu olduğudur. Buck’a göre figürün orta hattan uzakta ve sol tarafa yerleştirilmesi hissi tatmin arayan girişken kişilerde görülmektedir. Machover figürleri sol tarafa yerleştirmenin ben- merkeziyetçi bir kişiliğin, sağ tarafın ise çevre- merkeziyetçi bir şahsiyetin göstergesi olduğunu savunmaktadır. Bolander ise 1974 yılındaki çalışmasında; sayfanın üst kısmını istikbal, ortasını bugün ve alt kısmını mazi olarak yorumlamaktadır (DiLeo, 1983, s. 14).

Çizim Şekli: “Çocukların resimlerinde kullandıkları silik ve kesintili çizgiler içli ve duyarlı kişilik yapılarıyla alakalıdır. Bastırılarak çizilen kalın çizgiler saldırgan muharrik varlığını gösterebilir” (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 112).

2.9. Çocuk Resimlerinin Klinik Değerlendirmedeki Yeri

Çocuk resimlerine olan ilgi 1800’lü yılların sonu ile 1900’lü yılların başlarında akıl hastalarının resimlerine olan ilginin artması ve Freud ile Jung’ın çalışmalarının ünlenmesi ile ortaya çıkmıştır. Çocuk resimleri üzerine ilk araştırmalar zeka seviyesindeki kulanımları ile başladı. 1921’de Burt bir insan resmi çizmeyi birkaç zeka testinden biri olarak kullandı. 1926’da Goodenough, 1963’te Haris insan figürü çizmede yaşla ilgili normları araştırdılar (Malchiodi, 1998, s. 26).

Çocuk resimlerinin duygusal ve psikolojik yönlerine olan ilgi özellikle psikoloji, psikiyatri ve resimle terapi alanlarında giderek artmaktadır. “Sözlü anlatımın yetersiz kaldığı durumlarda çocukların kendilerini ifade etmesine yardımcı olabileceği” düşüncesinden dolayı çoğu terapist resmin etkin tedavi edici bir yöntem olduğunu kabul etmişlerdir (Malchiodi, 1998, s. 26).

Bu nedenle sanatı çocuklar için bir değerlendirme aracı olarak kullanmanın yararlarından bazıları şunlardır: Sanat değerlendirmeleri çocukların düşüncelerinin ve hislerinin sansürlenmemiş tablosunu ortaya çıkarır. Henüz dil yetenekleri gelişmemiş olan ya da hislerini ve duygularını sözlü olarak ifade etmek istemeyen çocuklar için sözsüz bir değerlendirme yöntemi ve çocukların severek katılmak isteyeceği korkutmayan bir değerlendirme aracıdır (White, Wallece ve Huffman, 2004, s. 210).

Resim bize çocuğun iç dünyası hakkında önemli bilgiler verir. Bu nedenle çocukların kendiliğinden yaptığı resimler iyi analiz edildiği takdirde çocuğun gelişimi ile ilgili ayrıntılı bilgiler elde edebiliriz. Çocukların kişilik, algı, kişiler arası ilişkiler, grup değerleri ve tutumlarının saptanmasında bireysel raporlar, gözlemler ve projektif tekniklerden yararlanılabilir (Yavuzer, 1992, s. 13).

Resmin duyguları yansıtmada bir araç olduğu kabul edildiği için klinik değerlendirmede kullanılan resim testleri psikolojik testler içinde yer alır ve projektif teknikler olarak adlandırılır. Bu testler projektif bir yöntemeye dayanır. Projeksiyon dışavurum anlamına gelmektedir. “Bireyin davranışı, kişiliğinin yansımasıdır” varsayımına dayanır. Projektif testler kişinin karşılıklı ilişkilerinin yansıması olan duygularını, düşüncelerini, semboller veya

resimler ile aktarmasını sağlar. Çocukların iç dünyalarının bir yansıması olarak kabul edilen çizimler, onların kişilik özelliklerini, kişiler arası ilişkilerini, duygusal problemlerini, kırgınlıklarını, korkularını, beklenti ve endişelerini ortaya çıkararak onları anlamamızı sağlar (Altınköprü, 2003, s. 216-217; Bahçıvan Saydam, 2004, s. 111).

Altınköprü'ye (2003, s. 217) göre; “resmi test olarak kullanmak çocuk psişizmine inmenin en doğal ve uygun yoludur. Çocuk ilk resim eylemine karalama yaparak başlar. Yaptığı karalamalar giderek anlam kazanmaya başlar ve çocuğun iç dünyasının anlatım aracı olur. Bu nedenle çocuk psikopatolojisi resimden yararlanma yoluna gitmiştir”. Çocuk resmini değerlendirmede en yaygın olarak kullanılan testler şunlardır:

“1- F.Goodenough: Adam Testi

2- Buck (1948, 1966): Ev-Ağaç-İnsan Testi

3- Machoover (1949): Bir İnsan Çiz Testi

4- Dr. Fay ve Andre Rey: Yağmur Altında Dolaşan Kadın Testi

5- Karl Koch: Ağaç Testi ve Bir Bahçe Çiz Testi

6- Burns, Kaufman: Kinetik Aile Çizimi Testi

7- Maurie Porot: Bir Aile Çiz Testi”

1- *Bir Adam Çiz Testi*; “Bir Adam Çiz Testi” 1926’da Goodenough tarafından geliştirilmiştir. Evrenselliği ve çocuklarca yeğlemesinden dolayı insan figürü çizimi seçilmiştir. Genel olarak 4-12 yaşları arasındaki çocuklara uygulanan bir testtir. Goodenough, resimleri değerlendirirken çizilen detayların sayısına, vücut oranlarına, vücut parçalarının tamamlanmasında gösterilen el göz koordinasyona dikkat etmektedir (Malchiodi, 1998, s. 27). İnsan figüründe belirlenen 51 elemana göre çizimler değerlendirme yapılır. Yapılan her elemana 1 puan verilir. Toplam puanın norm çizelgesindeki karşılığına bakılarak çocuğun zeka yaşı bulunur (Altınköprü, 2003, s. 221). Googenough’ın görüşleri, daha sonra 1948 yılında Buck, 1949 yılında Machover ve diğer araştırmacılar tarafından da müdafaa edilmiştir. Bu konuda çalışmalar yapılmıştır. 20.yy’ın başlarında insan figürü çizimleri birçok iletme ile resim çalışmasında kullanılmıştır. Yapılan araştırmalara göre çocukların yaptığı insan resimleri hem kendileri ile ilgili ehemmiyet ilgiler vermekte hem de diğer insanları idraklarını yansıtmaktadır. Çocuk resimleri zihinsel ifadelerinde kullanılmaktadır. Ayrıca araştırmacılar göre çocuk resimleri inkişaf ve şahsiyet özelliklerinin belirleyicisidir (Malchiodi, 1998, s. 27).

2- *Ev-Ağaç-İnsan Testi*; Bu test 1948 yılında Buck tarafından geliştirilmiştir. En iyi iletme resim testlerinden biridir. Çocuklar tarafından da bilindiği için bu üç nesne seçilmiştir. Bilinçsel bağları uyandırma olasılığı en güçlü olan insan figürü en son gelecek şekilde belirtilen sırayla çocuktan üç figürü çizmesi istenir. Buck’a göre bu test bilinçli ya da şuursuz çağrışımları ortaya çıkarır. Evin, kişinin çevresini, evde yaşayanlar ile ilgili duyguları; ağacın, ruhsal gelişimi yansıttığı ve insanın da kişilik bütünlüğünün ifadesi olduğu şeklinde yorumlanır (DiLeo, 1983, s. 41). Testin değerlendirilmesinde ayrıntıların, oran, perspektifin ve renk kullanımına bakılmaktadır. Değerlendirmede resmin yanında bir de soru yazılı olduğu kağıda bulunmaktadır (Malchiodi, 1998, s. 27).

3- *Machover Bir İnsan Çiz Testi*; Çocukların kişiliğini ve duygusal durumunu anlamada kullanılan testlerden biridir. Machover tarafından geliştirilmiştir. Önce çocuğa “bir insan çiz” yönergesi verilir. İlk resmin çizimi bittikten sonra çocuktan ilk çizdiği figürün tersi cinsiyette bir insan çizmesi istenir. İlk çizilen resmin cinsiyeti bize cinsel yönelim ve özdeşim nesnesi konusunda bilgi verir. Çizim anında çocuğun insan uzuvlarını çizim sırası, çizerken yaptığı

tanımlamalar, silgiyi kullanma sıklığı testör tarafından kayıt edilir. Testin yorumunda resmin sayfadaki konumu, çizim şekli, uzuvların özellikleri göz önünde bulundurulur (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 111).

4- *Dr. Fay ve Andre Rey*; Yağmur Altında Dolaşan Kadın Testi:Goodenough'ın“Adam Testi”nden esinlendiği görülen Dr.Fay ve Andre Rey tarafından geliştirilen bu test zekanıpsikometrik değerlendirmesine dayanır. Test ile çocuğun dikkati, gözlem yeteneği, anlama yeteneği, bellek ve düş gücü belirlenir (Altınköprü, 2003, s. 112).

5- *Karl Koch*; Ağaç Testi ve Bir Bahçe Çiz Testi: Bu test deneğin yapılandığı resmi, psikanalitik semboller aracılığıyla yorumlamayı amaçlayan projektif bir tekniktir. Emile Junker tarafından ilk kez ileri sürülmüş, K. Koch tarafından geliştirilerek standart temellere oturtulmuştur. Çocuğa “bir ağaç resmi çiz” talimatı verilir. Resimdeki ağacın gövdesine, dallarına, yapraklarına, meyvelerine, resmin sayfa içindeki konumuna bakılarak değerlendirme yapılır (Altınköprü, 2003, s. 226).

6- *Kinetik Aile Çizimi Testi*; 1970 yılında Burns ve Kaufman çocuklara “ailenin resmini bir şey yaparken çiz” talimatı verilen basit bir yöntem geliştirdiler. Hareketsiz çizimlere hareketin eklenmesiyle çocuğun, yalnız kendi düşüncesinden başka kişilerarası ilişkiler bakımından da duygularını harekete geçirmeye yardım edeceği umulmuştur (Burns ve Kaufman, 1972, s. 2).

7- *MauriePorot*; *Bir Aile Çiz Testi*; Bu test MauriePorot tarafından “bir insan çiz” testi Esas alınarak geliştirilmiştir. “Bir insan çiz” testi bize çocuğun şahsiyet özellikleri ve hissi gelişimi hakkında bilgilenirken, çocuğun çizdiği aile resmi, çocuğun ebeveyni ve aile içindeki diğer bireylerle olan bağlarını, çocuğun kendi gözünden bakış açısını, aile işlevlerini değerlendirme konusunda önemli kanıtlar verir. A4 boyutunda bir kağıt verilen çocuğa “ailenin resmini çiz” yönerge verilir. Çocuk resmi yaparken kurşun kalem, renkli kalemleri ve silgiyi istediği gibi kullanabilir. Çocuk aileyi çizerken, araştırmacı aile bireylerinin çiziliş sırasını, çizimde zorlanılan kişi olup olmadığını, aile bireylerini çizerken silgiyi kullanma sıklığını yazılmalıdır. Çünkü resimlerle ilgili yorum yapılırken bu özellikler göz önünde bulundurulacaktır. Testin yorumunda aile bireylerinin çizim sırası, sayfadaki konumları (kim kimin yanında, kim diğer aile bireylerinin yanında), aile bireylerinin çiziliş şekli, bireyler arasındaki fiziksel etkiler, vücut oranları, vücut parçalarının çizim özellikleri üzerinde durulması gereken özelliklerdir. Bu özellikler “çocukların yaptığı aile resimlerinin yorumlanması” konusunda daha ayrıntı olarak anlatılacaktır (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 114).

2.10. Çocuk Resminde Aile Olgusu ve Kişiler Arası İlişkiler

Kişiler arası, bir kişi veya kişilerle karşılıklı etkilenme şeklinde tanımlanabilir. Kişiler arası bağlar insanlar ve olayların karşılıklı bulunduğu bir durumdur. İnsan toplumsal bir varlıktır ve insanı değerlendirirken onu başkalarından ve kendi etrafından ayrı değerlendirmek doğru değildir. Kişinin aile ve toplumsal çevre içindeki davranışları önemlidir (Malchiodi, 2005, s. 217).

“İçtimai sürecindeki çocuk çevresindekilerle (anne, baba, kardeş, arkadaş, öğretmen, vs.) sürekli etkileşimlidir. Bu etkileşim onların resimlerine aktarılır. Resimlerine kendi aralarında veya yetişkinlerle ilişkilerindeki bağları çözme yetileri de yansıyabilir” (Yavuzer, 1993, s. 113).

Çocukları tanımak için aile resimlerinden yararlanmak 1930'lerden beri kullanılmaktadır. İlk kez 1931 yılında Appel ve 1942 yılında da Wolff, aile resimlerinin çocukların kişiliklerini tanımaya yardımcı olduğunu vurguladılar. Hulse 1952 yılında, normal ve hissi rahatsızlığı olan çocukların yaptığı aile resimlerini karşılaştırmalı olarak inceleme yapılmış, çocukların anne, baba ve kardeşleriyle ilgili bağlarını, ailedeki kişiler arası ilişkileri resimlerine aktardıklarını görmüştür. Son zamanlarda çocukların ailelerini yansıttıkları resimlerindeki işaret ve semboller daha çok önem kazanmıştır (Malchiodi, 2005, s. 219).

“Çocukların kişiler arası bağları anlamada yaptıkları aile resimleri çok önemlidir. Çocuklarla çalışan profesyoneller onların aileleriyle bağlarını anlamak için ailelerini çizmelerini isterler. Aile resimleri çocukların yalnız kendileriyle ilgili düşüncelerini değil, hayatlarındaki önem teşkil eden kişilerle olan bağlarını, kendilerini nasıl anlattıklarını da öğrenmemize yardımcı olur” (Malchiodi, 2005, s. 218).

Çocukların aile resimleri birden çok insan figürü içerir. Resimlerde çocuklar aile bireylerini birbirlerine göre farklı bir şekilde yerleştirirler, figürler arasına görsel sınırlılıklar koyabilirler. Bölmelere ayırma bireylerin her birinin farklı kutularda olacak şekilde çizilmesi anlamına gelir. Aile bireyleriyle kendi arasına koyduğu nesne, masa, tv, vb objeler çocuğun kendini ailesinden soyutlamasının bir göstergesi olabilmektedir. (Di Leo, 1983, s. 72).

Ailelerini çocuklar çizerken figürleri ve görsel sınırları nasıl yerleştirdikleri aile ilişkilerini algılayışları konusunda onlarla ilgili bilgi edinmemizi sağlamasına rağmen, kesin olarak bir yargıya varmak zordur. Örneğin bir figürü diğerlerinden ayrı bir yere çizme, sınırlar içine başkalarından kaçmanın bir ifadesi olarak düşünülürken, bazı çocuklar için özgürlüğün ifadesidir. İstismarcı ifadelerin görüldüğü ailelerde çocuk korunup ve kaçma ifadesi ile resimde sınırlar oluşturabilir. (Malchiodi, 2005, s. 220).

Ailede kendilerini kardeşlerine göre daha mühim bir konumda çizerek ifade eden çocuklar genelde kendilerini ebeveynlerine göre daha yakın bir yere koyarlar. Bununla beraber çocuk kendini kardeşinden farklı, soyutlanmış hissediyorsa kendini farklı bir köşede, ailesel etkinliğe katılamayan bir durumda çizecektir. Kendini annesinin yanında çizen bir çocuk, annesinin daha çok sevdiğini bildiği bir bireyi aile daire dışına itmesiyle, kendi isteklerini ifade etmiş olabilir. (Gillespie, 1994, s. 9).

Aile çizimlerinde, çocuk kendi yerini ve aileye ait olması, kendini çizimde yerleştirdiği yerde ifade eder. Çocuk kendini eğer aile resmine kendisini dahil etmiyorsa gruba dahil olmadığını bunu da algıladığının bir göstergesidir. Bununla beraber bazen resme aile fertlerini de göstermeyebilir. Bu, çocuğun bir ebeveyne ya da kardeşine karşı hissettiği kızgınlık, yabancılaşma, reddedilme duygularını ifade ediyor olabilir. Bazen de ailede olmayan biri resme dahil etmeyebilir. Bu genellikle çocuğun o kişiyle kurduğu yakın bağların ifadesidir. Çocuğun birlikte vakit geçirdiği bir ebeveyne resme dahil etmesi, anne babanın ayrılması durumunda, bunu kabul etmediğinin bir göstergesidir. Bu durumlarda anne baba birlikte ve el ele çizilebilir. (Chandler, Johnson, 1991, s. 19).

Uyumlu çocuklardan ailelerinin resmini yapmaları istendiğinde anne ve babasını, kardeşlerini, kendisini son derece iyi, kişisel özellikleriyle, farklılıkla, özgün bir biçimde çizerek anlatırlar. (Malchiodi, 2005, s. 222). Sağlıklı çocukların ailevi sorunları olan, kendisini baskı altında hisseden, ev yaşamının kargaşalık içerdiğini düşünen ve eksi bir aile duygusuna sahip olan çocuklar aile resmini çizmeye karşı direnç gösterebilirler. (Di Leo, 1983, s. 72).

Çocuklar anne, baba, kardeş ve akrabalarını kendi bakış açılarıyla görerek ifade eder ve çizerler. Onlarla ilgili düşüncelerini ifade ederler. Çocuklar kendilerinin ve ailelerinin resmini çizerek kişilerarası bağları ortaya çıkarırlar. Çocuk resimleri ailedeki sosyal destekleme alanlarındaki duyguları, çocukların zaman içinde aileye ait olmalarını değişiklikleri, aile içindeki bağ ve ilişkilerdeki gelişmeleri ortaya çıkarmaya sahiptir. (Malchiodi, 2005, s. 229).

“Çocuklardan bir şeyler çizmeleri söylendiğinde hemen aile resmi çizmezler. Ancak insan figürünün önemli olduğu 4-6 yaş arası çocuklar farklıdır. Bu dönemdeki çocuklar anne, baba, kardeş ve diğer yakın kişilerin de mutlaka resimlerini yaparlar” (Malchiodi, 2005, s. 221).

“Burns’un 1982 yılındaki çalışmasına göre çizilen aile bireylerinin(özellikle babanın) çocuğa karşı duruş pozisyonu çocuğun sosyal kendilik algısı üzerinde etkili olmaktadır” (Bahçıvan-Saydam, 2004, s. 114).

“Bolander ise 1974 yılındaki çalışmasında; sayfanın üst kısmında gelecek, ortasını bugünü ifade eden ve alt kısmını geçmiş olarak anlatan bir ifade ile yorumlamaktadır” (Di Leo, 1983, s. 14).

2.11. Çocukların Resimlerinde Yer Alan Figürler

“- *Uçurtma- Balon*:Paktuna’ya göre uçurtma ve balon sevincin, eğlenmenin ve mutluluğun bir ifadesidir. Gökyüzündeki güneş, açık renkli havalar, kuşlar ve çiçekler de bu sevinci ifade eden figürlerdir” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 61).

“Burns ve Kaufman ise kinetik aile çizimi testinin yorumlanmasında uçurtma ve balonu baskıyı ifade eden aile ortamından kurtulmak isteyen çocukların kullanabilecekleri bir ifade olarak yorumlar” (Burns, Kaufman, 1972, s. 212).

-*Hayvanlar*:

“*a. Kuş*: Kuşlar da sevinçli anlatımlarda yer alan figürlerdendir. Çocukların resimlerinde önce tek tek çizilen hayvanlar daha dahil edilirler ve yaşanmış bir zaman içinde yer bulur” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 57).

“*b. Kelebek*: Hayali mutluluğu ve güzelliği çağrıştırır” (Burns, Kaufman, 1972, s. 154).

“*c. Kedi*: Özellikle kız çocuklarda etkili olan bu sembolle anne ile kişisel bir kavganın ifadesidir” (Burns, Kaufman, 1972, s. 154).

“*Ağaç*; mutluluk ve sevgi sembolüdür. Çocuklar çiçekli, yemyeşil toprak üzerlerinde mutlu ağaçlar resmederler. Ayrıca ağaç kişinin büyümesini, büyük bir farklılığı ifade eder” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 43; Burns, Kaufman, 1972, s. 212).

Güneş; Gençlerde güneş çizimi aşırı derecede çok az anlamlıdır. Fakat bazen gelişmekte olan çocuklar için güneş çizimi farklı anlamlar taşıyabilir. Örneğin üzgün çocuklarda güneş kara olabilir. Eğer güneşe bir yüz çizilmiş ise bu kişilik figür çizimlerinin göstergesidir. Sıcaklığa ve onaylanmaya ihtiyacı olan çocuklar güneşe doğru eğilirler. Kabul edilmeme duygusu yaşayan çocuklar güneşten uzakta olarak resmederler. Çocuk güneşi insanla özdeşleştirerek ona ağız, burun ve göz çizerek ifade ederler.(Burns, Kaufman, 1972, s. 264).

“Çatı; Mutlu evin çatısı kırmızı; mutsuz evin çatıları ise siyah olur. Siyah çatılı evlerde genellikle anne-baba kavgası ve boşanma gündemli şekildedir. Baca az görülür. Bacadan tüten dumana rastlanmaz” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 37).

“Çiçek; Çiçek güzelliğin, büyümenin bir ifadesidir. Mutlu evlerin kapısının önüne çizilir. Mutsuzsa çiçek figürü görülmez. Çiçeğin olduğu resimlerde güneş, bulutlar ve kuşlar da genelde görülür. Bütün bunlar çiçeğin çocuk için sevgi sembolü olduğunu göstermektedir” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 42; Burns, Kaufman, 1972, s. 186).

“Lamba; Isınma ve mutluluk sembolüdür” (Burns, Kaufman, 1972, s. 224)

“Yağmur; Mutsuzluk eğilimleri çağrıştıracaktır. Ev, manzara ve çevre ile ilgili konularda ortaya çıkan yağmur üzüntülü veya keder olarak göstermeyebilir. Çocuk resimlerinde az görülür. Depresyonun varlığına işaret ettiğinden dikkatli olunmalıdır” (Malchiodi, 2005, s. 173; Burns, Kaufman, 1972, s. 250).

“Yıldız; Fiziksel anlatımı ya da duygusal azlığı çağrıştıracaktır. Bazen çocuklar yıldızı soğuk ve yakınlık göstermeyen şeyler ile ilişkilendirir” (Burns, Kaufman, 1972, s. 258).

“Ev; Çocuklar için insanlar, evler ve ağaçlar hayatlarında büyük ve önemlidir. Onları çizerken çocuklar kendileri hakkında çizdiklerinden daha fazlasını hatırlarlar. Kendilerini mutlu etmek için çocuklar insanlar, evler, ağaçlar, yeşillikler ve güneş çizerek anlatırlar. Ev aile hayatında giderilebilen temel ihtiyaçlardan olan güvenliğin yeri ifade eder. Ev çocuğun çevresini anlatır. Hayvanlar da genelde ailenin parçası olarak resimlenir” (Di Leo, 1983, s. 44).

Ev çocuğun duygusal hayatın merkezidir. Çocuk için düzen ve sığınmayı simgeleyerek ifade eder. Ev figüründe kapı, pencere, çatı, perde, bahçe ve yol ayrıntıları gözlemlenir. Ev içindeki yaşam çocuk için önemli yere sahiptir. Çocuklar evi çizerken içerisini göstermeyen duvarlar çizerler bu durumda evde hayat belirtisi olmaz, ya da röntgen özelliği dediğimiz gösteren evler çizerler. Çocuk genelde sevdiği kişileri evin içinde resmederek çizer. O evde diğerlerini mutsuz eden kişiler evin içine çizilmez. (Paktuna-Keskin, 2003, s. 38; Yavuzer, 1993, s. 68). 2.7.11.

“Baca; Tipik olarak çocuklar bacayı çatıda sağ tarafa çizerler. Eğer baca eğik ise çatıda da eğik olur. Bacadan tüten dumanla resmetmek evde bir yaşamın belirtisidir. Evde yaşam vardır ve bu ev ısınmıştır.” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 35; Di Leo, 1983, s. 46).

“Malchiodi’ye göre de aile arasındaki kişiler arası bağla ilgilidir” (Malchiodi, 2005, s. 231).

“*Duman*; Bacadan çıkan duman bireydeki ya da kişilikler arası bir düzeyde evdeki bireyler arasındaki içsel sıkıntı ve kızgınlıkla bağlantılıdır. Ancak veriler inandırıcı değildir. Çocukların çoğu düzenli olarak ev resimlerine bacadan çıkan dumanlı olarak çizerler” (Malchiodi, 2005, s. 231).

“*Perde*; Perde çocuk resimlerinde 6. yaştan sonra meydana çıkar. Etrafımıza baktığımızda her evin penceresinde perdeler vardır. Bu bu ayrıntının, çocuk resimlerinde yer alması doğaldır” (Paktuna-Keskin, 2003, s. 36).

“*Merdiven*; Heyecanı ve güvensizlik duygusunu çağrıştırabilir” (Burns, Kaufman, 1972, s. 216)

2.12. Çizimlerde Detay Figürlerin Anlamı

Top, Balon ve İp; Top, balon ve ip çocuk oyunlarının önde gelen araçlarındandır. Sokakta top oynayan, ip atlayan ve elinde balon tutan çocuklar sevinçli ve mutludurlar. Kenarda bekleyen, oynayan çocukları izleyen ve diğerlerinden daha küçük çizilen çocuk, oyuna alınmayan, arkadaş edinmede zorluk yaşayan mutsuz çocuktur. Burns ve Kaufman, uçurtma ve balonu baskıcı aile ortamından kaçmak isteyen çocukların kullandıkları bir sembol olarak yorumlamaktadır.

Şemsiye; Çocuğun çizdiği resim yağmurlu bir havayı gösteriyorsa, annesinin veya babasının elinde şemsiye çizmesi normal kabul edilir. Yağmur olmadığı halde şemsiye çizmesi, şemsiyeyi elinde tutan anne veya babanın diğer eliyle resmi çizen çocuğun elinden tutması aileye, özellikle anneye, bağımlılığı ifade eder. Anneyi kaybetme ve onun korumasından mahrum kalma korkusunu sembolize eder. Yağmursuz havada şemsiyeyi çocuk tutuyorsa korunmaya ve sevgiye ihtiyaç duyduğunu anlatmak istemektedir.

Piknik; Çocuk çizimlerinde aile pikniklerinin ayrı bir yeri vardır. Aile üyeleri birlikte yemek yedikleri, sohbet ettikleri, çocuklar ip atladıkları ve oyun oynadıkları için mutludurlar. Çocuk oyunlarına anne ve babanın katılması aile içi duygusal iletişimi sembolize eder. Sofrada yüzlerinin birbirine dönük olması birlikte olmaktan mutlu olduklarını gösterir. Ağaçlar, kır çiçekleri, ağaç dalına konmuş veya havada uçan kuşlar, sevimli hayvanlar çevre bilincini ve duyarlılığını yansıtmaktadır.

Bayramlar; Bayramlar, senenin belli günlerinde farklı etkinliklerle karşılandığı için en çok çocukların ilgisini çekmektedir. Dini bayramlarda yeni elbiseler ve yeni ayakkabılar alınması, büyükleri ziyaret, el öpmeler, bayram harçlıkları, hediyeler, şeker ve çikolata ikramları, bayram harçlıklarıyla lunaparklarda çarpışan arabalara ve atlıkarıncalara binmeler çocukların unutulmaz bayram anıları içinde özel bir yere sahiptir. Bu özel günlerin çocuk çizgilerine yansımaması düşünülemez. Çocuk çizimlerinde bayram sevincini görmek mümkün olduğu kadar; hüznün, keder ve üzüntüyü de görmek mümkündür. Eğer çocuğun çizimlerinde bir tarafta eğlenen çocuklar varken diğer tarafta, bir köşede, onları izleyen mahzun ve üzgün bir çocuk da varsa; bu mutsuz çocuk, büyük ihtimalle, resmi çizen çocuktur.

Milli bayramlar öğrenci çocuklar için ayrı bir anlam taşır. Günler öncesinden hazırlık yapılır. Kimi okuyacağı şiiri ezberlemekle, kimi yapacağı konuşmayı gözden geçirmekle, kimi katılacağı spor gösterisinin provasını yapmakla meşguldür. Kürsüye çıkıp şiir okumak ve günün anlamını belirten bir konuşma yapmak seçilmişlik ve üstünlük işaretidir. Kürsüye çıkmak, kalabalığa hitap etmek kendisine güveni olan her çocuğun hayal ettiği bir ayrıcalıktır. Bayram çizimlerinde güneş, açık hava, kuşlar, ağaçlar, çiçekler, balon ve lunapark varsa bayramın çocuk için neşeli ve mutlu geçtiği söylenebilir

Doktor ve Dişçi İmajlar; Çocuklarda doktor ve dişçi korkusunun altında yatan asıl sebep yaşadığı can acıtıcı iğne (enjektör) tecrübesidir. Çocuk, iğne acısı yaşamadan önce, doktora veya dişçiye götürülürken güle oynaya gider Dişçi veya doktorun elinde enjektör gören çocuk şüphe ve korku ile bakar. Anne babalar, doğru söylemek ve çocuğa cesaret vermek varken, her nedense iğnenin acıtmayacağını söyleyerek çocuğu aldatırlar. Anne baba tarafından aldatılan ve canı yanan çocuk enjektörle özdeşleştirdiği doktora ve dişçiye karşı bir korku ve önyargı geliştirir.

Toplu halde aşı olan çocuklarda enjektöre karşı doktordaki ve dişçideki kadar korku ve direnç görülmez. Arkadaşlarına ne kadar cesur olduklarını göstermek için bazı çocukların acıya katlanmaları diğerlerine cesaret verdiği gibi; “acılar paylaşıldıkça azalır” atasözünün işaret ettiği psikolojik gerçeğin de bunda payı olsa gerektir. Çocuklar, kendileriyle yapılan görüşmelerde, aşının onları hastalıklara karşı koruduğunu, bunun için faydalı bir şey olduğunu ifade etmişlerdir. Çocukların çizdiği hastane kompozisyonunda enjektör korkusunun yanı sıra ölüm korkusunu da görmek mümkündür. Annesi, babası veya aile büyüklerinden biri hastalanıp hastaneye yatırılan ve uzun bir süre hastanede tedavi gören çocukların hastane çizimlerinde onları kaybetmekten kaynaklanan ölüm korkusuna sık rastlamaktadır.

Hastanede yatan bir yakınıni ziyaret etme fırsatı bulan veya bu konuda bir film izleyen çocukların hastane ile ilgili çizimlerinde ambulans, hasta, sedye, hastabakıcı gibi detaylara da yer verildiği görülmektedir.

İnsan Kaybına Yol Açan Acı Olaylar; Çocuğun bizzat yaşadığı veya şahit olduğu, insan kaybı ile sonuçlanan trafik kazası, deprem ve sel felaketi gibi çocuğun kaldıramayacağı acı olaylar terapi ve tedavi gerektiren travmalara yol açabilir. Tedavi gördüğü halde çocuk yaşadığı korkuyu uzun süre üzerinden atamaz ve bunu çizimlerine yansıtır (Çankırılı, 2011, s. 221-225).

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1-*Bir Adam Çiz Testi*; “Bir Adam Çiz Testi” 1926’da Goodenough tarafından geliştirilmiştir. Evrenselliği ve çocuklarca yeğlemesinden dolayı insan figürü çizimi seçilmiştir. Genel olarak 4-12 yaşları arasındaki çocuklara uygulanan bir testtir. Goodenough, resimleri değerlendirirken çizilen detayların sayısına, vücut oranlarına, vücut parçalarının tamamlanmasında gösterilen el göz koordinasyona dikkat etmektedir (Malchiodi, 1998, s. 27). İnsan figüründe belirlenen 51 elemana göre çizimler değerlendirme yapılır. Yapılan her elemana 1 puan verilir. Toplam puanın norm çizelgesindeki karşılığına bakılarak çocuğun zeka yaşı bulunur (Altınköprü, 2003, s. 221). Goodenough’ın görüşleri, daha sonra 1948 yılında Buck, 1949 yılında Machover ve diğer araştırmacılar tarafından da müdafaa edilmiştir. Bu konuda çalışmalar yapılmıştır. 20.yy’ın başlarında insan figürü çizimleri birçok iletme ile resim çalışmasında kullanılmıştır. Yapılan araştırmalara göre çocukların yaptığı insan resimleri hem kendileri ile ilgili ehemmiyet ilgiler vermekte hem de diğer insanları idraklarını yansıtmaktadır. Çocuk resimleri zihinsel ifadelerinde kullanılmaktadır. Ayrıca araştırmacılara göre çocuk resimleri inkişaf ve şahsiyet özelliklerinin belirleyicisidir (Malchiodi, 1998, s. 27).

2- *Dr. Fay ve Andre Rey*; Yağmur Altında Dolaşan Kadın Testi:Goodenough’ın“Adam Testi”nden esinlendiği görülen Dr.Fay ve Andre Rey tarafından geliştirilen bu test zekanıpsikometrik değerlendirmesine dayanır. Test ile çocuğun dikkati, gözlem yeteneği, anlama yeteneği, bellek ve düş gücü belirlenir (Altınköprü, 2003, s. 112).

3- *Ev-Ağaç-İnsan Testi*; Bu test 1948 yılında Buck tarafından geliştirilmiştir. En iyi iletme resim testlerinden biridir. Çocuklar tarafından da bilindiği için bu üç nesne seçilmiştir. Bilinçsel bağları uyandırma olasılığı en güçlü olan insan figürü en son gelecek şekilde belirtilen sırayla çocuktan üç figürü çizmesi istenir. Buck’a göre bu test bilinçli ya da şuursuz çağrışımları ortaya çıkarır. Evin, kişinin çevresini, evde yaşayanlar ile ilgili duyguları; ağacın, ruhsal gelişimi yansıttığı ve insanın da kişilik bütünlüğünün ifadesi olduğu şeklinde yorumlanır (DiLeo, 1983, s. 41). Testin değerlendirilmesinde ayrıntıların, oran, perspektifin ve renk kullanımına bakılmaktadır. Değerlendirmede resmin yanında bir de soru yazılı olduğu kağıda bulunmaktadır (Malchiodi, 1998, s. 27).

4- *Karl Koch*; Ağaç Testi ve Bir Bahçe Çiz Testi: Bu test deneğin yapılandığı resmi, psikanalitik semboller aracılığıyla yorumlamayı amaçlayan projektif bir tekniktir. Emile Junker tarafından ilk kez ileri sürülmüş, K. Koch tarafından geliştirilerek standart temellere oturtulmuştur. Çocuğa “bir ağaç resmi çiz” talimatı verilir. Resimdeki ağacın gövdesine, dallarına, yapraklarına, meyvelerine, resmin sayfa içindeki konumuna bakılarak değerlendirme yapılır (Altınköprü, 2003, s. 226).

5- *Kinetik Aile Çizimi Testi*; 1970 yılında Burns ve Kaufman çocuklara “ailenin resmini bir şey yaparken çiz” talimatı verilen basit bir yöntem geliştirdiler. Hareketsiz çizimlere hareketin eklenmesiyle çocuğun, yalnız kendi düşüncesinden başka kişilerarası ilişkiler bakımından da duygularını harekete geçirmeye yardım edeceği umulmuştur (Burns ve Kaufman, 1972, s. 2).

6- *Machover Bir İnsan Çiz Testi*; Çocukların kişiliğini ve duygusal durumunu anlamada kullanılan testlerden biridir. Machover tarafından geliştirilmiştir. Önce çocuğa “bir insan çiz” yönergesi verilir. İlk resmin çizimi bittikten sonra çocuktan ilk çizdiği figürün tersi cinsiyette bir insan çizmesi istenir. İlk çizilen resmin cinsiyeti bize cinsel yönelim ve özdeşim nesnesi konusunda bilgi verir. Çizim anında çocuğun insan uzuvlarını çizim sırası, çizirken yaptığı tanımlamalar, silgiyi kullanma sıklığı testör tarafından kayıt edilir. Testin yorumunda resmin sayfadaki konumu, çizim şekli, uzuvların özellikleri göz önünde bulundurulur (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 111).

6- *MauriePorot: Bir Aile Çiz Testi*; Bu test MauriePorot tarafından “bir insan çiz” testi Esas alınarak geliştirilmiştir. “Bir insan çiz” testi bize çocuğun şahsiyet özellikleri ve hissi gelişimi hakkında bilgilenirken, çocuğun çizdiği aile resmi, çocuğun ebeveyni ve aile içindeki diğer bireylerle olan bağlarını, çocuğun kendi gözünden bakış açısını, aile işlevlerini değerlendirme konusunda önemli kanıtlar verir. A4 boyutunda bir kağıt verilen çocuğa “ailenin resmini çiz” yönerge verilir. Çocuk resmi yaparken kurşun kalem, renkli kalemleri ve silgiyi istediği gibi kullanabilir. Çocuk aileyi çizerken, araştırmacı aile bireylerinin çiziliş sırasını, çizimde zorlanan kişi olup olmadığını, aile bireylerini çizerken silgiyi kullanma sıklığını yazılmalıdır. Çünkü resimlerle ilgili yorum yapılırken bu özellikler göz önünde bulundurulacaktır. Testin yorumunda aile bireylerinin çizim sırası, sayfadaki konumları (kim kimin yanında, kim diğer aile bireylerinin yanında), aile bireylerinin çiziliş şekli, bireyler arasındaki fiziksel etkiler, vücut oranları, vücut parçalarının çizim özellikleri üzerinde durulması gereken özelliklerdir. Bu özellikler “çocukların yaptığı aile resimlerinin yorumlanması” konusunda daha ayrıntı olarak anlatılacaktır (Bahçıvan Saydam, 2004, s. 114)

7-*Venham resim testi ve Yüz görüntü ölçeği*: Çocuklarda diş hekimi korkusu uzun yıllardır hasta yönlendirmesi bakımından problem oluşturmaktadır. Geçmişte olumsuz diş hekimi deneyimi yaşayan çocukların yaşamayanlara oranla daha korkulu ve kaygılı olacakları kaçınılmaz bir gerçektir. Çocukluk döneminde yaşanabilen bu olumsuz diş hekimi deneyimleri ilerleyen dönemlerde diş hekimine gitme sıklığını azaltmakta ve oral hijyenin kötüleşmesi ile sonuçlanabilmektedir.

Diş hekimlerinin korkulu olan hasta grubunu en erken zamanda tanımlamaları ve özel ilgi gereken hastaları belirlemeleri önem taşımaktadır⁵¹⁵Bu nedenle diş hekimi korkusunun değerlendirilmesi için birçok metot geliştirilmiştir². Yaşları küçük hasta grubunda kullanılabilen en yaygın yöntem olarak projektif teknikler ön plana çıkmıştır. Bu teknik vasıtası ile bilinçsizce gizlenen duygular hakkında fikir elde edilir. Teknikte, çocuklara resimler gösterilerek bu resimlerle ilgili hissettikleri duygularını tanımlamaları istenmektedir⁷. Projektif teknikler uygulanırken kaygı ve korkunun değerlendirilmesi sırasında ortaya bazı önemli faktörler çıkmaktadır. Bu faktörler;

1- Kullanılan yöntemin geçerliliği değerlendirilmelidir.

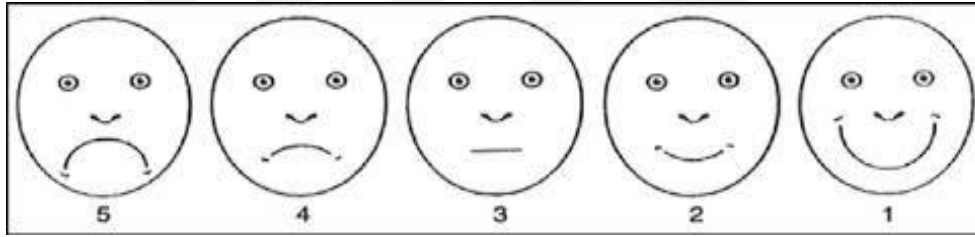
2- Değerlendirme çocuklar için uygun olmalıdır.

3-Diş hekimliği pratiğinde kullanılan bu ölçümlerin pratik kullanımlarının olması gerekmektedir.

Projektif teknikler içerisinde en sık kullanılan testlerden birisi Venham Picture Test (VPT)'tir. Son dönemlerde yeni geliştirilen ve diş hekimliği pratiğine yerleşmeye başlayan bir başka skala ise Facial Image Scale (FIS) olarak görülmektedir. FIS ile gerçekleştirilen çalışmalarda araştırmacıların ayrıca dental kaygıyı etkileyen tedavinin tipi, hekimin özelliği faktörlerini bu skala ile analiz etmedikleri belirlenmiştir. Bu çalışmada, çocuklarda diş hekimliği işlemlerine karşı duyulan kaygı düzeyleri ve bu düzeyleri etkileyen tedavinin tipi, uygulayan hekimin özelliği faktörlerinin FIS ile değerlendirilmesi, FIS ve VPT arasındaki korelasyonun saptanması amaçlanmıştır (Tüzüner T, Karamüftüoğlu N, Ulusu T s.145-146).

Şekil 1. Venham resim testi

Şekil 2. Yüz görüntü ölçeği

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada belli bir konu ile ilgili araştırma yaparken o konunun derinlemesine incelenmesine imkan sunan, Nitel Araştırma kullanılmıştır. Bu çalışmada doğal ortamda (sınıf) doğrudan veri toplama (resim yaptırma) kullanılacağı için, Nitel Araştırma Yöntemlerinden, Doküman İncelemesine başvurulmuştur. Doküman İncelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel çalışmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama teknikleri ile birlikte de kullanılabilir. Doküman incelemesi, araştırılan hedeflere doğru olgu veya olgular hakkındaki bilgi kaynağını içeren yazılı gereçlerin analizini kapsar. (Yıldırım ve Şimşek, 217).

4.2. Araştırmanın Modeli

Öğrenci resimlerine dayanan bu çalışmada bir durum tespiti yapmak amaçlandığı için, Betimsel Tarama Modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatlice tanımlar. Eğitim alanındaki çalışmada, en yaygın Betimsel yöntem tarama çalışmasıdır, çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da (bazen) fiziksel ortamların (okul gibi) özelliklerini (yetenekler, tercihler, davranışlar vb.) özetler (Büyüköztürk, 2003, s. 23).

4.3. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın Evrenini, Kırıkkale merkezindeki 1. Sınıf öğrencilerinde 1413 Erkek 1355 Kız toplam 2768 öğrenci oluşturmaktadır.

4.4. Örneklem(Çalışma Grubu)

Araştırmanın Çalışma grubunu, Kırıkkale İl Merkezindeki yer alan 400 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, bu 4 Merkez İlkokuldan, 4 İl Merkezine bağlı Köy Okullarından, ölçüt örneklemeyle ilgili olarak belirlenen, 10'ar öğrenci oluşturacaktır. Buna bağlı olarak, Merkez İlkokulundan 40, İl Merkezine bağlı Köy Okullarından 40, dış doktora giden ve dış doktora gitmeyen kız ve erkek

öğrencileriyle bire bir oranda, 40 çalışma karşılaştırılacaktır. İl Merkezindeki okullar, Mustafa Necati İlkokulu, Şehitler İlkokulu, Mehmet Uzelli İlkokulu, Gürler İlkokulu. İl Merkezine bağlı Köy Okulları, Hasandede İlkokulu, Aşağı Mahmutlar İlkokulu, Ahılı İlkokulu, Çullu İlkokullarıdır. Kırıkkale İl Merkezinden ve Kırıkkale İl Merkezine bağlı Köylerden kolay ulaşılabilir okullar, tercih edilmiştir. “Bunlar ölçüt örnekleme, bir araştırmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilir. Bu durumda örneklem için belirlenen ölçütü karşılayan birimler (nesneler, olaylar vb.), örnekleme alınır” (Büyüköztürk, 2003, s. 92).

Tablo 1

Kırıkkale İl Merkezinde Yer Alan Okullar

İLÇE	KURUM TÜRÜ	KURUM	SINIF	ERKEK	KIZ
MERKEZ	ilkokul (işitme Engelliler)	MevlütHiçyılmaz İşitme Engelliler İlkokulu	1. Sınıf	2	0
MERKEZ	Özel Eğitim Uygulama Merkezi (I. Kademe)	Mehmet Işıtan Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	1. Sınıf	5	6
MERKEZ	Özel Eğitim Uygulama Merkezi (I. Kademe)	Kırıkkale Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	1. Sınıf	6	0
MERKEZ	Üstün veya Özel Yetenekliler	Kırıkkale İl Özel İdaresi Bilim ve Sanat Merkezi	1. Sınıf	0	0
MERKEZ	İlkokul	Cumhuriyet ilkokulu	1. Sınıf	17	11
MERKEZ	İlkokul	Evliya Çelebi İlkokulu	1. Sınıf	69	61
MERKEZ	İlkokul	İsmail Üstüner İlkokulu	1. Sınıf	51	47
MERKEZ	İlkokul	Zübeyde Hanım İlkokulu	1. Sınıf	49	56
MERKEZ	İlkokul	İstiklal İlkokulu	1. Sınıf	76	66
MERKEZ	İlkokul	Mustafa Necati İlkokulu	1. Sınıf	124	87
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Uzelli İlkokulu	1. Sınıf	62	56
MERKEZ	İlkokul	Yüzüncü Yıl İlkokulu	1. Sınıf	19	25
MERKEZ	İlkokul	Türk Metal Mustafa Özbek İlkokulu	1. Sınıf	31	39
MERKEZ	İlkokul	Yunus Emre İlkokulu	1. Sınıf	55	62
MERKEZ	İlkokul	Hasan Ali Yücel İlkokulu	1. Sınıf	24	21
MERKEZ	İlkokul	Geraldine Saran İlkokulu	1. Sınıf	21	24
MERKEZ	İlkokul	Yavuz Selim İlkokulu	1. Sınıf	41	30
MERKEZ	İlkokul	Gündoğdu Manas İlkokulu	1. Sınıf	25	30
MERKEZ	İlkokul	Karacalı İlkokulu	1. Sınıf	4	1
MERKEZ	İlkokul	Kale Şehit Ferhat Bozkurt İlkokulu	1. Sınıf	31	46
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Varlıoğlu İlkokulu	1. Sınıf	47	38
MERKEZ	İlkokul	Yukarı Mahmutlar İlkokulu	1. Sınıf	5	0
MERKEZ	İlkokul	Kazmaca İlkokulu	1. Sınıf	2	1
MERKEZ	İlkokul	Hasan Dede Orhan Demirhan İlkokulu	1. Sınıf	6	6
MERKEZ	İlkokul	Seher Vuslat Aytemiz İlkokulu	1. Sınıf	18	20
MERKEZ	İlkokul	Çullu İlkokulu	1. Sınıf	6	3
MERKEZ	İlkokul	Aşağı Mahmutlar İlkokulu	1. Sınıf	11	14
MERKEZ	İlkokul	Ahılı İlkokulu	1. Sınıf	4	8
MERKEZ	İlkokul	Şehitler İlkokulu	1. Sınıf	114	127
MERKEZ	İlkokul	Leyla İsa Aktuğ İlkokulu	1. Sınıf	12	16

MERKEZ	İlkokul	Gazi İlkokulu	1. Sınıf	36	40
MERKEZ	İlkokul	Mustafa Kemal ilkokulu	1. Sınıf	34	32
MERKEZ	İlkokul	Özbek Saran İlkokulu	1. Sınıf	16	17
MERKEZ	İlkokul	İsmet Aydın İlkokulu	1. Sınıf	31	28
MERKEZ	İlkokul	Hoca Ahmet Yesevi İlkokulu	1. Sınıf	7	12
MERKEZ	İlkokul	Ahmet Sümer İlkokulu	1. Sınıf	42	31
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu	1. Sınıf	41	40
MERKEZ	İlkokul	Gürler Şehit Mustafa Sağlam İlkokulu	1. Sınıf	84	66
MERKEZ	İlkokul	Tınaz İlkokulu	1. Sınıf	148	152
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Ali Eren İlkokulu	1. Sınıf	37	36
				1413	1355

4.5. Verilerin Toplanması

Nitel araştırma yöntemi ile ulaşılabilecek çalışma grubundan, Veri Toplaması esnasında, şunlar yapılacaktır;

- 1.Öğrencilerin cinsiyet, okul öncesi eğitim alma durumu vb. içeren kişisel bilgi formu kullanılacaktır.
- 2.Öğrencilerin dental kaygı düzeyini belirlemek için, Projektif Çizim Testinden hareketle ifade edilen yönergelerle uygun, kuru boya malzemeleriyle 25x35 cm resim kağıdına, resim çizimleri istenecektir. Öğrencilerin çizimleri daha sonrasında toplanarak, araştırma kapsamında analiz edilecektir.
3. Öğrencilerin resimlerini tamamlanması beklenerek, daha sonra resimlerini sözlü olarak, anlatılması istenecektir. Her resmin altında, öğrencilerin anlatımları yer alacaktır. Diş doktoruna giden ve diş doktoruna gitmeyen kız ve erkek öğrencilerin çalışmaları, araştırma kapsamında, analiz edilecektir.

Doküman incelenmesi yaparken izlenebilecek bir dizi aşama vardır. Ancak, bu aşamalar daha çok genel bir yönerge olarak dikkate alınmalıdır. Her araştırmacı bu aşamaları araştırma probleminin niteliğine, doküman incelenmesi sonucunda elde etmeyi hedeflediği veriye veya dokümanları ne kadar kapsamlı ve derinlemesine incelemek isteğine bağlı olarak yeniden yorumlayabilir (Forster, 1995).

4.5.1. Projektif Çizim Testi: D 10

1966 yılında, klinik psikolog Jean Le Men, ' Figüratif Alan ve Kişilik Yapıları: D10,Özgün bir Klinik Test' başlıklı tezini yayınladı. Le Men'in 50'li yıllarda başlattığı araştırma çalışmaları, klinik bir araştırma yöntemine duyulan kuramsal ilgiden ve inceleme amacıyla testini kullanan psikolog ve psikiyatristlerle olan gündelik etkileşimlerden doğmuştur.

Mantık, duygulanımsal dürtü ve motor etkinlik, gerçek olanda, güncel olanda birlikte hareket ederler’(Le Men,1966,s.51) düşüncesinden yola çıkarak, zamanla çizimlere dair bir yorumlama, analiz etme yöntemi ortaya çıkmıştır.

Projektif Çizim Testi: D 10 hareketle öğrencilere verilen yönergeler;

- Çocuğun Kendisi
- Diş Hekimi
- Diş
- Doktor
- İğne
- Hastane
- Ağız
- Maske
- Dişçi Koltuğu
- Çocuğa eşlik eden kişi
- Çürük
- Eldiven

Resimde Kompozisyon Öğeleri;

- Yönergede Kullanılan İmgelerin
- Kullandığı Renkler
- Büyüklük-Küçüklük
- Kağıt Kullanımı
- Yönergeyi izleme
- Yönergeyi Kağıda Yerleştirme Sırası

Tablo 2

Kişisel Bilgi Formu

1. Yaş
2. Cinsiyet
☐ Kız ☐ Erkek
3.Okul öncesi eğitim aldınız mı?
☐ Evet ☐ Hayır
4.Resim yapmak sizi mutlu eder mi?.
☐ Evet ☐ Hayır
5.Boş vaktinizde neler yaparsınız?
☐ Resim Yaparım
☐ Müzik Dinlerim
☐ Kitap Okurum
☐ Spor Yaparım
6.Diş Doktoruna gittiniz mi?
☐ Evet ☐ Hayır
7.Süt dişiniz çıktı mı?
☐ Evet ☐ Hayır
8.Okulunuza Diş Doktorları geldi mi?
☐ Evet ☐ Hayır
9.Okulunuzda Diş Doktorları dişinize baktığında, kendinizi nasıl hissettiniz?
☐ İyi ☐ Kötü

Tablo 3

Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu

Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu	Evet	Hayır	Kısmen
Çocuğun Kendisi			
Diş Hekimi			
Diş			
Doktor			
İğne			
Hastane			
Ağız			
Maske			
Dişçi Koltuğu			
Çocuğa eşlik eden kişi			
Çürük			
Eldiven			

Tablo 4

Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirme Formu

Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirme Büyük Formu	Küçük
Çocuğun Kendisi	
Diş Hekimi	
Diş	
Doktor	
İğne	
Hastane	
Ağız	
Maske	
Dişçi Koltuğu	
Eldiven	
Çürük	
Çocuğa Eşlik Eden Kişi	

Tablo 5

Renk Dağılımı Değerlendirme Formu

Renk Değerlendirme Formu	Dağılımı	Kırmızı	Sarı	Mavi	Turuncu	Koyu Yeşil	Mor	Pembe	Açık Yeşil	Açık Mavi	Siyah	Kahve	Açık Kahve
Çocuğun Kendisi													
Diş Hekimi													
Diş													
Doktor													
İğne													
Hastane													
Ağız													
Maske													
Dişçi Koltuğu													
Eldiven													
Çürük													
Çocuğa Eşlik Eden Kişi													

Tablo 6

Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Çocuğun Kendisi												
Diş Hekimi												
Diş												
Doktor												
İğne												
Hastane												
Ağız												
Maske												
Dişçi Koltuğu												
Eldiven												
Çürük												
Çocuğa Eşlik eden Kişi												

4.6. Verilerin Analizi

Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu, Dental Kaygı Yönergelerinin Form Değerlendirme Formu, Renk Dağılımı Değerlendirme Formu, Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu, yardımıyla ulaşılan veriler öğrencilerin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri okul türü değişkenlerinde, yüzde (%) ve frekans (f) dağılımları, karşılaştırmalı olarak , analiz edilecektir. Kişisel Bilgi Formu İstatistik çözümlemede SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır..

Öğrencilere, Dental Kaygı yönergelerini içeren kağıt dağıtıldıktan sonra, konunun içeriği detaylı olarak anlatılmıştır. Bilinçlendirme sonrası çizdiği resim, yine öğrenciyle karşılıklı konuşma şeklinde, değerlendirilip yorumlanmıştır. Öncelikle ‘Diş Doktoruna gidip gitmediği’ sorulmuştur. Daha sonrada ‘Bana resminin hikayesini anlatır mısın’ şeklinde, yaklaşım sergilenmiştir. Öğrencilerin resimleri hakkındaki tüm anlatımları, yazılı olarak kaydedilmiştir. Her bir öğrencinin resimlerinin altında, kendi ifadelerini içeren metinler yer almaktadır. Öğrencilerden resimlerini yaparken, kuru boya tekniğinden yararlanması istenmiştir.

Verinin analiz edilmesi konusunda temel bir soru sormakta yarar vardır: Toplanan bu dokümanlar, araştırmada kullanılacak tek veri setini mi oluşturmaktadır? Yani bu çalışma, sadece bir doküman incelemesi mi olacaktır, yoksa dokümanlar diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılması durumunda, karmaşık bir veri analizine ihtiyaç olmayabilir. Çünkü araştırmacı dokümanlardan elde edeceği verileri, görüşme veya gözlem yoluyla elde edeceği verileri desteklemek, çürütmek veya bulduğu sonuçlara alternatif açıklamalar getirmek amacıyla kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 227).

4.7. Geçerlilik-Güvenirlilik

Araştırmada verilerin çözümlenmesinde, Kişisel Bilgi Formu, Dental Kaygı Yönergelerini Takip Gözlem Formu ve Dental Kaygı Yönergelerinin Form Değerlendirme Formu, Renk Dağılımı Değerlendirme Formu, Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu, araştırmacı tarafından geliştirilecektir. Formun geçerlilik ve güvenirliği için, alan uzmanların görüşlerine başvurulacaktır.

Uzman incelenmesi iki biçimde yapılabilir. Bunlardan ilki uzmanın araştırmacı ile birlikte değerlendirme toplantısı yapmasıdır. Bu toplantıda araştırmacı tüm süreçleri sözel olarak uzmana aktarır ve topladığı verileri, ulaştığı sonuçları göstererek kendi yaklaşımının ve düşünme biçiminin geçerliğini uzman ile birlikte değerlendirir. Uzman bu süreçlere ilişkin sorular sorar, ham veriyi, bunların analizini gözden geçirir ve bu süreçlerin uygunluğuna ilişkin geri bildirimde bulunur. İkinci tür uzman incelemesinde ise araştırmacı araştırma desenine, bunların analizine ve sonuçların yazımına ilişkin tüm dokümanları topladığı ham verilerin tamamını da ekleyerek bir uzmana gönderir. Uzman araştırma sürecini bu dokümanlar çerçevesinde inceler ve araştırmacıya geri bildirimde bulunur. Her iki yaklaşımda da amaç

araştırmacının yaklaşımının geçerliğini değerlendirmek, bir başka bakış açısı ile geri bildirimde bulunmak ve araştırma deseni, veri toplama ve analiz, sonuçlara ulaşma ve yorum aşamalarının geçerli ve tutarlı olmasına katkıda bulunmaktır (Yıldırım ve şimşek, 2013, s. 302).

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. Mustafa Necati İlkokulu (Merkez)

Tablo 7

Mustafa Necati İlkokulunun Cinsiyete Göre Dış Doktoruna Giden ve Dış Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	1	33,3	2	66,6	3	100
Erkek	4	80	1	20	5	100
Toplam	5	62,5	3	37,5	8	100

Dış doktoruna giden 1 kız öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 3. Annemle birlikte, hastaneye gidiyoruz. Doktor, iğneyi veriyor. Diş doktoru bana, iğne yapıyor. Dişimi çekiyor. Dişimin arasına mendil gibi, bir şey koyuyor. Sonra annemle birlikte, evimize gidiyoruz.

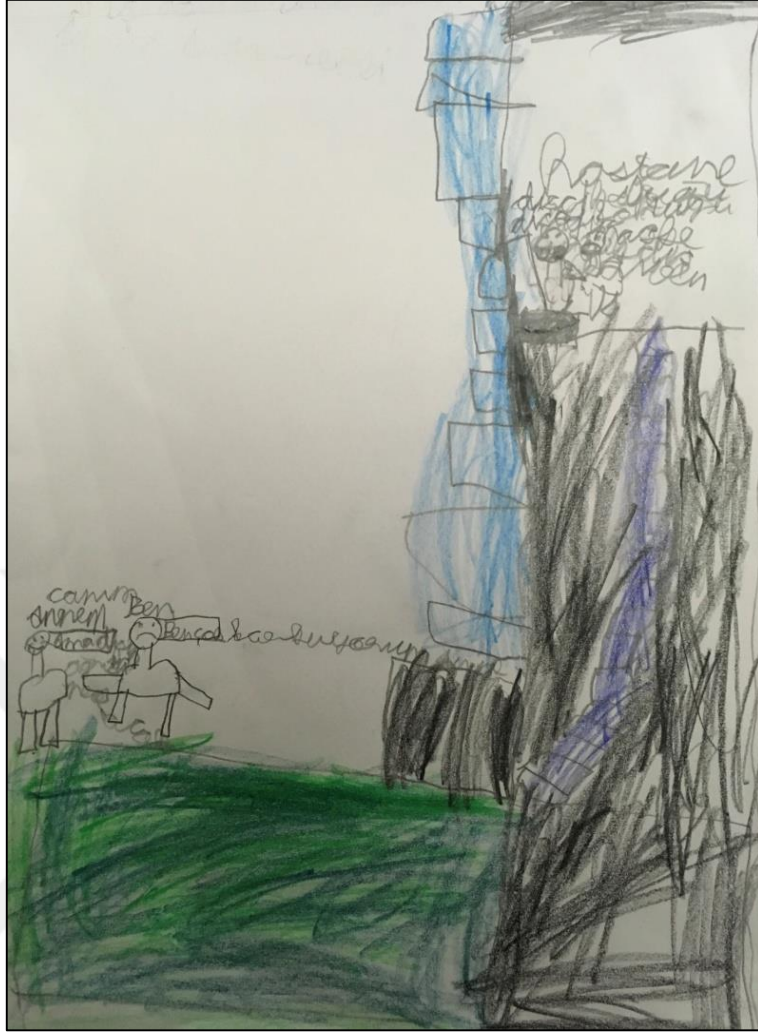
Diş doktoruna giden 4 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 4. Birkaç kez, diş doktoruna annemle gittik. Hastanede, diş doktorları var. Hastane araçları var. Dişçi koltuğunda, oturuyorum. Televizyonda, çizgi film izliyorum. İğne vuran, doktorlar var.

Şekil 5. Burada annemle, diş doktoruna gidiyorum. Kapıdan geçiyoruz. Doktor yüzüne, maske takıyor. Benim korkum geçsin diye, çizgi film açmış.

Şekil 6. Ben diş doktoruna, bir kez gittim. İki dişim çürüdü. İkisine de, beyaz dolgu yaptılar. Burada, benim dişim çürüyor. Annemde beni, diş doktoruna götürüyor. Bende, çok korkuyorum. Annem bir şey olmaz , dişinin ağrısından kurtulursun diyor. Ondan sonra, hastanenin önünde hiç acımadan dişimi çekiyorlar.

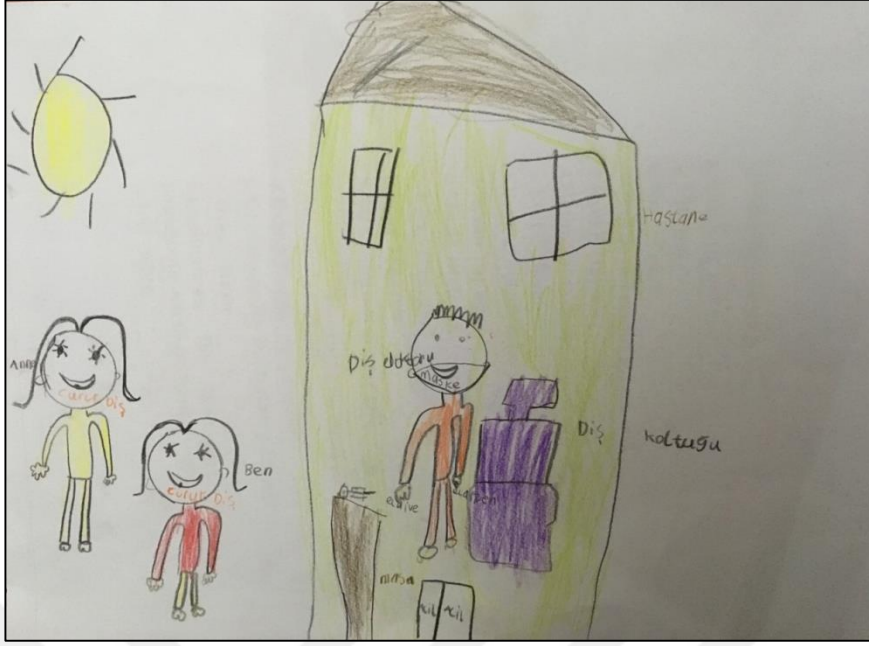

Şekil 7. Annemle, arabamızla hastaneye gittik. Hastane de ambulans var. Dışi koltuğunda, akıllı durduğum için, halı sahaya gittik. Arkadaşlarımızla yüzmeye gittik.

Dış doktoruna gitmeyen 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 8" Annemle dış doktoruna gidiyoruz. Dışim çürüdüğü için, dış doktoru dişimi çekiyor.

Şekil 9. Annemle ben, diş doktoruna gidiyoruz. Dişimiz çürüdüğü için, diş doktoru dişimize iğne vurup, dişimizi çekiyor.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 10. Benim dişim ağrımış. Ambulansla, hastaneye gelmişim. Örümcek adam, ağımla attığım bir şey var. Örümcek adam duvarda asılı, benimle birlikte demir adamda, hastaneye gelmiş. Burada, koltuklar var. Burada, müşteriler gelir. Yürümek isteyenler için, yürüme yerleri var. Yürümek istemeyenler, asansörle çıkıyor. Burada doktor var. Demir adam var. Dinlenme odası var. Depo var. Acil bölümü var. İğneler var. Burada dişçi koltukları var. Ben varım, yatıyorum ama gözükmiyorum. Burada ayrıca çocuklar var.

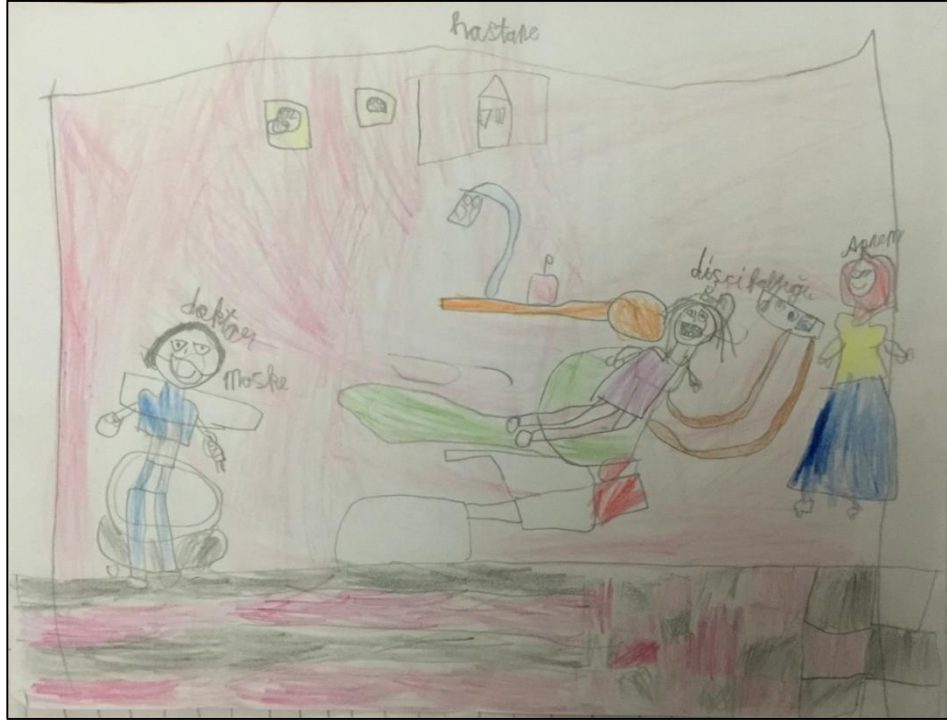
5.2. Mehmet Üzerli İlkokulu (Merkez)

Tablo 8

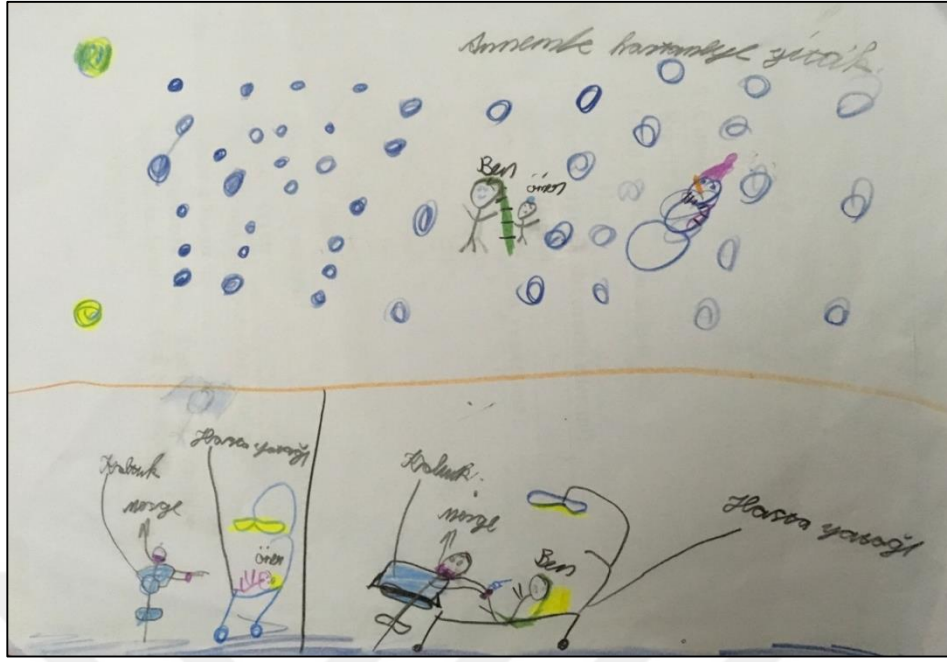
Mehmet Üzerli İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	3	60	2	40	5	100
Erkek	2	40	3	60	5	100
Toplam	5	50	5	50	10	100

Diş doktoruna giden 3 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 11. Bir gün arkadaşım, dişimin çürük olduğunu fark etti. Sonra annemle, diş doktoruna gittik. Diş doktoru, dolgu yapacak eşyasını eline aldı. Sonra dişime, dolgu yaptı. Dişim biraz sızladı. Sonra evimize döndük.

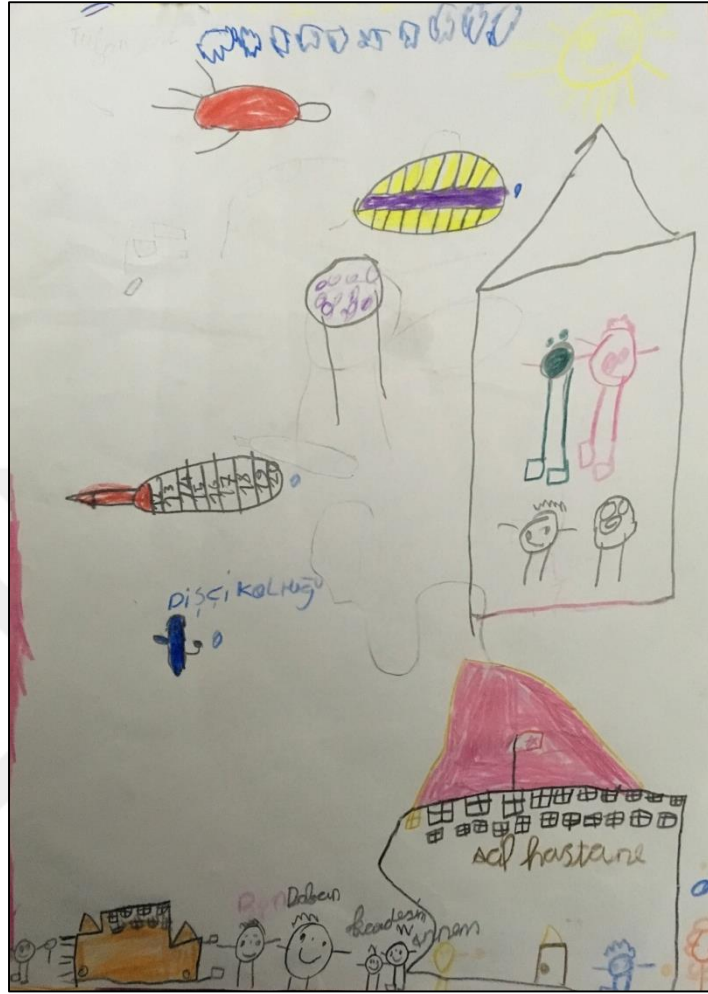

Şekil 12. Bir varmış bir yokmuş. Bir tane abla ve kardeş kartopu oynarken, bir anda rüzgar esip, mikroplar esip ağızlarına girmiş. Onların dişlerini, kemirmişler. Onlar, hastaneye gitmişler. Doktor, onlara ilaç ve fırça hediye etmiş. Onlarda, eve dönmüşler. Bir daha böyle, çok dışarıda durmayacaklarmış.

Şekil 13. Dişim çürümüşü. Annemle birlikte, diş doktoruna gittik. Doktorlar bana iğne yapıp, dişimi çekiyorlar. Ağrım oldu. Sonra doktorlar bana, ilaç yazdı. Annemle birlikte, eve döndük.

Diş doktoruna giden 2 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 14. Kardeşimle birlikte, hastaneye gittik. Kardeşimin dişi çürüktü. Doktor amca, kardeşimin dişini muayene etti. Onun dişlerinin, mikroplarını aldı. Ondan sonra, ilaç yazdı. Eve gittik.

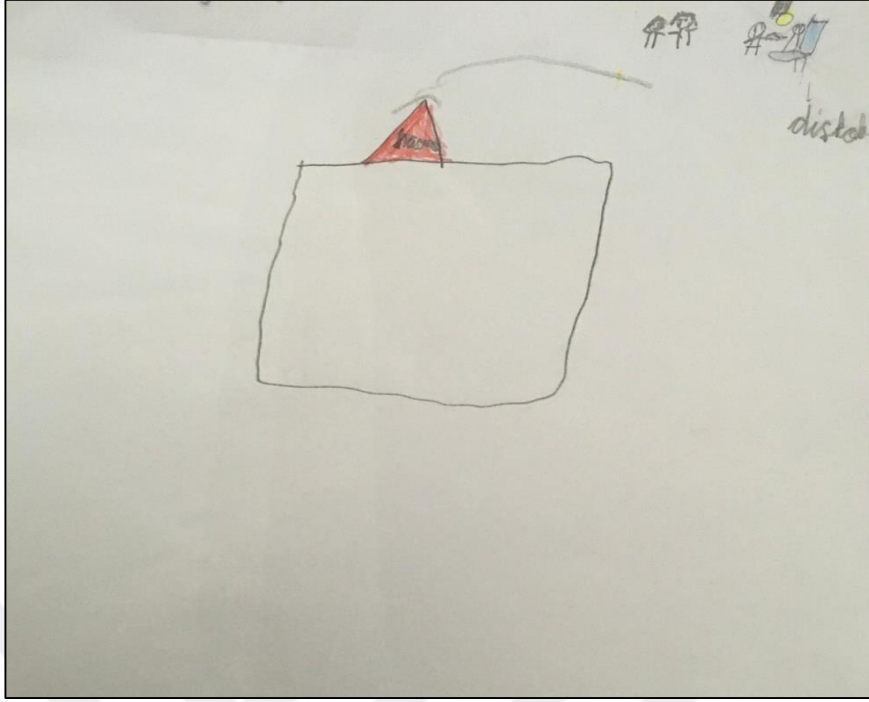

Şekil 15. Benim dişim ağrıyor. Diş doktoruna, gidiyorum. Ondan sonra doktor, dişime dolgu yapıyor. Sonra benim, bir saat yemek yemeyeceğimi söylüyor. Bir daha şeker, yemeyeceğimi söylüyor. Eve gidiyorum.

Diş doktoruna gitmeyen 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 16. Annemle kahvaltı yaparken, dişim sızlamıştı. Doktora gittik. İlaç yazdırdık. Sonrada eve geldik.

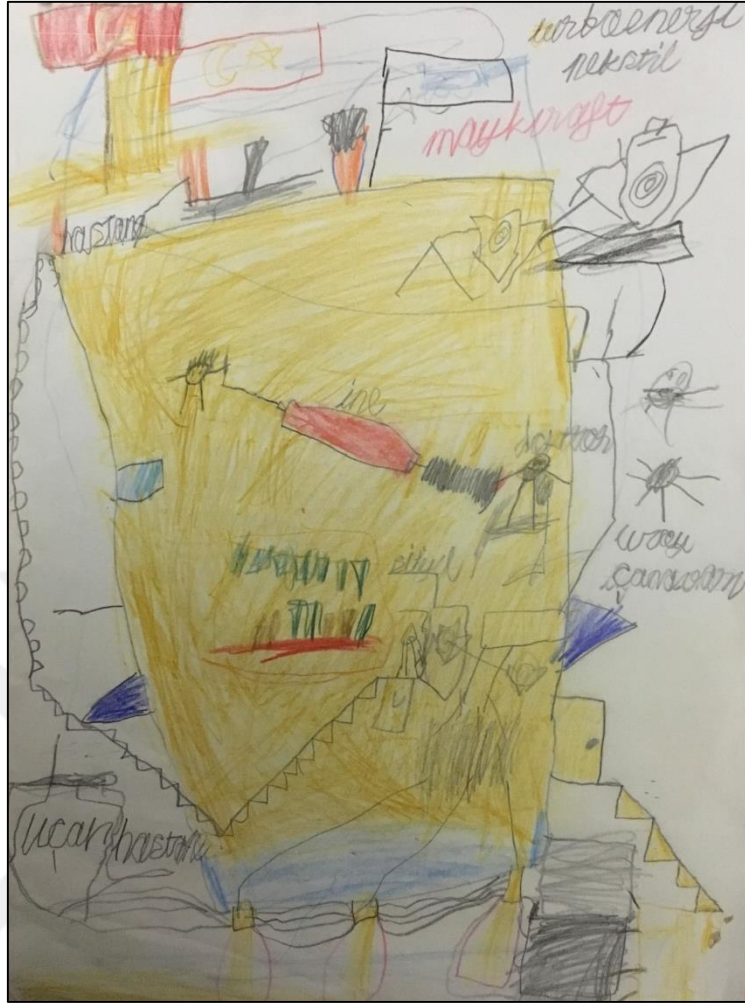

Şekil 17. Bir çocuk, varmış. Çocuğun dişi ağrımış. Diş doktoruna, babasıyla gitmiş. Sonra dişini, çekirtmeye gitti. Dişçi koltuğuna, oturdu. Dişçi geldi. Maskesini takıp, onun dişini çekti. Çocuk eve gitti. Evde çocuğun dişi acıdı, biraz ağrıdı.

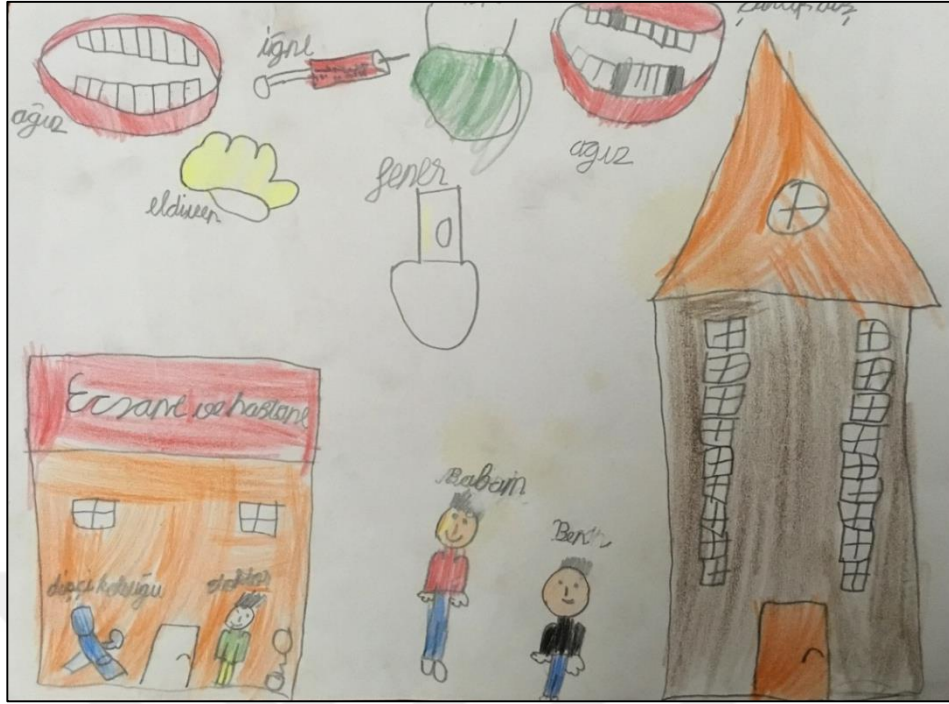
Diş doktoruna gitmeyen 3 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 18. Babamla, ben gidiyoruz. Ben, hastaneye gidiyorum. Diş doktoruna ilk önce, babam sonra ben gidiyorum. Sonra doktor bize ilaç yazıyor, eve gidiyoruz.

Şekil 19. Bu uçan bir hastane, güneş enerjisiyle çalışıyor .Işık paneli çizdim. Enerji ürettikten sonra, depoya dolduruyor. Enerjiyi tekrar çevirip, depoya doldurup, enerji veriyor gemiye. Uzaya inebiliyor. Hasta çocukları, toplayabiliyor. Uçan hastanede, iki doktor var. Birinci doktor, çocuğa iğne yapıyor. İkinci doktor, gemiyi kontrol ediyor. Uçan hastane, dünyayı geziyor. Uzay canavarı yaptım. Şakadan.

Şekil 20. Babamla birlikte, hastaneye gidiyoruz. Orada benim, dişime bakıyorlar. Sonra doktor bize, ilaç yazıyor ve gidiyoruz.

5.3. Şehitler İlkokulu (Merkez)

Tablo 9

Şehitler İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	2	28,5	5	71,4	7	100
Erkek	3	75	1	25	4	100
Toplam	5	45,4	6	54,5	11	100

Diş doktoruna giden 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 21. Ben diş doktoruna, annemle gittim. Burada, bir hastane varmış. Doktorun ona yaptığı aletler, ses çıkartıyormuş. Bende ondan, çok korkmuşum. Annem kapının dışındaydı. Bu hastadan sonra, annem gelecekmiş.

Şekil 22. Ben çok şeker yemişim, sonra annem beni görmüş. Sonra diş doktoruna, abim, ben, babam, annemle birlikte gitmişiz. Diş doktoru dişimi çekmiş, iğne yapmış. Sonrada eve gitmişiz. Dişçi koltuğunda ,başka bir çocuk varmış. Onunda doktor ,dişini çekecekmış.

Diş doktoruna giden 3 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 23. Dişim çürüdü. Babam, annem ve ben hastaneye gittik. Ben, dişçi koltuğuna yattım. Doktor, dişime baktı. Sonra bize, randevu verdi. Dişime dolgu, yaptı. İğne yaptı. Bana, balon verdi. Sonra, evimize gittik.

Şekil 24. Evde, öksürüyormuşum. Annem beni, hastaneye götürdü. Doktor, ağzıma baktı. Öksürüğüme baktı. Doktor, dişimin sallandığını söyledi. Eve gittik, dişim ağrıdı. Sonrada aşı olmuşum. Aşı olduktan sonra, dişimi çektiler. Doktor çekti. Sonra eve gittik. Annem dişime baktı, sallanıyor mu, sallanmıyor mu dişim diye. Sonra, hastaneye gittik. Annem, babam ve ben dişçi koltuğunda, ben oturuyorum. İğne vuruyorlar. Dişimi çekiyorlar.

Şekil 25. Ben çok fazla, çikolata yemişim. Dişim çok ağrımış. Annem beni, hastaneye diş doktoruna götürmüş. Doktor, ağzıma iğne yaptı. Bana, dolgu yaptı. Sonra, annemle evimize gittik.

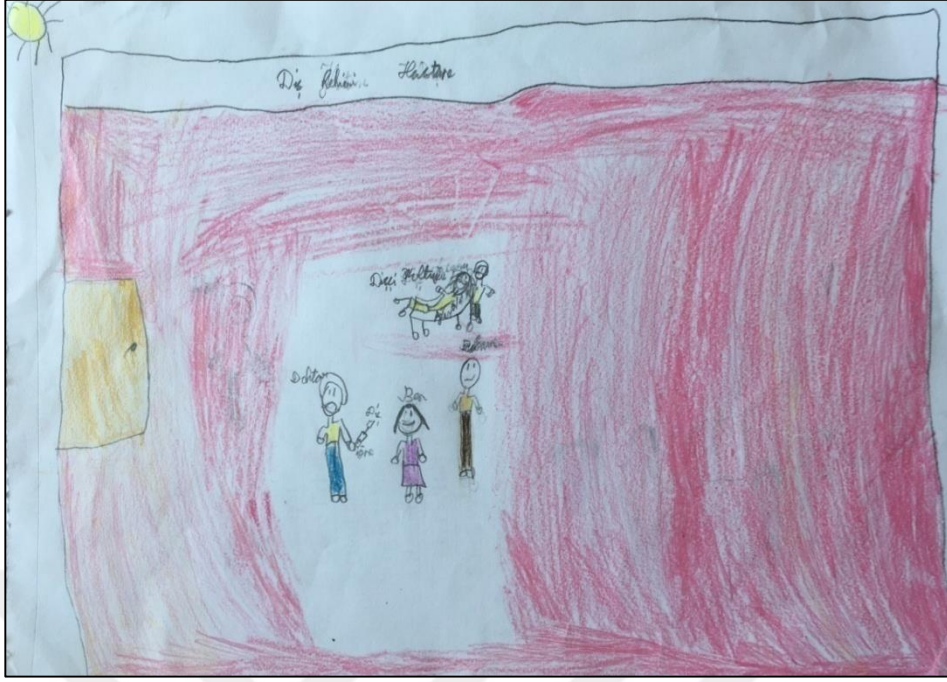
Diş doktoruna gitmeyen 5 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

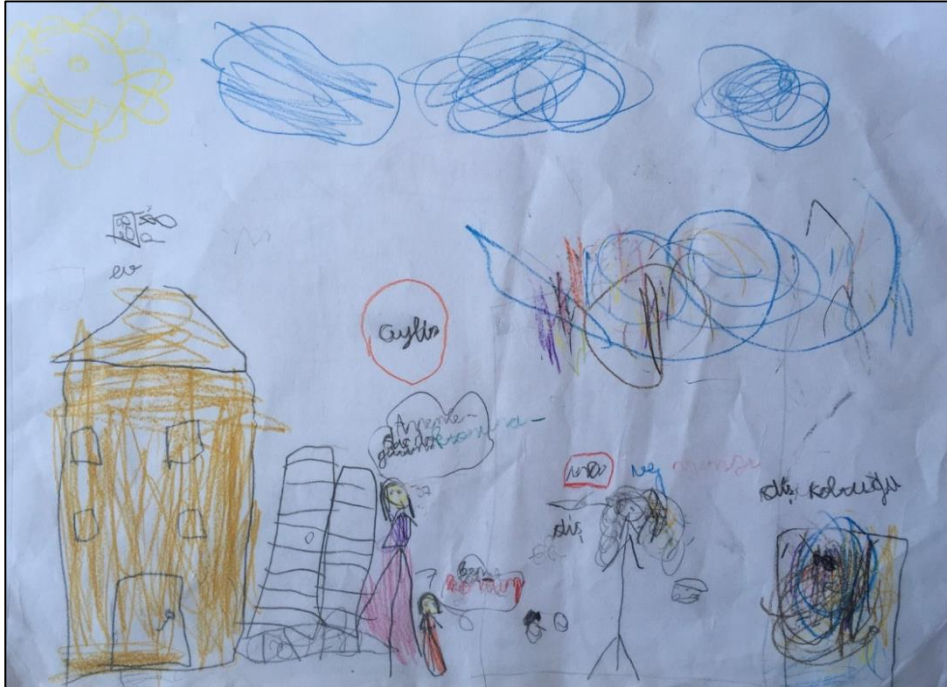
Şekil 26. Ben ,çok çikolata yemişim. Dişim çürüdü. Sonra, diş doktoruna gittik. Diş doktoru, dişimi çekti. Diş doktorunun yüzünde maskesi, elinde iğnesi vardı. Hastaneye babam, annem, kardeşim ve ben birlikte gittik.

Şekil 27. Bir sürü, şeker yemişim. Dişim ağrıyormuş. Anneme söylemişim. Babamla birlikte annem, ablam, kardeşim ve ben hastaneye gittik. Doktor dişçi koltuğunda, bana iğne yapıyor.

Şekil 28. Babamla biz, diş doktoruna gitmişiz. Doktor dişimi çekmiş, çürümüş sonra, iğne vurmuş. Orada bir, dişçi koltuğu varmış. Onun içinde, bir tane çocuk varmış. Çocuk, çok hareket etmiş. Diş doktoruna gitmiş. Doktor onu, muayene etmiş. Çocuk, çok hareket ettiği için diş doktoru onun, dişini çekmiş.

Şekil 29. Dişim çürüdü. Annemle, hastaneye gittik. Diş doktoru ,muayene etmiş. Film çekmiş. İğne yapmış. Gün söylemiş .Sonra annem ve ben eve gittik.

Şekil 30. Ben her gün ,dişlerimi fırçalamıyormuşum. Bir sabah olmuş. Babam, ablam, kardeşim ve ben diş doktoruna gitmişiz. Diş doktoru bana, iğne vurmuş. Sonra eve gittik.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 31. Bayramda ben, çok şeker yemişim, sonra annem babam, bunu görmüş. Beni hastaneye, doktora götürmüşler. Doktor bana, iğne yağırmış. Sonra evimize gittik.

5.4. Gürler İlkokulu (Merkez)

Tablo 10

Gürler İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	2	28,5	5	71,4	7	100
Erkek	2	66,6	1	33,3	3	100
Toplam	4	40	6	60	10	100

Diş doktoruna giden 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

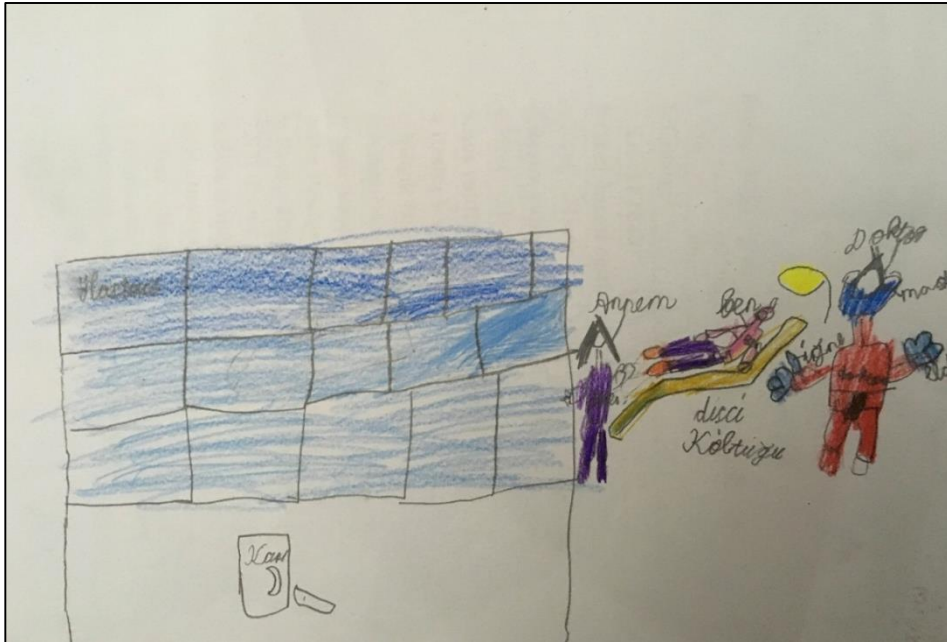

Şekil 32. Ben, diş doktoruna gittim. Üç kez, gittim. Benim, dişim çıkıyordu. Benim dişimi aldılar. Baktılar, çürüğüm var mı diye. Sonra, süt dişlerim çıktı. Sonra tekrar, bir kontrole gittik. Çürüğüm, var mı diye. Dişlerim iyi mi ,diye baktırdık. Çürüğüm yokmuş, sonra çıkmış.

Şekil 33. Ben annem, babamla birlikte, hastaneye gidiyorum. Sırasını bekleyen çocuklar, koltukta oturuyorlar. Benim, dişim çürümüş. Diş doktoru beni, dişçi koltuğuna yatırıyor. Ağzında, maskesi var. Bana, iğne yapıyor. Canım acıyor.

Diş doktoruna giden 2 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 34. Ben annemle, hastaneye gittik. Diş doktorları, ağzıma baktı. İki kez, hastaneye gittim. İki kez de, dişimi çektiler. Hiçte acımadı.

Şekil 35. Babamla arabayı alıp, diş doktoruna gittik. Diş doktoru bize ,kapıyı açtı. Dişçi koltuğuna, oturdum. Dişlerime baktı, çürük var mı diye. Sonra, evimize gittik. Dersime çalıştım.

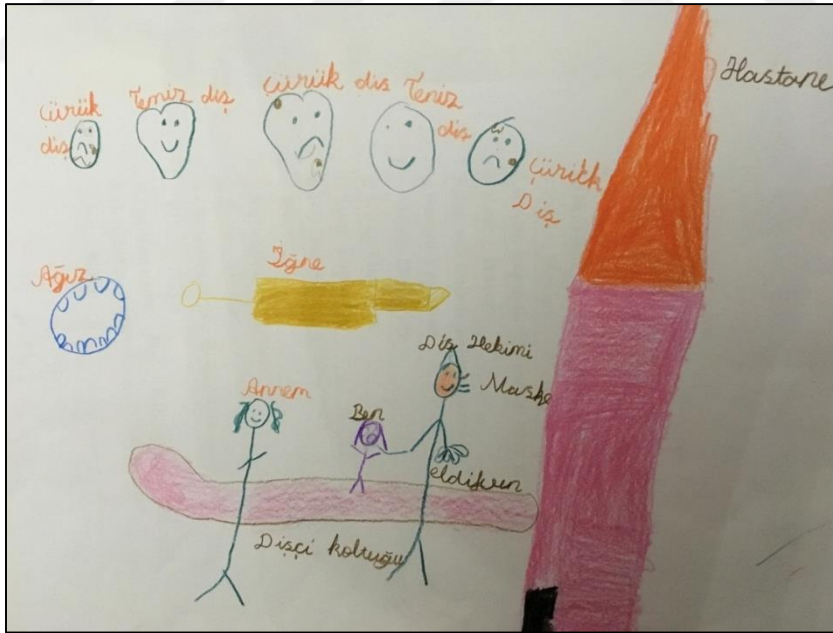
Diş doktoruna gitmeyen 5 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 36. Dişlerim çürümüş, hastaneye gitmişiz. Sonra diş hekimi, ağızıma baktı. Dişlerim çürümüş. Yanımda, annem vardı. Diş hekimi maskesini takıp, beni dişçi koltuğuna, oturtturdu. Sonra, eldivenini taktı. Sonra bana dedi ki, dişlerin çürümüş, dedi. Bundan sonra dişlerini fırçala, sağlıklı ol, dedi. Dişlerini, her gün fırçalamalısın dedi. Her yemekten sonra, dişlerini fırçala dedi. Abur cubur yediğinde, hemen fırçalamalısın dedi. Dediklerini yaptım. Kısa sürede tekrar, kontrole gittik. Dişlerim çok sağlıklıydı.

Şekil 37. Dişlerim çürümüş. Babam, annem ve ben hastaneye gitmişiz. Diş hekimi bana, dişlerin çürümüş dedi. Bana günde iki kez, dişlerini fırçalamalısın dedi. Doktor maskesini, eldivenlerini taktı. Beni kontrol etti. Doktor günde iki kez fırçalamazsan, dişlerin çürür dedi. Sonra babam ve annemle evimize gittik. Annem ve babamda, günde iki kere fırçalamalısın dedi.

Şekil 38. Annemle, diş doktoruna gittik. Doktor, dişlerimin çürüdüğünü söyledi. Dişlerimi, muayene etti. Dişlerimi her gün, yemekten sonra, iki defa fırçalamamı söyledi. Annemle, evimize gittik. Sonra günde iki defa, yemekten sonra dişlerimi fırçaladım.

Şekil 39. Diş hekimi, dişlerimize bakar, iğne yapar. Dişçi koltuğuna otururuz. Eldiven takarlar. Maske takarlar. Doktorlar şöyle der: "Dişlerini iyi fırçala."

Şekil 40. Annemle ben, hastaneye gittik. Hastanede, doktor var. Dişçi koltuğu, diş hekimi var. Diş hekiminin masası var. Diş hekiminin, aletleri var. Ben en çok, aletlerinden çok korkuyorum.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 41. Ben annemle birlikte, hastaneye gittik. Orada bana, numara verdiler. Diş doktoru bana, iğne vurdu.

5.5. Çullu İlkokulu (Köy)

Tablo 11

Çullu İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

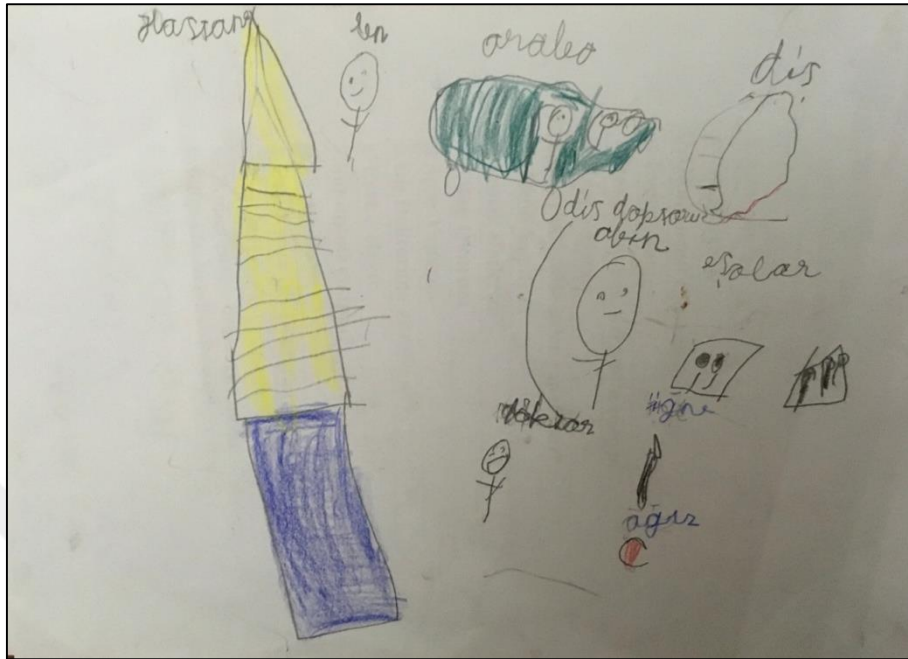
	Evet		Hayır		Toplam	
	F	%	f	%	f	%
Kız	1	33,3	2	66,6	3	100
Erkek	4	80	1	20	5	100
Toplam	5	62,5	3	37,5	8	100

Diş doktoruna giden 1 kız öğrencinin resmi ve anlatımı:

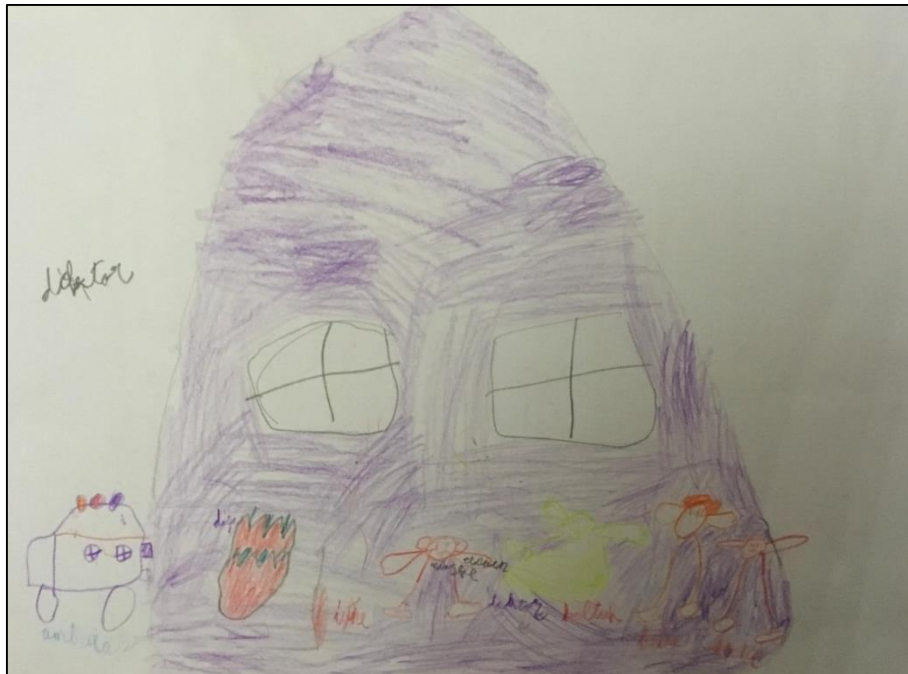

Şekil 42. Annem, babam, abimle hastaneye gittik. Diş doktoru, dişime baktı. Dişimi çekti.

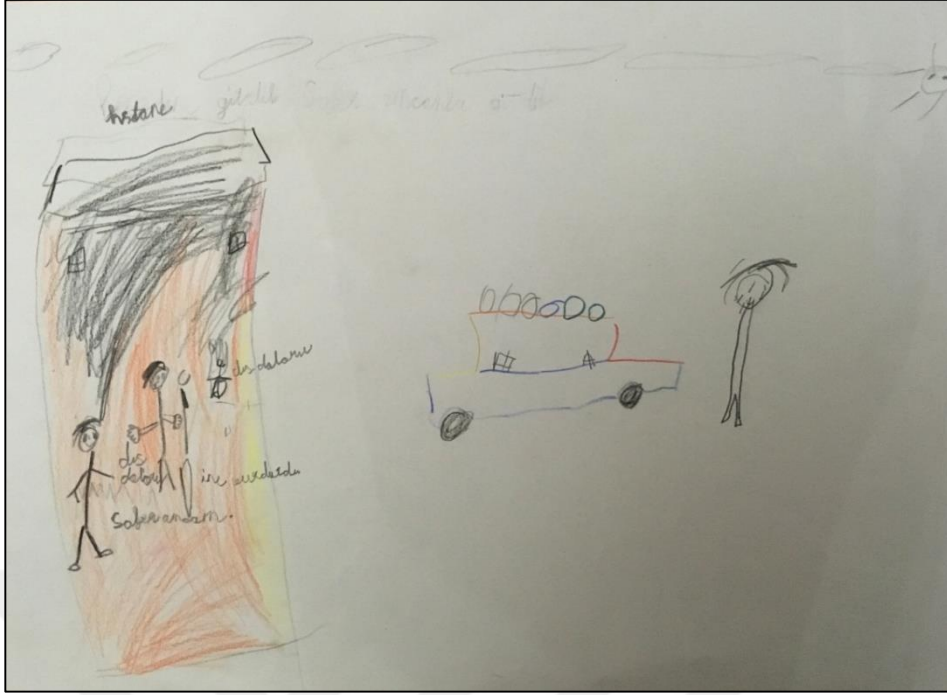
Diş doktoruna giden 4 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 43. Abimle ben, hastaneye gittik. Hastanede, ambulans var. Diş doktorunun ağzında maskesi var, ağzıma baktı. Bir tane abla, ışıkla ağzıma baktı. Çok ağrıdığımda gel bana dedi, randevu verdi. Randevu yapmadık. Geçti dişim.

Şekil 44. Hastaneye annem ve babamla gittik. Dişimi çektiler. Dişim çürüdü, çektiler. Diş doktorunun elinde, eldiven vardı. Bana, iğne vurdu. Diş doktorlarının yüzünde, maske vardı.

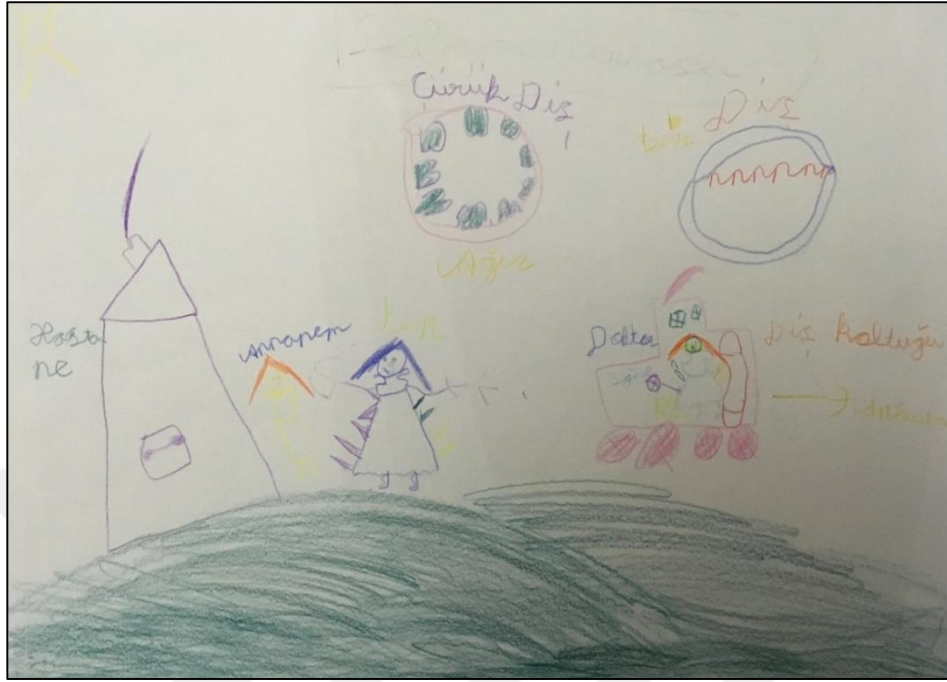

Şekil 45. Ben bir, diş doktoruna gittim. Dişime sonra, iğne vurdular. Dişim kanadı. Sonrada, pamuk koydular. Dişimi çektiler. Dişimi peçeteye koyup, bana verdiler. Sonra, yastığıma koydular. Yastığımdan para çıktı. Dişi sakladım. Dişten, para çıktı.

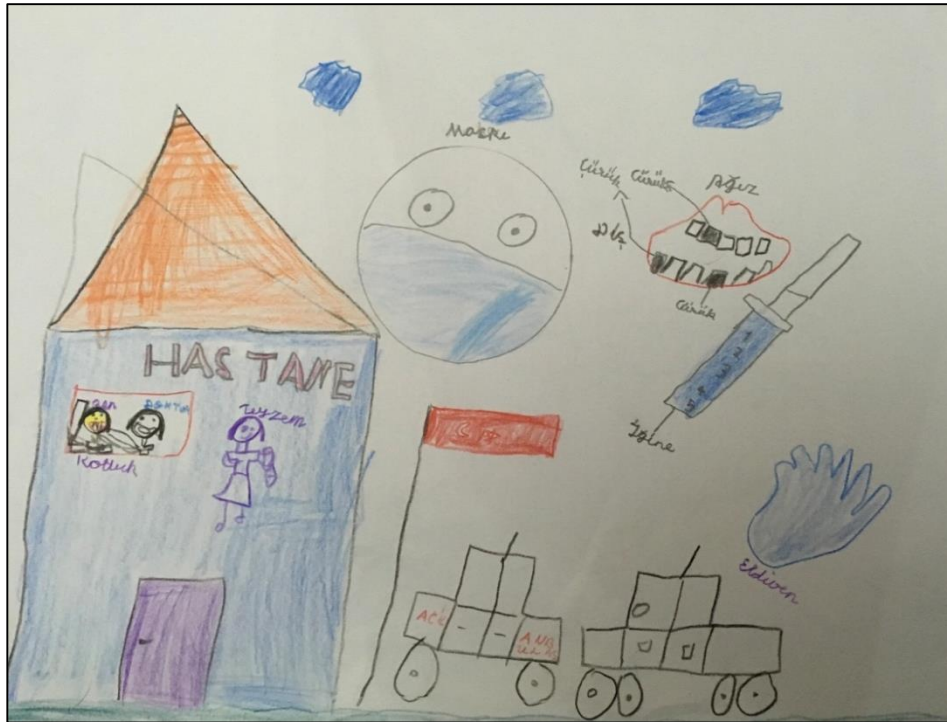

Şekil 46. Annem babam ve ben hastaneye gittik. Diş doktoru benim ,dişimi çekti. Hiçte acımadı. Diş doktoru bana, ödül verdi. Bana, balon verdi.

Diş doktoruna gitmeyen 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 47. Annemle beraber, diş doktoruna gittik. Diş doktorunun elinde ,metal bir şey vardı. İğneden, çok korkarım.

Şekil 48. Arabayla teyzemle birlikte, hastaneye gittik. Yanımda, teyzem vardı. İğne beni, korkutur. Odanın dışında, teyzem beni bekliyor.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 49. Annemle birlikte, hastaneye gittik. Dişim çürüdü. Doktor bana ,iğne yapacak. İğneden korkarım.

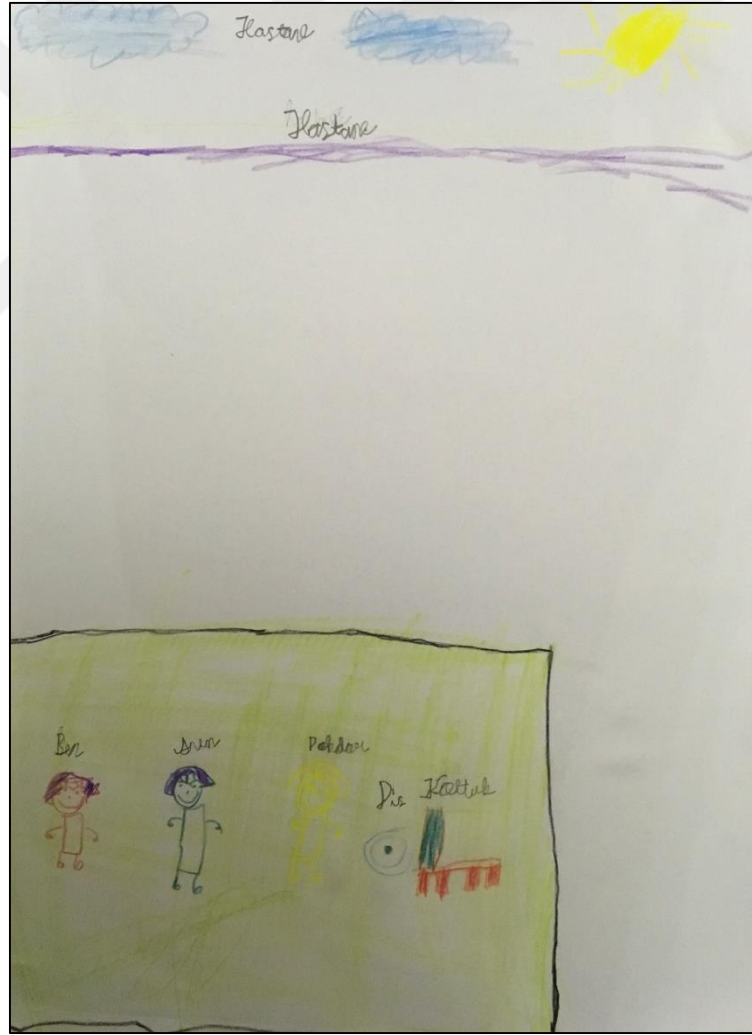
5.6. Aşağı Mahmutlar İlkokulu (Köy)

Tablo 12

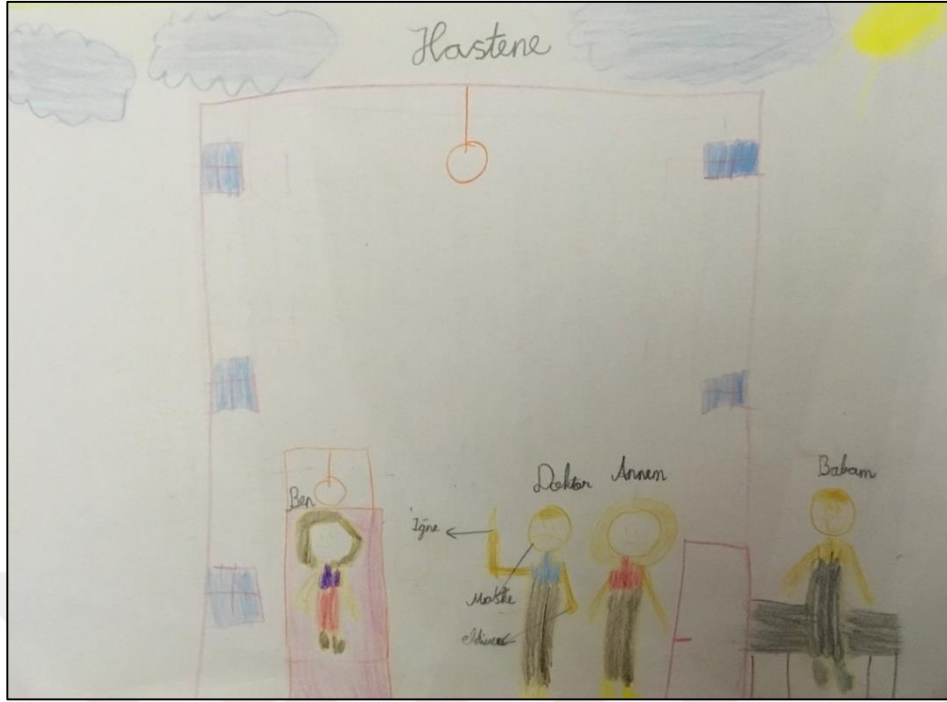
Aşağı Mahmutlar İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	3	60	2	40	5	100
Erkek	2	40	3	60	5	100
Toplam	5	50	5	50	10	100

Diş doktoruna giden 3 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 50. Annemle ben, hastaneye gittik. Diş doktoru, ağzıma baktı. Hiç canım acımadı.

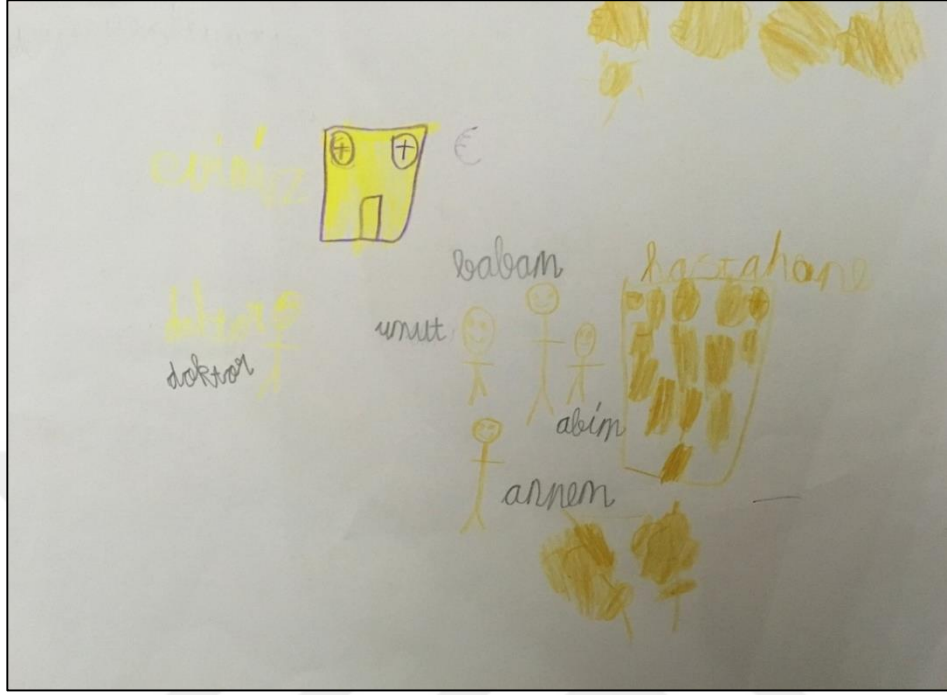

Şekil 51. Annem, babam ve ben hastaneye gittik. Babam, dışarıda bekledi. Doktor, ağzıma baktı. Hiç canım acımadı.

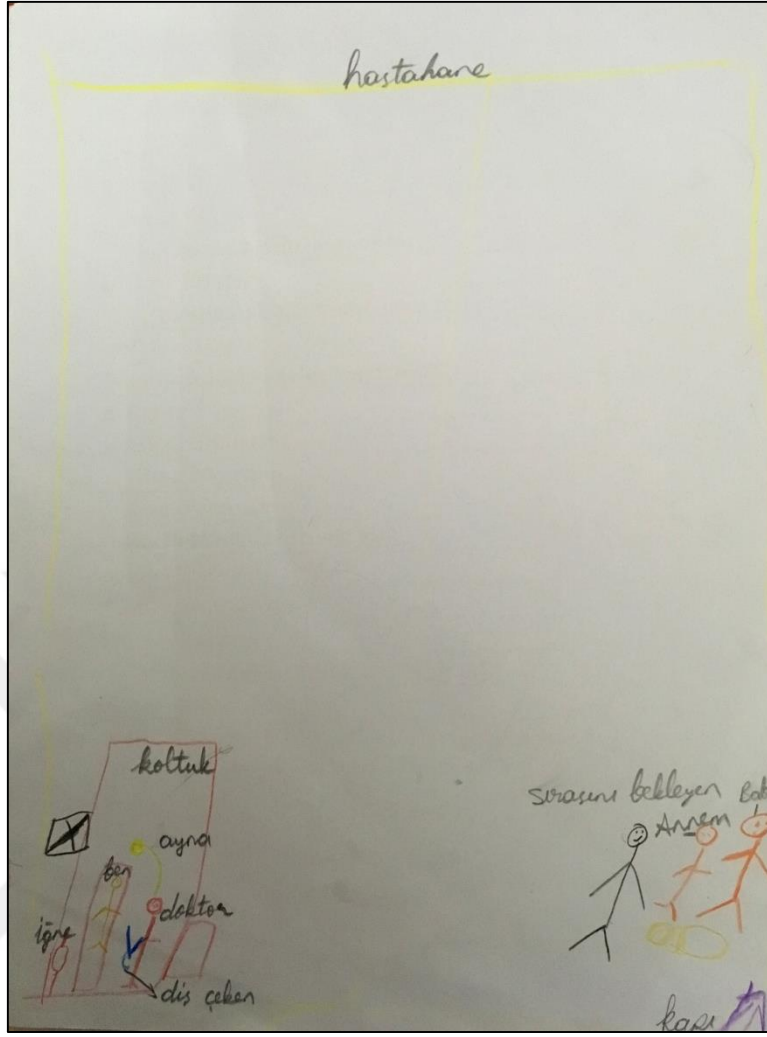

Şekil 52. Teyzem, halam, yengem, annem, babam ve ben hastaneye gittik. Dışarıda teyzem, halam, yengem bizi bekledi. Annem, babam ve ben, diş doktorunun yanındayız. Diş doktoru bana, iğne yaptı. Canım acıdı. Dişimi çekti.

Diş doktoruna giden 2 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

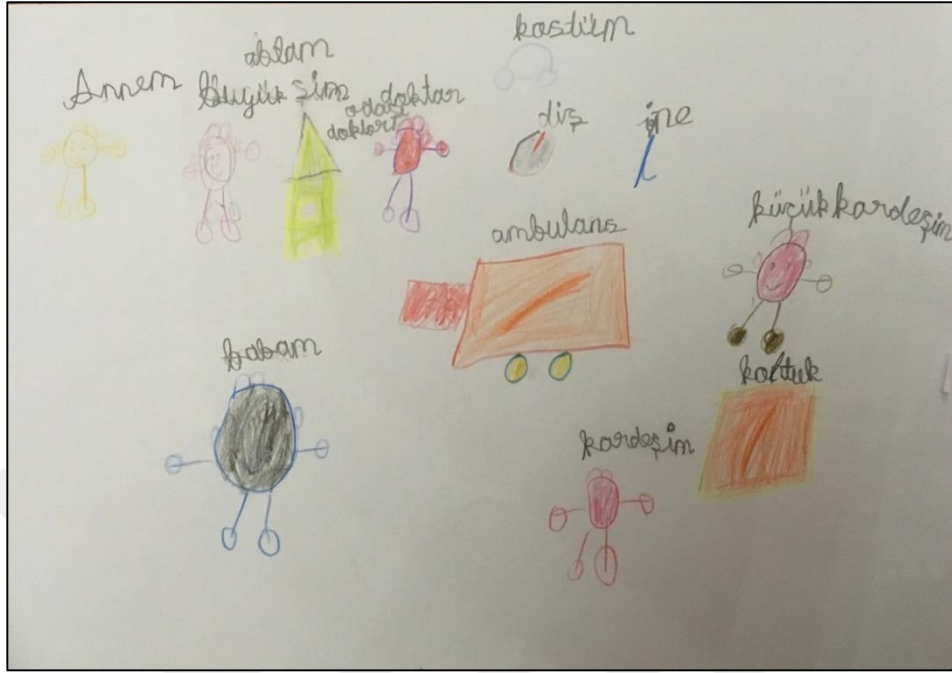

Şekil 53. Annem, babam, abim ve ben, hastaneye gittik. Doktor dişlerimi temizledi. Dişıme iğne, yapmadılar. Sadece dişımi, temizledi. Sonrada su içip, lavaboya tükürttirdü.

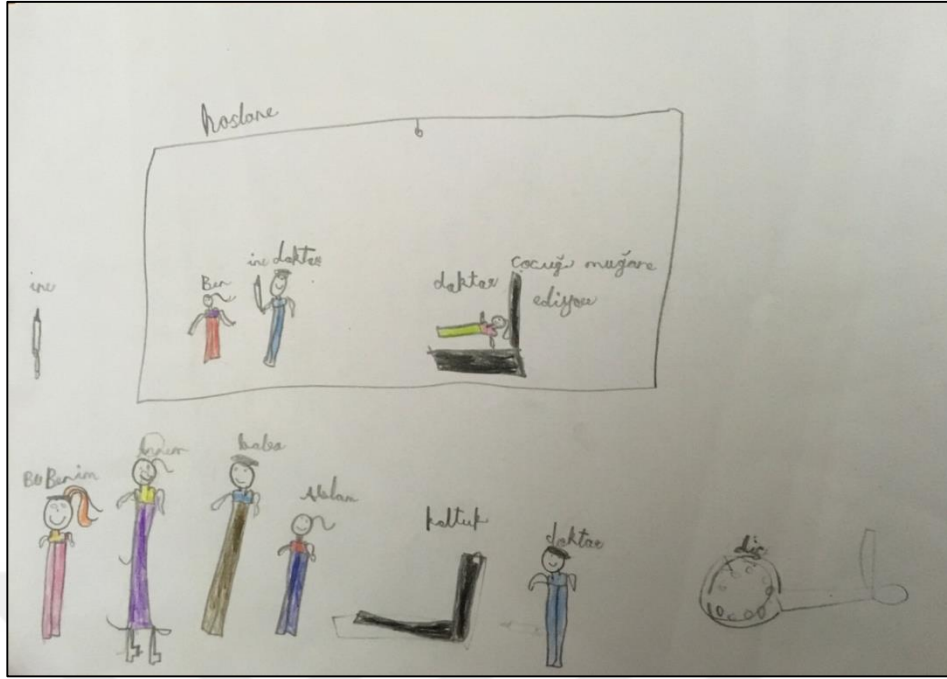

Şekil 54. Annem, babam ve ben hastaneye gittik. Diş doktorunun elinde ,diş çeken iğne var. Dışarıda annem, babam ve sırasını bekleyen biri var.

Dişçiye gitmeyen 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 55. Annem var. Büyük ablam var, doktor var. Doktor kostümü var. Diş var. İğne var. Babam var. Ambulans var. Kardeşim var. Koltuk var. Küçük kardeşim var.

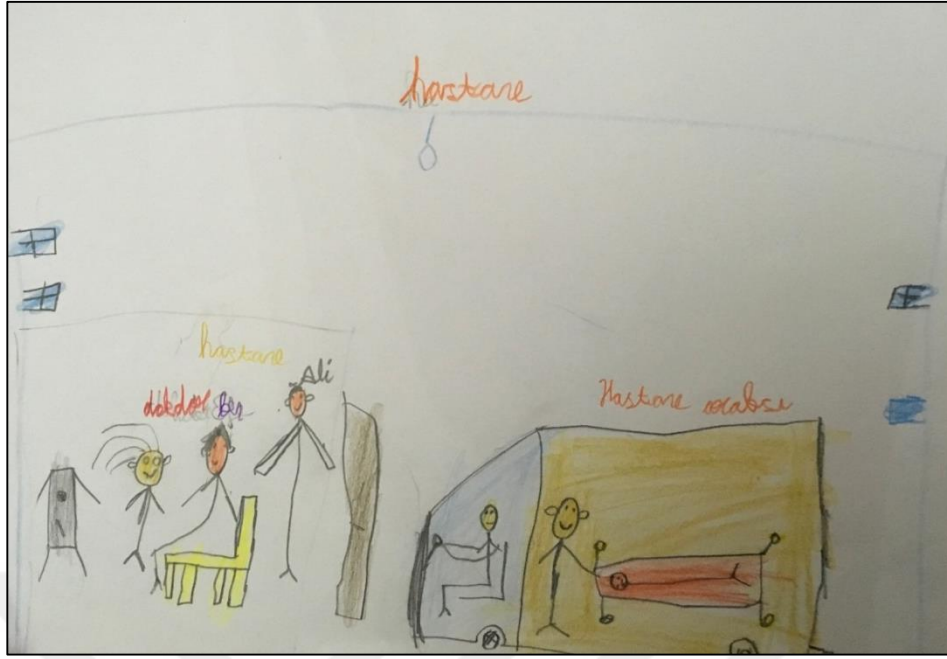

Şekil 56. Doktor elinde ,iğne tutuyor. Doktor, çocuğu muayene ediyor. Ben, iğneden korkuyorum. Ben, annem, babam, ablam var. Doktorun, koltuğu var. Doktor var. Bu, büyük diş benim.

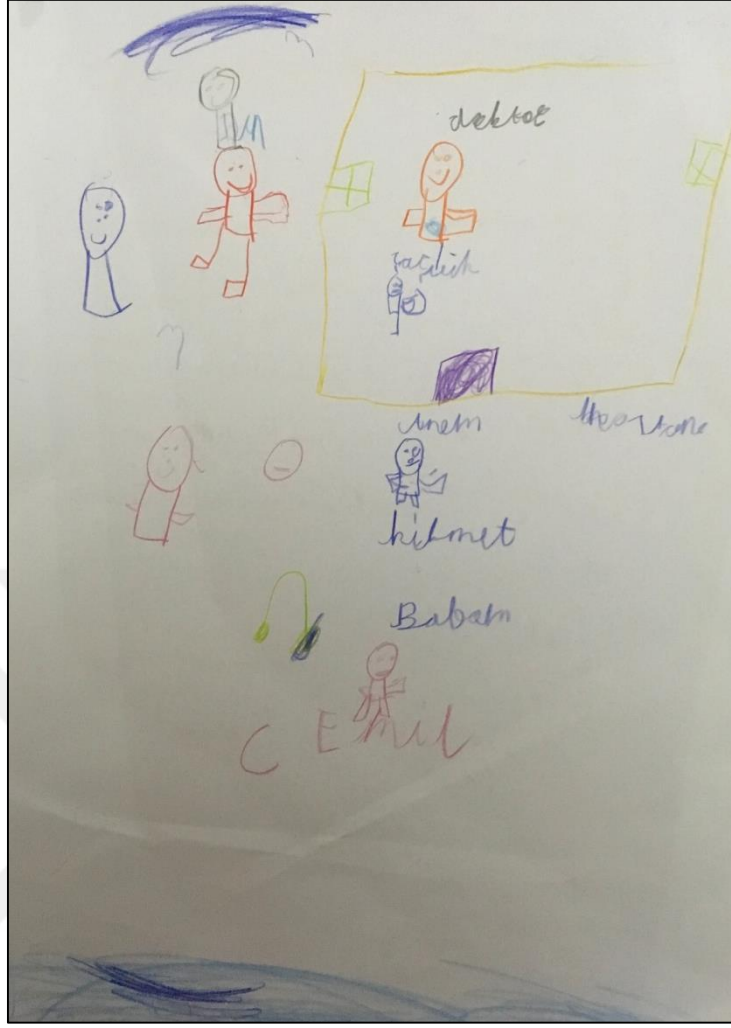
Diş doktoruna gitmeyen 3 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 57. Babam ve ben dışarıdayız. Ben, seksek oynuyorum. Ben ,hastaneye hiç gitmedim. Annem, hastaneye gitti. Doktor ,iğne vuruyor anneme. Yoldan, itfaiye geçiyor.

Şekil 58. Babamla ben ,hastaneye gittik. Hastanede, hastane arabası var. İçinde yatan, hasta var. Ben, koltuğa oturdum. Yanımda, babam var. Doktor var.

Şekil 59. Annem, babam ve ben varım. Hastanede, doktor var. Çocuk yatıyor. Doktor, dişini çekiyor.

5.7. Hasandede İlkokulu (Köy)

Tablo 13

Hasandede İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	2	28,7	5	71,4	7	100
Erkek	3	75	1	25	4	100
Toplam	5	45,4	6	54,5	11	100

Diş doktoruna giden 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 60. Annem, teyzem ben diş doktoruna gittik. Doktorun, iğnesi vardı. Dişime, iğne vurdu. Canım acıdı.

Şekil 61. Dişlerim çürüdü. Annemle, hastaneye gittik. Kız doktor bana, iğne yaptı. Kancasıyla, ağızma baktı. Canım acımadı. Hastanenin yanında, gökkuşağı vardı.

Diş doktoruna giden 3 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları:

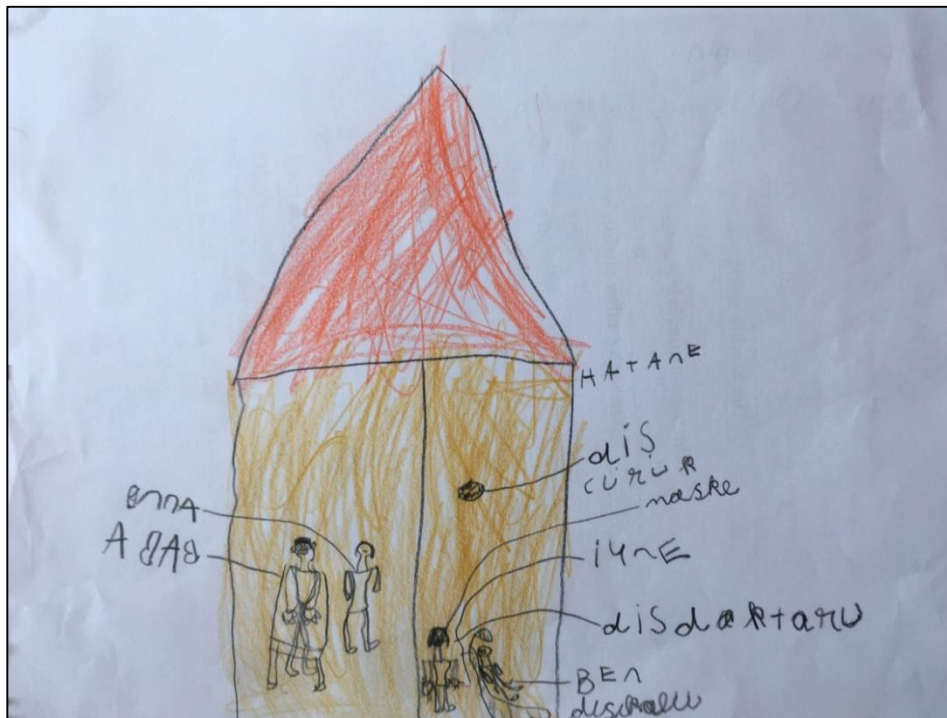

Şekil 62. Doktora, abim ve arkadaşım Emine ile gittik. Doktor, dişlerime film çekti. Dişime iğne yaptı.

Diş doktoruna gitmeyen 5 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

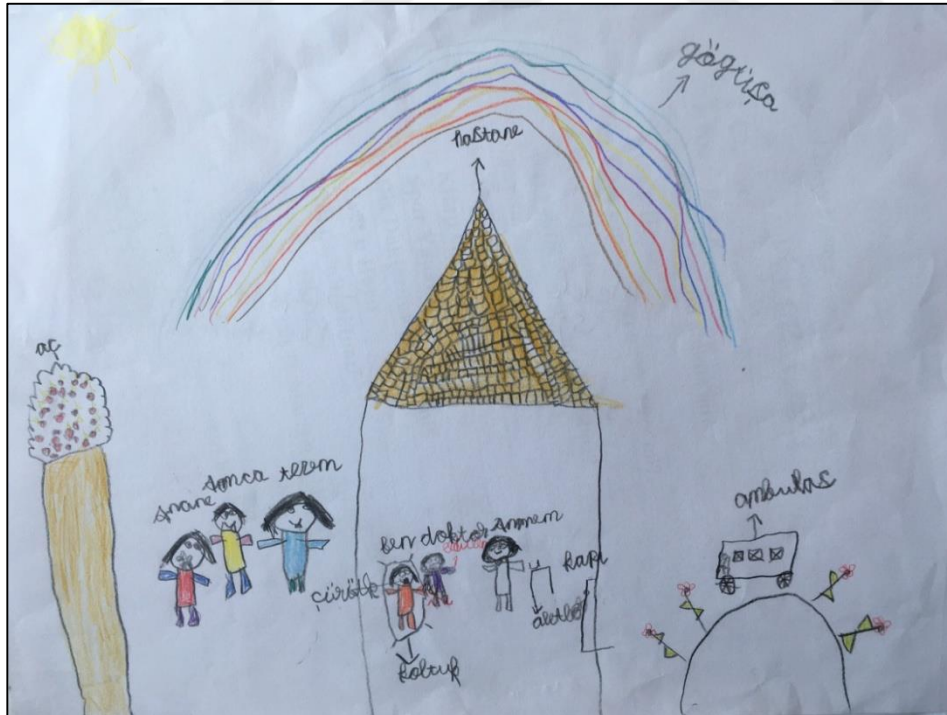
Şekil 65. Dişim çürüdü. Babamla, hastaneye giderim. Hastanede duvarda, oyuncaklar var. İlaçlar var. Doktorun, iğnesinden çok korkuyorum.

Şekil 66. Ben en çok, annemle ve babamla giderim. Dişim çürüdü. Hastaneye gittik. Beni en çok, doktorun iğnesi ve maskesi korkutuyor.

Şekil 67. Benim dişim çürüdü. Annem, ablam ve ben hastaneye gittik. Doktorun iğnesi, maskesi, ilacı var. Doktorun, iğnesinden korkuyorum.

Şekil 68. Doktora, annemle giderim. Anneannem, amcam, teyzem, annem ve ben hastaneye gittik. Dişim çürüdü. Doktorun iğnesi, beni korkutur. Doktorun aletleri var.

Şekil 69. Bu benim, annem var. Teyzem ve çocuğu da var. Hastanede, iki doktor var. Biri bana, bakıyor. Diğeri, çocuğa bakıyor. Doktorların elinde, iğne var.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 70. Ablam, yengem, teyzem, babam ve ben ambulansla, hastaneye gittik. Hastanede yatak ve iğne vardı. İğneden, çok korkuyorum.

5.8. Ahalı İlkokulu (Köy)

Tablo 14

Ahalı İlkokulunun Cinsiyete Göre Diş Doktoruna Giden ve Diş Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kız	2	28,5	5	71,4	7	100
Erkek	2	66,6	1	33,3	3	100
Toplam	4	40	6	60	10	100

Diş doktoruna giden 2 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

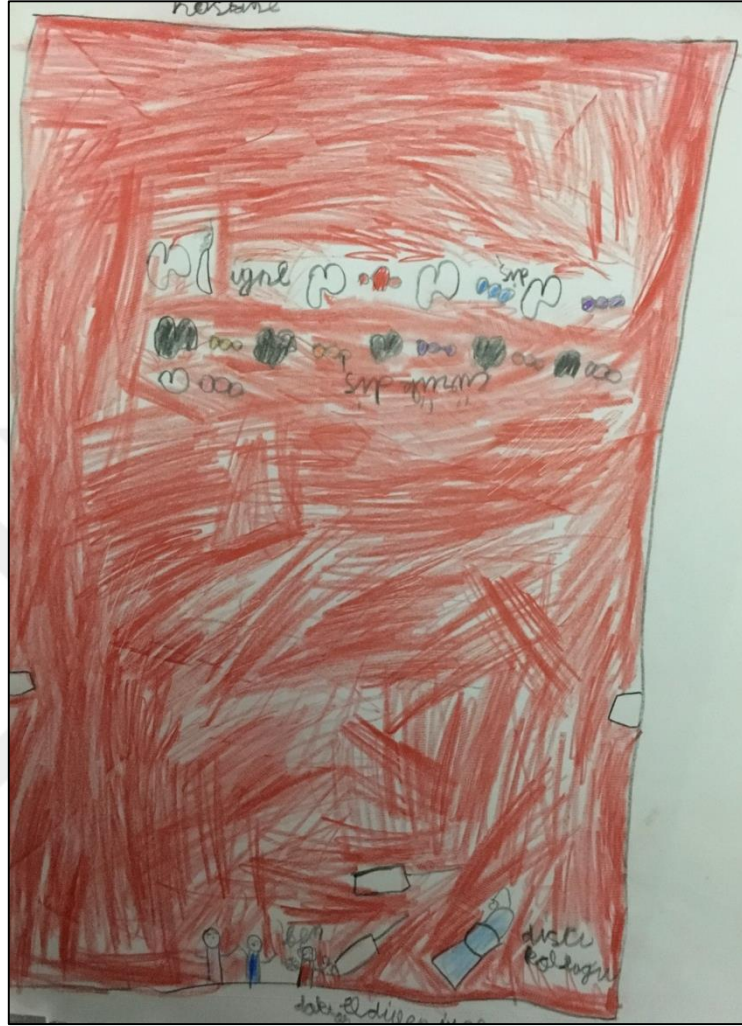

Şekil 71. Dişim çürüdü. Annemle birlikte, hastaneye gittik. Diş doktorunun, malzemeleri vardı. Doktor, bana iğne yaptı. Canım biraz acıdı.

Şekil 72. Dişim sallanıyordu. Dişimi, çektirmek istedim. Annemle ben, akşam hastaneye gittik. Diş doktoru, ağzıma bakıyordu. Aletleri vardı. Dişimi çekti. Sonra eve döndük.

Diş doktoruna giden 2 erkek öğrencinin resimleri ve anlatımları :

Şekil 73. Ben annemle birlikte, hastaneye gidiyorum. Diş doktoru beni, dişçi koltuğuna yatırıyor. Sonra iğne çıkartıyor. Bana, iğne yapıyor. Dişlerin yanında, şekerler yaptım. Çok şeker yediğim için, dişim çürüdü.

Şekil 74. Annemle birlikte, hastaneye gittik. Diş doktoru bana, iğne yaptı. Canım acıdı. Sağlam dişin yanında, fırça yaptım. Dişimi fırçalamadım. Dişim çürüdü.

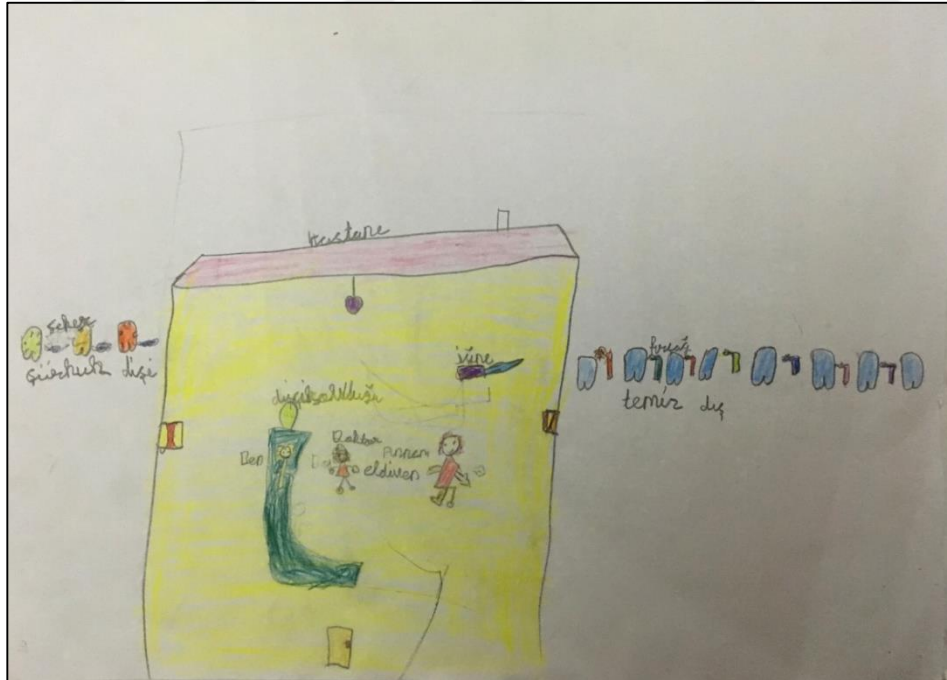
Diş doktoruna gitmeyen 5 kız öğrencinin resimleri ve anlatımları:

Şekil 75. Dişim çürümüş. Annemle ben, hastaneye gideceğiz. Diş doktoru, hastanede bekliyor. Ağzında maskesi, elinde de iğnesi var.

Şekil 76. Annemle ben, hastaneye gitmişiz. Diş doktoru ve hemşire ,dişçi koltuğunun yanında bekliyorlar. Ben iğneden, çok korkuyorum. Doktor ağzıma ışıkla bakınca, ağzım bazen acıyor.

Şekil 77. Annemle ben, hastaneye gitmişiz. Ben, dişçi koltuğunda oturuyorum. Diş doktorunun elinde, eldiveni var. Bana, iğne vuracak. Şeker yersek, çürük diş olur. Dişimizi fırçalarsak, temiz diş olur.

Şekil 78. Benim, dişim çürümüş. Ben, annem hastaneye gitmişiz. Ben ve annem, dişçi koltuğunda oturuyoruz. Diş doktorunun elinde, iğne var.

Şekil 79. Annem ve ben, hastaneye gelmişim. Annem, telaşla bekliyormuş. Ama benim, bir bebeğim olmuş. Doktor bana, iğne vurmuş sonra ben, dişçi koltuğunda üst kattayım. Annem, çok endişelenmiş. Annem kapıyı açıp, içeri girmek istemiş, ama girememiş. Çünkü doktor, kapıyı kilitlemiş. Annem, içeri girememiş. Babaannem, en yukarıda olduğu için onu, en yukarı çizmek istedim.

Diş doktoruna gitmeyen 1 erkek öğrencinin resmi ve anlatımı:

Şekil 80. Dişim çürümüş. Yağmur yağıyor. Annemle birlikte, hastaneye gidiyoruz. Annemin, şemsiyesi var.

Merkez okullarında, dış doktoruna gitmeyen,14 kız öğrencinin, kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 15

Öğrencilerin, Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	4	28,6
6 buçuk	1	7,1
7	7	50
8	2	14,3
Toplam	14	100

Tablo 15 'e göre öğrencilerin %50 si 7 yaşında, %28,6 'sı 6 yaşında, %14,3 'ü 8 yaşında ve %7,1' i 6 buçuk yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 16

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	3	1	4
6 buçuk	1	0	1
7	7	0	7
8	2	0	2
Toplam	13	1	14

Tablo 16 'ya göre 6 yaşında olan dört öğrencinin üçü okul öncesi eğitimi almış, bir öğrenci okul öncesi eğitim almamış olduğu,6 buçuk yaşındaki bir öğrencinin, okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir. 7 yaşındaki öğrencilerin hepsinin de, okul öncesi eğitimi almış, 8 yaşındaki iki öğrencinin de, okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir.

Tablo 17

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	13	92,9
Hayır	1	7,1
Toplam	14	100

Tablo 17'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%92,9) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 18

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	0	0
Müzik dinlerim	1	7,1
Kitap okurum	4	28,6
Spor yaparım	0	0
Hepsi	9	64,3
Toplam	14	100

Tablo 18'de " Boş vaktinizde neler yaparsınız?" sorusuna öğrencilerin %64,3 ' ü hepsini yaptığını, %28,6 'sı kitap okuduğunu, %7,1'i müzik dinlediğini belirtmiştir.

Tablo 19

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	11	78,6
Hayır	3	21,4
Toplam	14	100

Tablo 19'da" Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%78,6) evet cevabını ,verdiği görülmektedir.

Tablo 20

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	14	100

Tablo 20'de " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını, verdiği görülmektedir.

Tablo 21

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	14	100				
Diş Hekimi	14	100				
Diş	7	50	7	50		
Doktor	3	21,4	11	78,6		
İğne	12	85,7	2	14,3		
Hastane	13	92,9	1	7,1		
Ağız	9	64,3	5	35,7		
Maske	10	71,4	4	28,6		
Dişçi Koltuğu	13	92,9	1	7,1		
Eldiven	7	50	7	50		
Çürük	6	42,9	8	57,1		
Çocuğa Eşlik Eden	14	100				

Tablo 21'de öğrencilerin hepsinin resimlerinde (%100) kendilerini, diş hekimini ve kendilerine eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%92,9) hastane ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. %85,7 'sinin iğneyi, %71,4 'ünün maskeyi, %64,3 'ünün ağızı çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) diş ve eldiveni çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sının doktor, %57,1 'inin çürük çizmediği görülmektedir.

Tablo 22

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	9	64,3	5	35,7
Diş hekimi	11	78,6	3	21,4
Diş	5	35,7	2	14,3
Doktor	2	14,3	1	7,1
İğne	10	71,4	2	14,3
Hastane	12	85,7	1	7,1
Ağız	3	21,4	6	42,9
Maske	4	28,6	6	42,9
Dişçi koltuğu	12	85,7	1	7,1
Eldiven	6	42,9	1	7,1
Çürük	3	21,4	3	21,4
Çocuğa eşlik eden	13	85,7	1	7,1

Tablo 22'de merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen, 14 kız öğrencinin çoğunluğunun (%85,7) hastaneyi, dişçi koltuğunu ve eşlik eden kişiyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sı diş hekimini, %71,4 'ü iğneyi büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 23

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	7	50	5	35,7	2	14,3	2	14,3			5	35,7	4	28,6	2	14,3	6	42,9	11	78,6	3	21,4	4	28,6
Diş hekimi	4	28,6	4	28,6	3	21,4	6	42,9	2	14,3			1	7,1			3	21,4	12	85,7	2	14,3	3	21,4
Diş							1	7,1	1	7,1							1	7,1	4	28,6	1	7,1		
Doktor	1	7,1	1	7,1							1	7,1	1	7,1			1	7,1	3	21,4	1	7,1	1	7,1
İğne			1	7,1			1	7,1	1	7,1	3	21,4					2	14,3	8	57,2			1	7,1
Hastane	5	35,7	4	28,6	3	21,4	4	28,6	2	14,3	2	14,3	6	42,9	4	28,6	8	57,2	12	85,7	3	21,4	6	42,9
Ağız	3	21,4			1	7,1			1	7,1								6	42,9					
Maske					1	7,1			2	14,3	1	7,1					2	14,3	4	28,6				
Dişçi koltuğu	2	14,3	3	21,4	5	35,7	1	7,1	3	21,4	3	21,4	3	21,4	1	7,1	3	21,4	12	85,7	4	28,6	1	7,1
Eldiven			1	7,1	1	7,1			2	14,3	1	7,1					2	14,3	3	21,4			1	7,1
Çürük									1	7,1					2	14,3			3	21,4	1	7,1		
Çocuğa eşlik eden	3	21,4	5	35,7	3	21,4	1	7,1	3	21,4	2	14,3	4	28,6	2	14,3	2	14,3	11	78,6	1	7,1	2	14,3

Tablo 23'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen, 14 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, yarısı (%50) kırmızı, %42,9 'u açık mavi, %35,7 'si sarı ve mor, %28,6 'sı pembe ve kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğu (%85,7) siyah, %42,9 'u turuncu, % 28,6 'sı kırmızı ve sarı, %21,4 'ü mavi, açık mavi, açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah, %7,1 'i turuncu, koyu yeşil, açık mavi, kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %57,2 'sinin siyah, %21,4 'ü mor, 14,3'ü açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %57,2 'sinin açık mavi, %42,9 'unun pembe ve açık kahverengi, %35,7 'si kırmızı, %28,6 'sı sarı, turuncu ve açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %42,9 ' u siyah, %21,4 'ü kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah, %14,3 'ü koyu yeşil ve açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %35,7 'si mavi, %28,6 'sı kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde %21,4 'ü siyah, %14,3 'ü açık mavi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde %21,4 'ü siyah, %14,3 'ü açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %35,7 'si sarı, %28,6 'sı pembe, %21,4 'ü kırmızı, mavi, koyu yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 24

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	7,1	4	28,6	4	28,6	1	7,1			4	28,6			1	7,1	1	7,1						
Diş Hekimi			1	7,1	1	7,1	3	21,4	4	28,6					2	14,3	1	7,1			1	7,1		
Diş					3	21,4	2	14,3																
Doktor			1	7,1			1	7,1			1	7,1												
İğne							4	28,6	1	7,1			1	7,1	1	7,1	2	14,3						
Hastane	6	42,9			2	14,3							1	7,1			2	14,3						
Ağız	1	1,9	2	14,3									1	7,1										
Maske									1	7,1	3	21,4	1	7,1	1	7,1	1	7,1			1	7,1	1	7,1
Dişçi Koltuğu			3	21,4	2	14,3	1	7,1	5	35,7			1	7,1	1	7,1			1	7,1				
Eldiven									1	7,1	1	7,1	1	7,1	1	7,1			3	21,4				
Çürük			1	7,1									1	7,1										
Çocuğa eşlik eden	5	35,7	1	7,1	1	7,1	1	7,1	1	7,1	2	14,3	2	14,3										

Tablo 24 'te merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen, 14 kız öğrencinin, soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında, 1. sıraya %42,9 'u hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Köy okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin, kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 25

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	3	21,4
7	8	57,1
8	2	14,3
10	1	7,1
Toplam	14	100

Tablo 25'de köy okullarında diş doktoruna gitmeyen,14 kız öğrencinin %57,1 ' inin 7 yaşında, %21,4 'ünün 6 yaşında, %14,3 'ünün 8 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 26

Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	1	2	3
7	2	6	8
8	1	1	2
10	0	1	1
Toplam	4	10	14

Tablo 26'da 6 yaşında olan üç öğrencinin biri okul öncesi eğitimi almış, ikisinin almadığını, 7 yaşında olan sekiz öğrencinin ikisinin okul öncesi eğitimi almış olduğunu altısının almadığını, 8 yaşındaki iki öğrencinin birinin okul öncesi eğitimi almış, birinin almadığı görülmektedir.

Tablo 27

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	14	100

Tablo 27 'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 28

"Boş vaktinizde neler yaparsınız ? "sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	6	42,9
Müzik dinlerim	1	7,1
Kitap okurum	3	21,4
Spor yaparım	2	14,3
Hepsi	2	14,3
Toplam	14	100

Tablo 28'de " Boş vaktinizde neler yaparsınız?" sorusuna öğrencilerin %42,9 'u resim yaptığını, %21,4 'ü kitap okuduğunu, %14,3 'ü de hepsini ve spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 29

"Süt Dişiniz Çıktı Mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	11	78,6
Hayır	3	21,4
Toplam	14	100

Tablo 29'da öğrencilerin çoğunluğu (%78,6) evet cevabını verdiği gözlenmektedir.

Tablo 30

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	14	100

Tablo 30'da " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 31

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	F	%	f	%
Çocuğun kendisi	13	92,9	1	7,1		
Diş Hekimi	14	100				
Diş	9	64,3	5	35,7		
Doktor	0	0	14	100		
İğne	14	100				
Hastane	14	100				
Ağız	7	50	7	50		
Maske	8	57,1	6	42,9		
Dişçi Koltuğu	11	78,6	3	21,4		
Eldiven	7	50	7	50		
Çürük	9	64,3	5	35,7		
Çocuğa Eşlik Eden	14	100				

Tablo 31'de Öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) diş hekimini, iğne, hastane ve kendilerine eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%92,9) kendisini çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sının dişçi koltuğu, %64,3 'ünün diş ve çürük çizdiği, %57,1 'inin maske, yarısının da (%50) eldiven çizdiği görülmektedir. Öğrencilerin hepsinin (%100) doktor çizmediği görülmektedir.

Tablo 32

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,14 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	4	28,6	9	64,3
Diş hekimi	9	64,3	5	35,7
Diş	7	50	2	14,3
Doktor	0	0	0	0
İğne	12	85,7	2	14,3
Hastane	13	92,9	1	7,1
Ağız	7	50		
Maske	4	28,6	4	28,6
Dişçi koltuğu	11	78,6		
Eldiven	5	35,7	2	14,3
Çürük	9	64,3		
Çocuğa eşlik eden	13	92,9	1	7,1

Tablo 32'de köy okullarında diş doktoruna gitmeyen ,14 kız öğrencinin çoğunluğunun (92,9) hastaneyi ve eşlik eden kişiyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %85,7 'si iğneyi, %78,6 'sı dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %64,3 'ü kendisini küçük çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 33

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	5	35,7	3	21,4	2	14,3	3	21,4	1	7,1	5	35,7	3	21,4			1	7,1	11	78,6	1	7,1	3	21,4
Diş hekimi	3	21,4	1	7,1	1	7,1	1	7,1	1	7,1	2	14,3			1	7,1	3	21,4	11	78,6	1	7,1	1	7,1
Diş	2	14,3			1	7,1							1	7,1			1	7,1	8	57,2				
Doktor																								
İğne	3	21,4	2	14,3	2	14,3					2	14,3					1	7,1	11	78,6			2	14,3
Hastane	8	57,2	7	50	5	35,7	8	57,2	4	28,5	8	57,2	6	42,9	5	35,7	4	28,6	12	85,7	4	28,6	9	64,3
Ağız	2	14,3			1	7,1							2	14,3					5	35,7				
Maske	1	7,1			2	14,3									1	7,1	1	7,1	7	50				
Dişçi koltuğu	5	35,7	1	7,1			1	7,1	1	7,1	1	7,1	1	7,1	3	21,4			9	64,3			1	7,1
Eldiven					1	7,1	1	7,1			1	7,1			1	7,1			4	28,6				
Çürük									1	7,1	1	7,1							6	42,9			1	7,1
Çocuğa eşlik eden	4	28,6	2	14,3	3	21,4	2	14,3			5	35,7	4	28,6	2	14,3	1	7,1	10	71,4	3	21,4	2	14,3

Tablo 33' de köy okullarında diş doktoruna gitmeyen, 14 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %35,7 'si kırmızı, mor, %21,4'ü sarı, turuncu, pembe, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %21,4 'ü kırmızı, açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş' yönergesinde öğrencilerin % 57,2 'si siyah, %14,3 'ü kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %21,4 'ü kırmızı, %14,3 'ü sarı, mavi, mor, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %64,3 'ü açık kahverengi, %57,2 'si kırmızı ve turuncu ve mor renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin yarısı(%50) siyah, %14,3 'ü mavi rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %64,3 'ü siyah, %35,7 'si kırmızı, %21,4 'ü açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin %42,9 'u siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %71,4 'ü siyah, %35,7 'si mor, %28,6 'sı kırmızı, pembe, %21,4 'ü mavi ve kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 34

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 14 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

120

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			3	21,4	2	14,3	4	28,5	1	7,1	1	7,1			1	7,1			2	14,3	1	7,1		
Diş Hekimi			1	7,1	1	7,1	3	21,4	3	21,4	2	14,3	3	21,4			1	7,1	1	7,1				
Diş	1	7,1			2	14,3	1	7,1							1	7,1	1	7,1	1	7,1			1	7,1
Doktor																								
İğne	1	7,1					4	28,5	2	14,3	5	35,7	1	7,1	2	14,3			2	14,3				
Hastane	7	50	3	21,4	3	21,4									1	7,1								
Ağız			1	7,1			1	7,1	1	7,1	1	7,1	2	14,3							1	7,1		
Maske			1	7,1	1	7,1					2	14,3	1	7,1	2	14,3								
Dişçi Koltuğu			2	14,3	2	14,3	1	7,1	1	7,1			3	21,4			3	21,4						
Eldiven	1	7,1			1	7,1			2	14,3	1	7,1	1	7,1	2	14,3								
Çürük	1	7,1	1	7,1	2	14,3			2	14,3			1	7,1	1	7,1	1	7,1						
Çocuğa eşlik eden	3	21,4	2	14,3					2	14,3	2	14,3	2	14,3	3	21,4	2	14,3						

Tablo 34'te köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya öğrencilerin yarısı (%50) hastaneyi çizdiği görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen, 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 35

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	2	33,7
6 buçuk	1	16,7
8	3	50
Toplam	6	100

Tablo 35'e göre öğrencilerin yarısı (%50) 8 yaşında, %33,7 'si 6 yaşında, %16,7 'si 6 buçuk yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 36

Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	1	1	2
6 buçuk	1	0	1
8	2	1	3
Toplam	4	2	6

Tablo 36'ya göre 6 yaşında iki öğrenciden biri, okul öncesi eğitim almış, diğeri almamış olduğu, 6 buçuk yaşındaki öğrencinin, okul öncesi eğitim almış olduğu görülmektedir. 8 yaşındaki üç öğrenciden ikisi ,okul öncesi eğitim almış, birinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 37

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	4	66,7
Hayır	2	33,3
Toplam	6	100

Tablo 37 'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (66,7) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 38

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	0	0
Müzik dinlerim	0	0
Kitap okurum	2	33,3
Spor yaparım	0	0
Hepsi	4	66,7
Toplam	100	100

Tablo 38'de öğrencilerin çoğunluğunu (66,7) hepsini yaptığını, % 33,2 'si kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 39

"Süt Dişiniz Çıktı Mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	5	83,3
Hayır	1	16,7
Toplam	6	100

Tablo 39'de " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin çoğunluğu (83,3) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 40

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	6	100

Tablo 40' da " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 41

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	F	%
Çocuğun kendisi	6	100				
Diş Hekimi	6	100				
Diş	5	83,3	1	16,7		
Doktor	3	50	3	50		
İğne	5	83,3	1	16,7		
Hastane	6	100				
Ağız	5	83,3	1	16,7		
Maske	5	83,3	1	16,7		
Dişçi Koltuğu	6	100				
Eldiven	4	66,7	2	33,3		
Çürük	4	66,7	2	33,3		
Çocuğa Eşlik Eden	5	83,3	1	16,7		

Tablo 41 'de öğrencilerin hepsinin (%100) resimlerinde kendilerini, diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%83,3) diş, iğne, ağız, maske ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %66,7 'si eldiven ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) doktor çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 42

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	4	66,7	2	33,3
Diş hekimi	5	83,3	1	16,7
Diş	5	83,3		
Doktor	2	33,3	1	16,7
İğne	5	83,3		
Hastane	4	66,7	2	33,3
Ağız	4	66,7	1	16,7
Maske	3	50	2	33,3
Dişçi koltuğu	4	66,7	2	33,3
Eldiven	4	66,7		
Çürük	4	66,7		
Çocuğa eşlik eden	5	83,3		

Tablo 42 'de merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen,6 erkek öğrencinin çoğunluğunun (%83,3) diş hekimini, dişi, iğneyi ve eşlik eden kişiyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %66,7 'sı kendisini, hastaneyi, ağızı, dişçi koltuğunu, eldiveni, çürüğü büyük çizdiği görülmektedir. Yarısının da (%50) maskeyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 43

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,6 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			1	16,7	2	33,3	3	50	1	16,7					1	16,7	2	33,3	4	66,7			1	16,7
Diş hekimi	2	33,3	2	33,3			2	33,3							1	16,7	1	16,7	4	66,7	1	16,7		
Diş	1	16,7									2	33,3							3	50				
Doktor	1	16,7					1	16,7											3	50				
İğne	4	66,7													1	16,7			4	66,7			1	16,7
Hastane	5	83,3	1	16,7	2	33,3	3	50	3	50	4	66,7	3	50	2	33,3	3	50	5	83,3	2	33,3	3	50
Ağız	3	50					1	16,7	1	16,7							1	16,7	2	33,3				
Maske					1	16,7	1	16,7	2	33,3									2	33,3				
Dişçi koltuğu	1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7	2	33,3							1	16,7	4	66,7	1	16,7	1	16,7
Eldiven			2	33,3											1	16,7	1	16,7	2	33,3	1	16,7		
Çürük	1	16,7									1	16,7							2	33,3	3	50		
Çocuğa eşlik eden	2	33,3			1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7					4	66,7	1	16,7	1	16,7

Tablo 43’de merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen,6 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, yarısı (%50) turuncu, %33,3 'ü mavi ve açık mavi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi ' yönergesinde %66,7 'si siyah, %33,3 'ü kırmızı, sarı turuncu renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'diş' yönergesinde öğrencilerin yarısının (% 50) siyah, %33,3 'ü mor rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'doktor' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah ve kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%83,3) siyah, kırmızı, %66,7 'si mor yarısı (%50) turuncu, koyu yeşil, pembe, açık mavi, açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) kırmızı, %33,3 'ü siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'maske' yönergesinde %33,3 'ü koyu yeşil ve siyah renklerini kullanmış olduğu görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde %66,7 'si siyah, %33,3 'ü koyu yeşil renklerini kullanmış olduğu görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü sarı ve siyah renklerini kullanmış olduğu görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) kahverengi, %33,3 'ü siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, %33,3 'ü kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

Tablo 44

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			2	33,3			1	16,7					2	33,3									1	16,7
Diş Hekimi					2	33,3			1	16,7			1	16,7			1	16,7	3	50	1	16,7		
Diş					1	16,7	1	16,7							2	33,3					1	16,7		
Doktor			2	33,3																			1	16,7
İğne			1	16,7	2	33,3	1	16,7	1	16,7	3	50	1	16,7										
Hastane	6	100																			1	16,7		
Ağız			1	16,7	1	16,7													2	33,3				
Maske							1	16,7	2	33,3					1	16,7					1	16,7		
Dişçi Koltuğu							1	16,7			1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7	1	16,7	2	33,3
Eldiven							1	16,7	1	16,7	2	33,3												
Çürük									1	16,7			1	16,7							1	16,7	1	16,7
Çocuğa eşlik eden			1	16,7											1	16,7	2	33,3						

Tablo 44'te merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen, 6 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında öğrencilerin hepsi (%100) 1. sıraya hastaneyi, yarısı (%50) 6. sıraya iğneyi çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısı (%50) 10. sıraya dış hekimini çizmiş olduğu görülmektedir.

Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen, 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 45

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	2	33,3
7	4	66,7
Toplam	6	100

Tablo 45'de öğrencilerin çoğunluğunun (66,7) 7 yaşında, %33 'ünün 6 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 46

Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	0	2	2
7	3	1	4
Toplam	3	3	6

Tablo 46'de 6 yaşında olan iki öğrencinin, okul öncesi eğitimi almadığı görülmektedir. 7 yaşındaki dört öğrencinin üçünün okul öncesi eğitim almış, birinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 47

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	6	100

Tablo 47 'da "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsi (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 48

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	3	50
Müzik dinlerim	2	33,3
Kitap okurum	0	0
Spor yaparım	1	16,7
Hepsi	0	0
Toplam	6	100

Tablo 48'de öğrencilerin yarısı (%50) resim yaptığını, %33,3 'ü müzik dinlediğini, %16,7 'si spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 49

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	3	50
Hayır	3	50
Toplam	6	100

Tablo 49'de " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin yarısının (%50) evet, yarısı (%50) hayır cevabını verdiği gözlenmektedir.

Tablo 50

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	6	100

Tablo 50'de " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 51

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen,6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	6	100				
Diş Hekimi	3	50	3	50		
Diş	4	66,7	2	33,3		
Doktor	2	33,3	4	66,7		
İğne	2	33,3	4	66,7		
Hastane	6	100				
Ağız	3	50	3	50		
Maske			6	100		
Dişçi Koltuğu	3	50	3	50		
Eldiven			6	100		
Çürük	3	50	3	50		
Çocuğa Eşlik Eden	6	100				

Tablo 51 'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, hastane ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%66,7) diş çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısı da (%50) diş hekimi, ağız, dişçi koltuğu ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir. Hepsinin (%100) maske ve eldiven çizmediği görülmektedir.

Tablo 52

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	3	50	3	50
Diş hekimi	2	33,3	1	16,7
Diş	2	33,3	2	33,3
Doktor	1	16,7	1	16,7
İğne	2	33,3		
Hastane	6	100		
Ağız	2	33,3	1	16,7
Maske				
Dişçi koltuğu	2	33,3	1	16,7
Eldiven				
Çürük	3	50		
Çocuğa eşlik eden	5	83,3	1	16,7

Tablo 52'de köy okullarında diş doktoruna gitmeyen, 6 erkek öğrencinin hepsinin (%100) hastaneyi büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%83,3) eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. Yarıısı (%50) kendisini ve çürüğü büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 53

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi					1	16,7	2	33,3			1	16,7							4	66,7				
Diş hekimi							1	16,7							1	16,7			2	33,3			1	16,7
Diş					1	16,7					1	16,7							2	33,3				
Doktor													1	16,7					1	16,7			1	16,7
İğne							1	16,7	1	16,7									1	16,7				
Hastane	1	16,7	2	16,7			3	50			4	66,7	1	16,7	2	33,3	1	16,7	3	50	1	16,7	2	33,3
Ağız	1	16,7			1	16,7							1	16,7					2	33,3				
Maske																								
Dişçi koltuğu			1	16,7	1	16,7													2	33,3				
Eldiven																								
Çürük					1	16,7													3	50				
Çocuğa eşlik eden	2	33,3	2	33,3	1	16,7	1	16,7			2	33,3	2	33,3					3	50				

Tablo 53'de köy okullarında dış doktoruna gitmeyen,6 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, %33,3 'ü turuncu, %16,7 'si mavi ve mor rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si turuncu, açık mavi ve açık kahverengi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si mavi ve mor rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si mor, yarısının (%50) turuncu ve siyah, %33,3 'ü açık yeşil ve açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si kırmızı, mavi ve pembe renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dışçı koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si sarı ve mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah, %16,7 'si mavi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah, %33,3 'ü kırmızı, sarı, mor ve pembe renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 54

Köy Okullarında Diş Doktoruna Gitmeyen, 6 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	16,7	2	33,3	1	16,7	1	16,7																
Diş Hekimi			1	16,7					1	16,7			1	16,7										
Diş					2	33,3											1	16,7						
Doktor							1	16,7			1	16,7												
İğne					1	16,7			1	16,7	1	16,7												
Hastane	3	50	1	16,7	2	33,3																		
Ağız			1	16,7			1	16,7							1	16,7								
Maske																								
Dişçi Koltuğu							2	33,3	1	16,7														
Eldiven																								
Çürük							1	16,7									1	16,7						
Çocuğa eşlik eden	2	33,3	1	16,7					3	50	1	16,7												

Tablo 54'de köy okullarında dış doktoruna gitmeyen ,6 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya öğrencilerin yarısı (%50) hastaneyi çizdiği görülmektedir. 5.sıraya öğrencilerin yarısı (%50) eşlik eden kişiyi çizdiği görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden,8 kız öğrencilerin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 55

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	4	50
7	4	50
Toplam	8	100

Tablo 55'te öğrencilerin yarısı (%50) 6 yaşında, yarısının (%50) 7 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 56

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	4	0	4
7	4	0	4
Toplam	8	0	8

Tablo 56'da 6 yaşında olan dört öğrenci okul öncesi eğitim almış, 7 yaşında olan dört öğrencinin de okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir.

Tablo 57

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	8	100

Tablo 57 'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi?" sorusuna öğrencilerin hepsi (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 58

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	2	25
Müzik dinlerim	1	12,5
Kitap okurum	1	12,5
Spor yaparım	0	0
Hepsi	4	50
Toplam	8	100

Tablo 58'de öğrencilerin yarısı (%50) hepsini yaptığını , %25 'i resim yaptığını, %12,5 müzik dinlediğini, kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 59

" Süt Dişiniz Çıktı Mı ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	5	62,5
Hayır	3	37,5
Toplam	8	100

Tablo 59'da " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin %62,5 'inin evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 60

"Okulunuza Dış Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	6	100

Tablo 60' da " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 61

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	8	100				
Diş Hekimi	8	100				
Diş	5	62,5	3	37,5		
Doktor	3	37,5	5	62,5		
İğne	8	100				
Hastane	8	100				
Ağız	4	50	4	50		
Maske	8	100				
Dişçi Koltuğu	8	100				
Eldiven	5	62,5	3	37,5		
Çürük	5	62,5	3	37,5		
Çocuğa Eşlik Eden	7	87,5	1	12,5		

Tablo 61'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimini, iğneyi, hastaneyi, maskeyi ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %62,5 'inin diş eldiven ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) ağız çizdiği görülmektedir.%62,5 'inin doktor çizmediği görülmektedir.

Tablo 62

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	3	37,5	5	62,5
Diş hekimi	8	100		
Diş	1	12,5	4	50
Doktor	3	37,5		
İğne	6	75	2	25
Hastane	8	100		
Ağız	1	12,5	3	37,5
Maske	2	25	6	75
Dişçi koltuğu	8	100		
Eldiven	2	25	3	37,5
Çürük	2	25	3	37,5
Çocuğa eşlik eden	7	87,5		

Tablo 62'de merkez okullarında diş doktoruna giden, 8 kız öğrencinin hepsi (%100) diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%87,5) eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. % 75 'inin iğneyi büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 63

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	2	25	3	37,5			1	12,5	2	25	4	50	5	62,5			1	12,5	8	100	1	12,5	1	12,5
Diş hekimi			1	12,5	1	12,5	3	37,5	1	12,5	2	25	1	12,5	2	25	3	37,5	7	87,5	2	25	2	25
Diş																		4	50					
Doktor							1	12,5			1	12,5					2	25	3	37,5	1	12,5	1	12,5
İğne	1	12,5			1	12,5												8	100					
Hastane	2	25	3	37,5	2	25	4	50	2	25	1	12,5	2	25	2	25	1	12,5	7	87,5	3	37,5	1	12,5
Ağız	1	12,5																3	37,5					
Maske					1	12,5					1	12,5						8	100	1	12,5			
Dişçi koltuğu	2	25	3	37,5	1	12,5	2	25	2	25	1	12,5	1	12,5	3	37,5		8	100			3	37,5	
Eldiven																		5	62,5					
Çürük									1	12,5								5	62,5					
Çocuğa eşlik eden	3	37,5	6	75	4	50	1	12,5			1	12,5	2	25				6	75			1	12,5	

Tablo 63'de merkez okullarında dış doktoruna giden, 8 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah, %62,5 'i pembe, yarısının (%50) mor rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah, %37,5 'i turuncu ve açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'dış' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah renk kullandığı görülmektedir.

'doktor' yönergesinde öğrencilerin % 37,5 'i siyah, %25 'i açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah, yarısının (%50) turuncu, %37,5 'i sarı ve kahverengi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i kırmızı rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'dışçı koltuğu' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah, %37,5 'i sarı, açık yeşil, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergelerinde %62,5' inin siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir

'çürük' yönergelerinde %62,5' inin siyah, %12,5 'i koyu yeşil rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %75 'inin siyah ve sarı, yarısının (%50) mavi % 37,5 'i kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 64

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden,8 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	12,5			1	12,5			1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	2	25	1	12,5				
Diş Hekimi			1	12,5			2	25	3	37,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5								
Diş					1	12,5			1	12,5			1	12,5			1	12,5			1	12,5		
Doktor			1	12,5	1	12,5											1	12,5						
İğne							3	37,5	1	12,5	2	25	2	25	1	12,5								
Hastane	6	75	1	12,5			1	12,5																
Ağız											1	12,5			1	12,5			1	12,5				
Maske					3	37,5					2	25	2	25	1	12,5								
Dişçi Koltuğu			3	37,5							1	12,5			1	12,5	1	12,5	1	12,5				
Eldiven			1	12,5			1	12,5	2	25							1	12,5			1	12,5		
Çürük					1	12,5	1	12,5							1	12,5			2	25				
Çocuğa eşlik eden	1	12,5	1	12,5	1	12,5							1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5		

Tablo 64 'de merkez okullarında dış doktoruna giden, 8 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya öğrencilerin %75 'inin hastaneyi çizdiği görülmektedir.

Köy okullarında dış doktoruna giden, 8 kız öğrencilerin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 65

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
7	7	87,5
8	1	12,5
Toplam	8	100

Tablo 64'de öğrencilerinin çoğunluğunun (%87,5) 7 yaşında , %12,5 'inin 8 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 66

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
7	4	3	7
8	1	0	1
Toplam	5	3	8

Tablo 65'e göre 7 yaşında olan dört öğrenci okul öncesi eğitim almış olduğu, üç öğrencinin okul öncesi eğitim almadığı görülmektedir. 8 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir.

Tablo 67

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	8	100

Tablo 67 'da "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 68

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ?"Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	3	37,5
Müzik dinlerim	2	25
Kitap okurum	0	0
Spor yaparım	1	12,5
Hepsi	2	25
Toplam	8	100

Tablo 68'de öğrencilerin %37,5 'i resim yaptığını, %25 'i müzik dinlediğini ve hepsini yaptığını belirtmiştir.

Tablo 69

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	8	100

Tablo 69'da " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 70

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	8	100

Tablo 70'de " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 71

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	8	100				
Diş Hekimi	8	100				
Diş	4	50	4	50		
Doktor			8	100		
İğne	6	75	2	25		
Hastane	8	100				
Ağız	1	12,5	7	87,5		
Maske	4	50	4	50		
Dişçi Koltuğu	8	100				
Eldiven	4	50	4	50		
Çürük	3	37,5	5	62,5		
Çocuğa Eşlik Eden	8	100				

Tablo 71'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimi, hastane, dişçi koltuğu, ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%75) iğneyi çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) diş, maske ve eldiveni çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin hepsinin (%100) doktor , çoğunluğunu (%87,5) ağız , %62,5 'inin çürük çizmediği görülmektedir.

Tablo 72

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	2	25	6	75
Diş hekimi	8	100		
Diş	3	37,5	1	12,5
Doktor				
İğne	5	62,5	1	12,5
Hastane	8	100		
Ağız	1	12,5		
Maske	1	12,5	3	37,5
Dişçi koltuğu	8	100		
Eldiven	1	12,5	3	37,5
Çürük	3	37,5		
Çocuğa eşlik eden	7	87,5	1	12,5

Tablo 72'de köy okullarında diş doktoruna giden, 8 kız öğrencinin hepsi (%100) diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %87,5 'inin eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. % 75 'inin kendisini küçük çizdiği görülmektedir.

Tablo 73

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden,8 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	3	37,5	1	12,5			2	25	1	12,5	3	37,5							5	62,5	2	25	2	25
Diş hekimi			2	25	1	12,5	1	12,5			2	25	1	12,5			3	37,5	5	62,5	1	12,5	2	25
Diş									1	12,5	1	12,5					1	12,5	3	37,5				
Doktor																								
İğne			1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5			1	12,5			3	37,5			1	12,5
Hastane	7	87,5	5	62,5	2	25	3	37,5	2	25	4	50	5	62,5	2	25	4	50	7	87,5	2	25	4	50
Ağız									1	12,5														
Maske					1	12,5	1	12,5											1	12,5			1	12,5
Dişçi koltuğu	3	37,5			2	25	1	12,5	1	12,5			1	12,5	1	12,5			5	62,5				
Eldiven																	1	12,5	2	25				
Çürük	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	3	37,5	1	12,5	1	12,5
Çocuğa eşlik eden	4	50	1	12,5			1	12,5	1	12,5	4	50	1	12,5	1	12,5			6	75	1	12,5	3	37,5

Tablo 73'de köy okullarında dış doktoruna giden,8 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i kırmızı ve mor renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i açık mavi, %25 'i sarı, mor ve açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i koyu yeşil, mor ve açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i sarı, mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, açık yeşil ve açık kahve renklerinin kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah ve kırmızı rengi, %62,5 'i sarı, pembe rengi, yarısının (%50) mor, açık mavi ve açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde %12,5 'i koyu yeşil rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'maske' yönergesinde %12,5 'i mavi, turuncu, siyah ve açık kahverengi renklerinin kullanmış oldukları görülmektedir.

'dışçı koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %12,5 'i açık mavi, %25'i siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i kırmızı, sarı, mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, pembe, açık yeşil, açık mavi, kahverengi, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%75) siyah, yarısının (%50) kırmızı, %37,5 'i açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 8 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

148

Tablo 74'te köy okullarında dış doktoruna giden, 8 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %75 'i hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 75

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	1	9,1
7	7	63,6
7 buçuk	1	9,1
8	2	18,2
Toplam	11	100

Tablo 75'de merkez okullarında dış doktoruna giden ,11 erkek öğrencinin %63,6 ' sı 7 yaşında, %18,2 'si 8 yaşında, %9,1 'i 6 ve 7,5 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 76

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	0	1	1
7	6	1	7
7 buçuk	1	0	1
8	2	0	2
Toplam	9	2	11

Tablo 76'a göre 6 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim almamış olduğu, 7 yaşında olan altı öğrencinin okul öncesi eğitim almış, bir öğrencinin almamış olduğu görülmektedir. 7 buçuk ve 8 yaşındaki öğrencilerinde okul öncesi eğitim almış olduğu görülmektedir.

Tablo 77

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	11	100

Tablo 77'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsi (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 78

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	4	36,4
Müzik dinlerim	0	0
Kitap okurum	3	27,3
Spor yaparım	1	9,1
Hepsi	3	27,3
Toplam	11	100

Tablo 78'de öğrencilerin %36,4 'ü resim yaptığını, %27,3 'ü kitap okuduğunu ve hepsini yaptığını, %9,1 'i spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 79

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	9	81,8
Hayır	2	18,2
Toplam	11	100

Tablo 79 'de " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin %81,8 'i evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 80

"Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar

	f	%
Hayır	11	100

Tablo 80' da " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 81

Merkez Okullarında Dış Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	11	100				
Dış Hekimi	11	100				
Dış	8	72,7	3	27,3		
Doktor	4	36,4	7	63,6		
İğne	10	90,9	1	9,1		
Hastane	11	100				
Ağız	8	72,7	3	27,3		
Maske	9	81,8	2	18,2		
Dişçi Koltuğu	11	100				
Eldiven	11	100				
Çürük	4	36,4	7	63,6		
Çocuğa Eşlik Eden	10	90,9	1	9,1		

Tablo 81'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, dış hekimi, hastane, dişçi koltuğu, ve eldiven çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) iğne ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %81,8 'i maskeyi, %72,7 'si diş ve ağız çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 82

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	7	63,6	4	36,4
Diş hekimi	8	72,7	3	27,3
Diş	3	27,3	5	45,5
Doktor	2	18,2	2	18,2
İğne	8	72,7	2	18,2
Hastane	11	100		
Ağız	3	27,3	5	45,5
Maske	2	18,2	7	63,6
Dişçi koltuğu	10	90,9	1	9,1
Eldiven	8	72,7	3	27,3
Çürük	2	18,2	2	18,2
Çocuğa eşlik eden	10	90,9		

Tablo 82'de merkez okullarında diş doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin hepsi (%100) hastaneyi büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%90,9) dişçi koltuğu ve eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'sinin diş hekimini, iğneyi ve eldiveni büyük çizdiği görülmektedir. %63,6 'sının kendisini büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 83

Merkez Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	4	36,4	3	27,3	4	36,4	3	27,3			1	9,1	1	9,1			1	9,1	10	90,9	1	9,1		
Diş hekimi	2	18,2	1	9,1	2	18,2			1	9,1			2	18,2	1	9,1	2	18,2	9	81,8	2	18,2	1	9,1
Diş																		8	72,7					
Doktor					2	18,2	1	9,1										4	36,4					
İğne	2	18,2			1	9,1			1	9,1					2	18,2	1	9,1	8	72,7				
Hastane	4	36,4	2	18,2	4	36,4	5	45,5	1	9,1	1	9,1	3	27,3	1	9,1	6	54,5	10	90,9	4	36,4	2	18,2
Ağız	1	9,1	1	9,1							1	9,1	1	9,1				7	63,6	1	9,1			
Maske					2	18,2											1	9,1	8	72,7				
Dişçi koltuğu	2	18,2	2	18,2	4	36,4	1	9,1					1	9,1	2	18,2	3	27,3	10	90,9			1	9,1
Eldiven	2	18,2			2	18,2							1	9,1			1	9,1	9	81,8				
Çürük	1	9,1	1	9,1					1	9,1					1	9,1			4	36,4				
Çocuğa eşlik eden	2	18,2	1	9,1	1	9,1			2	18,2	1	9,1	1	9,1				9	81,8	2	18,2	1	9,1	

Tablo 83'de merkez okullarında dış doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) siyah, %36,4 'ü kırmızı ve mavi, %27,3 'ü sarı ve turuncu renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin %81,8 'inin siyah, %18,2 'si kırmızı, mavi, pembe, açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dış' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'doktor' yönergesinde öğrencilerin %36,4 'ü siyah, %18,2 'si mavi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah, %18,2 'si kırmızı ve açık yeşil renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) siyah rengi, %54,5 'i açık mavi, %45,5 'i turuncu, %36,4 'ü kırmızı, mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %63,6 'sı siyah, %9,1 'i kırmızı, sarı, mor, pembe ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah, %18,2 'si mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dışçı koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %90,9 'u siyah, %36,4 'ü mavi, %27,3 'ü açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %81,8 'i siyah, %18,2 'si kırmızı ve mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin %36,4 'ü siyah, %9,1 'i kırmızı, sarı, koyu yeşil, açık yeşil renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde %81,8 'i siyah, %18,2 'si kırmızı, koyu yeşil ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Merkez Okullarında Dış Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

155

Tablo 84'te merkez okullarında dış doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %72,7 'si hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir. %45,5 'i iğneyi 7.sıraya çizmiş olduğu görülmektedir.

Köy okullarında dış doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 85

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	1	9,1
7	10	90,9
Toplam	11	100

Tablo 85'de köy okullarında dış doktoruna giden ,11 erkek öğrencinin çoğunluğunun (%90,1) 7 yaşında, %9,1 'inin 6 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 86

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	1	0	1
7	5	5	10
Toplam	6	5	11

Tablo 86 'e göre 6 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim almış olduğu, 7 yaşında olan beş öğrencinin okul öncesi eğitim almış, beş öğrencinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 87

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	11	100

Tablo 87 'da "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsi (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 88

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	7	63,6
Müzik dinlerim	0	0
Kitap okurum	2	18,2
Spor yaparım	1	9,1
Hepsi	1	9,1
Toplam	11	100

Tablo 88 'de öğrencilerin %63,6 'sı resim yaptığını, %18,2 'si kitap okuduğunu, %9,1 ' i hepsini ve spor yaptığını belirtmiştir.

Tablo 89

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	11	100

Tablo 89 'da " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 90

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	11	100

Tablo 90'da " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 91

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	F	%
Çocuğun kendisi	11	100				
Diş Hekimi	11	100				
Diş	6	54,5	5	45,5		
Doktor	2	18,2	9	81,8		
İğne	8	72,7	3	27,3		
Hastane	10	90,9	1	9,1		
Ağız	2	18,2	9	81,8		
Maske	2	18,2	9	81,8		
Dişçi Koltuğu	6	54,5	5	45,5		
Eldiven	4	36,4	7	63,6		
Çürük	2	18,2	9	81,8		
Çocuğa Eşlik Eden	10	90,9	1	9,1		

Tablo 91'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) hastane ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %72,7 'si iğne, %54,5 'i diş ve dişçi koltuğu çizmiş olduğu görülmektedir. %18,2 'si doktor, ağız, maske ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 92

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	3	27,3	8	72,7
Diş hekimi	8	72,7	3	27,3
Diş	5	45,5	1	9,1
Doktor	1	9,1	1	9,1
İğne	8	72,7		
Hastane	9	81,8	1	9,1
Ağız	2	18,2		
Maske	2	18,2		
Dişçi koltuğu	4	36,4	2	18,2
Eldiven	4	36,4		
Çürük	2	18,2		
Çocuğa eşlik eden	9	81,8	1	9,1

Tablo 92'de köy okullarında diş doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin çoğunluğunun (%81,8) hastane ve eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'si diş hekimi ve iğneyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'sı kendisini küçük çizdiği görülmektedir.

Tablo 93

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			1	9,1	1	9,1	2	18,2	1	9,1					1	9,1	2	18,2	6	54,5	1	9,1	2	18,2
Diş hekimi	3	27,3	2	18,2	1	9,1					1	9,1			1	9,1	1	9,1	6	54,5	1	9,1	1	9,1
Diş	1	9,1							1	9,1			1	9,1					5	45,5				
Doktor							1	9,1			1	9,1							1	9,1				
İğne	3	27,3							1	9,1									6	54,5	1	9,1		
Hastane	3	27,3	4	36,4	2	18,2	2	18,2	1	9,1	1	9,1			1	9,1	2	18,2	7	63,6	1	9,1	2	18,2
Ağız	2	18,2																			2	18,2		
Maske	1	9,1																			1	9,1		
Dişçi koltuğu	1	9,1	1	9,1	1	9,1									2	18,2	1	9,1	2	18,2	1	9,1		
Eldiven	1	9,1																	2	18,2	1	9,1		
Çürük																			2	18,2				
Çocuğa eşlik eden	1	9,1	1	9,1			1	9,1	1	9,1	1	9,1	2	18,2	1	9,1	1	9,1	5	45,5	1	9,1	1	9,1

Tablo 93’de köy okullarında diş doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %18,2 'si turuncu, açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %27,3 'ü kırmızı, %18,2 'si sarı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş' yönergesinde öğrencilerin %45,5 'i siyah, %9,1 'i kırmızı, koyu yeşil ve pembe renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'doktor' yönergesinde öğrencilerin %9,1 'i turuncu, mor ve siyah renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %27,3 'ü kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %63,6 'sı siyah, %36,4 'ü sarı, %27,3 'ü kırmızı rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin %9,1 'i kırmızı, ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si açık yeşil ve siyah, %9,1 'i kırmızı, sarı, mavi, açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si siyah, %9,1 'i kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %45,5 'i siyah, %18,2 'si pembe rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 94

Köy Okullarında Diş Doktoruna Giden, 11 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

162

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			4	36,4			3	27,3	1	9,1			1	9,1	2	18,2								
Diş Hekimi	1	9,1	1	9,1	3	27,3	4	36,4	1	9,1	1	9,1	1	9,1										
Diş	1	9,1	1	9,1	1	9,1							2	18,2										
Doktor	1	9,1			1	9,1																		
İğne			1	9,1	2	18,2			1	9,1	4	36,4			1	9,1								
Hastane	6	54,5	2	18,2					2	18,2														
Ağız									1	9,1														
Maske							1	9,1			1	9,1												
Dişçi Koltuğu			1	9,1	1	9,1					1	9,1	2	18,2			1	9,1						
Eldiven							1	9,1	2	18,2			1	9,1										
Çürük															1	9,1								
Çocuğa eşlik eden	2	18,2	1	9,1	1	9,1	2	18,2	3	27,3	1	9,1					1	9,1						

Tablo 94'te köy okullarında dış doktoruna giden, 11 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %54,5 'i hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 95

Cinsiyete Göre Dış Doktoruna Giden Ve Dış Doktoruna Gitmeyen Öğrencilerin Dağılımı

	Dış doktoruna gittiniz mi ?		Toplam
	Evet	Hayır	
Kız	16	28	44
Erkek	22	12	34
Toplam	38	40	78

Tablo 95'de genel olarak (merkez-köy birleşik) dış doktoruna giden-gitmeyen öğrencilerin dağılımında dış doktoruna gitmeyen 28 kız öğrencinin, dış doktoruna giden 16 kız öğrencinin olduğu görülmektedir. Dış doktoruna gitmeyen 12 erkek öğrencinin ve dış doktoruna giden 22 erkek öğrencinin olduğu görülmektedir.

Genel olarak dış doktoruna gitmeyen 28 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 96

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	7	25
6 buçuk	1	3,5
7	15	53,6
8	4	14,3
10	1	3,5
Toplam	28	100

Tablo 96'da dış doktoruna gitmeyen 28 kız öğrencinin %53,6 'sı 7 yaşında, %25 'i 6 yaşında, %14,3 'ü 8 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 97

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış, Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	4	3	7
6 buçuk	1	0	1
7	9	6	15
8	3	1	4
10	0	1	1
Toplam	17	11	28

Tablo 97'ye göre 6 yaşında olan dört öğrencinin okul öncesi eğitim almış olduğu, üç öğrencinin almadığı, 7 yaşında olan dokuz öğrencinin okul öncesi eğitim almış, altı öğrencinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 98

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	27	96,5
Hayır	1	3,5
Toplam	28	100

Tablo 98'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%96,5) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 99

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	6	21,4
Müzik dinlerim	2	7,2
Kitap okurum	7	25
Spor yaparım	2	7,2
Hepsi	11	39,3
Toplam	28	100

Tablo 99'da öğrencilerin %39,3 'ü hepsini yaptığını, %25 'i kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 100

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	22	78,6
Hayır	6	21,4
Toplam	28	100

Tablo 100 'de " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin % 78,6 'sı evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 101

"Okulunuza Diş Doktorları Geldi Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Hayır	28	100

Tablo 101'de de " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 102

"Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	27	96,5	1	3,5		
Diş Hekimi	28	100				
Diş	16	57,2	12	42,8		
Doktor	3	10,7	25	89,3		
İğne	26	92,9	2	7,1		
Hastane	27	96,5	1	3,5		
Ağız	16	57,2	12	42,8		
Maske	18	64,3	10	35,7		
Dişçi Koltuğu	24	85,7	4	14,3		
Eldiven	14	50	14	50		
Çürük	15	53,6	13	46,4		
Çocuğa Eşlik Eden	28	100				

Tablo 102'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) diş hekimi ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%96,5) kendisini, hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir. %92,6 'si iğne, %85,7 'si dişçi koltuğu çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 103

Diş doktoruna gitmeyen, 28 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	13	46,4	14	50
Diş hekimi	20	71,4	8	28,6
Diş	12	42,8	4	14,3
Doktor	2	7,2	1	3,6
İğne	22	78,6	4	14,3
Hastane	25	89,3	2	7,2
Ağız	10	35,7	6	21,4
Maske	8	28,5	10	35,7
Dişçi koltuğu	23	82,2	1	3,6
Eldiven	11	39,3	3	10,7
Çürük	12	42,8	3	10,7
Çocuğa eşlik eden	26	92,9	2	7,1

Tablo 103'de diş doktoruna gitmeyen, 28 kız öğrencinin %92,9 'u eşlik eden kişiyi, %89,3 'ü hastaneyi, %82,2 'si dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'si diş hekimi ve iğneyi büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 104

Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	12	42,8	8	28,6	4	14,3	5	17,8	1	3,6	10	35,7	7	25	2	7,1	7	25	22	78,6	4	14,3	7	25
Diş hekimi	7	25	5	17,8	4	14,3	7	25	3	10,7	2	7,1	1	3,6	1	3,6	6	21,4	23	82,2	3	10,7	4	14,3
Diş	2	7,1			1	3,6	1	3,6	1	3,6			1	3,6			2	7,1	12	42,8	1	3,6		
Doktor	1	3,6	1	3,6							1	3,6	1	3,6			1	3,6	3	10,7	1	3,6	1	3,6
İğne	3	10,7	3	10,7	2	7,1	1	3,6	1	3,6	5	17,8					3	10,7	19	67,8			3	10,7
Hastane	13	46,4	11	39,3	8	28,5	12	42,8	6	21,4	10	35,7	12	42,8	9	32,1	12	42,8	24	58,7	7	25	15	53,6
Ağız	5	17,8			2	7,1			1	3,6			2	7,1					11	39,3				
Maske	1	3,6			3	10,7			2	7,1	1	3,6			3	10,7	3	10,7	11	39,3				
Dişçi koltuğu	7	25	4	14,3	5	17,8	2	7,1	4	14,3	4	14,3	4	14,3	4	14,3	3	10,7	21	75	4	14,3	1	3,6
Eldiven			1	3,6	2	7,1	1	3,6	2	7,1	2	7,1			1	3,6	2	7,1	7	25			1	3,6
Çürük									2	7,1	1	3,6			2	7,1			9	32,1	1	3,6	1	3,6
Çocuğa eşlik eden	7	25	7	25	6	21,4	3	10,7	3	10,7	7	25	8	28,5	4	14,3	3	10,7	21	75	4	14,3	4	14,3

Tablo 104'te diş doktoruna gitmeyen, 28 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %42,8 'i kırmızı, %35,7 'si mor, %28,6 'sı sarı, %25 'i pembe, açık mavi ve açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görölmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %82,2 'si siyah, %25 'i kırmızı, %21,4 'ü açık mavi renkleri kullanmış oldukları görölmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %67,8 'i siyah, %17,8 'i mor rengi kullanmış oldukları görölmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %58,7 'si siyah, %53,6 'sı açık kahverengi, %46,4 'ü kırmızı, %42,8 'i turuncu, pembe ve açık mavi, %39,3 'ü sarı, %35,7 'si mor renkleri kullanmış oldukları görölmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %39,3 'ü siyah, %17,8 'i kırmızı renkleri kullanmış oldukları görölmektedir.

'dişçi koltuğı' yönergesinde öğrencilerin %75 'i siyah, %25 'i kırmızı rengi kullanmış oldukları görölmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %75 'i siyah, %28,5 'i pembe, %25 'i kırmızı, sarı ve mor renklerini kullanmış oldukları görölmektedir.

Tablo 105

Diş Doktoruna Gitmeyen, 28 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

169

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	3,6	7	25	6	21,4	5	17,8	1	3,6	5	17,8			2	7,1	1	3,6	2	7,1	1	3,6		
Diş Hekimi			2	7,1	2	7,1	7	25	7	25	2	7,1	3	10,7	2	7,1	2	7,1	1	3,6	1	3,6		
Diş	1	3,6													1	3,6	1	3,6	1	3,6			1	3,6
Doktor			1	3,6							1	3,6												
İğne	1	3,6					3	10,7	3	10,7	5	17,8	2	7,1	3	10,7	2	7,1	2	7,1				
Hastane	13	46,4	3	10,7	5	17,8							1	3,6	1	3,6	2	7,1						
Ağız	1	3,6	3	10,7			1	3,6	1	3,6	1	3,6	3	10,7							1	3,6		
Maske			1	3,6	1	3,6			1	3,6	5	17,8	2	7,1	3	10,7	1	3,6			1	3,6	1	3,6
Dişçi Koltuğu			5	17,8	4	14,3	6	21,4	6	21,4			4	14,3	1	3,6	3	10,7	1	3,6				
Eldiven	1	3,6			1	3,6	3	10,7	3	10,7	2	7,1	2	7,1	3	10,7			3	10,7				
Çürük	1	3,6	2	7,1	2	7,1	2	7,1	2	7,1			2	7,1	1	3,6	1	3,6						
Çocuğa eşlik eden	8	28,5	3	10,7	1	3,6	3	10,7	3	10,7	4	14,3	4	14,3	3	10,7	2	7,1						

Tablo 105'de diş doktoruna gitmeyen,28 kız öğrencinin soldan sağı kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %46,4 'ü hastaneyi çizmiş olduğı görölmektedir.

Genel olarak diş doktoruna gitmeyen 12 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 106

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	4	33,4
6 buçuk	1	8,3
7	4	33,4
8	3	25
Toplam	12	100

Tablo 106'ya göre öğrencilerin %33,4 'ü 6 , %33,4 'ü 7 yaşında, %25 'i 8 yaşında olduğı görölmektedir.

Tablo 107

Yaşa Göre, Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	1	3	4
6 buçuk	1	0	1
7	3	1	4
8	2	1	3
Toplam	7	5	12

Tablo 107 'ye göre 6 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim almış, üç öğrencinin almamış olduğı, 7 yaşında olan üç öğrencinin okul öncesi eğitim almış, bir öğrencinin almamış olduğı görölmektedir. 8 yaşında olan iki öğrencinin okul öncesi eğitim almış, bir öğrencinin almamış olduğı görölmektedir.

Tablo 108

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	10	83,3
Hayır	2	16,7
Toplam	12	100

Tablo 108'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%83,3) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 109

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Resim yaparım	3	25
Müzik dinlerim	2	16,7
Kitap okurum	2	16,7
Spor yaparım	1	8,3
Hepsi	4	33,4
Toplam	12	100

Tablo 109'da öğrencilerin %33,4'ü hepsini yaptığını, %25 'i resim yaptığını, %16,7 'si kitap okuduğunu ve müzik dinlediğini belirtmiştir.

Tablo 110

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	8	66,6
Hayır	4	33,4
Toplam	12	100

Tablo 110'da" Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin %66,6 'sı evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 111

Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	12	100				
Diş Hekimi	9	75	3	25		
Diş	9	75	3	25		
Doktor	5	41,7	7	58,3		
İğne	7	58,3	5	41,7		
Hastane	12	100				
Ağız	8	66,6	4	33,4		
Maske	5	41,7	7	58,3		
Dişçi Koltuğu	9	75	3	25		
Eldiven	4	33,4	8	66,6		
Çürük	7	58,3	5	41,7		
Çocuğa Eşlik Eden	11	91,7	1	8,3		

Tablo 111'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini ve hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%91,7) eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %75 'i diş hekimini, diş, dişçi koltuğunu, çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 112

Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	7	58,3	5	41,7
Diş hekimi	7	58,3	2	16,7
Diş	7	58,3	2	16,7
Doktor	3	25	2	16,7
İğne	7	58,3		
Hastane	10	83,3	2	16,7
Ağız	6	50	2	16,7
Maske	3	25	2	16,7
Dişçi koltuğu	6	50	3	25
Eldiven	4	33,4		
Çürük	7	58,3		
Çocuğa eşlik eden	10	83,3	1	8,3

Tablo 112'de diş doktoruna gitmeyen 12 erkek öğrencinin %83,3 'u hastane ve eşlik eden kişiyi, %58,3 'ü kendisini, diş hekimini, dişi, iğneyi ve çürüğü büyük çizdiği görülmektedir. Yarısı (%50) ağız ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 113

Diş Doktoruna Gitmeyen, 12 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

174

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			1	8,3	3	25	5	41,7	1	8,3	1	8,3			1	8,3	2	16,7	8	66,6			1	8,3
Diş hekimi	2	16,7	2	16,7			3	25							1	8,3	2	16,7	6	50	1	8,3	1	8,3
Diş	1	8,3			1	8,3					3	25							5	41,7				
Doktor	1	8,3					1	8,3					1	8,3					4	33,4			1	8,3
İğne	4	33,4					1	8,3	1	8,3					1	8,3			5	41,7			1	8,3
Hastane	6	50	3	25	2	16,7	6	50	3	25	8	66,6	4	33,4	4	33,4	4	33,4	8	66,6	3	25	5	41,7
Ağız	4	33,4			1	8,3	1	8,3	1	8,3			1	8,3			1	8,3	4	33,4				
Maske					1	8,3	1	8,3	2	16,7									2	16,7				
Dişçi koltuğu	1	8,3	2	16,7	2	16,7	1	8,3	2	16,7							1	8,3	6	50	1	8,3	1	8,3
Eldiven			2	16,7											1	8,3	1	8,3	2	16,7				
Çürük	1	8,3			1	8,3					1	8,3							5	41,7	3	25		
Çocuğa eşlik eden	4	33,4	2	16,7	2	16,7	2	16,7	1	8,3	3	25	3	25					7	58,3	1	8,3	1	8,3

Diş doktoruna gitmeyen, 12 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %66,6 'sı siyah, %41,7 'si turuncu, %25 'i mavi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) 'si siyah, %25 'i turuncu rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde öğrencilerin %41,7 'si siyah, %33,4 'ü kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %66,6 'si siyah ve mor, yarısı (%50) kırmızı ve turuncu, %41,7 'si açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %33,4 'ü kırmızı ve siyah renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) siyah, %16,7 'si sarı ve koyu yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin %41,7 'si siyah, %25 'i kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %58,3 'ü siyah, %33,4 'ü kırmızı, %25 'i mor ve pembe renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 114

Diş Doktoruna Gitmeyen,12 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

176

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	8,3	4	33,4	1	8,3	2	16,7					2	16,7									1	8,3
Diş Hekimi			1	8,3	2	16,7			2	16,7			2	16,7			1	8,3	3	25	1	8,3		
Diş					3	25	1	8,3							2	16,7	1	8,3			1	8,3		
Doktor			1	8,3			1	8,3			1	8,3											1	8,3
İğne			1	8,3	3	25	1	8,3	2	16,7	4	33,4	1	8,3										
Hastane	9	75	1	8,3	2	16,7															1	8,3		
Ağız			2	16,7	1	8,3	1	8,3							1	8,3			2	16,7				
Maske							1	8,3	2	16,7					1	8,3					1	8,3		
Dişçi Koltuğu							3	25	1	8,3	1	8,3	1	8,3	1	8,3	1	8,3	1	8,3	1	8,3	2	16,7
Eldiven							1	8,3	1	8,3	2	16,7												
Çürük							1	8,3	1	8,3			1	8,3					1	8,3	1	8,3	1	8,3
Çocuğa eşlik eden	2	16,7	2	16,7					3	25	1	8,3			1	8,3	2	16,7						

Tablo 114 'te diş doktoruna gitmeyen 12 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %75 'i hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Genel olarak diş doktoruna giden, 16 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 115

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	4	25
7	11	68,8
8	1	6,3
Toplam	16	100

Tablo 115 ' de öğrencinin diş doktoruna giden,16 kız öğrencinin %68,8 'i 7 yaşında, %25 'i 6 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 116

Yaşa Göre Okul Öncesi Eğitimi Almış Öğrencilere İlişkin Dağılımlar

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	4	0	4
7	8	3	11
8	1	0	1
Toplam	13	3	16

Tablo 116'ya göre 6 yaşında olan dört öğrencinin okul öncesi eğitim almış olduğu, 7 yaşında olan sekiz öğrencinin okul öncesi eğitim almış, üç öğrencinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 117

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	16	100

Tablo 117'de "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 118

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız ? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	F	%
Resim yaparım	5	31,3
Müzik dinlerim	3	18,8
Kitap okurum	1	6,3
Spor yaparım	1	6,3
Hepsi	6	37,5
Toplam	16	100

Tablo 118'de öğrencilerin %37,5 'i hepsini yaptığını, %31,3 'ü resim yaptığını, %18,8 'i müzik dinlediğini belirtmiştir.

Tablo 119

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	13	81,3
Hayır	3	18,7
Toplam	16	100

Tablo 119'de " Süt dişiniz çıktı mı ? "sorusuna öğrencilerin % 81,3 'ü evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 120

Diş Doktoruna Giden, 16 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	16	100				
Diş Hekimi	16	100				
Diş	9	56,3	7	43,8		
Doktor	3	18,8	13	81,3		
İğne	14	87,5	2	12,5		
Hastane	16	100				
Ağız	5	31,3	11	68,8		
Maske	12	75	4	25		
Dişçi Koltuğu	16	100				
Eldiven	9	56,3	7	43,8		
Çürük	8	50	8	50		
Çocuğa Eşlik Eden	15	93,7	1	6,25		

Tablo 120'da öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%93,7) eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %87,5 'i iğneyi , %75 'i maskeyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 121

Diş Doktoruna Giden, 16 Kız Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	5	31,3	11	68,8
Diş hekimi	16	100		
Diş	4	25	5	31,3
Doktor	3	18,8		
İğne	11	68,8	3	18,8
Hastane	16	100		
Ağız	2	12,5	3	18,8
Maske	3	18,8	9	56,3
Dişçi koltuğu	16	100		
Eldiven	3	18,8	6	37,5
Çürük	5	31,3	3	18,8
Çocuğa eşlik eden	14	87,5	1	6,3

Tablo 121 'de diş doktoruna giden,16 kız öğrencinin hepsinin (%100) diş hekimini, hastaneyi, dişçi koltuğunu büyük çizdiği görölmektedir. %87,5 'i eşlik eden kişiyi, %68,8 'i iğneyi büyük çizdiği görölmektedir.

Tablo 122

Diş doktoruna giden, 16 kız öğrencinin renk dağılım tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	F	%	f	%	F	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	5	31,3	4	25			3	18,8	3	18,8	7	43,8	5	31,3			1	6,3	13	81,3	3	18,8	3	18,8
Diş hekimi			3	18,8	2	12,5	4	25	1	6,3	4	25	2	12,5	2	12,5	6	37,5	12	75	3	18,8	4	25
Diş									1	6,3	1	6,3					1	6,3	7	43,8				
Doktor							1	6,3			1	6,3					2	12,5	3	18,8	1	6,3	1	6,3
İğne	1	6,3	1	6,25	2	12,5	1	6,3	1	6,3	1	6,3			1	6,3			11	68,8			1	6,3
Hastane	9	56,3	8	50	4	25	7	43,8	4	25	5	31,3	7	43,8	4	25	5	31,3	14	87,5	5	31,3	5	31,3
Ağız	1	6,25							1	6,3									3	18,8				
Maske					2	12,5	1	6,3			1	6,3							9	56,3	1	6,3	1	6,3
Dişçi koltuğu	5	31,3	3	18,8	3	18,8	3	18,8	3	18,8	1	6,3	2	12,5	4	25			13	81,3			3	18,8
Eldiven																	1	6,3	7	43,8			1	6,3
Çürük	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3	2	12,5	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3	8	50	1	6,3	1	6,3
Çocuğa eşlik eden	7	43,8	7	43,8	4	25	2	12,5	1	6,3	5	31,3	3	18,8	1	6,3			12	75	1	6,3	4	25

Diş doktoruna giden,16 kız öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %81,3 'ü siyah, %43,8 'i mor, %25 'i sarı rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %75 'i siyah, %37,5 'i açık mavi, %25 'i turuncu, mor ve açık kahverengi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş' yönergesinde öğrencilerin %43,8 'i siyah, %6,3 'ü koyu yeşil, mor, açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde %68,8 'i siyah, %12,5 'i mavi rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %87,5'i siyah, %56,3 'ü kırmızı, yarısı (%50) sarı, %43,8 'i turuncu, pembe, %31,3 'ü mor, açık mavi, kahverengi ve açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde %56,3 'ü siyah, %12,5 'i mavi rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %81,3 'ü siyah, %31,3 'ü kırmızı, %25 'i açık yeşil rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %43,8 'i siyah, %6,3 'ü açık mavi ve açık kahverengi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir.

'çürük' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) siyah, %12,5 'i koyu yeşil rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %75 'i siyah, 43,8 'i kırmızı ve sarı, %31,3 'ü mor, %25 'i mavi ve açık kahverengi rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

Tablo 123

Diş Doktoruna Giden,16 Kız Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

183

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	1	6,3	2	12,5	3	18,8	2	12,5	1	6,3	3	18,8	1	6,3	2	12,5	2	12,5	1	6,3				
Diş Hekimi			2	12,5	1	6,3	5	31,3	4	25	1	6,3	1	6,3	2	12,5			1	6,3				
Diş	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3			1	6,3			1	6,3			1	6,3		
Doktor			1	6,3	1	6,3											1	6,3						
İğne					2	12,5	3	18,8	2	12,5	2	12,5	3	18,8	3	18,8								
Hastane	12	75	2	12,5			2	12,5																
Ağız									1	6,3	1	6,3			1	6,3			1	6,3				
Maske					3	18,8	1	6,3	1	6,3	3	18,8	2	12,5	1	6,3					1	6,3		
Dişçi Koltuğu			4	25	2	12,5			5	31,5	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3				
Eldiven			1	6,3	1	6,3	1	6,3	3	18,8	1	6,3					2	12,5			1	6,3		
Çürük					1	6,3	1	6,3			2	12,5	1	6,3	1	6,3			2	12,5				
Çocuğa eşlik eden	2	12,5	3	18,8	1	6,3					1	6,3	4	25	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3	1	6,3

Tablo 123'de diş doktoruna giden, 16 kız öğrencinin soldan sağı kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %75 'i hastaneyi çizmiş olduğı görölmektedir.

Genel olarak diş doktoruna giden, 22 erkek öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 124

Öğrencilerin Yaşlarına İlişkin Dağılımları

Yaş	f	%
6	2	9,1
7	17	77,3
7 buçuk	1	4,5
8	2	9,1
Toplam	22	100

Tablo 124'e göre öğrencilerin %77,3 'ü 7 yaşında olduğı görölmektedir.

Tablo 125

Yaşa göre, okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar:

Yaş	Okul öncesi eğitim aldınız mı?		Toplam
	Evet	Hayır	
6	1	1	2
7	11	6	17
7 buçuk	1	0	1
8	2	0	2
Toplam	15	7	22

Tablo 125'e göre,7 yaşında olan on bir öğrencinin okul öncesi eğitim almış, altı öğrencinin almamış olduğı görölmektedir.

Tablo 126

"Resim Yapmak Sizi Mutlu Eder Mi ? " Sorusuna Öğrencilerin Verdiğı Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	22	100

Tablo 126'da "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ?" sorusuna öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Tablo 127

"Boş Vaktinizde Neler Yaparsınız? "Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	F	%
Resim yaparım	11	50
Müzik dinlerim	0	0
Kitap okurum	5	22,7
Spor yaparım	2	9,1
Hepsi	4	18,2
Toplam	22	100

Tablo 127'de öğrencilerin yarısının (%50) resim yaptığını, %22,7 'si kitap okuduğunu belirtmiştir.

Tablo 128

"Süt Dişiniz Çıktı Mı?" Sorusuna Öğrencilerin Verdiği Cevaplara İlişkin Dağılımlar

	f	%
Evet	20	90,9
Hayır	2	9,1
Toplam	22	100

Tablo 128'de " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Tablo 129

Diş Doktoruna Giden 22 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Takip Gözlem Formu Değerlendirmesi

	Evet		Hayır		Kısmen	
	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	22	100				
Diş Hekimi	22	100				
Diş	14	63,6	8	36,3		
Doktor	7	31,8	15	68,2		
İğne	18	81,8	4	18,2		
Hastane	21	95,4	1	4,5		
Ağız	10	45,4	12	54,5		
Maske	11	50	11	50		
Dişçi Koltuğu	17	77,3	5	22,7		
Eldiven	15	68,2	7	31,8		
Çürük	4	18,2	7	31,8		
Çocuğa Eşlik Eden	20	90,9	2	9,1		

Tablo 129'da öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimini çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%95,4) hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir. %90,9 'u eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir.

Tablo 130

Diş Doktoruna Giden 22 Erkek Öğrencinin Dental Kaygı Yönergelerinin Form Karşılaştırma Değerlendirmesi

	Büyük		Küçük	
	f	%	f	%
Çocuğun kendisi	10	45,4	12	54,5
Diş hekimini	16	72,7	6	27,3
Diş	8	36,3	6	27,3
Doktor	3	13,6	4	18,2
İğne	16	72,7	2	9,1
Hastane	20	90,9	1	4,5
Ağız	5	22,7	6	27,3
Maske	4	18,2	7	31,8
Dişçi koltuğu	14	63,6	3	13,6
Eldiven	12	54,5	2	9,1
Çürük	4	18,2	3	13,6
Çocuğa eşlik eden	19	86,3	1	4,5

Tablo 130'da diş doktoruna giden 22 erkek öğrencinin %90,9 'u hastaneyi büyük çizdiği görülmektedir. %86,3 ' eşlik eden kişiye, %72,7 'si diş hekimi ve iğneyi büyük çizdiği görülmektedir.

Tablo 131

Diş Doktoruna Giden, 22 Erkek Öğrencinin Renk Dağılım Tablosu

	Kırmızı		Sarı		Mavi		Turuncu		Koyu Yeşil		Mor		Pembe		Açık Yeşil		Açık Mavi		Siyah		Kahverengi		Açık Kahverengi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Çocuğun kendisi	4	18,2	4	18,2	5	22,7	5	22,7	1	4,5	1	4,5	1	4,5	1	4,5	3	13,6	16	72,7	2	9,1	2	9,1
Diş hekimi	5	22,7	3	13,6	3	13,6	1	4,5	1	4,5	1	4,5	2	9,1	2	9,1	3	13,6	15	68,2	3	13,6	2	9,1
Diş	1	4,5							1	4,5			1	4,5					13	59,1				
Doktor					2	9,1	2	9,1			1	4,5							5	22,7				
İğne	5	22,7			1	4,5			2	9,1					2	9,1	1	4,5	14	63,6	1	4,5		
Hastane	7	31,8	6	27,3	6	27,3	7	31,8	2	9,1	2	9,1	3	13,6	2	9,1	8	36,3	17	77,3	5	22,7	4	18,2
Ağız	3	13,6	1	4,5							1	4,5	1	4,5					7	31,8	3	13,6		
Maske	1	4,5			2	9,1											1	4,5	8	36,3	1	4,5		
Dişçi koltuğu	3	13,6	3	13,6	5	22,7	1	4,5					1	4,5	4	18,2	4	18,2	12	54,5	1	4,5	1	4,5
Eldiven	3	13,6			2	9,1							1	4,5			1	4,5	11	50	1	4,5		
Çürük	1	4,5	1	4,5					1	4,5					1	4,5			6	27,3				
Çocuğa eşlik eden	3	13,6	2	9,1	1	4,5	1	4,5	3	13,6	2	9,1	3	13,6	1	4,5	1	4,5	14	63,6	3	13,6	2	9,1

Diş doktoruna giden, 22 erkek öğrencinin:

'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah %22,7 'si mavi, turuncu, %18,2 'si kırmızı ve sarı rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %68,2 'si siyah, %22,7 'si kırmızı rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'diş' yönergesinde öğrencilerin %59,1'i siyah, %4,5 'i kırmızı, koyu yeşil, pembe rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'iğne' yönergesinde %63,6 'sı siyah, %22,7 'si kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'hastane' yönergesinde öğrencilerin %77,3 'ü siyah, %36,3 'ü açık mavi, %31,8 'i kırmızı ve turuncu rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'ağız' yönergesinde öğrencilerin %31,8 'i siyah, %13,6 'sı kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

'maske' yönergesinde öğrencilerin %36,3 'ü siyah, %9,1 'i mavi rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'eldiven' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah, %13,6 'sı kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %63,6 'sı siyah, %13,6 'sı kırmızı, koyu yeşil, pembe ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Tablo 132

Diş Doktoruna Giden, 22 Erkek Öğrencinin Soldan Sağa Kağıda Yerleştirme Sırası Değerlendirme Formu

	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11		12	
	F	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kendisi			5	22,7	2	9,1	4	18,2	1	4,5	3	13,6	1	4,5	4	18,2			1	4,5				
Diş Hekimi	1	4,5	1	4,5	5	22,7	5	22,7	4	18,2	1	4,5	3	13,6	2	9,1					2	9,1		
Diş	1	4,5	1	4,5	2	9,1			1	4,5			2	9,1			4	18,2	1	4,5	2	9,1		
Doktor	1	4,5	1	4,5	2	9,1					1	4,5					1	4,1						
İğne	1	4,5	1	4,5	2	9,1	1	4,5	1	4,5	5	22,7	5	22,7	2	9,1	1	4,5	1	4,5				
Hastane	14	63,6	2	9,1	1	4,5	1	4,5	3	13,6					1	4,5			1	4,5				
Ağız			1	4,5			1	4,5	1	4,5									1	4,5	1	4,5		
Maske					1	4,5	3	13,6			3	13,6			3	13,6	2	9,1						
Dişçi Koltuğu			5	22,7	2	9,1	1	4,5	2	9,1	2	9,1	3	13,6			2	9,1						
Eldiven			1	4,5	2	9,1	2	9,1	5	22,7	2	9,1	2	9,1	1	4,5	1	4,5	1	4,5				
Çürük							2	9,1							2	9,1			1	4,5				
Çocuğa eşlik eden	4	18,2	4	18,2	1	4,5	2	9,1	4	18,2	2	9,1	1	4,5			1	4,5					2	9,1

Tablo 131'de diş doktoruna giden 22 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırasında 1. sıraya %63,6 'sı hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

BÖLÜM VI

KARŞILAŞTIRMALAR

Gülşah İrkıçatal tarafından, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında yapılmış olan, ‘Doğal Afetlerin İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin yaptıkları resimler üzerine etkileri (Van İli Deprem Örneği)’, konulu Yüksek Lisans tezinin sonuçları ile karşılaştırma yapılmıştır.

Diş doktoruna gitmeyen öğrenciler, ‘Çocuğun kendisi’, Diş Hekimi’, ‘Diş’, ‘Hastane’, ‘Ağız ‘Dişçi Koltuğu’, ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı oldukları görülmektedir. Diş doktoruna giden öğrencilerin, ortak resmettikleri ‘Çocuğun Kendisi’, ‘Diş Hekimi’, ‘İğne’, ‘Hastane’, ‘Maske’, ‘Dişçi Koltuğu’, ‘Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik Eden Kişi’ ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı oldukları görülmektedir. Diş doktoruna giden öğrencilerin kaygı duydukları öğeler, renk yansımalarından gitmeyen öğrencilerden daha fazladır. Diş doktoruna giden öğrenciler tecrübe kazandıkları için aynı doğrultuda, etkilene ve resimlerde kullandıkları yönergelerde daha fazladır. Öğrencilerde ki doğal afetlerden etkilene derecesi ile dental kaygının algının yansımada farklılıklar vardır. Resimlerde etkilene derecesine göre, resimlerde farklılıklar olacaktır. Bu yönüyle ortak, her iki tezde de benzerlikler aynıdır. “Yapılan bu araştırmada Van ilinin Erçiş İlçesindeki 5 okuldaki öğrencilere resim çalışması yaptırılmıştır. Ağırlıklı olarak depremden en çok etkilenen öğrencilerin bulunduğu okullar tercih edilmiştir. Bu okulların arasında bulunan Uncular İlköğretim Okulu Erçiş merkezinin dışında bir köy okuludur. Bu okullarda ki öğrenciler köyde ve tek katlı evde yaşadıkları için depremde çok kayıp vermeyen ve merkeze nazaran daha az etkilenen öğrencilerdir onların resimlerinde depremin etkisi vardır ancak merkezdekiler kadar birebir dışa vurulmamıştır. Dolayısıyla yaşanan afetin etkisi ne kadar büyükse öğrencilerin resimlerine de etkisi o derece yansıtılmaktadır” (İrkıçatal,2014, s.82).

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgular sunulmuş ve bulgulara dayanarak, Merkezdeki İlkokul 1.sınıf ve Merkeze bağlı Köy İlkokulları 1.sınıfları arasında dış doktoruna giden ve gitmeyen kız erkek öğrenciler arasında, karşılaştırmalar yapılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasından ve öğrenci resim anlatımlarından da, sonuçlara önerilere de yer verilmiştir.

Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen, 14 kız öğrenci ile İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen ,14 kız öğrencinin karşılaştırması:

Kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 9 'da Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen kız öğrenciler: %50 si 7 yaşında, %28,6 'sı 6 yaşında, %14,3 'ü 8 yaşında ve %7,1' i 6 buçuk yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 19 ' da Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrenci %57,1 ' inin 7 yaşında, %21,4 'ünün 6 yaşında, %14,3 'ünün 8 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 10 'da merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlara göre:

6 Yaşında olan dört öğrencinin üçü okul öncesi eğitimi almış, bir öğrenci okul öncesi eğitim almamış olduğu 6 buçuk yaşındaki bir öğrencinin okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir. 7 yaşındaki öğrencilerin hepsinin de okul öncesi eğitimi almış, 8 yaşındaki iki öğrencinin de okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımları:* Tablo 20 ' de 6 yaşında olan üç öğrencinin biri okul öncesi eğitimi almış, ikisinin almadığını, 7 yaşında olan sekiz öğrencinin ikisinin okul öncesi eğitimi almış olduğunu altısının almadığını, 8 yaşındaki iki öğrencinin birinin okul öncesi eğitimi almış, birinin almadığı görülmektedir.

Tablo 11 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin: Çoğunluğunun (%92,9) evet cevabını verdiği görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler Tablo 21 'de " Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna: Öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Her iki okul karşılaştırılmasında, resim yapmaktan mutlu olduklarını gözlemlemekteyiz.

Tablo 12 ' de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin: Çoğunluğunun verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar %64,3 ' ü hepsini yaptığını, %28,6'sı kitap okuduğunu, %7,1'i müzik dinlediğini belirtmiştir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler Tablo 22 'de " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin: %42,9 'u resim yaptığını, %21,4 'ü kitap okuduğunu, %14,3 'ü de hepsini ve spor yaptığını belirtmiştir.

Yorum: Merkez okul öğrencilerinin hepsini yapan ve kitap okuyan köy okullarından daha fazla olduğu, görülmektedir. Köy okullarında resim yapan öğrenciler, merkez okullarından daha fazladır.

Tablo 13 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Çoğunluğunun (%78,6) evet cevabını verdiği görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler: Tablo 23. " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar Tablo 23 ' de öğrencilerin çoğunluğu (%78,6) evet cevabını verdiği gözlenmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarının ,evet cevabı eşittir.

Tablo 14 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler: Tablo 24. " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin

verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir. Yorum: Merkez ve köy okullarının, hayır cevabı eşittir.

Tablo 15 'de merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesinde öğrencilerin: Hepsinin resimlerinde (%100) ‘Çocuğun Kendisi’, ‘Diş Hekimini’ ve ‘Kendilerine Eşlik Eden Kişi’ yi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%92,9) Hastane ‘ve ‘Dişçi Koltuğunu’ çizmiş olduğu görülmektedir. %85,7 'sinin ‘İğneyi’, %71,4 'ünün ‘Maske’ yi, %64,3 'ünün ‘Ağız’ çizmiş olduğu görülmektedir. Yarisının (%50) diş ve eldiveni çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sının Doktor çizmediği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesi:* Tablo 25 'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) ‘Diş Hekimini’, ‘İğne’, ‘Hastane’ ve ‘Kendilerine Eşlik Eden Kişiyi’ yönergelerini çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%92,9) kendisini çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sının dişçi koltuğu, %64,3 'ünün diş ve çürük çizdiği, %57,1 'inin maske, yarisının da (%50) eldiven çizdiği görülmektedir. Öğrencilerin hepsinin (%100) doktor ve Ağız çizmediği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarında ‘Kendilerini’, ‘Diş Hekimini’, ‘Kendilerine Eşlik Eden Kişiyi’, ‘İğneyi’, ‘Maskeyi’, ‘Dişçi Koltuğunu’, ‘Dişi’ çizdikleri, yalnız ‘Doktor’ u merkezde yüzde yetmiş köyde ise yüzde yüzü çizmediği gözlenmiştir. Köy Okullarında ‘Ağız’ çizmedikleri gözlenmiştir. ‘Çürük’ ise sadece köy okullarında ,çizilmiş olduğu gözlenmiştir.

Tablo 16 'da merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesinde öğrencilerin: Çoğunluğunun (%85,7) hastaneyi, dişçi koltuğunu ve eşlik eden kişiyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %78,6 'sı diş hekimini, %71,4 'ü iğneyi büyük çizdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi:* Tablo 26 'da köy okullarında diş doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin çoğunluğunun (92,9) hastaneyi ve eşlik eden kişiyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %85,7 'si iğneyi, %78,6 'sı dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %64,3 'ü kendisini küçük çizmiş olduğu görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarında ‘Hastaneyi’, ‘Dişçi Koltuğu’, ‘İğne’ yönergelerini büyük çizdiği gözlenmiştir. Köy Okullarında ‘Çocuğun Kendisini’ yönergelerini küçük

çizdikleri gözlenmiştir. Köy Okullarında 'Çocuğun Kendisi' yönergesini küçük çizimlerinden korkmuş olduklarını düşünebiliriz. Çocukların kaygı duydukları öğeleri, Hastane, Dişçi Koltuğu, İğne, Eşlik Eden Kişiyi daha büyük çizdiklerini gözlemlemekteyiz. 'Eşlik eden kişiyi' büyük çizimleri de korunma duygusuna bağlı olabilir. Çocuk resminin boy hiyerarşisi özelliği ,burada karşımıza çıkmaktadır. *Tablo 17 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin renk dağılım tablosunda:* 'Çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, yarısı (%50) kırmızı, %42,9 'u açık mavi, %35,7 'si sarı ve mor, %28,6 'sı pembe ve kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğu (%85,7) siyah, %42,9 'u turuncu, % 28,6 'sı kırmızı ve sarı, %21,4 'ü mavi, açık mavi, açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'dış' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah, %7,1 'i turuncu, koyu yeşil, açık mavi, kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'iğne' yönergesinde öğrencilerin %57,2 'sinin siyah, %21,4 'ü mor, 14,3'ü açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %57,2 'sinin açık mavi, %42,9 'unun pembe ve açık kahverengi, %35,7 'si kırmızı, %28,6 'sı sarı, turuncu ve açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde öğrencilerin %42,9 ' u siyah, %21,4 'ü kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.' maske' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah, %14,3 'ü koyu yeşil ve açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %35,7 'si mavi, %28,6 'sı kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'eldiven' yönergesinde %21,4 'ü siyah, %14,3 'ü açık mavi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'çürük' yönergesinde %21,4 'ü siyah, %14,3 'ü açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %35,7 'si sarı, %28,6 'sı pembe, %21,4 'ü kırmızı, mavi, koyu yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. *Tablo 27 'de İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin renk dağılım tablosu:* 'Çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %35,7 'si kırmızı, mor, %21,4'ü sarı, turuncu, pembe, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dış hekimi' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %21,4 'ü kırmızı, açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dış' yönergesinde öğrencilerin % 57,2 'si siyah, %14,3 'ü kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'iğne' yönergesinde öğrencilerin %78,6 'sı siyah, %21,4 'ü kırmızı, %14,3 'ü sarı, mavi, mor, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'hastane' yönergesinde

öğrencilerin çoğunluğunun (%85,7) siyah, %64,3 'ü açık kahverengi, %57,2 'si kırmızı ve turuncu ve mor renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde öğrencilerin yarısı(%50) siyah, %14,3 'ü mavi rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %64,3 'ü siyah, %35,7 'si kırmızı, %21,4 'ü açık yeşil renklerini kullanmış oldukları görülmektedir' eldiven' yönergesinde öğrencilerin %28,6 'sı siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %71,4 'ü siyah, %35,7 'si mor, %28,6 'sı kırmızı, pembe, %21,4 'ü mavi ve kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde öğrencilerin yarısı(%50) siyah, %14,3 'ü mavi rengi kullanmış olduğu görülmektedir.

Yorum: 'Çocuğun Kendisinde' ortak kullanılan renkler, siyah, kırmızı, mor, sarı renklerdir. Siyah yaş grubunda itici bir renk olarak kabul edilmiştir. kırmızı saldırganlık öfkeyi, mor gözü korktuğunda, sarı ailesine bağımlı olduğunda gözlemlenir. Bu ifadeden korkmuş olduğunu düşünebiliriz. 'Diş Hekimi' ortak kullanılan renkler, siyah, kırmızı, açık mavi renkleridir. Siyah itici, kırmızı öfke, açık mavi ise soğukluk ve yalnızlığı ifade eder Bu renk anlatımlarından, diş hekimine karşı korkmuş olduklarını düşünebiliriz. Farklı olarak merkez okullarında turuncu, açık kahverengi, mavi kullanılmıştır. Turuncu endişeyi, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında, mavi sakinliği ifade eder .'Çocuğun Kendisi' ortak kullanılan renkler, siyah, kırmızı, mor, kahverengi, pembe, sarı renklerdir. Siyah itici bir renk olarak kabul edilmiştir. Kırmızı saldırganlık öfkeyi, mor gözü korktuğunda, sarı ailesine bağımlı olduğunda gözlemlenir, pembe ise hastalığın çözümünü çağrıştırabilir. Bu renk ifadelerden kendisini, korkmuş olarak renk ifadelerinden düşünebiliriz. 'Diş' yönergesinde ortak renk siyahtır. Siyah itici renktir. Farklı olarak merkez de turuncu, koyu yeşil, açık mavi, kahverengi renkler, köy okullarında kırmızı renk kullanılmıştır. Turuncu endişeyi, yeşil sağlık ve iyileşmeyi, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında, açık mavi soğukluk ve yalnızlığı ifade eder. Kırmızı ise saldırganlık ve öfkeyi ifade eder. Bu anlatımlardan, merkez okullarındaki renk anlatımları köy okullarından daha fazladır.' İğne' yönergesinde ise ortak kullanılan renkler, siyah ve mor renklerdir. Siyah itici ,mor gözü korktuğunda kullanılır. Farklı olarak Merkezde açık mavi, köy okullarında kırmızı, sarı, mavi, açık kahverengi kullanılmıştır. Açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu, kırmızı saldırganlık öfkeyi, sarı ailesine bağımlı olduğunda, mavi sakinliği, açık kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında ifade eder. Ortak kullanılan renk anlatımlarından, iğneden korktuklarını, her iki okul için düşünebiliriz. 'Hastane' yönergesinde ortak kullanılan renkler siyah, kırmızı, turuncu, açık kahverengi renklerdir. Kırmızı ise

saldırganlık ve öfkeyi, turuncu endişeyi, açık kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanırlar. Farklı olarak Merkez, açık mavi, pembe, sarı, açık yeşil kullanırken köy okullarında mor renk kullanılmıştır. Açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu, pembe ise hastalığın çözümünü, sarı ailesine bağımlı olduğunda, açık yeşil fiziksel zayıflığı ifade ederken, köy okullarında kullanılan mor ise korkuyu ifade eder. Burada merkez okullarında 'Hastane' yönergesinde daha fazla renk kullanımı gözlemlemekteyiz. Bu renk anlatımlarından hastaneye karşı korkmuş olduklarını düşünebiliriz. 'Ağız' yönergesinde merkez okullarında siyah ve kırmızı renkler kullanılırken, köy okullarında ağız çizilmediği gözlenmiştir. Siyah itici, kırmızı saldırganlık öfkeyi ifade etmektedir. 'Maske' yönergesinde ortak kullanılan renkler siyah ve mavidir. Siyah renk itici olarak kabul edilirken mavi sakinliği ifade eder. Farklı olarak merkezde yeşil kullanılmıştır. Yeşil sağlık ve iyileşmeyi ifade eder. 'Dişçi Koltuğu' ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah renk itici olarak kabul edilir. Farklı olarak merkezde kullanılan renkler mavi ve kahverengi iken köy okullarında kırmızı ve açık yeşildir. Mavi sakinliği, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında, köy okullarında kullanılan kırmızı ise saldırganlık ve öfkeyi, açık yeşil fiziksel zayıflığı ifade eder. Burada her iki okulda endişe iticilik ve sakinlik fiziksel zayıflığı bir arada görmekteyiz. 'Eldiven' yönergesinde ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah renk, itici olarak kabul edilir. 'Çürük' yönergesinde ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah renk, itici olarak kabul edilir. Farklı olarak, merkezde açık yeşil kullanılmıştır. Açık yeşil, fiziksel zayıflığı ifade eder. Burada da merkez okullarında, endişe ve iyileşmeyi bir arada görmekteyiz. 'Çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde ortak kullanılan renkler siyah, kırmızı, mavi, pembe renkleridir. Siyah renk itici, kırmızı ise saldırganlık ve öfkeyi, mavi sakinliği, pembe ise hastalığın çözümünü ifade eder. Farklı olarak merkezde sarı, koyu yeşil kullanılırken, köy okullarında mor ve kahverengi kullanılmıştır. Sarı ailesine bağımlı olduğunda, koyu yeşil sağlık ve iyileşmeyi ifade ederken, köy okullarında kullanılan mor ise korkuyu, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarını ifade eder. Buradan da 'Çocuğa Eşlik Eden Kişi' yönergesinde çok fazla renk kullanımını her iki okulda da görmekteyiz. Çocukların Hastaneye giderken yanlarında mutlaka yakınlarını görmek istediğini, fazla renk kullanımlarından düşünebiliriz. Renk anlamlarından, endişe korku öfke iticilikle birlikte, sağlık aile bağımlılığı hastalığın çözümü gibi, anlamları da bir arada görmekteyiz.

Tablo 18 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formunda: 1. sıraya %42,9 'u hastaneye çizmiş olduğu görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 14 kız

öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası: Tablo 28' de 1. sıraya öğrencilerin yarısı,(%50) hastaneyi çizdiği görülmektedir.

Yorum: 1.Sıraya köy ve merkez okullarında Hastaneyi çizmişlerdir. Hastanenin her iki okullarda sol da ilk sıraya çizilmesi ben-merkezci kişiliğin ve duygusal doyum arayan kişilerin fazla olmasını gösterebilir. Bu yaş grubunda Hastane kavramı onlar için önemli bir yer tuttuğunu da düşünebiliriz.

Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrenci ile İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin karşılaştırılması:

Kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin yaşlarına ilişkin dağılımları: Tablo 29'da öğrencilerin yarısı (%50) 8 yaşında, %33,7 'si 6 yaşında, %16,7 'si 6 buçuk yaşında olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin yaşlarına ilişkin öğrenci dağılımları:* çoğunluğunun Tablo 39'da (66,7) 7 yaşında, %33 'ünün 6 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 30 'da merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlarında: 6 yaşında iki öğrenciden biri okul öncesi eğitim almış diğeri almamış. olduğu 6 buçuk yaşındaki öğrencinin okul öncesi eğitim almış olduğu görülmektedir. 8 yaşındaki üç öğrenciden ikisi okul öncesi eğitim almış, birinin almamış olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar:* Tablo 40 'da 6 yaşında olan iki öğrencinin okul öncesi eğitimi almadığı görülmektedir. 7 yaşındaki dört öğrencinin üçünün okul öncesi eğitim almış, birinin almamış olduğu görülmektedir.

Tablo 31 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formunda "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Çoğunluğunun (66,7) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen Tablo 41'de 6 erkek öğrencinin "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrenciler:* Hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarının tamamının, evet cevabı birbiriyle eşittir.

Tablo 32 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formunda " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: öğrencilerin çoğunluğunu (66,7) hepsini yaptığını, % 33,2 'si kitap okuduğunu belirtmiştir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrenciler: Tablo 42'de verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar öğrencilerin yarısı (%50) resim yaptığını, %33,3 'ü müzik dinlediğini, %16,7 'si spor yaptığını belirtmiştir.

Yorum: Hepsini yapanlar, ,merkez okullarında daha fazladır. Kitap okuyanlar ve müzik dinleyenler oranları, her iki okulda birbirine yakinken, köy okullarında farklı olarak resim yapanlar ve spor yapanlar da vardır.

Tablo 33 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formunda " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Öğrencilerin çoğunluğunun (83,3) evet cevabını verdiği görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 43'de öğrencilerin yarısının (%50) evet, yarısı (%50) hayır cevabını verdiği gözlenmektedir. Yorum: Merkez Okullarında çoğunluğunun evet cevabı verdiği görülürken, köy okullarında ise yarısının evet yarısının hayır cevabı verdikleri gözlenmiştir.

Tablo 34 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin kişisel bilgi formunda " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 44'de öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Her iki okulda da ortak olarak, hayır cevabı verdikleri gözlenmiştir.

Tablo 35 'de merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesi: Öğrencilerin hepsinin (%100) resimlerinde kendilerini, diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%83,3) diş, iğne, ağız, maske ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %66,7 'si eldiven ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) doktor çizmiş olduğu görülmektedir. İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin

takip gözlem formu değerlendirmesi: Tablo 45'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, hastane ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%66,7) diş çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısı da (%50) diş hekimi, ağız, dişçi koltuğu ve çürük çizmiş olduğu görülmektedir. Hepsinin (%100) maske ve eldiven çizmediği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve Köy Okullarında ortak olarak ' Kendisi', ' Diş Hekimi', ' Hastane', ' Dişçi Koltuğu', ' Diş', ' Ağız', ' Eşlik eden Kişi', ' Çürük' çizdikleri gözlemlenmektedir. Farklı olarak 'İğne', ' Maske', ' Eldiven' yönergelerini Merkez Okullarının çizdikleri gözlenmiştir. 'Maske', ' Eldiven', ' Doktor', 'İğne' yönergelerini Köy Okullarının çizmediği gözlenmiştir.

Tablo 36 'da merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi: Öğrencinin çoğunluğunun (%83,3) 'Diş Hekimini', ' Diş', 'İğneyi' ve 'Eşlik Eden Kişiyi' büyük çizmiş olduğu görülmektedir. %66,7 'sı 'Kendisini', 'Hastaneyi', 'Ağız', ' Dişçi Koltuğunu', 'Eldiveni', 'Çürüğü' büyük çizdiği görülmektedir. Yarısının da (%50) Maskeyi büyük çizmiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi:* Tablo 46'da öğrencinin hepsinin (%100) hastaneyi büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%83,3) Eşlik eden Kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. Yarısı (%50) Kendisini ve Çürüğü büyük çizdiği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarında , 'Hastane', ' Kendisi', ' Eşlik Eden Kişi', ' Çürük' ortak büyük çizilen yönergelerdir. Merkez Okullarında 'Diş hekimi', 'Diş', 'İğne', ' Ağız', ' Dişçi Koltuğu', ' Eldiven', ' Maske' büyük çizilen yönergelerdir. Bu karşılaştırmadan merkez okullarında büyük çizilen yönergelerin, köy okullarından daha fazla olduğunu görmekteyiz. Çocuk resminin boy hiyerarşisi özelliği ,burada karşımıza çıkmaktadır. Buradan da, merkez okullarında büyük çizilen öğelerin sayıca fazla olmasından kaygının ,köy okullarından daha fazla olmasını bekleyebiliriz.

Tablo 37 'de merkez okullarında diş doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin renk dağılım tablosu: 'Çocuğun kendisi' yöngesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, yarısı (%50) turuncu, %33,3 'ü mavi ve açık mavi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş hekimi ' yöngesinde %66,7 'si siyah, %33,3 'ü kırmızı, sarı turuncu renkleri kullanmış olduğu görülmektedir. 'diş' yöngesinde öğrencilerin yarısının (% 50) siyah, %33,3 'ü mor rengi

kullanmış olduğu görülmektedir. 'doktor' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'iğne' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah ve kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%83,3) siyah, kırmızı, %66,7 'si mor yarısı (%50) turuncu, koyu yeşil, pembe, açık mavi, açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) kırmızı, %33,3 'ü siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'maske' yönergesinde %33,3 'ü koyu yeşil ve siyah renklerini kullanmış olduğu görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde %66,7 'si siyah, %33,3 'ü koyu yeşil renklerini kullanmış olduğu görülmektedir. 'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü sarı ve siyah renklerini kullanmış olduğu görülmektedir. 'çürük' yönergesinde öğrencilerin yarısı (%50) kahverengi, %33,3 'ü siyah rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, %33,3 'ü kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin renk dağılım tablosu:* ' Tablo 47' de Çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si siyah, %33,3 'ü turuncu, %16,7 'si mavi ve mor rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si turuncu, açık mavi ve açık kahverengi rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si mavi ve mor rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin %66,7 'si mor, yarısının (%50) turuncu ve siyah, %33,3 'ü açık yeşil ve açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si kırmızı, mavi ve pembe renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %33,3 'ü siyah, %16,7 'si sarı ve mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'çürük' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah, %16,7 'si mavi rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah, %33,3 'ü kırmızı, sarı, mor ve pembe renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Yorum: 'Çocuğun Kendisi' yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ,turuncu, mavi renkleridir. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, turuncu endişeyi, mavi sakinliği ifade eder. Farklı olarak merkez açık mavi kullanılırken, köy okullarında mor renkleri kullanılmıştır. Açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu ifade ederken, mor korkuyu ifade eder. Bu renk anlatımlarından köy okullarında mor rengin ve açık mavi kullanılmasından kaygının ve korkunun 'Çocuğun Kendisi' yönergesinde merkez

okullarına göre daha fazla olduğunu görmekteyiz.’ Diş Hekimi’ yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ve turuncudur. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, turuncu endişeyi ifade eder. Buradan da her iki okulda endişeli bir görünüm görmekteyiz. Farklı olarak merkez okullarında kırmızı, sarı renk kullanılırken, köy okullarında açık mavi ve açık kahverengi kullanıldığını görmekteyiz. Kırmızı saldırganlık öfkeyi, sarı ailesine bağımlı olduğunu, açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Bu renk anlatımlarından, her iki okulda diş hekimine karşı korkmuş olduklarını düşünebiliriz. ’Diş’ yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ve morudur. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, mor korkuyu ifade eder. Farklı olarak köy Okullarında mavi renk kullanıldığını görmekteyiz. Mavi sakinliği ifade eder. Buradan da köy okullarında korku ve sakinliği renk anlatımlarından bir arada kullanıldığını görmekteyiz.’ Doktor’ yönergesini merkez okullarının siyah renk kullandığını görmekteyiz. Köy okullarında doktor çizilmemiştir. Siyah renk itici olarak kabul edilmiştir.’ İğne’ yönergesini merkez okullarında siyah ve kırmızı renk kullanımı görmekteyiz. Siyah renk itici olarak kabul edilmiş, kırmızı saldırganlık öfkeyi ifade etmektedir. Bu anlatımlarından Doktora ve iğneye karşı itici ve öfkeli kaygılı bir anlatımı, renk kullanımlarından düşünebiliriz. ’Hastane’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan, siyah, mor, açık kahverengi renkleridir. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, mor korkuyu, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Farklı olarak merkez okullarında kırmızı, koyu yeşil, pembe, açık mavi renkleri kullanılırken, köy okullarında açık yeşil kullanılmıştır. Merkezde kırmızı, saldırganlık öfkeyi, koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, pembe hastalığın çözümünü, açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu huzuru ifade ederken, köy okullarında açık yeşil ise fiziksel zayıflık yada sağlığa kavuşulmuş olmasının göstergesidir. Bu anlatımlarda merkez okullarında renk kullanımı, köy okullarından daha fazladır. Bu anlatımlardan öfke, sağlık iyileşme ve sağlığa kavuşma düşüncelerini bir arada görmekteyiz. ’Ağız’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renkler kırmızı ve siyahtır. Farklı olarak köy okullarında mavi ve pembe renk kullanımını görmekteyiz. Buradan da köy okullarında kullanılan renkler merkez okullarından daha fazladır. Merkezde kullanılan siyah renk itici olarak kabul edilirken, kırmızı, saldırganlık öfkeyi ifade eder. Köy okullarında kullanılan mavi sakinliği, pembe hastalığın çözümünü ifade eder. Köy okullarında öfkeyle, sakinliği ve hastalığın çözümünü bir arada görmekteyiz.’ Maske’ merkez okullarında koyu yeşil ve siyah renk kullanılmıştır. Koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, siyah renk itici

olarak kabul edilmiştir. İyileşme ve iticiliği bir arada renk anlatımında görmekteyiz. 'Dişçi Koltuğu' merkez ve köy okullarında siyah renk kullanılmıştır. Siyah renk itici olarak kabul edilir. Farklı olarak merkez okullarında koyu yeşil kullanılırken, köy okullarında sarı ve mavi renkleri kullanılmıştır. Merkez okullarında koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, köy okullarında sarı ailesine bağımlı olduğunu, mavi sakinliği renk anlatımlarından görmekteyiz. Bu anlatımlarından köy okullarında kullanılan renkler daha fazladır, sakinlik aileye bağlılık görmekteyiz. 'Eldiven' merkez okullarında sarı ve siyah renk kullanımını görmekteyiz. Siyah renk itici olarak, sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu ifade etmektedir. 'Çürük' yönergesini merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk Siyahtır. Farklı olarak merkez okullarında kullanılan kahverengi renk iken, köy okullarında ise mavi renktir. Ortak kullanılan siyah renk, itici olarak kabul edilir. Merkez okullarında kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında köy okullarında mavi sakinliği renk anlatımlarından görmekteyiz. 'Eşlik Eden Kişi' merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renkler siyah ve kırmızıdır. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, kırmızı, saldırganlık öfkeyi ifade eder. Farklı olarak köy okullarında sarı, mor, pembe renkleri kullanılmıştır. Sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, mor korkuyu ifade, pembe hastalığın çözümünü ifade etmektedir. Buradan Köy Okullarında kullanılan renklerin, merkez okullarından daha fazla olduğunu görmekteyiz. Buradan da köy okullarında aile bağımlılığı, korku ve hastalık çözümünü ifade etmektedir. *Merkez okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formu:* Tablo 38'de öğrencilerin hepsi (%100) 1. sıraya hastaneyi, yarısı (%50) 6. sıraya iğneyi çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısı (%50) 10. sıraya dış hekimini çizmiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna gitmeyen 6 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formu:* Tablo 48'de 1. sıraya öğrencilerin yarısı (%50) hastaneyi çizdiği görülmektedir. 5.sıraya öğrencilerin yarısı (%50) eşlik eden kişiyi çizdiği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve Köy Okullarında ortak olarak 1.sıraya 'Hastaneyi' çizmiş oldukları gözlenmiştir. Farklı olarak Merkez Okullarında 6. Sıra 'İğne'10. Sıraya 'Dış Hekimini' çizdikleri Köy Okullarında ise 5. Sıraya 'Çocuğa Eşlik Eden Kişiyi' çizdikleri gözlenmiştir. Hastanenin her iki okullarda sol da ilk sıraya çizilmesi ben-merkezci kişiliğin ve duygusal doyum arayan kişilerin fazla olmasını gösterebilir. Bu yaş grubunda Hastane kavramı onlar için önemli bir yer tuttuğunu da düşünebiliriz. Merkez Okullarında iğne, dış

hekimini öncelikli iken ,köy okullarında eşlik eden kişi yönergesinin daha öncelikli olduğunu düşünebiliriz.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrenci ile İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin karşılaştırılması:

Kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 49 'da merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin yaşlarına ilişkin dağılımlarında öğrencilerin yarısı (%50) 6 yaşında , yarısının (%50) 7 yaşında olduğu görülmektedir. Tablo 59 'da köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencilerin yaşlarına ilişkin dağılımlarında öğrencilerinin çoğunluğunun (%87,5) 7 yaşında , %12,5 'inin 8 yaşında olduğu görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar: Tablo 50' de 6 yaşında olan dört öğrenci okul öncesi eğitim almış, 7 yaşında olan dört öğrencinin de okul öncesi eğitimi almış olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrenciler:* Tablo 60' da ilişkin dağılımlarında 7 yaşında olan dört öğrenci okul öncesi eğitim almış olduğu, üç öğrencinin okul öncesi eğitim almadığı görülmektedir. 8 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim aldığı görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar: Tablo 51'de ilişkin dağılımlar öğrencilerin hepsi (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencilerin "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrenciler:* Tablo 61'de hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarının tamamı, evet cevabı eşittir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 52'de öğrencilerin yarısı (%50) hepsini yaptığını , %25 'i resim yaptığını, %12,5 müzik dinlediğini, kitap okuduğunu belirtmiştir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara*

ilişkin dağılımlar: Tablo 62'de öğrencilerin %37,5 'i resim yaptığını, %25 'i müzik dinlediğini ve hepsini yaptığını belirtmiştir.

Yorum: Merkez okullarında yarısının hepsini yaptığı, köy okullarında ise %25 'i hepsini yaptığını görmekteyiz. Buradan hepsini yapanlar merkez okullarında daha fazladır. Merkez okullarında ve köy okullarında resim yapanlar eşittir. Merkez okullarda müzik dinleyenler daha azdır, köy okullarında ise daha fazladır.

Merkez okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 53' de öğrencilerin %62,5 'inin evet cevabını verdiği görülmektedir. *İl merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencilerin " Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar:* Tablo 63' de öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Köy okullarında çoğunluğunun evet cevabı verdiği görülürken, merkez okullarında ise %62,5 'inin evet, yarısının hayır cevabı verdikleri gözlenmiştir.

Merkez okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 54 'de öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencilerin Tablo 64 'de " Okulunuza diş doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar:* Öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Her iki okulda da ortak olarak, hayır cevabı verdikleri gözlenmiştir.

Merkez okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesinde öğrenciler: Tablo 55'de resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimini, iğneyi, hastaneyi, maskeyi ve dişçi koltuğunu çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %62,5 'inin diş ve eldiven çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) ağız çizdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesi:* Tablo 65'de öğrencilerin resimlerinde hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimi, hastane, dişçi koltuğu, ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%75) iğneyi çizmiş olduğu görülmektedir. Yarısının (%50) eldiven ve dişçi çizmiş olduğu

görülmektedir. Öğrencilerin hepsinin (%100) doktor , çoğunluğunu (%87,5) ağız çizmediği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarında ortak olarak ‘ Kendisi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘ İğne’ Hastane’, ‘ Dişçi Koltuğu’, ‘ Diş’, ‘ Eşlik eden Kişi’ ‘ Eldiven’ çizdikleri gözlemlenmektedir. Farklı olarak ‘Ağız’ yönergelerini Merkez Okullarının çizmedikleri gözlenmiştir. ‘Doktor’ ‘Ağız’, yönergelerini köy okullarının çizmedikleri gözlenmiştir.

Merkez okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi: Tablo 56' da öğrencilerin hepsinin (%100) diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%87,5) eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. % 75 'inin iğneyi büyük çizdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi:* Tablo 66' da öğrencilerin hepsi (%100) diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %87,5 'inin eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. % 75 'inin kendisini küçük çizdiği görülmektedir. öğrencinin hepsi (%100) diş hekimini, hastaneyi ve dişçi koltuğunu büyük çizdiği görülmektedir. %87,5 'inin eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. % 75 'inin kendisini küçük çizdiği görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarında , ‘ Diş hekimini’ ‘Hastane’, ‘ Dişçi Koltuğu’ Eşlik Eden Kişi’, ortak büyük çizilen yönergelerdir. Merkez Okullarında ‘İğne’ büyük çizilen yönergelerdir. Köy okullarında ‘Çocuğun Kendisi’ küçük çizilmiştir. Merkez okullarında ‘İğne’, ‘ Diş Hekimi’ ‘Hastane’, ‘Dişçi Koltuğu’ yönergelerini büyük çizmeleri kaygı duymalarından dolayı olabilir. Köy Okullarında ‘Çocuğun Kendisi’ yönergelerini küçük çizmelerinden korkmuş olduklarını düşünebiliriz. Çocukların her iki okulda ‘ Eşlik Eden Kişiyi’ daha büyük çizdiklerini gözlemlemekteyiz. Eşlik eden kişiyi büyük çizmeleri de korunma duygusuna bağlı olabilir. Çocuk resminin, Boy Hiyerarşisi Özelliği burada karşımıza çıkmaktadır. *Merkez okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin renk dağılım tablosunda 'çocuğun kendisi' yönergelerinde öğrenciler:* Tablo 57' de hepsinin (%100) siyah, %62,5 'i pembe, yarısının (%50) mor rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'diş hekimini' yönergelerinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah, %37,5 'i turuncu ve açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir. 'diş' yönergelerinde öğrencilerin yarısının (%50) siyah renk kullandığı görülmektedir. 'doktor' yönergelerinde öğrencilerin % 37,5 'i siyah, %25 'i açık mavi renkleri kullanmış olduğu görülmektedir. 'iğne'

yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah, yarısının (%50) turuncu, %37,5 'i sarı ve kahverengi rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin hepsinin (%100) siyah, %37,5 'i sarı, açık yeşil, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'eldiven' ve 'çürük' yönergelerinde %62,5' inin siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %75 'inin siyah ve sarı, yarısının (%50) mavi % 37,5 'i kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 8 kız öğrencinin renk dağılım tablosu:* Tablo 67' de 'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i kırmızı ve mor renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i açık mavi, %25 'i sarı, mor ve açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%87,5) siyah ve kırmızı rengi, %62,5 'i sarı, pembe rengi, yarısının (%50) mor, açık mavi ve açık kahverengi renklerini kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i kırmızı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'çocuğa eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%75) siyah, yarısının (%50) kırmızı, %37,5 'i açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %62,5 'i siyah, %37,5 'i kırmızı ve mor renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i koyu yeşil, mor ve açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'iğne' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i sarı, mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, açık yeşil ve açık kahve renklerinin kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde %12,5 'i koyu yeşil rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'maske' yönergesinde %12,5 'i mavi, turuncu, siyah ve açık kahverengi renklerinin kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde %12,5 'i mavi, turuncu, siyah ve açık kahverengi renklerinin kullanmış oldukları görülmektedir. 'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %12,5 'i açık mavi, %25'i siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'çürük' yönergesinde öğrencilerin %37,5 'i siyah, %12,5 'i kırmızı, sarı, mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, pembe, açık yeşil, açık mavi, kahverengi, açık kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir.

Yorum: 'Çocuğun Kendisi' yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ,mordur. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, mor korkuyu ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında

pembe renk kullanılırken, köy okullarında kırmızı renk kullanılmıştır .Köy okullarında kullanılan kırmızı, saldırganlık öfkeyi, Merkez okullarında pembe ise hastalığın çözümünü, anlatır. ‘Çocuğun Kendisi’ yönergesinde merkez ve köy okullarında kaygının yansımaları görmektedir. ’Diş Hekimi’ ortak kullanılan renkler: siyah, açık mavi renkleridir. Siyah itici, açık mavi ise soğukluk ve yalnızlık duygusunu ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında turuncu, kullanılmıştır. Turuncu endişeli bir durumu anlatır. Köy okullarında farklı olarak, sarı, mor, açık kahverengi renkleri kullanılmıştır. Sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, mor korkuyu açık mavi ise soğukluk ve yalnızlık duygusunu, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Bu renk anlatımlarından merkez ve köy okullarında ‘Diş Hekimi’ yönergesinde kaygının, renklere yansımaları görmektedir. ’Diş’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah itici renk olarak kabul edilir. Farklı olarak köy okullarında ‘Diş’ yönergesinde koyu yeşil, mor, açık mavi renkleri kullanılmıştır. Koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, mor korkuyu, açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu ifade eder. Köy okullarında kullanılan renkler, merkez okullarından fazladır. ‘Doktor’ yönergesinde merkez okullarında siyah, açık mavi renkleri kullanılmıştır. Köy okullarında doktor çizilmemiştir. Siyah itici, açık mavi ise soğukluk ve yalnızlık duygusunu ifade eder. ’İğne’ merkez ve köy okullarında siyah rengi kullanılmıştır. Farklı olarak köy okullarında sarı, mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, açık yeşil, açık kahverengi renkleri kullanılmıştır. Sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, turuncu endişeyi ,koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, açık yeşil fiziksel zayıflığı, mor korkuyu ,açık mavi ise soğukluk ve yalnızlık duygusunu, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Buradan da köy okullarında kullanılan renkler, merkez okullarından fazladır. Bu renk anlatımlarından, iğneye karşı merkez ve köy okullarında kaygının, renklere yansımaları görmektedir. ‘Hastane’ yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ve sarı renkleridir. Siyah itici, sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında kahverengi rengi kullanılırken, köy okullarında kırmızı, pembe, mor, açık mavi, açık kahverengi renkleri kullanılmıştır. Merkezde açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında, köy okullarında kırmızı, saldırganlık öfkeyi, merkez okullarında pembe ise hastalığın çözümünü açık mavi ise soğukluk ve yalnızlık duygusunu, mor korkuyu, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. ’Hastane’ yönergesinde köy okullarında kullanılan renklerin merkez okullarından daha fazladır. Bu renk anlatımlarından da merkez ve köy okullarında, hastaneye karşı daha kaygının renklere

yansımasını görmekteyiz. ‘Maske’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak siyah renk kullanılmıştır. Farklı olarak köy okullarında mavi, turuncu, açık kahverengi renkleri kullanılmıştır. Mavi sakinliği, turuncu endişeyi, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Bu renk anlatımlardan da merkez ve köy okullarında, maskeye karşı daha kaygılı olduklarını düşünebiliriz. ‘Dişçi Koltuğu’ merkez ve köy okullarında siyah renk kullanılmıştır. Siyah renk itici olarak kabul edilir. Farklı olarak merkez okullarında sarı, açık yeşil, açık kahverengi kullanılırken, köy okullarında kırmızı renk kullanılmıştır. Merkez okullarında kullanılan sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, açık yeşil fiziksel zayıflığı, açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında, Köy okullarında kullanılan kırmızı saldırganlığı ve öfkeyi ifade eder. Bu anlatımlardan merkez ve köy okullarında ‘Dişçi Koltuğu’ yönergesine karşı kaygının yansımasını renk anlatımlarından görmekteyiz. ‘Eldiven’ yönergesinde merkez ve köy okullarında siyah renk kullanılmıştır. Farklı olarak köy okullarında açık mavi kullanılmıştır. Açık mavi soğukluk ve yalnızlığı ifade eder. Bu renk anlatımlarından, merkez ve köy okullarında eldivene karşı kaygılı olduklarını renk yansımasından düşünebiliriz. ‘Çürük’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk siyahtır. Merkez okullarında farklı olarak, kırmızı, sarı renkleri kullanılırken, köy okullarında mavi, turuncu, koyu yeşil, mor, pembe, açık yeşil, açık mavi, kahverengi, açık kahverengi renkleri kullanılmıştır. Merkez okullarında kullanılan kırmızı saldırganlığı öfkeyi, kullanılan sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, köy okullarında kullanılan, mavi sakinliği, mor korkuyu, pembe hastalığın çözümünü, turuncu endişeyi, açık yeşil fiziksel zayıflığı, koyu yeşil sağlık ve iyileşmenin göstergesi, açık kahverengi, kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında, açık mavi soğukluk ve yalnızlığı ifade eder. Köy okullarında kullanılan renkler, merkez okullarından fazladır. Merkez ve köy okullarında çürüğe karşı, daha kaygılı olduklarını renk anlatımlarından düşünebiliriz. ‘Eşlik Eden Kişi’ merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renkler siyah ve kırmızıdır. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, kırmızı, saldırganlık öfkeyi ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında sarı, mavi renkleri kullanılırken, köy okullarında açık kahverengi rengi kullanılmıştır. Merkez okullarında sarı renk ise ailesine bağımlı olduğunu, mavi ise sakinliği, köy okullarında kullanılan açık kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Buradan merkez ve köy okullarında renk anlatımlarından, eşlik eden kişiye karşıda kaygı duyduklarını düşünebiliriz.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formu: Tablo 58' de 1. sıraya öğrencilerin %75 'inin hastaneyi çizdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 8 kız öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formu:* Tablo 68' de 1. sıraya %75 'i hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

“Yorum: Merkez ve köy okullarında ortak olarak 1.sıraya ‘Hastane’ çizmiş oldukları gözlenmiştir. Hastanenin her iki okullarda sol da ilk sıraya çizilmesi ben-merkezci kişiliğin ve duygusal doyum arayan kişilerde olduğunu düşünebiliriz. Hastaneyle ilgili önceliği bu yansımadan görmekteyiz.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrenci ile İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin karşılaştırılması:

Kişisel bilgi formundan özetleyici bilgiler:

Tablo 69 'da merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin %63,6 ' sı 7 yaşında, %18,2 'si 8 yaşında, %9,1 'i 6 ve 7,5 yaşında olduğu görülmektedir. Tablo 80' de köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin çoğunluğunun (%90,1) 7 yaşında, %9,1 'inin 6 yaşında olduğu görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar: Tablo 70' de 6 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim almamış olduğu, 7 yaşında olan altı öğrencinin okul öncesi eğitim almış, bir öğrencinin almamış olduğu görülmektedir. 7 buçuk ve 8 yaşındaki öğrencilerinde okul öncesi eğitim almış olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin yaşa göre okul öncesi eğitimi almış öğrencilere ilişkin dağılımlar:* Tablo 81' de 6 yaşında olan bir öğrencinin okul öncesi eğitim almış olduğu, 7 yaşında olan beş öğrencinin okul öncesi eğitim almış, beş öğrencinin almamış olduğu görülmektedir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 71 'de öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin "Resim yapmak sizi mutlu eder mi ? " sorusuna öğrenciler:* Tablo 82' de hepsinin (%100) evet cevabını vermiş olduğu görülmektedir.

Yorum: Merkez ve köy okullarının tamamı, evet cevabı eşittir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 72' de öğrencilerin %36,4 'ü resim yaptığını, %27,3 'ü kitap okuduğunu ve hepsini yaptığını, %9,1 'i spor yaptığını belirtmiştir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin " Boş vaktinizde neler yaparsınız ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar:* Tablo 83' de öğrencilerin %63,6 'sı resim yaptığını, %18,2 'si kitap okuduğunu, %9,1 ' i hepsini ve spor yaptığını belirtmiştir.

Yorum: Köy okullarında resim yapanların, merkez okullarından fazladır. Merkez okullarında kitap okuyanlar, köy okullarından fazladır. Merkez okullarında ve köy okullarında, hepsini yapanlarla spor yapanlar eşittir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin" Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 73 ' de öğrencilerin %81,8 'i evet cevabını verdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin" Süt dişiniz çıktı mı ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar:* Tablo 84 ' de ilişkin dağılımlar öğrencilerin hepsinin (%100) evet cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Köy okullarının tamamı evet cevabını verirken, merkez okullarında %81,8'i evet cevabını vermiştir.

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar: Tablo 74' de öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin " Okulunuza dış doktorları geldi mi ? " sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplara ilişkin dağılımlar:* Tablo 85' de öğrencilerin hepsinin (%100) hayır cevabını verdiği görülmektedir.

Yorum: Her iki okulda da ortak olarak, hayır cevabı verdikleri gözlenmiştir

Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesinde öğrenciler: Tablo 75' de hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimi, hastane, dişçi koltuğu, ve eldiven çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) iğne ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %81,8 'i maskeyi, %72,7 'si diş ve ağız çizmiş olduğu görülmektedir. %36,4 'ü doktor ve

çürük çizmiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 11 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin takip gözlem formu değerlendirmesinde öğrenciler:* Tablo 86' da hepsinin (%100) kendilerini, diş hekimi çizmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) hastane ve eşlik eden kişiyi çizmiş olduğu görülmektedir. %72,7 'si iğne, %54,5 'i diş ve dişçi koltuğu çizmiş olduğu görülmektedir. %18,2 'si doktor, ağız, maske ve çürük, %36,4 'ü eldiven çizmiş olduğu görülmektedir.

Yorum: Merkez ve Köy Okullarında ortak olarak ‘ Kendisi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘Diş’, ‘Doktor’ ‘İğne’ Hastane’, ‘Ağız’, ‘Maske’ Dişçi Koltuğu’, ‘Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik eden kişi’ yönergelerini çizmiş oldukları gözlenmiştir.

Merkez okullarında diş doktoruna giden 11 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesinde öğrenciler: Tablo 76' da hepsi (%100) hastaneyi büyük çizdiği görülmektedir. Çoğunluğunun (%90,9) dişçi koltuğu ve eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'sinin diş hekimini, iğneyi ve eldiveni büyük çizdiği görülmektedir. %63,6 'sının kendisini büyük çizdiği görülmektedir. %63,6 ‘sı maskeyi küçük çizmiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 11 erkek öğrencinin dental kaygı yönergelerinin form karşılaştırma değerlendirmesi:* Tablo 87' de çoğunluğunun (%81,8) hastane ve eşlik eden kişiyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'si diş hekimi ve iğneyi büyük çizdiği görülmektedir. %72,7 'sı kendisini, küçük çizdiği görülmektedir.

“Yorum: Merkez ve köy okullarında, ‘ Hastane’, Eşlik Eden Kişi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘İğne’ ortak büyük çizilen yönergelerdir. Bu yönergedeki hastane, diş hekimi, iğneye karşı kaygı duyabilirler. Köy Okullarında ‘Çocuğun Kendisi’ yönergesini küçük çizmelerinden korkmuş olduklarını düşünebiliriz. Çocukların her iki okulda ‘ Eşlik Eden Kişiyi’ daha büyük çizdiklerini gözlemlemekteyiz. Eşlik eden kişiyi büyük çizmeleri de korunma duygusuna bağlı olabilir. Çocuk resminin Boy Hiyerarşisi Özelliği burada karşımıza çıkmaktadır. *Merkez okullarında diş doktoruna giden 11 erkek öğrencinin renk dağılım tablosu:* Tablo 78' de 'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) siyah, %36,4 'ü kırmızı ve mavi, %27,3 'ü sarı ve turuncu renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %81,8 'inin siyah, %18,2 'si kırmızı, mavi, pembe, açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

'doktor' yönergesinde öğrencilerin % 35,4 'ü siyah, %18,2 'si kırmızı ve açık yeşil renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'İğne' yönergesinde öğrencilerin %72,7 'si siyah, %18,2 'si kırmızı ve açık yeşil renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin çoğunluğunun (%90,9) siyah rengi, %54,5 'i açık mavi, %45,5 'i turuncu, %36,4 'ü kırmızı, mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde öğrencilerin %63,6 siyah,%9,1'i kırmızı sarı, mor pembe ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde öğrencilerin %72,7 siyah,%18,2 mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %90,9 'u siyah, %36,4 'ü mavi, %27,3 'ü açık mavi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %81,8'i siyah ,%18,2'i kırmızı ve mavi renkleri kullanmış oldukları görülmüştür. 'çürük' yönergesinde öğrencilerin %36,4'ü siyah %9,1 kırmızı, sarı, koyu yeşil, açık yeşil renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'eşlik eden kişi' yönergesinde %81,8 'i siyah, %18,2 'si kırmızı, koyu yeşil ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında diş doktoruna giden 11 erkek öğrencinin renk dağılım tablosu:* Tablo 88' de 'çocuğun kendisi' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %18,2 'si turuncu, açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş hekimi' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %27,3 'ü kırmızı, %18,2 'si sarı renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'diş' yönergesinde öğrencilerin %45,5 'i siyah, %9,1 'i kırmızı, koyu yeşil ve pembe renkleri kullanmış olduğu görülmektedir. 'doktor' yönergesinde öğrencilerin %9,1 'i turuncu, mor ve siyah renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'iğne' yönergesinde öğrencilerin %54,5 'i siyah, %27,3 'ü kırmızı rengi kullanmış olduğu görülmektedir. 'hastane' yönergesinde öğrencilerin %63,6 'sı siyah, %36,4 'ü sarı, %27,3 'ü kırmızı rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'ağız' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'maske' yönergesinde öğrencilerin %9,1'i kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'dişçi koltuğu' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si açık yeşil ve siyah, %9,1 'i kırmızı, sarı, mavi açık mavi ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'eldiven' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si siyah, %9,1 'i kırmızı ve kahverengi renkleri kullanmış oldukları görülmektedir. 'çürük' yönergesinde öğrencilerin %18,2 'si siyah rengi kullanmış oldukları görülmektedir. 'eşlik eden kişi' yönergesinde öğrencilerin %45,5 'i siyah, %18,2 'si pembe rengi kullanmış oldukları görülmektedir.

Yorum: ‘Çocuğun Kendisi’ yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah, turuncu renkleridir. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, turuncu endişeyi, ifade eder. Farklı olarak merkez kırmızı, mavi, sarı kullanılırken köy okullarında açık mavi, kahverengi renkleri kullanılmıştır. Merkezde kullanılan kırmızı saldırganlığı öfkeyi, mavi sakinliği ifade ederken, sarı ailesine bağımlılığını ifade ederken köy okullarında kullanılan açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusuna, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyulduğunda kullanılır. Bu ortak kullanılan renk anlatımlarından ‘Çocuğun Kendisi’ yönergesinde endişenin her iki okulda daha fazla olduğunu görmekteyiz.’ ‘Diş Hekimi’ yönergesinde ortak kullanılan renkler, siyah ve kırmızıdır. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, kırmızı saldırganlığı öfkeyi ifade eder. Buradan da her iki okulda endişeli bir görünüm görmekteyiz. Farklı olarak merkez okullarında mavi, pembe, açık mavi, kahverengi renk kullanılırken köy okullarında sarı renk kullanıldığını görmekteyiz. Açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu, mavi sakinliği, pembe hastalığın çözümünü, kahverengi ise de korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. ‘diş’ yönergesinde merkez e köy okullarında ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah renk, itici bir renk olarak kabul edilir. Farklı olarak köy okullarında kırmızı, koyu yeşil, pembe renkleri kullanılmıştır. Kırmızı saldırganlığı öfkeyi ifade ederken, koyu yeşil iyileşmeyi ifade ederken pembe rengi ise hastalığın çözümünü anlatır. Bu renk anlatımlarından köy okulların da daha fazla renk kullanımı görmekteyiz. ‘doktor’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah itici bir renk olarak kabul edilir. Farklı olarak, merkez okullarında kırmızı ve açık yeşil kullanılırken köy okullarında turuncu ve mor renkleri kullanılmıştır. Merkez okullarında kullanılan, kırmızı saldırganlığı ve öfkeyi, açık yeşil fiziksel zayıflığı ifade ederken köy okullarında kullanılan turuncu endişeyi, mor rengi ise korkuyu ifade eder. Bu renk anlatımlarında doktora karşı merkez ve köy okullarında, kaygılı olduklarını düşünebiliriz. ‘İğne’ yönergesini merkez okullarında köy okullarında siyah ve kırmızı renk kullanımı görmekteyiz. Siyah renk itici olarak kabul edilmiş, kırmızı saldırganlık öfkeyi ifade etmektedir. Bu anlatımlarından doktora ve iğneye karşı itici ve kaygılı bir anlatımı renk kullanımlarından düşünebiliriz. Farklı olarak merkez okullarında açık yeşil kullanılmıştır. Merkez okullarında kullanılan, açık yeşil fiziksel zayıflığın ifadesidir. Hastane’ yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan, siyah, kırmızı renkleridir. Siyah renk itici olarak kabul edilirken, kırmızı öfkeyi ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında açık mavi, turuncu, mavi, kahverengi renkleri kullanılırken, köy okullarında sarı rengi kullanılmıştır. Merkezde kullanılan açık mavi soğukluk ve yalnızlık

duygusunu, turuncu endişeyi, mavi huzuru, pembe hastalığın çözümünü, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında köy okullarında sarı ise ailesine bağımlı olduğunun göstergesidir. Bu anlatımlarda, merkez okullarında renk kullanımı, köy okullarından daha fazladır. Merkez ve köy okullarında hastaneye karşı daha kaygılı olduklarını düşünebiliriz. 'Ağız' yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk kırmızı ve kahverengidir. Kırmızı, saldırganlık öfkeyi ifade ederken kahverengi ise korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Farklı olarak merkez okullarında siyah, sarı, mor, pembe renkleri kullanılmıştır, Siyah renk itici olarak kabul edilirken, sarı renk aileye bağımlılığı, mor korkuyu, pembe hastalığın çözümünü ifade eder. Bu renk anlatımlarından merkezde kullanılan renkler, köy okullarından daha fazladır. 'maske' yönergesinde merkez okullarında siyah ve mavi renkleri kullanılmıştır. Siyah renk iticiliği ifade ederken, mavi renk sakinlik ve huzuru ifade eder. Köy okullarında maske yönergesinde kullanılan renkler kırmızı ve kahverengi renkleridir. Kırmızı, saldırganlık ve öfkeyi ifade ederken kahverengi ise korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Bu renk anlatımından köy okullarında kullanılan renkler, merkez okullarından daha fazladır. 'Dişçi Koltuğu' merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renk siyahtır. Siyah itici renk olarak kabul edilir. Farklı olarak merkez okullarında açık mavi, mavi renk kullanılırken, köy okullarında kırmızı, koyu yeşil, pembe renkleri kullanmışlardır. Merkez okullarında kullanılan, açık mavi soğukluk ve yalnızlık duygusunu, mavi sakinliği, köy okullarında kullanılan kırmızı saldırganlığı öfkeyi, koyu yeşil iyileşmeyi, pembe hastalığın çözümünü ifade eder. Burada da köy okullarında kullanılan renkler, merkez okullarından fazladır. Bu renk anlatımlardan, dişçi koltuğuna merkez ve köy okullarındaki öğrencilerin kaygılı olduklarını düşünebiliriz. 'Eldiven' yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullanılan renkler siyah ve kırmızıdır. Siyah renk iticiliği ifade ederken, kırmızı saldırganlığı ve öfkeyi ifade eder. Farklı olarak merkez okullarında mavi renk kullanılırken köy okullarında kahverengi rengi kullanılmıştır. Merkez okullarında kullanılan mavi sakinliği ve huzuru ifade ederken köy okullarında kullanılan kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında kullanılır. Bu renk anlatımından merkez ve köy okullarında eldivene karşı kaygılı olduklarını düşünebiliriz. 'Çürük' yönergesinde merkez ve köy okullarında ortak kullan renk siyahtır. Siyah itici bir renk olarak kabul edilir. Farklı olarak merkez okullarında kırmızı, sarı, koyu yeşil, açık yeşil renkleri kullanılmıştır. Kırmızı renk saldırganlığı ve öfkeyi ifade ederken, sarı renk aileye bağımlılığını, koyu yeşil iyileşmeyi, açık yeşil ise fiziksel zayıflığı ifade eder. Merkez okullarında kullanılan renkler, köy okullarından daha fazladır. Merkez ve köy

okullarında çürüğe karşı daha fazla kaygılı olduklarını düşünebiliriz. 'Eşlik Eden Kişi' merkez ve köy okullarında siyah renk kullanılmıştır. Siyah renk itici olarak kabul edilir. Farklı olarak merkez okullarında kırmızı, koyu yeşil, kahverengi kullanılırken, köy okullarında pembe renk kullanılmıştır. Merkez okullarında kırmızı saldırganlığı, koyu yeşil, sağlık ve iyileşmenin göstergesi, kahverengi korunmaya ihtiyaç duyduklarında köy okullarında pembe ise hastalığın çözümünü anlatımlarından görmekteyiz. Bu anlatımlarından merkez okullarında renk kullanım köy okullarından daha fazladır. Her iki okul için, eşlik eden kişinin kaygılı olduğunu düşünebiliriz. *Merkez okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formunda:* Tablo 79' da 1. sıraya %72,7 'si hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir. %45,5 'i iğneyi 7.sıraya çizmiş olduğu görülmektedir. *İl Merkezine bağlı Köy okullarında dış doktoruna giden 11 erkek öğrencinin soldan sağa kağıda yerleştirme sırası değerlendirme formunda:* Tablo 89' da 1. sıraya %54,5 'i hastaneyi çizmiş olduğu görülmektedir.

“Yorum: Merkez ve köy okullarında ortak olarak 1.sıraya ‘Hastaneyi’ çizmiş oldukları gözlenmiştir. Farklı olarak merkez okullarında 7. sırada ‘İğne’ çizdikleri gözlenmiştir. Hastanenin her iki okullarda sol da ilk sıraya çizilmesi ben-merkezci kişiliğin ve duygusal doyum arayan kişilerin fazla olmasını gösterebilir. Bu yaş grubunda Hastane kavramı onlar için önemli bir yer tuttuğunu, belleklerinde önemli yeri olduğunu düşünebiliriz. Merkez okullarında ‘İğne’ yönergesinin daha öncelikli olduğunu düşünebiliriz. Merkez okullarında hastane ve iğnenin öncelikli olduğunu düşünebiliriz

Sonuçlar; Bu bölümde araştırmada elde edilen Merkezdeki İlkokul 1.sınıf ve İl Merkeze bağlı Köy İlkokulları 1.sınıfları arasında, dış doktoruna giden ve dış doktoruna gitmeyen kız erkek öğrenciler arasında, karşılaştırmalardan elde edilen verilerle birlikte, resim anlatımlarının sonuçlarına da yer verilmiştir.

Diş doktoruna gitmeyen kız öğrencilerin, resim yapmaktan mutlu, olduklarını gözlemlemekteyiz. Bunun sonucu olarak, dental kaygının azaltılmasında, çocukların resim yapmalarına imkan sağlanabilir. Okullarda ‘Hastaneyi’, ‘Dişçi Koltuğu’, ‘İğne’ yönergelerini büyük çizmişler, büyük çizmelerinden kaygılı olduklarını görmekteyiz. ‘Çocuğun Kendisini’ yönergesini küçük çizdikleri gözlenmiştir. ‘Çocuğun Kendisi’ yönergesini küçük çizmelerinden korkmuş oldukları görülmektedir. Çocukların kaygı duydukları öğeleri, Hastane, Dişçi Koltuğu, İğne, daha büyük çizdiklerini gözlemlemekteyiz. ‘Eşlik eden kişiyi’ büyük çizmeleri de korunma duygusundandır.

Dental Kaygı yönergelerinden;’ Çocuğun kendisi’, Diş Hekimi’, ’Diş’, ’İğne’,’ Hastane’, ’Ağız ’Dişçi Koltuğu’ Eldiven’ Okullarda kaygılı oldukları, ortak kullanılan renk yansımalarından görülmektedir.1.sıraya hastaneyi çizmişler diş doktoruna gitmeyen kız öğrenciler için, önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Diş doktoruna gitmeyen kız öğrenci anlatımlarında kız öğrencilerin korktukları iğne, aletler ,maske, dişçi koltuğu diş doktoru ve yanlarında olmalarını istedikleri yakınlarından bahsetmişler ve duvarda oyuncakların olduğu ile ilgili ifadelerde yer almıştır. Diş doktorunu anlatan ifadelerde, çok hareket ettiği için dişini çeken ve kapı kilitleyen ifadelerle karşılaşmıştır. Buradan da aile yaklaşımının ne kadar önemli olduğu, kaygının oluşmasında etmen olduğu da çocuk resimlerinden ve anlatımlarından görülmektedir.

Diş doktoruna gitmeyen, erkek öğrenciler okullarda resim yapmaktan mutlu oldukları, dental kaygının azaltılmasında öğrencilerin resim yapmaları sağlanabilir. ’Maske’,’ Eldiven’,’ Doktor ’,’İğne’ yönergelerini Okullarda çizmediği gözlenmiştir. Okullarda ’Hastane’,’ Kendisi’,’ Eşlik Eden Kişi’,’ Çürük’ büyük çizilen yönergelerdir. Büyük çizilen hastaneye ve çürüğe karşı kaygılı oldukları görülmektedir. Kendisini büyük çizmelerinden korktukları, eşlik eden kişiyi büyük çizmeleri ise korunup kollanma duygusundandır. Bu okullarda’ Çocuğun Kendisi’ ’Diş Hekimi’, ’Diş’, ’Hastane’, ’Ağız’ Maske’,’ Dişçi Koltuğunda’ ,’Çürük’, ’Eşlik Eden Kişi’ ortak kullanılan renk yansımalarından, kaygılı oldukları görülmektedir. Okullarda ortak olarak 1.sıraya ’Hastaneyi’ çizmiş oldukları gözlenmiştir. Hastane kavramı okullarda diş doktoruna gitmeyen erkek öğrenciler için önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Diş doktoruna gitmeyen erkek öğrenci anlatımlarında erkek öğrencilerin anlatımlarında iğneden korktukları hastane anlatımlarında ise hayal ettikleri çizgi film karakterlerinden bu karakterlerle birlikte içeri girebildiklerinden, uçan hastaneden ve diş doktorunu anlatımlarında ilaç yazan ve iğne vuran ifadelerle karşılaşmıştır. Hastaneye giderken, yanlarında olmalarını istedikleri yakınlarından da bahsetmişlerdir.

Diş doktoruna gitmeyen kız ve erkek öğrencilerin karşılaştırmasında öğrenciler okullarda resim yapmaktan mutlu oldukları, dental kaygının azaltılmasında öğrencilerin resim yapmaları sağlanabilir. Kız ve erkek öğrencilerin okullarda ortak sadece ’Hastaneyi’, büyük çizmişlerdir.’ Çocuğun Kendisi’ yönergelerini ise kız öğrenciler küçük çizerken erkek öğrenciler ise büyük çizmişlerdir. Ortak olan bu yansımalarından, hastane için kendilerinde kaygı uyandırdığını görmekteyiz. Kız öğrenci ve erkek öğrencilerin ortak

kaygı duydukları öğeler' Çocuğun kendisi', Diş Hekimi', 'Diş', 'Hastane', 'Ağız 'Dişçi Koltuğu', ortak kullanılan renk yansımalarından görülmektedir. 1.sıraya hastaneyi çizmişler diş doktoruna gitmeyen kız ve erkek öğrenciler için, önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Resim ortak anlatımlarında özellikle iğneye karşı kaygılı oldukları, yanlarında mutlaka yakınlarıyla gitmek istedikleri gözlenmiştir. Ortak hayal ettikleri hastane anlatımlarında, olmasını istedikleri gibi bir yer olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeler uçan hastane, içinde sevdikleri çizgi film karakterleri ve duvarda oyuncakların olması gibi ifadelerdir. Diş doktorlarını anlatırken , onları ilaç yazan iğne vuran, çok hareket eden çocukların dişlerini çeken, kapı kilitleyen ifadelerle karşılaşılmıştır.

Okullarda diş doktoruna giden kız öğrencilerin resim yapmaktan mutlu oldukları, dental kaygının azaltılmasında öğrencilerin resim yapmaları sağlanabilir. 'Doktor' 'Ağız', yönergelerini çizmedikleri gözlenmiştir. Okullarda , 'Diş hekimi' 'Hastane', 'Dişçi Koltuğu' 'Eşlik Eden Kişi', 'İğne' ortak büyük çizilen yönergelerdir. Okullarda 'İğne' büyük çizilen yönergelerdir .Okullarında 'Çocuğun Kendisi' küçük çizilmiştir. Okullarda 'İğne', 'Diş Hekimi' 'Hastane', 'Dişçi Koltuğu' yönergelerini büyük çizimleri kaygı duymaları görülmektedir. 'Çocuğun Kendisi' yönergelerini küçük çizimlerinden korkmuş oldukları görülmektedir. Okullarda 'Eşlik Eden Kişiyi' daha büyük çizdiklerini gözlemlemekteyiz. Eşlik eden kişiyi büyük çizimleri de korunma duygusuna bağlı olduğu görülmektedir. 'Çocuğun Kendisi' , 'Diş Hekimi', 'Diş', 'İğne', 'Hastane', 'Maske', 'Dişçi Koltuğu', 'Eldiven', 'Çürük', 'Eşlik Eden Kişi' ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı oldukları görülmektedir. Okullarında ortak olarak 1.sıraya 'Hastane' çizmiş oldukları gözlenmiştir. Her iki okulda da diş doktoruna giden ve hastaneyi görüp ve tanıyan kız öğrencilerin, kağıda yerleştirme öncelikleri aynıdır. Okullarda diş doktoruna giden kız öğrencilerin resim anlatımlarında, iğneden kaynaklı canlarının acıdıklarını, aletlerin çıkarmış oldukları seslerden korktuklarını yaşamış oldukları tecrübeleri anlattıklarını görmekteyiz., Hastaneyle ilgili izlenimlerini, kendi gözlerinden ifadelerinde görmekteyiz. Hastaneyle ilgili sırasını bekleyen çocukların koltuklarda oturduklarını ve gökkuşağının olduğunu, kontroller için gidip geldiklerini, dişlerinin sızladığını, diş doktorunu ise de iğne vuran, ilaç yazan ve dolgu yapan hediyeler veren biri olarak gördüklerini ifadelerinde görmekteyiz. Yanlarında, hastaneye giderken sevdikleri yakınlarının olduklarını, ifade ettiklerini görmekteyiz.

Diş doktoruna giden erkek öğrencilerin, resim yapmaktan mutlu oldukları, dental kaygının azaltılmasında öğrencilerin resim yapmaları sağlanabilir. Okullarda ‘ Kendisi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘Diş’, ‘Doktor’ ‘ İğne’ Hastane’, ‘Ağız’, ‘Maske’ Dişçi Koltuğu’, ‘ Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik eden kişi’ yönergelerinin tamamını çizmiş oldukları gözlenmiştir. Erkek öğrenciler hastaneye gittikleri ve tecrübe edindikleri için yönergelerin hepsini resmedebilmişlerdir. Okullarda, ‘ Hastane’, Eşlik Eden Kişi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘İğne’ ortak büyük çizilen yönergelerdir. Okullarda ortak büyük çizilen, ‘ Hastane’, ‘Diş Hekimi’, ‘İğne’ yönergelere karşı kaygılı oldukları görülmüştür. Dental Kaygı yönergelerinden; ‘Çocuğun Kendisi’, Diş Hekimi’, ‘doktor’ , ‘İğne’, ‘Hastane’, ‘Ağız’, ‘maske’, ‘ Dişçi Koltuğu’, ‘Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik Eden Kişi’ ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı olduklarını görmekteyiz Okullarda 1.sıraya ‘Hastaneyi’ çizmiş oldukları, diş doktoruna giden erkek öğrenciler, diş doktoruna gittikleri ve tecrübe etmelerinden kaynaklı olarak, belleklerinde hastanenin önemli yeri olduğu görülmektedir. Diş doktoruna giden erkek öğrencilerin, resim anlatımlarında yaşamış oldukları tecrübeleri anlattıklarını görmekteyiz. İğneden korktuklarını daha önce dolgu yaptırdıkları için hastaneye tekrar gitmek istemediklerini film çektiklerini, dişçi koltuğunda çizgi film izlediklerini, diş doktorunun akıllı durduğu için diş doktorunun balon verdiğini, akıllı durduğu için ailesinin halı sahaya gitmekle ödüllendirildiklerini, sırasını bekleyen çocukların olduğunu, randevu verildiğini, çektikleri dişin yastığa konulduğunu ve bundan para çıktığı ile ilgi diş perisi hikayelerinin bilindiği ile ifadelerle karşılaşmıştır. Hastaneye sevdikleri yakınları ile gittiklerini, anlatımlarından görmekteyiz.

Diş doktoruna giden kız ve erkek öğrencilerin karşılaştırmasında kız öğrencilerin ‘Doktor’ ‘Ağız’, yönergelerini çizmedikleri gözlenmiştir. Erkek öğrencilerin ise de ‘Kendisi’, ‘ Diş Hekimi’, ‘Diş’, ‘Doktor’ ‘ İğne’ Hastane’, ‘Ağız’, ‘Maske’ Dişçi Koltuğu’, ‘ Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik eden kişi’ yönergelerinin tamamını çizmiş oldukları gözlenmiştir. Ortak kız ve erkek öğrencilerin büyük çizilen kaygı duydukları ‘ Diş hekimi’ ‘Hastane’, ‘İğne’, ‘Eşlik eden kişi’ yönergeleridir. Diş hekimi, hastane, iğneye karşı kaygılı oldukları, eşlik eden kişiyi büyük çizimleri ise korunup kollanma duygusundandır. Kız ve erkek öğrencilerin, ortak resmettikleri ‘Çocuğun Kendisi’ , ‘Diş Hekimi’, ‘İğne’, ‘Hastane’, ‘Maske’, ‘Dişçi Koltuğu’, ‘Eldiven’, ‘Çürük’, ‘Eşlik Eden Kişi’ ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı oldukları görülmektedir. Okullarında ortak olarak 1.sıraya ‘Hastane’ çizmiş oldukları gözlenmiştir. Her iki okulda da diş doktoruna giden ve hastaneyi görüp ve tanıyan kız ve erkek öğrencilerin, kağıda yerleştirme öncelikleri

aynıdır. Resim anlatımlarında ise kız erkek öğrencilerin hastaneye gittikleri oradaki yaşamış oldukları tecrübeleri anlatmaları ortaktır. İğneden kaynaklı canlarının acıdiklarını, aletlerin çıkarmış oldukları seslerden korktuklarını, önce dolgu yaptırdıkları için hastaneye tekrar gitmek istemediklerini ortak ifadelerden görmekteyiz. Hastaneye ile ilgili izlenimlerini, sırasını bekleyen çocukların koltuklarda oturduklarını, randevu verildiğini kontroller için gidip geldiklerini, dişlerinin sızladığını, diş doktorunu ise de iğne vuran, ilaç yazan ve dolgu yapan hediyeler veren biri olarak gördüklerini, ifadelerinde görmekteyiz. Yanlarında, hastaneye giderken sevdikleri yakınlarının olduklarını, kız ve erkek öğrenciler için aynı biçimde ifade ettiklerini görmekteyiz.

Diş doktoruna gitmeyen öğrencilerin, 'Hastaneyi', büyük çizmişlerdir.' Çocuğun Kendisi' yönergelerini ise kız öğrenciler küçük çizerken erkek öğrenciler ise büyük çizmişlerdir. Ortak olan bu yansılardan, hastane için kendilerinde kaygı uyandırdığını görmekteyiz. Kaygı duydukları öğeler' Çocuğun kendisi', Diş Hekimi', 'Diş', 'Hastane', 'Ağız' 'Dişçi Koltuğu', ortak kullanılan renk yansımalarından görülmektedir. Resim ortak anlatımlarında özellikle iğneye karşı kaygılı oldukları, yanlarında mutlaka yakınlarıyla gitmek istedikleri gözlenmiştir. Ortak hayal ettikleri hastane anlatımlarında, olmasını istedikleri gibi bir yer olarak ifade etmişlerdir. Bu ifadeler uçan hastane, içinde sevdikleri çizgi film karakterleri ve duvarda oyuncakların olması gibi ifadelerdir. Diş doktorlarını anlatırken, onları ilaç yazan iğne vuran, çok hareket eden çocukların dişlerini çeken, kapı kilitleyen ifadelerle karşılaşmıştır. Diş doktoruna giden kız öğrencilerin 'Doktor' 'Ağız'', yönergelerini çizmedikleri gözlenmiştir. Erkek öğrencilerin ise de 'Kendisi', 'Diş Hekimi', 'Diş', 'Doktor' 'İğne' Hastane', 'Ağız', 'Maske' Dişçi Koltuğu', 'Eldiven', 'Çürük', 'Eşlik eden kişi' yönergelerinin tamamını çizmiş oldukları gözlenmiştir. Ortak öğrencilerin büyük çizilen kaygı duydukları 'Diş hekimi' 'Hastane', 'İğne', 'Eşlik eden kişi' yönergeleridir. Diş hekimi, hastane, iğneye karşı kaygılı oldukları, eşlik eden kişiyi büyük çizmeleri ise korunup kollanma duygusundandır. Öğrencilerin, ortak resmettikleri 'Çocuğun Kendisi', 'Diş Hekimi', 'İğne', 'Hastane', 'Maske', 'Dişçi Koltuğu', 'Eldiven', 'Çürük', 'Eşlik Eden Kişi' ortak kullanılan renk yansımalarından kaygılı oldukları görülmektedir. Okullarında ortak olarak 1.sıraya 'Hastane' çizmiş oldukları gözlenmiştir. Diş doktoruna giden ve gitmeyen öğrenciler için hastane den etkilenmeden dolayı yerleştirme öncelikleri de ortaktır. Diş doktoruna giden öğrencilerin büyük çizdikleri yönergeler ve ortak kullanılan kaygı duydukları yönergelerdeki renk yansımaları, diş doktoruna gitmeyenlerden daha fazladır. Diş doktoruna gittikleri ve tecrübe ettikleri için

resimlerde yansması da aynı derecede etkilenmiştir. Resim anlatımlarında ise, öğrencilerin hastaneye gittikleri, oradaki yaşamış oldukları tecrübeleri anlatmaları ortaktır. İğneden kaynaklı canlarının acıdıklarını, aletlerin çıkarmış oldukları seslerden korktuklarını, önce dolgu yaptırdıkları için hastaneye tekrar gitmek istemediklerini ortak ifadelerden görmekteyiz. Hastaneye ile ilgili izlenimlerini, sırasını bekleyen çocukların koltuklarda oturduklarını, randevu verildiğini kontroller için gidip geldiklerini, dişlerinin sızladığını, diş doktorunu ise de iğne vuran, ilaç yazan ve dolgu yapan hediyeler veren biri olarak gördüklerini, ifadelerinde görmekteyiz. Diş doktoruna giden ve gitmeyen öğrenciler anlatımlarında, hastaneye giderken sevdikleri kişilerin yanlarında olduklarını, anlatımlarında ifade etmişlerdir.

İlkokul öğrencilerinin, okula yönelik kaygı durumlarının bilinmesi, akademik başarılarını etkileyen en önemli değişkendir. Bu kaygılardan biri de dental kaygıdır. Diş doktorları için, öğrencilere yönelik erken dönemde kaygı durumlarını bilmeleri, tedavi sürecini etkilemektedir. Bu çalışma dental kaygının çözümlenmesinde de, çocuk resminin önemini ve gerekliliğini ortaya koymuştur. Diş doktoruna giden gitmeyen öğrencilerin, resimleri ve resim anlatımları arasında farklılıklar vardır. Her resim ve resim anlatımları diş doktorları için, bu yaş grubu öğrencileri tanımalarını, beraberinde ise dental kaygının azaltılması için neler yapılabilir konusunda da yol göstermiştir.

6.2. Öneriler

Bu bölümde öğrenci resim anlatımlarından yola çıkarak, dental kaygının azaltılması için neler yapılabilir noktasında, önerilere yer verilmiştir. Öğrencilerin anlatımlarından en çok şekil 31, şekil 45, şekil 46, şekil 47, şekil 54, şekil 58, şekil 63, şekil 64, şekil 65, şekil 66, şekil 67, şekil 68, şekil 74 iğneden korktukları görülmektedir. Öğrenci anlatımlarından, şekil64’de maskeye karşı kaygılı oldukları anlaşılmıştır. Rengarenk İğneler, eldivenler, aletler, maskeler dizayn edilebilir. Renk tercihleri çocuklara bırakılabilir.

Hastaneye karşı ise şekil 4 teki anlatımların da 'hastanenin önünde dişimi çektiler' kaygının azaltılmasında çocuklar için, hastanelerde özgürce resim yapabilecekleri mekanlar dizayn edilebilir. Yaptıkları resimlerin hikayelerini, yazabilmelerine imkan verilmelidir. Resimlerin hikaye şeklinde yazılması, onların imgesel hayal güçlerinin yazıya dönüşmesine imkan sağlar. Çocuklar kendilerini çok iyi ifade ederek, mutlu olurlar. Hastanede çocuk resimlerinin sergilenebileceği, sanat galerileri yapılabilir. Çocukların

yapmış olduğu resimler, hastaneler de özel günlerde sergiler açılabilir. Böylelikle çocukların hastanelere karşı güven duygusu artırılırken, kaygıları da azaltılmış olur.

Diş Hekimine giden öğrencilerin, doktorların balon gibi hediyelerin verilmesi gibi şekil 17, şekil 21 anlatımları gözlenmiştir. Diş Hekimlerinin kendi isimleri ve logolarının olduğu renkli balonlar yada bardaklar, gelen çocuk hastalara hediye edilebilir. Böylelikle çocukların ,diş doktorlarına karşı güven duygusu artırılırken, kaygıları da azaltılmış olur.

Çocukların hastaneyle ilgili çizgi film karakterleri, duvarlarda oyuncakların olması gibi şekil 2, şekil 3, şekil 8 resim anlatımları gözlenmiştir. Cinsiyetlere göre, dişçi koltukları dizayn edilebilir. Erkek çocuklarında sevdikleri çizgi film karakterleri, örümcek adam, demir adam ..vb. ve Kız çocuklarında Hello Kitty, Müge Mine ...vb. karakterler kullanılabilir.

Diş Hekimine giden çocukların anlatımlarında, ‘dişin yastığa konup para çıktı’ gibi anlatımlarının olması resim 43, ‘duvarlarda oyuncaklar var ‘ şekil 63 Diş perisi hikayelerinin, bilindiğini göstermektedir. Hastane içlerinde, diş perisi oyuncakları, duvarlarda diş perisinin maceralarını anlatan resimler yapılabilir. Bu sayede hastane ortamından çıkan, böylelikle de içinde çocukların kendilerini güvende hissettikleri mekanlar oluşturulmuş olur.

Diş Hekimine giden öğrencilerin, operasyonda kullanılan aletlere ve seslere, şekil 19, şekil 74 kaygı duydukları, resim anlatımlardan anlaşılmaktadır. Bunun için, aletleri tanıtıcı resimler duvarlara asılabilir. Aletleri tanıtıcı, çizgi film animasyonları yapılabilir. Bunlar mekan içinde, televizyonlarda tanıtım amacı ile kullanılabilir.

Diş Hekimine gitmeyen öğrenci anlatımlarında,’ çok hareket ettiği için doktor onun dişini çekti’ şekil 26, yada ‘doktor kapıyı kilitledi annem kapıyı açamadı’ şekil 77 gibi, anlatımlarda dikkat çekicidir. Doktoru ceza veren, kapı kilitleyen bir yaklaşım gibi görmesi, çocuklarda korkunun oluşumunu tetikleyen bir yaklaşımdır. Çocuklarda Dental Kaygının oluşmasında, ailenin yaklaşımı da çok önemlidir. Doktoru ceza veren, bu cezayı da diş çekerek yada kapıyı kilitleyen biri olarak görmesinde yapılması gereken, aileleri çok iyi bilinçlendirebilmektir. Bunun için eğitim seminerleri, şehirlerde ve köylerde düzenlenerek, ailelerin katılımları sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Akalın, T. & Üstündağ, A. (2012). 10–12 yaş danışmanlık hizmeti alan çocukların durumlarının belirlenmesinde resmin önemi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*,1(3), 73-86.
- Alakuş, A. O. (2004). Çocuğun sanatsal gelişim süreci. *Eurasian Journal of Educational Research*,14, 33-40.
- Altinköprü, T. (2003). *Çocuğun başarısı nasıl sağlanır?* İstanbul: Hayat.
- Arı, R.,& Seçer, Z. (2004). Okulöncesi dönemdeki çocukların duygusal yüz ifadelerini tanıma becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,11, 67-84.
- Artut, K. (2004). Okul öncesi resim eğitiminde çocukların çizgisel gelişim düzeylerine ilişkin bir inceleme. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(1), 223-234.
- Aşkaroğlu, B. (2006). *Şiddet İçeren Çizgi Filmlerin İlköğretim Dönemi Çocuklarının Resimleri Üzerine Etkileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bahçıvan Saydam, R. (2004). Çocuk çizimlerinin klinik değerlendirmedeki yeri. *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 1(1-2), 111-124.
- Burkitt, E., Barret, M., & Davis, A. (2003). Children's colour choices for completing drawings of affectively characterised topics. *Journal Of Child Psychology and Psychiatry*, 44(3), 445-455.
- Burkitt, E., Barrett, M., & Davis, A. (2005). Drawings of emotionally characterised figures by children from different educational backgrounds. *International Journal of Art & Design Education*, 24(1), 71-83.

- Burns, R. C., & Kaufman, S. (1972). *Actions, styles and Symbols in Kinetic Family Drawings (K-D-F)*. New York: Routledge Taylor & Francis.
- Burns, R.C., & Kaufman, S. (1972). *Actions, styles and symbols in kinetic family drawings (K-D-F)*. New York: Routledge Taylor & Francis.
- Buyurgan, S. & Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi* (3. Basım). Ankara: Pegem A.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A.
- Can, G. (2003). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: Pegem A.
- Chandler, L. A., & Johnson, V. J. (1991). *Using Projective techniques with children: A guide to clinical assessment*, Springfield. IL: Charles C. Thomas.
- Collado, F. Y. (1999). The role of spontaneous drawing in the development of children in the early childhood settings. *Reports Descriptive*, 141, 3-15.
- Çankırılı, A. (2011). *Çocuk resimlerinin dili*. İstanbul: Zafer.
- Çötert, H.S. (2008). İndirekt seramik laminaveneer üzerinde ufuk turu. *Diş Hekimliği Dergisi*, 28-37.
- DiLeo, J. H. (1983). *Interesting childrens drawing*. New York: Brunner/Mazel.
- Doğru Yıldırım, S.S., Turcan, A.İ., Aslan, E., & Doğru, S. (2006). Çocukların resimlerindeki aileyi tanımlama durumlarının değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 223-235.
- Erbay, F. (1998). Sekiz yıllık temel eğitim içinde sanat eğitiminin sorgulanması. *Sanat Çevresi Dergisi*, 232, 64 – 65.
- Erbay, F. (2004). Çevresel etkenlerin sanat kurumlarına ve sanat eğitime etkisi. *Gazi Üniversitesi*, 2, 41-46.
- Ersoy, A. (1990). Sanat eğitiminin genel eğitime katkısı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Bilimleri*, 1, 18.
- Furth, G. M. (2002). *The Secret World of drawing: A jungian approach healing through art*. Toronto: Inner City.
- Gillespie, J. (1994): *The projective use of mother-and-child drawings: A manual for clinicians*. New York: Psychology.

- Gökaydın, N. (2002). *Temel sanat eğitimi: Öğretim sistemi ve bilgi kapsamı*. Ankara: MEB.
- Güler, G., & Kubilay, G. (2004). Bir ilköğretim okulu öğrencilerinin fiziksel bakım sorunlarının belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Elektronik Dergileri*, 26(2), 60-65.
- İrkıçatal, G. (2014). *Doğal Afetlerin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaptıkları Resimler Üzerine Etkileri (Van İli Deprem Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlkbahar Yahya, Ş. (1993). *Kinetik aile çizimleri: Türk örneklem ile yapı geçerliği çalışması*. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel çalışmaları, Ankara: VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Düzenleme Kurulu ve Türk Psikologlar Derneği.
- Karayağmurlar, B. (1991). *Yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi açısından genel eğitim içinde sanat eğitiminin yeri*. 1. Eğitim Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Kargı, E., & Erkan, S. (2004). Okul öncesi dönem çocuklarının sorun davranışlarının incelenmesi (Ankara ili örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 135-144.
- Kehnemuyi, Z. (1977). *Çocuğun resim eğitimi*. İstanbul: Redhouse.
- Kındap, S. (2005). Çocuk resimlerinde temsil ve ifade: Doğrusal ve doğrusal olmayan gelişim. *Türk Psikoloji Dergisi*, 20, 25-43.
- Kırıçoğlu, O. (1998). Sanat eğitimi açısından çocuk resimlerinin anlamı. *Hacettepe Üniversitesi Sanat Yazıları Dergisi*, 7, 49.
- Malchiodi, C. A. (1998). *Çocukların resimlerini anlamak*. İstanbul: Epsilon.
- MEB. (2001). *Bireyselleştirilmiş eğitim programları*. Ankara: MEB.
- MEB. (2002). *İlköğretim okulu resim-iş programı*. İstanbul: MEB.
- Merrell, K. W. (2002). *Preschool and kinder garten behavior scales* (Second Edition). Austin, TX: PRO-ED.

- Munro, T. (1956). *Art education: Its philosophy and psychology*. New York: The Liberal Arts.
- Önçağ, Ö., & Coğulu, D. (2005). Ailenin sosyoekonomik durumu ve eğitim düzeyinin çocuklarda dental kaygı üzerine etkisi. *Ankara Üniversitesi Diş Hekimliği Dergisi* 32(1), 45-54.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi*. Ankara: Gündüz Eğitim.
- Öztürk, M. (2002). *Çocukta ruhsal sorunlar*. İstanbul: Uçurtma.
- Paktuna-Keskin, S. (2003). *Çöp çocuk*. İstanbul: Boyut.
- Samurçay, N. (2006). Çocuk ve resim. *ARTİST*, 6, 22-27.
- San, İ. (1983). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Tan.
- Serin, A. Y. (2003). Bir iletişim aracı olarak çocuk resimleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 28, 17-23.
- Şaşmaz, C.T. & Karadağ Çaman, Ö. (2014). *Çocuklarında ağız diş sağlığı düzeyinin değerlendirilmesinde kullanılan ölçütler ve Türkiye'deki durum*. Halk Sağlığı Günleri: III. Okul Sağlığı Sempozyumu'nda sunulmuş bildiri, Elektronik Kitap, Ankara.
- Temel, D. (2014). *Diş hekimliğinde çocuk hastalara uygulanan davranış yönlendirme teknikleri*. Bitirme Tezi, Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi, İzmir.
- Tüzüner, T., Karamüftüoğlu, N., & Ulu, T. (2007). Çocuklarda diş hekimliği işlemlerine karşı duyulan kaygı düzeylerinin facial image scale (FIS) ile değerlendirilmesi ve FIS ile venhampicture test (VPT)'İN korelasyonunun saptanması. *Gazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 24(3), 145-146.
- Weber, J. A., Cooper, K., & Hesser, J. L. (1996). Children's drawings of the elderly: young idea abandon old gestural types. *Art Therapy*, 13(2), 114-117.
- White, C. R., Wallace, J., & Huffman, L. C. (2004). Use of drawing to identify thought impairment among students with emotional and behavioral disorders: an exploratory study. *Journal Of The American Art Therapy Association*, 21(4), 210-218.

- White, C.R., Wallece, J., & Huffman, L. C. (2004). Use of drawing to identify thought impairment among students With emotional and behavior aldisorders: An exploratory study. *Journal of TheAmercan Art Theraphy Associations*, 21(4), 210-218.
- Yalçintaş-Tarancı, G., & Darıca, N. (1999). 10-11 yaş grubu özel ve resmi ilköğretim okullarına devam eden kız ve erkek çocukların aile çizimlerinin sosyokültürel değişkenler yönünde karşılaştırılması. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Yavuzer, H. (1993). *Resimleriyle çocuk*. İstanbul: Remzi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, S. (2014). *Gazi Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne başvuran hastaların dentalanksiyete düzeyleri ile anlık kaygı durumlarının karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M. (2010). *Eğitimin Her Kademesine Yönelik Görsel Sanatlar Eğitiminde Uygulamalar* (5.Basım). Ankara: Data.

EKLER

Ek 1. İzin yazısı

T.C.
KIRIKKALE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 12774561-605.01-E.3828011
Konu: Araştırma İzni.

22/03/2017

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı'nın 07/03/2012 Tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 ve 2012/13 Sayılı Genelgesi.
b) Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 14.03.2017 Tarih ve 695 Sayılı yazısı.

Yapılacak olan araştırma, yarışma, ve sosyal etkinliklerle ilgili izin işlemleri bir ili kapsıyorsa izin işlemlerinin, İlgili İl Millî Eğitim Müdürlüğünce sonuçlandırılması ilgi (a) Genelge ile hükme bağlanmıştır.

Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Selda PEHLİVANLI AKGÜN, Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY'ın, danışmanlığında Müdürlüğümüze bağlı tüm Merkez İlkokullarında eğitim gören öğrencileri ile " Dental Kaygının İlköğretim I. Sınıf Öğrenci Resimlerine Etkisi " konulu tez araştırmasını yapmak üzere (b) yazı il izin talep edilmektedir.

Müdürlüğümüzce oluşturulan Araştırma Değerlendirme komisyonu tarafından düzenlenen araştırma formunda adı geçen Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Resim İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Selda PEHLİVANLI AKGÜN, Yrd. Doç. Dr. Nuran SAY'ın, Danışmanlığında Müdürlüğümüze bağlı bulunan tüm Merkez İlkokullarında öğrenim gören öğrencileri ile ilgili olarak " Dental Kaygının İlköğretim I. Sınıf Öğrenci Resimlerine Etkisi " konulu tez çalışmasını 27 Mart 2017- 09 Haziran 2017 Tarihleri arasında eğitim öğretimi aksatmadan tüm sorumluluğun Okul Müdürlüklerine ait olması kaydıyla gönüllülük esasına göre yapması yapılan çalışmanın bitiminden sonra birer nüshasının Müdürlüğümüze elden teslim edilmesi şartıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

İsmail ÇETİN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
22/03/2017
Adnan KAYIK
Vali a.
Vali Yardımcısı

Adres: Valilik Binası KIRIKKALE
<http://kirikkale.meb.gov.tr>
Tel : (318) 2220133-44 (Dahili-1611)

Ayrıntılı Bilgi: Ali DÖNMEZ Şef
E- Posta: kirikkalemem@meb.gov.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 09e8-b602-35d2-9ce5-40eb kodu ile teyit edilebilir.

EK 4.

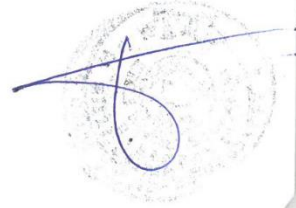
Kırıkkale İl Merkezinde Yer Alan Okullar

İLÇE	KURUM TÜRÜ	KURUM	SINIF	ERKEK	KIZ
MERKEZ	İlkokul (işitme Engelliler)	Mevlüt Hiçyılmaz İşitme Engelliler İlkokulu	1. Sınıf	2	0
MERKEZ	Özel Eğitim Uygulama Merkezi (I. Kademe)	Mehmet Işıtan Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	1. Sınıf	5	6
MERKEZ	Özel Eğitim Uygulama Merkezi (I. Kademe)	Kırıkkale Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe	1. Sınıf	6	0
MERKEZ	Üstün veya Özel Yetenekliler	Kırıkkale İl Özel İdaresi Bilim ve Sanat Merkezi	1. Sınıf	0	0
MERKEZ	İlkokul	Cumhuriyet İlkokulu	1. Sınıf	17	11
MERKEZ	İlkokul	Evliya Çelebi İlkokulu	1. Sınıf	69	61
MERKEZ	İlkokul	İsmail Üstüner İlkokulu	1. Sınıf	51	47
MERKEZ	İlkokul	Zübeyde Hanım İlkokulu	1. Sınıf	49	56
MERKEZ	İlkokul	İstiklal İlkokulu	1. Sınıf	76	66
MERKEZ	İlkokul	Mustafa Necati İlkokulu	1. Sınıf	124	87
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Uzelli İlkokulu	1. Sınıf	62	56
MERKEZ	İlkokul	Yüzüncü Yıl İlkokulu	1. Sınıf	19	25
MERKEZ	İlkokul	Türk Metal Mustafa Özbek İlkokulu	1. Sınıf	31	39
MERKEZ	İlkokul	Yunus Emre İlkokulu	1. Sınıf	55	62
MERKEZ	İlkokul	Hasan Ali Yücel İlkokulu	1. Sınıf	24	21
MERKEZ	İlkokul	Geraldine Saran İlkokulu	1. Sınıf	21	24
MERKEZ	İlkokul	Yavuz Selim İlkokulu	1. Sınıf	41	30
MERKEZ	İlkokul	Gündoğdu Manas İlkokulu	1. Sınıf	25	30
MERKEZ	İlkokul	Karacalı İlkokulu	1. Sınıf	4	1
MERKEZ	İlkokul	Kale Şehit Ferhat Bozkurt İlkokulu	1. Sınıf	31	46
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Varlioğlu İlkokulu	1. Sınıf	47	38
MERKEZ	İlkokul	Yukarı Mahmutlar İlkokulu	1. Sınıf	5	0
MERKEZ	İlkokul	Kazmaca İlkokulu	1. Sınıf	2	1
MERKEZ	İlkokul	Hasan Dede Orhan Demirhan İlkokulu	1. Sınıf	6	6
MERKEZ	İlkokul	Seher Vuslat Aytemiz İlkokulu	1. Sınıf	18	20
MERKEZ	İlkokul	Çullu İlkokulu	1. Sınıf	6	3
MERKEZ	İlkokul	Aşağı Mahmutlar İlkokulu	1. Sınıf	11	14
MERKEZ	İlkokul	Ahılı İlkokulu	1. Sınıf	4	8
MERKEZ	İlkokul	Şehitler İlkokulu	1. Sınıf	114	127
MERKEZ	İlkokul	Leyla İsa Aktuğ İlkokulu	1. Sınıf	12	16
MERKEZ	İlkokul	Gazi İlkokulu	1. Sınıf	36	40
MERKEZ	İlkokul	Mustafa Kemal İlkokulu	1. Sınıf	34	32
MERKEZ	İlkokul	Özbek Saran İlkokulu	1. Sınıf	16	17
MERKEZ	İlkokul	İsmet Aydınlı İlkokulu	1. Sınıf	31	28
MERKEZ	İlkokul	Hoca Ahmet Yesevi İlkokulu	1. Sınıf	7	12
MERKEZ	İlkokul	Ahmet Sümer İlkokulu	1. Sınıf	42	31
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Akif Ersoy İlkokulu	1. Sınıf	41	40
MERKEZ	İlkokul	Gürler Şehit Mustafa Sağlam İlkokulu	1. Sınıf	84	66
MERKEZ	İlkokul	Tınaz İlkokulu	1. Sınıf	148	152
MERKEZ	İlkokul	Mehmet Ali Eren İlkokulu	1. Sınıf	37	36
				1413	1355

EK 2.

Projektif Çizim Testi: D 10 hareketle öğrencilere verilen yönergeler;

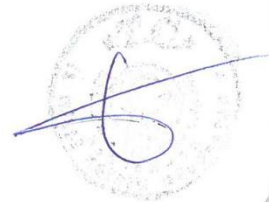
- Çocuğun Kendisi
- Diş Hekimi
- Diş
- Doktor
- İğne
- Hastane
- Ağız
- Maske
- Dişçi Koltuğu
- Çocuğa eşlik eden kişi
- Çürük
- Eldiven

EK 1.

Kişisel Bilgi Formu

- 1. Yaş
- 2. Cinsiyet
 - ☐ Kız ☐ Erkek
- 3.Okul öncesi eğitim aldınız mı?
 - ☐ Evet ☐ Hayır
- 4.Resim yapmak sizi mutlu eder mi?
 - ☐ Evet ☐ Hayır
- 5.Boş vaktinizde neler yaparsınız?
 - ☐ Resim Yaparım
 - ☐ Müzik Dinlerim
 - ☐ Kitap Okurum
 - ☐ Spor Yaparım
- 6.Diş Doktoruna gittiniz mi?
 - ☐ Evet ☐ Hayır
- 7.Süt dişiniz çıktı mı?
 - ☐ Evet ☐ Hayır
- 8.Okulunuza Diş Doktorları geldi mi?
 - ☐ Evet ☐ Hayır
- 9.Okulunuzda Diş Doktorları dişinize baktığında, kendinizi nasıl hissettiniz?
 - ☐ İyi ☐ Kötü

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...